פולגת רשת חנויות
מוצר יום ה'
25% הנחה
מכנסיים לנשים, גברים וילדים
רק היום ברשת חנויות פולגת וקארדה
רק היום

היום בדבר

האחד במאי: ראיון עם **ישראל קיסר**. מנועי בית־שמש, והיה ויבוא סטף / **יקיר** צור, יוסי ליבוביץ. גורל „אתא" פסח על „אופ־אר" / **אמיר רוזנבליט**. כלבם שלבני פולארדוויל / **אמיר אורן**. משמעותה של האחריות המיניסטריאלית, מסמך / **חיים י. צדוק**. האופטימיות הטמירה של פרס / **יוסי מלמן**. בית לווינשטיין / **דנקה הרניש**. אנשים נורמליים מתים פעם אחת / **כרמית גיא**. אחרת לא הייתי שר / **אהוד מנור**. האקטיביסט / **מאיר בראלי**

הסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

דבר

יום חמישי, א' באייר תשמ"ז, 30 באפריל 1987 ● גליון 19107
היום 64 עמודים כולל „דבר־השבוע" ● המחיר 1.50 ש"ח. באילת 1.30 ש"ח.

„העבודה" החליטה על ניסיון אחרון למנוע הקדמת הבחירות

אתמול החריפה „מלחמת השלום" בין המערך לליכוד ● שרון מאשים: אחיזת עיניים ● שמיר בפאריס: המחלוקת על ועידה בינ"ל עשויה להוביל לבחירות

מאת יוסי מלמן, כתבנו המדיני של „דבר"

שרי מפלגת העבודה החליטו בישיבתם השבועית אמש, כי ינסו לבוא בדברים עם הליכוד כדי

(המשך בעמ' 2)

יצחק שמיר (בפאריס, אתמול; צילום: אי.פי.) משמאל: פרס ורבין בטקס הנחת אבן הפינה לבנין ביהמ"ש העליון בירושלים (צילום: יצחק הררי)

ה„נייר": עמוד אחד, עם שלושה חלקים

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

המסמך הקובע את העקרונות לפתיחת משא ומתן ישיר בין ישראל לירדן בועידה בינלאומית משתרע על עמוד אחד ובו שלושה חלקים. הוא נפתח בפיסקה הקובעת, כי מוגש בזאת נייר שגובש על ידי שר החוץ של ישראל שמעון פרס, בכפוף לאישור הממשלה, והוא מובא לפני שני הצדדים (ישראל וירדן).

החלק הראשון דן בנוהל הזימון של הצדדים למשא ומתן. נאמר בו, כי המזכיר הכללי של האו"ם יזמן את המשתתפים „לנהל משא ומתן להסדר שלום". בוועידה ישתתפו חמש החברות הקבועות של מועצת הבטחון וכן „הצדדים לסכסוך הישראלי־ערבי".

חלק שני עוסק בהגדרת מטרת המשא ומתן. הוא מציין, כי המטרה היא להשיג שלום צודק ובר קיימא ופתרון הבעיה הפלשתינאית על בסיס החלטות האו"ם 242 ו־338 ותוך הכרה ב„זכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי".

חלק שלישי מגדיר את נוהל המשא ומתן. הוא קובע כי הוועידה הבינלאומית תתפצל לוועדות גיאוגרפיות בהן ידונו „בנושאים בעלי עניין הדדי".

סקר מכון סמית — מיוחד ל„דבר"

אילו נערכו בחירות באפריל: „עבודה": 42%; ליכוד: 24%

מאת חנוך ודפי סמית

מפלגת העבודה זכתה ב־41 אחוזים מקולות היהודים, לעומת 24 אחוזים שקיבל הליכוד, בסקר דעת – קהל ארצי, שביצע מכון סמית בשביל „דבר", בין ה־1 ל־9 באפריל בקרב כ־1,200 איש/ה כמדגם מייצג של האוכלוסיה היהודית הבוגרת.

בהשוואה לסקר שנערך בסוף דצמבר 1986 תחילת ינואר 1987 חלה עלייה של שלושה אחוזים בתמיכה במפלגת העבודה לעומת ירידה של שלושה אחוזים בתמיכה לליכוד. שיעורי התמיכה במפלגות האחרות נשארו כמו שהם או חלו בהם שינויים קלים בלבד.

ואלה התשובות – באחוזים – לשאלה „בעד איזו מפלגה היית מצביע לו היו הבחירות לכנסת נערכות היום?"

מפלגה או גוש	תוצאות כנסת 84	סקר ספטמבר 86	סקר דצמ/ינואר 87	סקר אפריל 87
מפלגת העבודה (כולל יחד)	39	42	38	41
ליכוד	36	28	27	24
מפלגות דתיות	10.5	10	10	10
תחיה	4	6	8	8
ר"ץ	2.5	4.5	6	6
שינוי	2.5	2	2	2.5
קר־כתא	1+	2	2	2
אומץ – רפי	1+	1–	1–	1–
מפ"ם	–	1–	1–	1
אחר	3	1	2	1+
לא החליט	–	3	4*	3.5

שתי מפלגות קטנות – ר"ץ והתחיה – ממשיכות „למשוך" קולות מהמפלגות הגדולות. התחייה ממשיכה לקבל תמיכה של שמונה אחוזים ור"ץ – ששה. שתיהם מקבלות תמיכה גבוהה בהרבה ממה שקיבלו בבחירות האחרונות ב־1984. התמיכה בכהנא נשארת יציבה בשני אחוזים – גבוה ממה שקיבל בכנסת, בעוד שהתמיכה בשינוי התייצבה ברמה שקיבלה בבחירות האחרונות. מפ"ם ממשיכה

„להסתובב" סביב אחוז החסימה (1%) ואחוז הבוחרים שלא החליטו עדיין, ממשיך להיות די נמוך.

היתרון הגדול של העבודה על הליכוד מחזיר את המצב הפוליטי הכללי למצב ששרר בספטמבר, ערב הרוטציה. המפלגות הדתיות, המהוות את כף המאזניים. בין שתי המפלגות הגדולות ממשיכות לקבל 10 אחוזים מקולות היהודים.

במשטרה: חשש למלחמת אחים בגלל הקצנה

מאת נתן רועי,

המפקח הכללי של משטרת ישראל, רב־ניצב דוד קראוס,

(המשך בעמ' 2)

1 במאי 1987

לחברה צודקת, לתנופת צמיחה, לתעסוקה, לשלום ובטחון לעליה ולקליטה

הסתדרות העובדים מציינת בשנה זו את אחד במאי בסימן המשך המאמץ ליציבות המשק, ובמאבק למען חברה צודקת, חברה יוצרת, חברה הקולטת עליה ופועלת לשלום ולבטחון.

בימים אלה נתונה ממשלת ישראל בפעילות מבורכת לקידום תהליך השלום באזור, וליצירת תנאים נאותים שיובילו למשא ומתן ישיר על שלום יציב ובר־קיימא עם הארצות השכנות.

ההסתדרות מקדמת בברכה כל נסיון שיקרב את תהליך השלום.

במקביל, נחזק ונאמץ את ידי כוחות הבטחון, שילחמו מלחמת חורמה במעשי הטרור מבית ומחוץ, ובמחבלים המנסים לפגוע באוכלוסיה האזרחית ללא אבחנה ולשבש את חיינו הסדירים.

★

באחרונה, נתבשרנו על סיכויי עליה של רבבות עולים מברית־המועצות. ביום האחד במאי שהוא חג לביטוי סולידריות, תפעל ההסתדרות בשיתוף הגורמים הממשלתיים והסוכנות, לקליטתם הכלכלית והחברתית של אחינו מברית המועצות, ושל כל קבוצת עולים שיזכו לעלות, משאר תפוצות ישראל, שיבואו לארץ אבות, לבנות ולהיבנות בה.

★

טעות לחשוב שהמשק שלנו, הצליח כבר להרפא מתחלואיו הכלכליים, במיוחד יציאה מקפאון בצמיחה הכלכלית ובהרחבת מקורות התעסוקה.

על כן, ההסתדרות בהיותה תנועה ערכית יוצרת, ולא רק איגוד מקצועי, אינה יכולה להיות אדישה למצוקות הכלכליות של המדינה. שהן למעשה גם בעייתם של ציבור העובדים, לכן נחלצה ההסתדרות מצדה, לפעול לשינוי כיוון, וביוזמתה הקימה את המפעל, **תנופה לצמיחה** שמטרתו לסייע ביצירת מקורות תעסוקה ובחידוש הצמיחה הכלכלית, כחלק מעקרון „העזרה ההדדית", בבחינת „ישראל ערבים זה לזה", ואכן, באמצעות הקרן תנופה לצמיחה, נוצרו עד כה בעזרתה ובסיועה – כ־1000 מקומות עבודה, חדשים, בעיקר באזורי פיתוח ובמוקדי אבטלה.

במקביל, לא נחדל מלהאבק נגד פגיעה בציבור העובדים; נמשיך להאבק למען דמוקרטיה אמיתית המבוססת על צדק סוציאלי, שיוויון חברתי, תעסוקה לכל דורש ואחוות עמים בישראל ובעולם.

נאבק למען רמת חיים הוגנת לעובדים בישראל נלחם בעבודה הזולה, נאבק לצמצום הפער הכלכלי והחברתי, לשויון האשה בעבודה ובחברה, ולאחוה ולשויון זכויות בין יהודים וערבים, דרוזים, מוסלמים ונוצרים.

★

בחג האחד במאי, שהוא חג בינלאומי, אנו מזדהים עם האידיאלים, שתנועת העבודה הדמוקרטית החופשית האמינה בהם: יותר צדק, יותר חופש, יותר עצמאות, ולמען ידידות אמת בין עמים ועובדים בעולם הדמוקרטי.

אולם לא ניתן לצפות, או לתבוע, סולידריות בין־לאומית, אם אין זו מתקיימת קודם כל בחברתנו אנו.

כך שמעבר לאינטרסים שונים של קבוצות עובדים בתוכנו, עלינו להתלכד סביב ההסתדרות בתמיכה, למען העובד בישראל ולהיות נאמנים לדרכה של ישראל היוצרת, העובדת בכפר ובעיר, הבונה בעמל כפיה את החברה והמשק.

★

ביום הזה נישא ברכה למדינת ישראל ולצה"ל, למגינים ולמתיישבים בספר, ולוחמים בטרור בכל מקום. לחברי ההסתדרות במפעלי התעשיה, בחקלאות, בבנין, בשירותים הציבוריים והאישיים לסוגיהם, לסופרים לאמנים וכן לאנשי האקדמיה – העושים עבודתם במסירות ובדבקות למען בטחונה, ריבונותה ועצמאותה הכלכלית של מדינתנו.

ביום הזה נישא ברכה לחברות נעמ"ת, לבני הנוער החלוצי העובד והלומד ולרבבות חברינו הגימלאים שפרשו מהעבודה.

ביום הזה נישא ברכה לחברינו ולחברותינו בעיר ובכפר, במושבות, בעיירות הפיתוח, בהתיישבות העובדת ולפועלים במיגזר הערבי והדרוזי.

★

בשנה זו נציין את האחד במאי במפגן מרכזי והמוני, שיפתח את משחקי הפועל השלוש עשרה, ביום העצמאות למדינת ישראל, כינוס הפועל יהיה מפגן הצדעה למדינת ישראל וביטוי לעוצמתה וכלליותה של ההסתדרות.

במפגן ישתתפו גם אלפי ספורטאים מחו"ל, שבאו להזדהות עם מדינת ישראל וההסתדרות, הסתדרות המהווה גורם מכובד בתנועת הפועלים החופשית והדמוקרטית.

תחי מדינת ישראל!
תחי ההסתדרות!
יחי השלום באזורנו ובעולם כולו!
יחי האחד במאי!

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
הועד הפועל
1 במאי 1987

ארנס הטיל הליקויים על מי שהיה מנכ"ל משרדו – מנחם מרון

הלל: מקווה שוועדת אבן תפעל באחריות ולא מתוך דחף מפלגתי

מאת טוביה ציממקי, סופרת „דבר" בכנסת

יו"ר הכנסת, שלמה הלל, מקווה שהתייחסות חברי „ועדת אבן" לעבודתם תהיה לא פוליטית ולא מפלגתית. „אני מצפה שחברי הוועדה יפעלו מתוך אחריות אישית

(המשך בעמ' 2)

מצעד תנועות נוער ומשלחות עובדים הערב בת"א יפתח אירועי 1 במאי

„ההסתדרות מקדמת בברכה כל ניסיון לקדם את השלום"

במצעד לפידים של תנועות הנוער החלוציות ומשלחות עובדים מכלל מיגזרי המשק במדינה ברחובות הראשיים של תל־אביב ייפתחו הערב האירועים המרכזיים המקומיים לציון האחד במאי 1987.

הוועדה המרכזת אישרה אתמול בישיבה מיוחדת את תכנית הפעולות והאירועים לאחד במאי, כפי שהוכנו ונוכחו במטה האחד במאי והוגשו לוועדה המרכזת ע"י יו"ר המרכז לתרבות והינוך נחום פסה.

הוועדה המרכזת החליטה שיום האחד במאי, כפי שמקובל מימים ימימה, הוא יום שבתון בעבודה ובמלאכה וכי כל העתונים היומיים אינם מופיעים ביום ששי 1.5.87.

מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר, ישמיע הערב את דבר ההסתדרות לפועלי ישראל ביום האחד במאי, בשידורים מיוחדים ברשתות הרדיו של קול ישראל בעברית וכן כשידור בשפה הערבית, המיועד לחברי ההסתדרות הערביים בארץ וכן לשעלים במצרים ובארצות המזרח התיכון.

בדבריו, קורא המזכ"ל קיסר לתנופת צמיחה, לתעסוקה, לשלום, לבטחון לעלייה ולקליטה רבתי. „בימים אלה נתונה ממשלת ישראל בפעילות מבורכת לקידום תהליך השלום באזור וליצירת תנאים נאותים שיובילו למו"מ ישיר על שלום יציב ובר־קיימא עם הארצות השכנות. ההסתדרות מקדמת בברכה כל נסיון שיקרב את תהליך השלום" – אומר קיסר.

סופר „דבר" מוסר כי כחמשת אלפים חניכי תנועות הנוער וגוש של צועדים בוגרים ממגזרי ההסתדרות ובראשם מזכ"ל ההסתדרות חבר הכנסת ישראל קיסר וחברי הוועדה המרכזת ישתתפו היום אחר הצהרים במצעד המרכזי לרגל אירועי האחד במאי. במצעד ישולבו גם צעירי תנועת ר"ץ וחניכי תנועת הנוער הקומוניסטי.

לשילובם של חניכי תנועת הנוער הקומוניסטית במצעד קדם ויכוח קשה בקרב נציגי תנועות הנוער אשר סרבו לצעוד עמם בשותף לנוכח החשש, כי הללו ישלבו במצעדם כרוזות בעלות אופי אנטי־ציוני.

חגי מרום, מזכיר תנועת הנוער העובד והלומד ויו"ר מטה „החלוצה הכחולה" מסר, כי שילובם של הצעירים והקומוניסטים יתאפשר לאחר שראשי סיעתם בהסתדרות התחייבו להימנע מהכנסת כרזות כפלגתיות ומהשמעת הכרזות בעלי אופי אנטי־ציוני.

כמו כן, נמסר שעל פי מטה „החלוצה הכחולה", תיאסר הנפת כרזות מפלגתיות כל שהן וכי המצעד ישא אופי הסתדרותי בלבד.

הפועלים – הבנק הגדול בישראל

מאת כתבנו הכלכלי

עם הגשת המאזן השנתי האחרון של הבנקים הגדולים בישראל, מתברר סופית, כי בתום השנה החולפת הפך בנק הפועלים לבנק הגדול ביותר לראשונה בתולדות המדינה.

בנק הפועלים גם השיג בשנת 1968 את הרווח הנקי הגדול ביותר, לעומת כל הבנקים האחרים. בנק המזרחי השיג את התוצאות הגרועות ביותר כאשר היה היחיד שהציג בתום השנה הפסדים ובמקביל חלה גם התדרדרות כמעט בכל יתר הנתונים החשובים במאזנו.

(המשך בעמ' 2)

קופ"ח – למתכונת שבת

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

24,000 עובדי קופ"ח הכללית יעבדו מהבוקר במשך 24 השעות הקרובות, במסגרת עבודה של שבת בלבד, בטענה שהמדיניות של ההנהלה המרכזית של קופ"ח מסכנת את עתידם.

ארגון רופאי קופ"ח הודיע שהוא אינו משתתף בשביתה וכי המרפאות הקהילתיות תהיינה פתוחות לקהל. לא ישתתף בשביתה גם סגל המינהל.

הבכיר במרכז קופ"ח בתל־אביב. שביתת העובדים, בה משתתפות גם האחיות, תגרום לשיבושים בעבודת בתי החולים הכלליים, הגריאטריים והפסיכיאטריים. כל המכונים, המעבדות ובתי־המרקחת יהיו סגורים.

הנהלת קופ"ח קיימה במשך כל יום אתמול דיונים אינטנסיביים עם המזכירות הארצית של ארגון העובדים אך הצדדים לא הצליחו להגיע להבנה ובחצות הופסקו המגעים.

אוסטריה תבקש מארה"ב תיק ואלדהיים

ארה"ב: העדויות החדשות חמורות מכל הידוע עד כה; ואלדהיים אינו מתכוון להתפטר – ביקר בבית־כנסת

מאת רימה קדר, סופרת „דבר" בוינה ומנכבי סוכנויות הידיעות

וינה (מיוחד ל„דבר"). – שר החוץ האוסטרי אלויס מוק אמר אתמול, כי אין הוא רואה כל סיבה להתפטרותו של נשיא אוסטריה קורט ואלדהיים בעקבות החלטת ממשלת ארה"ב לאסור את כניסתו

באזורה פרטי. באוסטריה התגברה אתמול קולות התמיכה בנשיא ואלדהיים והנשיא עצמו תקף את שר המשפטים האמריקאי על החלטתו.

„איני רואה כל סיבה להתפטרות ואלדהיים", אמר שר החוץ מוק בראיון עם הרדיו המערבי־גרמני. „הוא נבחר ברוב עצום ורק האוסטרים רשאים לקבוע מי יהיה נשיאם". שר החוץ אמר עוד, כי החלטת ארה"ב היא החלטה פוליטית בלבד. שכן האשמות נגד ואלדהיים לא הוכחו מעולם. מוק אמר עוד, כי אוסטריה תבקש מארה"ב את תיק העדויות, שלפיו התקבלה ההחלטה לאסור על ביקורו של ואלדהיים.

מוק הוסיף ואמר, כי האיסור על כניסת ואלדהיים תסכך את מדיניות החוץ האוסטרית, אולם ממשלת הקואליציה, שבראשה עומד הסוציאליסט פראנץ ורניצקי, מציגה חזית אחידה בעניין זה. ורניצקי עצמו אמור לבקר בארה"ב בעוד כשלושה שבועות. למרות הקריאות לביטול הביקור, נראה כי הקנצלר ייצא בסוף של דבר לוואשינגטון.

אתמול נועד ורניצקי לשיחה עם נשיא הקהילה היהודית בווינה ויקטור גרוס, וזאת בעקבות חששות להגברת האנטישמיות בשל הפרשה האחרונה. דובר שגרירות ארה"ב בווינה סיפר, כי השגרירות מוצפת בקריאות טלפוניות, המאשימות את ארה"ב בשיתוף פעולה עם „הבאפיה

(המשך בעמ' 2)

מכון חדיש להשתלות כבד יוקם בבי"ח רמב"ם – ובינתיים מחסור חמור באברים

בת 23 מחכה שמונה חודשים לתרומת כבד: מצבי מדרדר

דליה ברזילי, אם לילדה בת 3: רוצה לעבור את הניתוח בארץ, נותנת אמון בצוות הישראלי

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

„אני זקוקה בדחיפות להשתלת כבד ומכיוון שעד כה לא נמצא תורם מתאים מידרדר מצב בריאותי, שמונה חודשים אני מצפה בדריכות לניתוח. זו המתנה ארוכה מאוד למחלה כשלי והדבר גורם לי ולמשפחתי סבל רב. אני רוצה לעבור את הניתוח בארץ ואני נותנת אמון מלא בד"ר קב ובצוות הרפואי של רמב"ם" – אמרה אתמול דליה ברזילי, בת 23, אם לילדה בת שלוש, שלקתה במחלת כבד

קשה לפני כשלוש שנים הזקוקה בדחיפות לניתוח השתלה כבד.

דליה ברזילי באה אתמול יחד עם בעלה דורון ועם כושלי כבד, בהם עליזה שמיר, לימור איתנר ופרופ' אליהו באמן כדי להשתתף יחד עם משלחת של ידידי בית החולים רמב"ם מארה"ב, בטקס הנחת אבן פינה למכון השתלות כבד ברמב"ם, שיהיה ראשון בסוגו בבירה התיכון.

דליה, שפניה הצהובים מעידים על מחלתה, אמרה בהתרגשות: אני קורדה בבתה

(המשך בעמ' 2)

דליה ברזילי (צילום: פול מילינג)

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הועד הפועל
האזינו
הערב, בשעה 18.05
(לאחר מהדורת החדשות של השעה 6.00 בערב)
לקול־ישראל גל ב'
מזכ"ל ההסתדרות
ח"כ ישראל קיסר
דבר ההסתדרות
לפועלי ישראל
לכבוד האחד במאי 1987
לשכת דובר ההסתדרות

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מפגן חג העובד והעבודה שארגנה מועצת פועלי גבעתיים אתמול, בהשתתפות חניכי התנועה ועובדים לקראת 1 במאי (צילום: י.פ.פ.א)

שולץ: לא נתמלאו התנאים של פרס לשיתוף הסובייטים בוועידה

מאת מרים פוקס, סופרת "דבר" בארה"ב

ניו־יורק (מיוחד ל"דבר"). – מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ אמר אמש שלא התמלאו התנאים שהציג שר החוץ שמעון פרס כתנאי לשיתוף הרוסים בוועידה בין־לאומית: התנאים הם חידוש היחסים הדיפלומאטיים עם ישראל וגידול משמעותי בהגירת היהודים מברה"מ.

שולץ אמר את הדברים בראיון לעתון "מיניאפוליס סטאר אנד טריביון" וזו ההתבטאות הראשונה שלו מאז הודעת שמעון פרס, כי הושגה הבנה עם הירדנים בעניין כינוסה של ועידה בין־לאומית.

שולץ הוסיף, כי לדעתו הרוסים לא נקטו בצעדים שיאפשרו את שיתופם בוועידה בין־לאומית, בהסתמך על השיחות שקיים במוסקווה. עוד אמר שולץ, כי ועידת אש"ף באלג'יר ואיחודם מחדש של כל פלגי אש"ף, צעד שנעשה בעידוד הרוסים, מהווה נסיגה לסיכויי להסכם של נציגות פלסטינית מוסכמת שתצטרף למשלחת המשותפת עם ירדן.

"העבודה" החליטה על ניסיון

(המשך מעמ' 1)

למנוע את הצורך מפני הקדמת הבחירות על רקע הבנת השלום.

בישיבה, שהתקיימה סמוך לחצות ואשר בה דיווח שר החוץ שמעון פרס על המסמך שהוגש לישראל ולירדן על ידי ארה"ב בעניין כינוס ועידה בין־לאומית, הביעו כל שרי מפלגת העבודה תמיכה בשמעון פרס.

הם הדגישו, כי אם לא ניתן יהיה להגיע להבנה עם הליכוד ולנוסחה מוסכמת לא יהיה מנוס מבחירות. כמו כן, הובע זעם על שהליכוד הדליף פרטים באופן סלקטיבי מהמסמך. השר פרס מסר לשרים את פרטי המסמך והדגיש, כי הוא עולה בקנה אחד עם קווי היסוד של הממשלה וציין, כי לוועידה הבין־לאומית לא תהיה זכות לכפות החלטות על המשתתפים וכי לא יכללו בה משתתפים העוסקים בטרור ובאלימות.

"מלחמת השלום" בין המערך והליכוד התריפה אתמול, והגבירה מאוד את האפשרות של פירוק השותפות הקואליציונית.

ואלה ההתפתחויות העיקריות אתמול:

● השר אריאל שרון כינה "מלאכת אחיזת עיניים" את מסמך ההסכמה בין חוסיין לפרס שתוכנו הודלף אתמול.

● ראש הממשלה יצחק שמיר אמר אתמול בפארים, בראשונה באופן מפורש, כי מחלוקת הוועידה עשויה להביא להקדמת הבחירות.

● שמעון פרס, שאמר כי יביא לממשלה תוך שבועיים את התוכנית, דיבר על תקוותו כי "מערכת הבחירות תהיה קצרה".

הליכוד: רוב נגד

שרים בליכוד מעריכים, כי יש בממשלה רוב נגד תוכנית השלום הכוללת השתתפות בוועידה בינלאומית של שר החוץ שמעון פרס, כאשר זו תובא לדיון בממשלה כעוד "שבוע או שבועיים".

כמה שרים אמרו ל"דבר" כי קיבלו הבטחה מהשר יגאל הורביץ להתנגד לרעיון הוועידה הבינלאומית. יגאל הורביץ אשר אמש ל"דבר", כי הוא מתנגד לרעיון הוועידה הבינ"ל, אך יביא הנושא להכרעה במוסדות רפ"י. ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס מתכוון להפגש בקרוב, אולי עוד מחר, עם ראש הממשלה כדי לעשות עוד מאמץ לשכנעו לקבל את הסיכומים שהושגו עם ירדן. שמעון פרס יביא קודם את הנושא לדיון בקבינט וינסה גם לבוא בדברים לפני כן עם שרים אחרים בליכוד בתקווה כי יצטרפו לעמדתו.

יצוין כי השר לוי לא הביע עדיין את עמדתו בנושא.

שמעון פרס הדגיש עוד, כי אם לא יצליח לשכנע את יצחק שמיר ושרים בליכוד "יביא את הנושא להכרעת הממשלה. "בעוד שבוע או שבועיים" שר החוץ אמר אתמול בהופיעו בפני סטודנטים באוניברסיטת ירושלים, כי אם לא תקבל הממשלה את התוכנית יהיה צורך בבחירות. "אני מקווה שמערכת הבחירות תהיה קצרה, יש צורך בהכרעה הפעם על כף מאזני השלום.

מחלוקת על המסמך

מחלוקת חריפה וחילופי האשמות קשים מתגלים בין לשכותיהם של ראש הממשלה וממלא מקומו סביב השאלה מי אחראי לחיבור המסמך שעל פיו יפתח המשא ומתן לשלום עם ירדן וכן בקשר לעקרונותיו.

בלשכתו של שמעון פרס מדגישים, כי המדובר בנייר עמדה בשפה האנגלית שחיברה ארה"ב לסיכום המגעים בין ישראל לירדן. פקיד בלשכתו של שמעון פרס הדגיש, כי המסמך הוא מטעם שר החוץ של ארה"ב, ג'ורג' שולץ, שהועבר לפני שבוע בדיוק על ידי שגרירות ארה"ב למשרדיהם של יצחק שמיר ושמעון פרס. "זהו מסמך חלומות מהמס" ציין הפקיד. "בפעם הראשונה בתולדות הסכסוך באזור, מוכן המלך חוסיין למשא ומתן ישיר עם ישראל. רבות מעמדותיה של ישראל התקבלו על ידי מלך ירדן".

לעומת זאת, טוענים בלשכתו של יצחק שמיר, כי את המסמך חיבר שמעון פרס. "זה לא מסמך אמריקאי אלא תוכנית פרס" אמר פקיד בלשכתו של יצחק שמיר, "מה שקיבלנו הוא נייר טכני, שגיבש שמעון פרס שניסה לתאם עם ירדן ולפי מיטב הכרתנו יכניס את ישראל לוועידה בינלאומית שתדון בעניני מהות השלום ולא רק תתכנס לישיבת פתיחה. המסמך כולו הוא סטיה מעקרונות קמפ דיוויד, הדרך המאפשרת לזמן בסוף של דבר גם את אש"ף לשיחות".

העירפול בשאלת החיבור מקבל מימד מסתורי נוסף, משום שארה"ב עצמה מסרבת לומר אם פקידיה חיברו את המסמך. דובר שגרירות ארה"ב, הווארד לייין, אמר אמש ל"דבר" "אין לנו מה לומר בעניין זה" הדובר הסב את תשומת הלב רק לדברי השגריר תומאס פיקרינג שאמר, כי "הושגה התקדמות רבה" בתהליך השלום.

שרון: אחיזת עיניים

(ע). – השר אריאל שרון התריע אתמול בערב על "נקודות חמורות בהסכמה בין חוסיין ופרס עם המו"מ לשלום", והזהיר כי זו "מלאכת אחיזת עיניים", שעלולה להוביל לסיכון בטחוני ולאסון כלכלי ע"י הקדמת הבחירות.

מר שרון שהופיע בתוכנית "מוקד" בטלוויזיה, ציין כי ב"הסכמה" מדובר על מו"מ בהשתתפות המעצמות – ולא על הזמנה לטקס פתיחה בוועידה בינלאומית. הדרך לכניסת אש"ף נסללה, שכן בהודעה מדובר על "צדדים" ולא על "מדינות".

ישראל לא התנתה את השתתפות ברה"מ בוועידה בינלאומית בחידוש היחסים והעלייה. "וזה ענין חמור ביותר. לא הוזכר אפילו במלה אחת הסכם קמפ דיוויד, כן מדובר על כך, שגם אחרי תקופת המעבר תהיה האחריות על הבטחון ביו"ש בידי ישראל.

ניהול עניינים ע"י אדם אחד הביא אסונות כבדים, כפי שאירע בפרשיות איראן, פולארד והשב"כ. חלף ועבר הזמן, שאדם אחד יכול לנהל את המדינה. לשם כך יש קבינט, לאו הוא רק ולאיזו מטרה? הדבר האחרון שאנו צריכים אלו בחירות. אנו זקוקים לשקט, אחדות וקצרת אחוה ולא לקיטוב ושנאה", אמר מר שרון.

גדעון קורן, סופר "דבר" בצרפת, מוסר:

ראש הממשלה יצחק שמיר נועד אתמול לפגישה של שעה עם נשיא צרפת פרנסואה מיטראן.

לאחר הפגישה אמר שמיר, כי המחלוקת בעניין הוועידה הבינלאומית עשויה להביא להקדמת הבחירות. מקורות צרפתיים וישראלים אמרו, כי בפגישה עם מיטראן בא לידי ביטוי חילוקי הדעות בנושא הוועידה הבינלאומית. שמיר סיפר, כי כאשר אמר למיטראן, כי יש המציגים בארץ את הוועידה רק במסגרת פתיחה למשא ומתן ישיר – משך מיטראן בכתפיו ואמר שלא ידוע לו דבר על כך וככל הידוע לו גם לא למדינות אירופיות אחרות.

מיטראן אמר, כי יש לדון על המסגרות. הוא הוסיף ואמר, שהוא תמך וממשיך לתמוך במשא ומתן ישיר, אך התיאש מן הסיכויים להגשמתו בלי ועידה. עוד העריך נשיא צרפת, כי ברה"מ "לא תיתן דבר לישראל בלי לקבל תשלום".

מובארק ייוועד עם חוסיין

דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים, מוסר:

הנשיא מובארק עשוי להבהיר היום בנאומו לרגל ה־1 במאי – באיזו מידה הוא סבור שהמשבר הנוכחי ביחסי אש"ף – מצרים סולל את הדרך לקידום התהליך המדיני באיזור ללא שיתופו של אש"ף. מקור מוסמך מסר מקורות מצרים כי מובארק עדיין לא גיבש את עמדתו בסוגיה זו וכי הוא עדיין עסוק "בהערכת השלכות המשבר (ביחסי אש"ף) – מצרים על התהליך המדיני".

התהליך המדיני יעמוד קרוב לוודאי במוקד השיחות שיערוך הנשיא מובארק מחרתיים עם המלך חוסיין בעיר לוקסור שבמצרים עלית. בינתיים ממשיכים השלטונות המצרים למתוח ביקורת חריפה על הנהגת אש"ף בכלל ועל ערפאת בפרט.

הלל

(המשך מעמ' 1)

ולא מתוך דחפים מפלגתיים או אחרים", אמר הלל.

"ההדלפות מוועדת המשנה הן איום על הדמוקרטיה בישראל ובגללן יסרבו שרים למסור מידע לוועדה, הוסיף הלל.

הלל, שהשתתף אתמול בדיוני ועדת אבן הביע "דאגה עמוקה" מהערות הזלזול של שרים ודבין "אני מבין ששרים עצבניים כאשר עליהם לספוג ביקורת, אך עליהם להיות סבלניים ולנהוג כבוד כבית המחוקקים. הביטויים אינם הולמים את מערכת היחסים בין הכנסת לממשלה".

בישיבה אתמול תקפו אנשי מערך את הליכוד והאשימו חברים בו הדלפות מגמתיות לפיהן שיקר פרס. אנשי הליכוד אמרו כי פרס "כיזב" לוועדה.

השבוע עוסקת הוועדה בגיבוש סיכומים. התכ"ם מגן, בירב, בן אלישר דיניץ אולמרט ואבן כבר סיכומיהם לוועדה.

סופר "דבר" מוסר, כי במסגרת הנסיונות להתנער מאחריות ל"מחדל" פרשת פולארד, במתן עדותו ב"וועדת אבן", הטיל השר משה ארנס, שכהן כשר בטחון בימים שפולארד גויס כסוכן, את האחריות ללייקיים על כי שהיה בימיו מנכ"ל משרד הבטחון, מנחם (מנדי) מרון.

משדר יום הזיכרון בטלוויזיה

"לחיות עם הכאב" סרטם של חיים יבין וישראל סגל על ארבע משפחות שכולות המתמודדות כל אחת בדרכה ובתנאיה עם החיים בלי יקיריהם שנפלו במלחמות ישראל. יוקרן במוצ"ש ב־21.50 בטלוויזיה הישראלית. שינוי זה בתיכנון המקורי לא נכלל בלוח המשדרים המתפרסם היום בדבה"ש, בעקבות הקדמת הגליון. שינויים אחרים בלוח המשדרים במהלך השבוע הקרוב יפורסמו בלוח השידורים היומי של "דבר".

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י/מועצת פועלי תל־אביב־יפו

ארגון העובדים בעיריית תל־אביב־יפו

ביום ראשון, ד' באייר תשמ"ז, 3.5.87, בשעה 13.00 ב"בית עובד העיריה", רחוב פומבדיתא 4, תל־אביב באולם הכניסה, ליד לוח הזכרון

תתקיים

אזכרה לחללים

מקרב עובדי העיריה שנפלו במערכות ישראל

דברים לזכר הנופלים – הח' א. ניצן – יו"ר ארגון העובדים

פרקי תהילים ואל מלא רחמים – החזן ז"ר יעקב פישמן

חברים מוזמנים לחלוק כבוד לחללי צה"ל

מקרב עובדי העיריה

הננו משתתפים באבלה של החברה

עליזה סטרונין

על מות

אחותה ז"ל

הוועד הפועל של ההסתדרות

משרד מבקר ההסתדרות

וחבר העובדים

במשטרה

(המשך מעמ' 1)

חושש "ממלחמת אחים" בעקבות העלאת רעיון הוועידה הבין־לאומית לשלום במזרח התיכון. בישיבת סגל הפיקוד הבכיר של משטרת ישראל, העריך מפכ"ל המשטרה, כי בעקבות העלאת הרעיון של הוועידה הבין־לאומית עלולה לחול הקצנה ברחוב היהודי שיש להערך לה במחוזות המשטרה.

הוא הורה לניצבי המשטרה להערך לקראת אפשרות של הקצנה בין הגופים המתנגדים לוועידה.

דבר DAVAR دافار

מאוחד עם "לשרון"

העורכת: חנה זמר

סגנו לעורך: דוד פדהצור

מזכיר מערכת: מרדכי ברקאי

עורך "דבר־השבוע": טוביה מנדלסון

מנהל כללי: אהרון קראוס

המו"ל – "דבר" בע"מ. נדפס בדפוס "דבר" בע"מ. המערכת והמנהלה תל־אביב, רח' שינקין 45, ת"ד 199. מיקוד 61001. טלפון 286141 (6 קווים). מחלקת המודעות. טלפונים ישירים 286156, 281860, 298032.

סניפים: ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45, טלפון 286141, מיקוד 65233.

ירושלים: המערכת, רח' המלך כורש 16, בית מאזיה קומה ג, טלפון 242203 מ 94229.

חיפה: רח' הנביאים 27, טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

"סוריה פרסה לאחרונה טילי הא.אס. 23"

דמשק (עיט"מ) – סוריה החלה לאחרונה לפרוס את טילי קרקע־קרקע הסובייטים החדישים מדגם אס.אס.23 – כך מדווח סגן נשיא "איגוד אנאליסטיק אסטרטגי", אנטוני קורדסמן, בספר שהופיע לאחרונה.

הספר מגלה עוד כי סוריה הגדילה את צבאה בארבע השנים האחרונות והוא מונה עתה 540,000 חייל.

בדובר צה"ל לא התקבל אמש אימות לידיעה.

קורדסמן, שהוא מומחה בנושא האיזון הצבאי במזה"ת, טוען, כי ההתעצמות של הכוחות המזויינים הסוריים הציתו מירוץ חימוש בין סוריה וישראל, שאכן יכול להוביל למלחמה. עם זאת אומר המומחה, כי על אף שמלחמה כזו תהיה עזה עוד יותר, היא לא תביא להכרעה.

לפי נתוניו, מאז 1982 קיבלה סוריה אספקת נשק גדולה פי שניים או שלושה מאשר ישראל. כוחות השריון וחיל האוויר הסוריים גדולים כעת יותר מאלה של ישראל, וברשותם כמות משמעותית של נשק חדיש.

כ־1500 מתוך 4,000 הטנקים הסוריים הם טנקים סובייטיים חדישים מסוג "טי־72". בין מטוסי הקרב שלה כלולים הגרסות המודרניות ביותר של ה"מיג־23" ו"מיג־25". על־פי הדיווחים, סוריה הזמינה 60 מטוסי "מיג־29".

קורדסמן טוען עוד, כי סוריה החלה לאחרונה לפרוש טילי קרקע־קרקע "אס.אס.־23" סובייטיים. לנשק זה טווח המאפשר לפגוע בכל מקום בישראל והדיוק מספיק כדי לפגוע במטרות בגודל שדה תעופה או הכור הגרעיני הישראלי בדימונה.

בסיכום ספרו "האיזון הצבאי הערבי־ישראלי ואמנות המלחמה" גורס קורדסמן, כי לצבא סוריה עדיין מספר בעיות: המדינה משקיעה הרבה פחות מישראל על אימון והכשרת הפרט והפיקוד הגבוה של הצבא הסורי סובל מחוסר גמישות ומפוליטיזציה גבוהה.

ראשי הגולן והבקעה: לא צריך ועידה בינלאומית התושבים נוטשים גם כך

מאת שמעון וייס, סופר "דבר" בצפון

ראשי ישובי הגולן והבקעה פירסמו אתמול הודעה משותפת, חריפה ויוצאת דופן בניסוחה, שבה הם קובעים כי אין צורך בויכוח ההולך ומחריף סביב הועידה הבינלאומית, שכן ישובי הגולן והבקעה ננטשים בלאו־הכי ופעילות ההתיישבותית של עשרים שנה יורדת לטמיון.

בהודעה, המופנית בעיקר אל שרי הממשלה וחברי הכנסת קובעים עוד ישראל נדיבי, ראש המועצה האזורית בקעת הירדן ואיתן ליס, ראש מועצת הגולן כי כל ההסדרים המוצעים על־ידי ממשלת ישראל, משרד האוצר וועדת רביד לשיקום הישובים באזורים אלה – הינם מעוותים, תלושים מהמציאות וחסרי אחראיות שיביאו לאובדנה של ההתיישבות באזורים אלה.

"פינוי חבל ימית חוזר על עצמו ועליכם מוטלת האחריות", קובעים שני ראשי הישובים בשם מאות מתיישבי הגולן והבקעה "אנחנו משלמים את המחיר ואתם אחראים למחדל".

נודע כי ההודעה פורסמה אתמול לאחר ליל דיונים ארוך שנערך בין נציגי ישובי הגולן והבקעה בסיומו הוחלט להפשיל שרוולים ולפתוח במתקפת הסברה רחבה וקשוחה בכל הקשור למצב הישובים באזורים אלה ועתידם.

שיבושים באספקת הלחם בדרום

מאת אמיר רוזנבליט, סופר "דבר"

החל מהיום צפויים שיבושים קשים באספקת לחם לכל אזור הדרום בעקבות החלטת בית־משפט השלום בבאר־שבע להאריך ב־30 יום את צו הסגירה המינהלי שהוצא נגד "מאפיית הנגב" בהוראת משרד הבריאות.

מאפיית הנגב מספקת לחם לכל אזור הדרום, כולל אילת. ביקורת שנערכה על־ידי משרד הבריאות העלתה כי המקום פועל בתנאים סניטריים ירודים.

שופט השלום צבי סגל, שנתן אתמול תוקף חוקי לצו המינהלי של משרד הבריאות ביקר באופן אישי במאפייה וכתב בין היתר בהחלטתו: "התרשמותי היתה קשה ביותר. המקום היה מלוכלך ונמצאו בו גרוטאות רבות מסביב. ניתן היה להבחין בהצטברות של מים המהווים מוקד משיכה למקקים וחרקים. מצב התקרה והקירות רעוע והציוד היה מלוכלך. אין מנוס, אלא להשאיר את הצו על כנו. בריאות הציבור עומדת מעבר לכל שיקול כלכלי ואין לי ספק מתוך מה שראיתי במו עיני כי קיימת סכנה ממשית לציבור".

[illegible]

(המשך מעמ' 1)

בנק לאומי הפך, מבחינת גודל מאזנו, להיות השני מבין חמשת הגדולים אף כי כל המומחים מעריכים כי זוהי תופעה זמנית ובתוך זמן קצר, כנראה כבר בשנה הקרובה, יחזור בנק לאומי להוביל בגודלו.

התחרות על הרווח, שהיא חשובה יותר, תהיה חריפה ביותר בשנה הקרובה וסימני התחרות כבר ניכרים כעת. כללית, הידרדר מצבם של כל הבנקים בשנה שחלפה אולם הבנק הבינלאומי ממשיך להוביל ללא עוררין ביעילותו ותוצאותיו היו, גם בהשוואה לגודלו, עדיין הטובות ביותר במערכת הבנקאות.

בכמות החובות המסופקים, כלומר אלה שספק אם ישולמו, מוביל ללא עוררין בנק הפועלים. כל הבנקים מעריכים, כי בסעיף זה ישתפר מצבם לעין ערוך בשנת 1978.

"סנטנה" בירושלים: ערב שלא יישכח במהרה

מאת אמיר זהבי

קארלוס סנטנה הוביל אמש שמונה מוסיקאים וכמה אלפי ירושלמים למסע מוסיקלי בזמן, לימים בהם המוסיקה הפופולארית היתה מגוונת תמים ומהיר הרבה יותר

למעלה משעתיים וחצי של רוק מקצבים לאטיניים, ג'אז ובלוז, עם סקציית הקשה בת ארבעה חברים, שני זמרים, באס, קלידים ומעל כולם הגיטרה המופלאה של קארלוס סנטנה.

כל אמן זכה להדגים את יכולתו בקטע סולו וכולם יחד סקרו את 20 שנות הקאריירה של "סאנטנה". באדי מיילס גדל המידות שימח את הקהל בתנועות גדולות וקול נהדר, אלפונסו ג'ונסון, נגן הבאס, ניגן סולו שהחל בצ'ארלי מינגוס ונגמר ב"הבה נגילה".

"סאנטנה" נתנו לירושלים ערב שלא יישכח במהרה. הערב הם מופיעים בתל־אביב.

קונצרט

תכנית שכולה יהודית

מאת יהודה כהן

ושוב ערב מוצלח של "זמרי קאמרן" בנצחות אבנר אתי במוזיאון תל־אביב, הפעם, בתכנית שכולה יהודית, מן המאה הי"ב עד היום, תחת הסיסמה "שיבה למקורות". המקהלה הקדישה סדרת קונצרטים זו לזכר הזמרת נתניה דברת שנפטרה ללא עת לפני מספר ימים.

אבנר אתי שהפיק מן המקהלה, מיצלול רווי ומאוזן הקנה לכל היצירות עיצוב מרשים, הוא ביסס את התכנית על ניגודים סגנוניים ובנה אותה בקו מרתק של תמלילים מסורתיים. החלק הראשון של הערב כלל יצירות מאת מלחינים בגולה ובהם קורט וייל עם קידוש לשבת בתלמי המסורת ואילו החלק השני הורכב מיצירות של מלחינים ישראליים, לרבות "הלל" מאת מרדכי סתר לשנים־עשר קולות לפסוקים ממזמורי תהלים – מוטט בעל מרקם מסובך המושתת על מודוס מיוחד שבנה המלחין ליצירה זו ולסמפוניה הקולית "ירושלים".

גם הדור הצעיר של מלחינינו היה מיוצג על ידי בצוע בכורה של "כיכר סדום", מאת משה רסיוק, יליד חיפה (1954), ממייסדי "זמרי קאמרן". על פי תמליל תלמודי למקהלה ולכלי־נקישה. עבודה המתחשה באורח דראמטי והובעני לזוכרים בשלושה פרקים – "מידת סדום", "מיטת־סדום", "מיתת־סדום" – מן המסופר על שקיעת עיר החטא והרשע.

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ייפתח בצפירה במוצ"ש

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל יחל במוצאי שבת ג' באייר תשמ"ז, 2.5.87, בצפירה שתשמע בשעה 9.30 בכל רחבי הארץ. לאחר הצפירה ייערכו ע"י הרשויות המקומיות עצרות התייחדות הכרזו.

במקומות ציבור מרכזיים יועלו אבוקות זכרון, אשר ידלקו עד לפתיחת חגיגות יום העצמאות.

במכתבו למשפחות השכולות כתב שר הבטחון יצחק רבין, בין השאר: "ספק אם תהיה זו לכם מעט הקלה, אך חש אני צורך לחזור ולאמר לכם ביום כאב זה שאין דבר היקר לנו כאשר חיי אדם. בכל החלטה שלנו, של המטה הכללי של צה"ל, שלי כשר הבטחון, של שרי ממשלת ישראל, נשקל מחיר הדמים. בעיני, אין חשוב יותר מקדושת החיים".

משרד הבטחון

(ע). – לקראת יום הזיכרון פירסם משרד הבטחון נתונים על החללים והנכים: 16,200 חללים נפלו במלחמות ישראל ובתקופות שביניהן, מאז מלחמת השחרור ועד היום. מספר הנכים, בדרגות נכות של למעלה מ־100 אחוזים מגיע ל־36,684, אליהם יש להוסיף עוד 15,286 נכים בדרגות נכות עד 9 אחוזים, וביחד 51,970 נכים.

המספרים אלו פורסמו ע"י אגף השיקום של משרד הבטחון לקראת יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.

[illegible] 23 [illegible]

(המשך מעמ' 1)

רב. כל צלצול טלפון מקפיץ אותי ממקומי. אין לי לא יום ולא לילה. אני חיה על כדורי ארגעה. אני בזקפת דאגה ואהבה ויש נכונות רבה מצד הצוות הרפואי לסייע לי. יש גם עזרה כספית של גורמי חוץ להקמת המכון להשתלות כבד, אשר יקדם, ללא ספק את נושא ההשתלות בארץ. אולם אני קוראת לאזרחי המדינה לגלות יותר מודעות ולבתי החולים לפעול בשיתוף פעולה בנושא השתלות. בית החולים בלונדון, שאליו הועברה מורן קדוש הקטנה העמיד את כל אירופה על הרגליים כדי להשיג תורם. אין כל סיבה שלא תהיה אצלנו התייחסות דומה".

ד"ר יגאל קם, מומחה להשתלות כבד, שיעמוד בראש המכון להשתלות ברמב"ם אמר, כי חלפו כמעט תשעה חודשים מאז בוצעו ברמב"ם שתי השתלות הכבד הראשונות והעיכוב בהמשך הניתוחים נובע מן הקושי בהשגת תורמים. לדבריו, יש בארץ הידע הרפואי והמיכשור להשתלות כבד, אולם יש צורך דחוף בארגון נושא התורמים בין בתי החולים השונים וכן בפעולת הסברה אינטנסיבית להגברת המודעות של הציבור בנושא ההשתלות.

הוא סיפר, כי באחרונה היו כמה מקרים של תורמים מתאימים אולם קרובי משפחותיהם נסוגו ברגע האחרון מנכונותם להעמיד את האברים להשתלות. כיום ממתינים בארץ קשה חולי כבד להשתלות והעקים מאמצים למצוא עבורם תורמים מתאימים.

במכון החדש להשתלות מתוכננות 20־50 השתלות כבד בשנה וכן השתלות של כליות. עלות ניתוחי הכבד בארץ נאמדת בכ־30,000 דולר לעומת 100־250 אלף דולר בארה"ב ובאירופה.

ד"ר דב גולן, מנכ"ל משרד הבריאות אמר, כי אכן קיימת בארץ בעיה בהשגת אברים להשתלות בעיקר של כבד ולב. הוא סיפר, כי ועדה המטפלת בנושאים כירורגיים יושבת על המדוכה והיא אמורה להמליץ על הדרכים להגברת שיתוף הפעולה בין בתי החולים בארץ וכן על הגברת המודעות בציבור בנושא של תרומת אברים.

בטקס הנחת אבן הפינה למכון ההשתלות ברמב"ם, שישא את שמו של יוסף שטריליץ ז"ל מארה"ב, השתתפו נציגים של אגודת ידידי רמב"ם מארה"ב, אשר תרמו כמיליון דולר להקמת המכון, ד"ר משה רווח מנכ"ל בית החולים, ד"ר דב גולן מנכ"ל משרד הבריאות, הצוות הבכיר של רמב"ם ואורחים רבים.

המכון החדש ייבנה בקומה השמינית של בית החולים רמב"ם. יהיו בו 20 מיטות ובנייתו תושלם תוך שנה. אגודת ידידי רמב"ם בארה"ב הבטיחה גם למכן את פעילותו של מכון ההשתלה בשנות פעילותו הראשונות.

משרד הביטחון/אגף השיקום

היחידה להנצחת החייל

תגבור התחבורה הציבורית לטקסי האזכרה בבתי־העלמין ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל תשמ"ז

יום ראשון ד' באייר תשמ"ז 3.5.87 בקווי "אגד" ו"דן" כמפורט:

קרית שאול:	קו מיוחד מהתחנה המרכזית, דרך פ"ת, רח' הנגב לבית העלמין החל מהשעה 08.00, וחזרה לאחר הטקס. לבאים בדרך הרצליה לצהלה הוקצה חניון נוסף מאחורי מסעדת "מי ומי" והבאים מכביש בני־אפרים יוכלו לחנות רכבם במגרש הנ"ל.
נחלת יצחק:	יתוגבר קו 63 מתל־אביב – רמת־גן.
חולון:	יתוגברו הקווים 42,40 מרמת־גן, קו 2 מתחנת תל־אביב, קו 18 מבית־המשפט, מרכז ת"א.
פתח־תקוה:	יתוגבר קו 49 לקרית־שאול. [illegible] פתח־תקוה.
חיפה:	הקווים 44, 45 יתוגברו, בגמר הטקס קו מיוחד מתוך הכרמל לת"א, ישיר ומאסף.
ירושלים:	יתוגברו כל הקווים העירוניים המגיעים להר־הרצל.
קרית־ענבים:	מת"א, תחנה מרכזית, בשעה 08.30. יתוגברו הקווים 85, 86 מירושלים.
נהריה:	התחנה המרכזית, רציף נסיעות מיוחדות, לבית העלמין המקומי בשעות 09.30, 10.00, 10.30 וחזרה לאחר הטקס, כמו כן שירות ישיר לעכו וחיפה.
עפולה:	התחנה המרכזית, רציף נסיעות מיוחדות, לבית העלמין המקומי בשעה 09.00, 09.30, 10.00, וחזרה לאחר הטקס.
כפר־יורבורג:	מת"א, תחנה מרכזית, בשעה 08.30.
ראש פינה:	מחיפה, התחנה המרכזית רציף מס' 1 בשעה 08.00 וחזרה לאחר הטקס. מת"א, תחנה מרכזית, בשעה 06.45.
בית־שאן:	לירושלים בשעה 07.30.
נגבה:	מת"א, תחנה מרכזית, בשעה 08.30.
רכבת ישראל:	היוצאת מת"א 09.00 עוצרת מול בית־העלמין בחיפה. היוצאת מנהריה 09.05, דרך שבי ציון 09.09, בוסתן הגליל 09.14, עכו 09.18, קרית מוצקין 09.32, קרית חיים 09.38, חיפה מזרח 09.50, חיפה מרכז 09.54, חיפה בת־גלים 09.58. תעצור בתחנה מיוחדת מול בית העלמין הצבאי בחיפה. בגמר הטקס תעצור הרכבת בשעה 12.55 ליד בית־העלמין חיפה ותאסוף הנוסעים בחזרה לקריות, עכו ונהריה.
באר־טוביה:	מתל־אביב תחנה מס' 5 לצפון ע"י הבימה בשעה 09.30.

אוסטריה תבקש

(המשך מעמ' 1)

היהודית" ובהיותה "שופר ליהדות העולם".

בקהילה עצמה נשמעו תגובות מעודנות להודעה האמריקאית. "אני מאושרת על ההחלטה מבחינה רגשית", אמרה הביצמאצת רות בקרמן, שהשתתפה במערכה נגד בחירת ואלדהיים. "אולם מבחינה רציונלית, ההחלטה האמריקאית היתה כרוכה בצביעות, שכן אנו יודעים שהם נתנו מקלט לפושעים נאצים, כאשר הדבר היה נוח להם".

בתוך כך נמסר מניו יורק, כי עדויות חדשות לא השאירו כל ברירה למשרד המשפטים האמריקאי ואילצו אותו להטיל איסור על ביקורו בארה"ב. פקידים במשרד אמרו, כי מדובר בחקירת ארכיוני מלחמה ביוגוסלביה. לדבריהם, במהלך החקירה התגלו עדויות המרחיקות לכת עוד יותר מההאשמות שהועלו קודם לכן נגד ואלדהיים.

לפי עדויות אלה, שירת ואלדהיים כקצין אספקה ביוגוסלביה בשנת 1942 ובתפקידו זה היה אחראי על גירוש 68,000 בני אדם, בכללם 23,000 ילדים. כן עולה, כי ואלדהיים היה קשור לבחירת כפרים מקומיים לשם פעולות נקם גרמניות, לאיסוף וגירוש יהודים מסני איים ביוון ולפעולות גירוש אחרות.

בתוך כך נמסר מקנדה, כי ראש הממשלה בריאן מולרוני אמר, שואלדהיים אינו רצוי בקנדה. עם זאת נראה, כי ממשלת קנדה לא תפרסם הודעה רשמית בה תאסור על כניסתו של נשיא אוסטריה למדינה.

ואלדהיים עצמו נשא אתמול נאום נרגש בפני 400 נכי מלחמת העולם השנייה ובו תקף את החלטת משרד המשפטים האמריקאי. הטקס נערך בעיר אייזנשטאט שמדרום לוינה ומיד לאחריו ביקר ואלדהיים בבית כנסת ובמוזיאון היהודי במקום. מקורביו של הנשיא אמרו, כי הביקור בבית הכנסת נקבע מראש, וההחלט לא לבטלו, אף שהדבר היה עשוי להיראות כפרובוקציה.

בנאומו טען ואלדהיים, כי ההחלטה האמריקאית היא "עלבון לדור שלם". הוא הסביר כי אם היה מסרב לשרת בצבא הנאצי, הוא היה צפוי לגזר דין מוות. ואלדהיים, שדיבר בקול רועד, טען כי שר המשפטים האמריקאי אדווין מיז שגה תמורות בכך, שצירף את שמו ל"רשימת המעקב".

"מה הטעם בהודעותיו של מיז, כי צורפתי לרשימה 'על בסיס חשד ולא על בסיס הרשעה'" שאל ואלדהיים. לדבריו, ארה"ב התעלמה מהחוק הבינלאומי בכך שהחליטה לאסור על כניסתו על סמך חשדות בלבד ללא הצגת מסמכים מרשיעים.

דובר הקנצלר ורניצקי, שגינה שלשום את החלטת ארה"ב, אמר אתמול כי ורניצקי ינסה לצמצם את הנזק ולא ינקוט צעדים חפוזים. הדובר התכוון למסע המיועד של ורניצקי לארה"ב, שכמה מראשי האופוזיציה הימנית ואף כמה מחברי הממשלה קראו לביטולו. משקיפים העריכו, כי בסופו של דבר יקיים הקנצלר את ביקורו כמתוכנן.

עיתוני אוסטריה כולם יצאו אתמול בקריאות תמיכה בנשיא ואלדהיים. "ללא קשר להבדלי השקפות", כתב העיתון רב התפוצה "די פרסה", "גל של זעזוע שוטף את אוסטריה, ומרירות וגינוי כלוחים את התרהמה". העיתון טוען, כי נשיא הקונגרס היהודי אדגר ברונפמן מנסה להשיג הון פוליטי באמצעות פרשת ואלדהיים לקראת הבחירות המתקרבות בארה"ב.

מדינת ישראל

יום הזיכרון הכללי לחללי מערכות ישראל

היום שבו מתייחד עם ישראל עם זכר יקיריו שנפלו

במוצאי שבת – ג' באייר תשמ"ז 2.5.87 בשעה 21:30

תשמע צפירה בכל רחבי הארץ.

אנו פונים בזה לכל בית ישראל להדליק בשעה זו

נר זיכרון־גבורה

ביום ראשון – ד' באייר תשמ"ז 3.5.87 בשעה 11:00

תשמע צפירת דומיה וייערכו

טקסי אזכרה ממלכתיים בבתי הקברות הצבאיים

והתייחדות בבתי הקברות בהם קבורים

חללי מערכות ישראל.

משרד הביטחון – אגף השיקום

היחידה להנצחת החייל

שופטי דמיאניוק – לגרמניה ובלגיה כדי לחקור עדים שלא יגיעו לישראל

במערב ברלין ייחקר קצין האס.אס אוטו הורן המסרב לבוא ארצה

מאת אריאל בן־עמי

בית המשפט המיוחד ייצא בחודש הבא לגרמניה ולבלגיה – שם יתקיימו חיקורי דין לעדים במשפט דמיאניוק שלא יגיעו ארצה. שופטי דמיאניוק ייצאו להשתתף בחקירת קצין האס.אס. אוטו הורן בברלין המערבית, המסרב לבוא ולהעיד בישראל.

אתמול קבע השופט לוין בנעילת הישיבה, כי בתאריכים 17 במאי עד 12 ליוני 1987, יתקיימו חיקורי הדין במדינות אלה, בפני בתי משפט מקומיים. במהלך חיקורי הדין, ייחקרו העדים ואלנס אכניבציוס בבלגיה וכן הלמוט ליאונרד, היינריך שאפר ואוטו הורן מגרמניה.

הסנגוריה והתביעה ביקשו, כי השופטים לוין, דורנר וטל יהיו נוכחים בחיקורי דין אלה כדי שיוכלו להתרשם באופן אישי מהעד אוטו הורן בעת מתן עדותו.

השופטים הביעו את הסכמתם העקרונית לכך שיקבלו את הסכמת הרשות השופטת בגרמניה וכן בתנאי שייעשו לשם כך סידורי המינהלה והבטחון הנדרשים.

אתמול סיים העד ריינהרט מגרמניה את עדותו באשר לתצלומי הנאשם. הוא קבע, כי בכל התצלומים שהוגשו לו מופיעות אותם תכונות מאפיינות, המאשרות בסבירות גבוהה שאכן זהו דיוקנו של איוון האיום.

הבוקר תעיד מטעם התביעה פטריציה סמיס, אנתרופולוגית מבית הספר לרפואת שיניים באוניברסיטה העברית, שתהיה גם היא עדה מומחית באשר לזיהוי הנאשם. קצין המשטרה הבכיר בוויסבאדן שבגרמניה, ריינארדט אלסמן, מומחה יחיד מסוגו להשוואת תצלומי פנים ולפוטומונטאז'ים, התייצב אתמול החל מהשעה 8.30 בבוקר על דוכן העדים והשיב לשאלות הרבות שהופנו עליו על ידי הסינגור.

העד נשאל, מדוע לא ביצע תצלומי חפיפה של תמונה מעל תמונה כדי לזהות ביתר דיוק את הדיוקן והשיב, כי בחלוקת התמונה לשני חצאי פנים, משתי תמונות שונות, יש יותר דיוק ואמינות. בצורה זו לא נגרעים סימני היכר שונים של הפנים. לשאלה נוספת, אם ניתן לעשות חפיפה של אדם חי עם תצלומים, השיב העד חד־משמעית: "אנו לא עשינו ניסוי כזה עם אדם חי". הוא הוסיף, כי המונטאז' כפי שבוצע במעבדתו בגרמניה, נדרש, לא לגבי רמת הסבירות, אלא לשכנע ולהדגיש פרטים המוכיחים זהות בין שתי תמונות של המונטאז'.

כאשר הירבה הסניגור בשאלות חוזרות ונשנות, העיר לו השופט דב לוין כי "אדוני מסתובב מסביב לשאלות ולא לגופו של ענין, חוזר עליהן ללא צורך".

על כך הגיב עו"ד או'קונור, כי הוא חולק על קביעה זו של בית המשפט.

השופט לוין: הערנו לאדוני כבר מספר פעמים שכאן לא נהוג לחלוק על החלטות של בית המשפט – הערות כאלו ואחרות אפשר להשמיע אחרי פסק הדין. אך לא במהלך המשפט. איננו רוצים לשמוע יותר הערות מסוג זה.

או'קונור: אני מצטער. כבודו, אני רגיל לכך מבתי המשפט בארה"ב.

השופט לוין: אולם כאן אין זה נהוג, אין פה חבר־מושבעים ואנו נוהגים לפי סדר הדין הישראלי. על אדוני להתאים את עצמו לכך, במיוחד לאחר ששמענו שאדוני שוקל פתיחת משרד עורכי דין בישראל, אמר השופט לוין לאו'קונור והקהל פרץ בצחוק.

העד אלסמן הסביר, כי 24 סימני ההיכר האנטומיים שהביאוהו לקבוע זהות כמעט מוחלטת בין תמונתו העכשווית של ג'ון דמיאניוק לבין התמונה שבמסמך טרווניקי, כללו אברים שונים כגון גבות, נחיריים, הפה, השפה, האוזן ועוד.

או'קונור: האם לזה אתה צריך גם דבר נוסף, כמו למשל טביעת אצבעות, מצב העור?

העד: כאן ערבבת מין בשאינו מינו, הרי מדובר בזהות של תמונות ולא בזהות החומר.

בשלב זה הודיע אב בית הדין, סוכם כבר לגבי חיקור הדין של עד התביעה אוטו הורן, שיתקיים בברלין המערבית ב־7.6.87. זאת לאחר קבלת הסכמת הרשות השופטת שם והבטחת סידורי המינהלה והבטחון הדרושים. שאר חיקורי הדין מטעם התביעה יתקיימו בדרך המקובלת, ללא נוכחות השופטים הישראליים, בין התאריכים 17.5.87 – 12.6.87.

אשר לחיקורי דין שהתבקשו ע"י הסניגוריה – בשלב זה אישר בית המשפט המיוחד חיקורים שיתקיימו בספרד ופולין, לשם נשלחו הבקשות המתאימות, אך טרם נתקבלו תשובות. גם בחיקורי דין אלו מטעם הסניגוריה, הבהיר השופט לוין, כי הם ייעשו עם התקבל האישור של רשויות השיפוט באותן ארצות. וגם שם ישתתפו השופטים הישראליים, באותם חיקורים בהם תידרש נוכחותם.

המדינה נגד דמיאניוק

אוריאל בן־עמי

תור האנתרופולוגית

העד אלסמן, מומחה גרמני לתמונות, לוידיאו ולזיהוי חלקי פנים אופייניים – התיש אותנו גם אתמול.

אלסמן המומחה מגלה, כך נראה, התלהבות־יתר. הוא מסביר לסניגור או'קונור בשטף דיבור בלתי נלאה, כי ישנן תכונות שנשארות בפני האדם, גם לאחר שנים.

פנים עגלגלות אינן יכולות להתרבע להן, כך פתאום, במהלך השנים. גם האף הקבוע במקומו אינו יכול לזוז ככה סתם, למקום אחר בפרצוף. סביר להניח שגם בתצלומים מאוחרים יתגלה אותו אף אופייני שניתן לזהותו כאותו אף מלפני עשרות שנים.

כמובן, מסביר העד אלסמן במומחיות, ששיער יכול לנשור במהלך השנים. הוא מדגים את הסברו לאו'קונור, לשם המחשה, על ראשו שלו שנדלדל עם השנים. לעומת זאת הוא מברך את או'קונור, לשם המחשה, על שנפל בחלקו להיות בר מזל, מפני שמראשו לא נשרו לפי שעה שערותיו.

או'קונור מתחפר בחקירת העד עם התמונות. העד, מצוייד באלבום נוסח "חיים שכאלה" לג'ון דמיאניוק, מדפדף בו ומוצא בכל התמונות מבנה משותף בסבירות גבוהה מאוד.

השופט לוין קוטע מדי פעם את העד הנלהב ומזכיר לו שיש לתרגם את דבריו מגרמנית לעברית – כדי שגם אנחנו נדע להבחין בסימני הפרצוף השונים.

הבוקר תבוא לכאן האנתרופולוגית פטריצ'ה סמית, גם היא עדה מומחית שתספר ותפענח את סוד הלסתות של האוקראינים וכן את מבנה גופם ופניהם האופייניים.

מילת המפתח במפשט זה היא "בינתיים". בינתיים טובע בית המשפט בים של מסמכים ועדים מומחים. קשה לצוף בכל שממון המומחים הזה.

הצמרת הפוליטית – בטקס הנחת אבן הפינה, אתמול (צילום: יצחק הררי)

הנחת אבן־הפינה לבניין בית־המשפט העליון בבירה

שריר: בוש ונכלם אנוכי מההזנחה בבתי־המשפט

(ע). – בקריאה לשיפור מצבה של מערכת בתי־המשפט בישראל הזנחה אתמול אבן הפינה לבניין בית המשפט העליון. "לצערי לא תמיד השכלנו במדינת ישראל להעניק למערכת המשפט שלנו תנאים נאותים למעלה תקופה ביאה וכראוי למעמדה, לערכה ולחשיבותה. בכך חטאנו לא מעט", אמר נשיא המדינה כור חיים הרצוג בטקס.

אבן הפינה לבניין בית המשפט העליון נודתה על הגבעה המשקיפה אל הכנסת, אל בנייני משרדי הממשלה ואל בנק ישראל. הטקס נערך במעמד נשיא המדינה, יו"ר הכנסת מ"מ ראש הממשלה, נשיא בית המשפט העליון, נציג משפחת רוטשילד שתרמה את הכספים לבנין בית המשפט, שרים, חברי כנסת וכלל שופטי ישראל.

"מערכת המשפט אינה מצויידת במרפקים כדי לזכות במשאבים להאבק על תנאי פעולה הולמים. אין לה אלא ערכה הסגולי ושמה הטוב. בתוקף מצוקות של המשק הלאומי, נדחתה עד כה המערכת לתנאי צמצום חמורים שגזרו פגיעה קשה ביכולת למלא את ההיקף הנדרש של צרכי המשפט בישראל", אמר נשיא המדינה והוסיף: "על כך משלמים אנחנו מחיר יקר בפגיעה חמורה ומתמשכת בשלטון החוק במדינה. פיגור כרוני בטיפול בתיקי המשפט, עינויי דין, סחבת בלתי נסבלת – אין להם ולא כלום עם איכות המשפט ורמתו המעולה, אך הם פוגעים קשות בציבור הרחב הנזקק למערכת המשפט, יוצרים ניכור ומכרסמים באמון שרוחש הציבור ליכולתם של בתי המשפט להוציא את הצדק לאור בפרק זמן מתקבל על הדעת".

שר המשפטים אברהם שריר אמר בטקס: "בוש ונכלם אנוכי בהזנחה בת ארבעים השנה במערכת בתי המשפט. הגיעה העת שהמדינה תתמודד עם בניית היכלי משפט ברחבי הארץ, על־מנת שהאזרח הבא בשערי בית המשפט יחוש גם הדרת המקום וגם יראת המשפט".

יו"ר הכנסת שלמה הלל, שהביא את ברכת הרשות המחוקקת, קרא להשלמת חוקי היסוד כדי להביא לידי סיום את מלאת חקיקת החוקה.

מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס, שהביא את ברכת הרשות המבצעת, אמר כי "הרשות המבצעת מכירה במלוא ההכרה בשלטון החוק במדינת ישראל, החוק מעל לכל דבר ומעל לכל אדם. החוק שולט במעשינו וישלוט בהם לעד".

נשיא בית המשפט העליון השופט מאיר שמגר אמר, כי המשפט אינו יכול לשקוט על שמריו ותפקידה של המערכת המשפטית הוא לעצב את המשפט. "אנו נעדרים חוקה כתובה מקיפה, שכלולה בה מגילת זכויות אזרח. בית המשפט ביקש שלא להותיר חלל משפטי ובמקום שבו נעדרה ההגדרה המפורטת של החוק יישם בית המשפט את תפיסות היסוד של משטרנו המדיני ושל מורשתנו הרוחנית, כפי שמצאו את ביטויים במגילת העצמאות ובשיטת הממשלה הדמוקרטית אותה בחרנו לעצמנו וקבע והגדיר קיומן, תחומיהן ודרכי יישומן של חרויות יסוד של הפרט", אמר.

רכבת העולתה באש בתחנת לונגדייל, כעשרה קילומטר מערבית ליוהנסבורג, בקרבת עיירת השחורים סווטו. המשטרה מסרה, כי בשבועיים האחרונים הוצתו יותר מ־60 קרונות רכבת, כנראה בידי לוחמי גרילה שחורים. (צילום: א.פ)

שביתה כללית תוכרז בדרא"פ

יותר ממיליון שחורים ימחו על בחירות־ללבנים־בלבד

יוהנסבורג (רויטר וא.פ). – כוחות משטרה חמושים הקיפו אתמול את משרדי ארגון העובדים השחור הגדול ביותר בדרום־אפריקה, לאחר שזה הכריז כי יקיים שביתה כללית במהלך הבחירות לפרלמנט הלבן, העתידות להיערך בשבוע הבא.

נמסר, כי יותר ממיליון פועלים שחורים ומאות אלפי סטודנטים שחורים ישתתפו בשני ימי המחאה נגד הבחירות המיועדות ללבנים בלבד. הבחירות יערכו ביום ד' הבא והפגנות המחאה מיועדות לימים ג' וד'.

עדי ראיה סיפרו, כי כמה עשרות שוטרים הקיפו את משרדי "קונגרס איגודי העובדים של דרום אפריקה" והקימו מתרסים סביב הבנין. שוטרים חמושים ברובים אלות ומשגרי גז מדמיע סידרו בעוד הפועלים שהתבצרו בתוך הבנין שרו שירי מחאה.

נמסר, כי "החזית הדמוקראטית המאוחדת", המאגד שני מיליון איש ונחשב לזרוע החוקית של "הקונגרס הלאומי האפריקאי", תומך בימי המחאה נגד הבחירות. איגוד העובדים סירב לציין איזה אופי תלבש המחאה, וזאת כנראה כדי להתחמק מחוקי הצנזורה החמורים, שחוקקה הממשלה במסגרת מצב החירום במדינה.

בתוך כך מסר משרד המידע הממשלתי, הגוף היחידי הרשאי למסור ידיעות על הנעשה במדינה, כי ארבע גופות נמצאו בשדה פתוח ליד תחנת רכבת ביוהנסבורג. נמסר כי הארבעה, שלושה שחורים ו"צבעוני" אחד, היו חברים באיגוד פועלי הרכבת, שכמה מחבריו נהרגו בשבוע שעבר במהלך הפגנות נגד פיטורי 16,000 מחבריו.

תדיראן סוגרת מפעל אלקטרוניקה בעפולה; ההסתדרות: מאחורי גבנו

מאת יצחק מרידור, סופר "דבר" בעמק

חברת תדיראן סוגרת בימים אלה את מפעל האלקטרוניקה שלה בעפולה לאחר שהגיעה להסכם עם 20 המועסקים בו לתשלום פיצויים מוגדלים של 300 אחוזים.

מכתבי הפיטורים שנמסרו השבוע לידי העובדים מאפשרים להם גם לקבל בששת החודשים הבאים את מענק האבטלה המשולמים לפי החוק על ידי שרות התעסוקה.

מזכיר מועצת פועלי עפולה יעקב אבימור אמר אמש ל"דבר" שהמו"מ עם העובדים נוהל על ידי חברת "תדיראן" ללא ידיעת ההסתדרות ומאחורי גבה: "תדיראן סוגרת את המפעל שתיד הידע היחיד של עפולה, כגנבים בלילה" אמר, "זאת מתנתה של חברה השייכת לחברת העובדים של ההסתדרות לפועלי עפולה, לקראת ה־1 במאי ויום העצמאות. בדעתי להעלות את העניין לדיון בוועדת המרכזת ולשאול את דני רהוליץ, מזכיר חברת העובדים, אם זאת נורמה או שיטה חדשה לפיה קונצרן הסתדרותי סוגר מפעל ומפטר עובדים, מבלי להודיע אפילו למועצת הפועלים על כוונתו לעשות זאת, בדעתי לדרוש, במפגיע, ש"תדיראן" תחזיר לממשלת ישראל את המליונים שהיא קיבלה, כדי להקים את המפעל באזור פיתוח."

אבימור הוסיף שעל אף שהפועלים התפתו להצעת הפיצויים הגבוהה והסכימו "ללכת הביתה", הם מאשימים עתה את מועצת הפועלים בכך שהיא "נתנה את ידה, מתחת לשולחן, לסגירת המפעל."

מזכיר מועצת פועלי עפולה ציין עוד שחשיבותו של מפעל האלקטרוניקה שיסגר, גדולה לעפולה במיוחד לאחר שהוא אמור היה לספק פתרון לבוגרי בית ספר "אורט", ולחיילים המשוחררים החוזרים הביתה עם תום שרותם.

אמש לא ניתן היה לקבל את תגובת "תדיראן" להאשמותיו של אבימור.

אגד

סדרי התנועה בחג העצמאות 4.5.87

(באישור המפקחים על התעבורה)

ערב יום העצמאות 3.5.87

בערב יום העצמאות 3.5.87 החל מהשעה 19.00 ועד גמר השרות, יחולו שינויים במסלולי הקוים העירוניים בשל בעקבות הבידור בערים השונות.

פרטים בלשכות המודיעין של אגד ובמרכזי המידע
תל־אביב 03-432777
ירושלים 528231/2, 02-523456
חיפה 04-549121

יום העצמאות 4.5.87

השרות בקוים העירוניים יתחיל לפעול בין השעות 7.00 ל־8.00 בבוקר.

השרות בקוים הבינעירוניים יתחיל לפעול בין השעות 7.00 ל־7.30 בבוקר.

גמר השרותים כבימי חול.

לוחות זמנים מפורטים בלשכות המודיעין של אגד ובמרכזי מידע.

להלן רשימת מספרי הקוים שלא יפעלו ביום העצמאות:

1. אזור ת"א, המרכז והדרום
קוים בינעירוניים מבוטלים

קוים: 112, 144, 155, 156, 161, 162, 165, 167, 169, 178, 202, 203, 204, 205, 211, 213, 214, 226, 238, 239, 244, 245, 246, 247, 249, 256, 264, 267, 274, 300, 310, 315, 316, 320, 333, 354, 364, 370, 372, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 383, 384, 386, 389, 391, 395, 399, 402, 406, 410, 423, 425, 427, 428, 429, 434, 435, 452, 453, 455, 460, 465, 466, 467, 472, 476, 478, 479, 502, 504, 507, 508, 532, 552, 562, 563, 565, 566, 568, 569, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 600, 602, 604, 605, 621, 627, 642, 692, 703, 705, 708, 711, 721, 758, 815, 816, 817, 818, 819, 827, 828, 829, 831, 832, 833, 834, 840, 843, 844, 845, 867, 873, 874, 876, 877, 879, 900, 922, 971, 981, 991, 992, 995.

קוים עירוניים מבוטלים
חולון, בת־ים

קוים: 73, 74, 75, 082, 89, 97, 98.

לוד קוים: 2, 15, 23, 32, 069.

רמלה קוים: 1, 3, 5, 9, 15, 016, 017, 21.

ראשל"צ
קוים: 1, 3א, 4, 6, 10, 17, 020, 021.

רחובות
קוים: 1, 2, 3, 7, 24, 25, 31, 32, 033, 37, 39, 40.

נס־ציונה קוים: 2.

גדרה קוים: 1, 6.

יבנה קו: 18.

אשדוד קוים: 1, 3, 012, 20, 33, 038.

קרית מלאכי קו: 1.

קרית גת קוים: 1, 011, 012.

אשקלון
קוים: 2, 7, 8, 016, 019, 20, 30, 35, 036, 037.

באר־שבע
קוים: 2 רהט, 032, 038, 040, 41, 042, 46, 048, 051, 52, 053, 55.

אילת קוים: 3, 22.

כפר־סבא קוים: 2, 12, 13, 27, 28.

הרצליה קוים: 10, 11, 12, 14, 17.

מסוף צומת רעננה קוים: 6, 37, 032.

נתניה
קוים: 4, 10, 11, 12, 24, 26, 029א, 30, 36, 49.

חדרה
קוים: 2, 4, 40, 056, 057, 58, 61, 66, 70, 77, 78, 79.

פרדס חנה קוים: 24, 31, 42.

זכרון יעקב קוים: 11, 12, 207.

בנימינה קו: 21.

2. אזור ירושלים והדרום
קוים בינעירוניים מבוטלים

קוים: 416, 417, 418, 440, 441, 443, 447, 471, 473, 948, 949, 952, 953, 955, 962, 964, 966.

קוים עירוניים מבוטלים
ירושלים

קוים: 4א', 5, 8, 16, 17א', 1/18, 2/18, 24, 25א', 26, 28, 28א, 29, 33, 35א', 36א', 38, 41, 53, 056, 062, 65, 66, 66א', 67, 68, 69, 072, 73, 73א', 74, 74א', 076, 99.

בית שמש קוים: 2, 10, 24.

3. אזור חיפה והצפון
קוים בינעירוניים מבוטלים

קוים: 125, 160, 162, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 183, 222, 223, 248, 249, 254, 255, 258, 260, 262, 263, 264, 270, 281, 293, 296, 298, 325, 326, 336, 337, 341, 343, 351, 362, 367, 375, 401, 402, 403, 405, 406, 409, 411, 420, 432, 433, 437, 439, 442, 461, 500, 502, 503, 505, 533, 541, 542, 991.

קוים עירוניים מבוטלים
חיפה

קוים: 1, 2, 3, 3א', 4, 5, 6, 10, 10א, 12, 13, 17, 17א, 21 ישיר, 22, 24, 25א, 26, 27, 30, 31, 32, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 42א, 43, 46, 47, 48, 49, 054, 55, 056, 58, 59א, 065, 66, 76, 77, 78, 84, 87, 88, 092, 093.

עכו
קוים: 60, 61, 61א, 62, 063, 064, 065, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 75, 76, 78.

נהריה
קוים: 8, 9, 10, 19, 024, 032, 040, 042, 043, 045, 47, 48, 50.

עפולה
קוים: 4, 5, 20, 23, 024, 26, 31, 32, 47, 52, 55, 59.

טבריה
קוים: 2, 3, 6, 015, 016, 017, 018, 022, 40, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59.

צפת קוים: 40, 42.

קרית שמונה קוים: 2, 051, 055.

4. לרגל התערוכה האווירית שמתקיימת בנתב"ג, קו 475 וכל קווי השירות הרגילים העוברים בנמל התעופה לא יעברו דרך הנמל מתחילת השירות ועד לשעה 17:00. כל ההסעים לנתב"ג באמצעות השרותים המיוחדים.

אגד מברכת את כל בית ישראל בחג עצמאות שמח.

סדרי התנועה ביום הזכרון 3.5.87

(באישור המפקחים על התעבורה)

יום הזכרון 3.5.87

כל קוי אגד יפעלו עד שעות הצהריים במתכונת של ימי שישי וערבי חג. אחרי הצהריים ימשיכו הקוים לפעול במתכונת יום חול.

שרותים מיוחדים לבתי העלמין הצבאיים:

מתחנה מרכזית תל־אביב
לראש פינה מרציף א' בשעה 6.45
לכפר ורבורג מחצר התחנה בשעה 8.30
לנגבה מחצר התחנה בשעה 8.30
לקרית ענבים מרציף ג' בשעה 8.30

מתחנה מרכזית חיפה
לראש פינה בשעה 8.15 מרציף נסיעות מיוחדות מס' 1.

כל הנוסעים בשרות הבינעירוני המיוחד בקוים הנ"ל יזכו בהנחה של 50%.

בכל הנסיעות לשאר היעדים ניתנת הנחה של 50% לכל המחזיקים בתעודות של משרד הבטחון – אגף השיקום.

כל תעודה מזכה בהנחה 2 נוסעים.

עפולה
מתחנת "אגד" בשעות 9.00, 9.30, 10.00

נהריה
מתחנת "אגד" בשעות 9.30, 10.00, 10.30

עכו
מתחנת "אגד" לבית העלמין בנהריה בשעה 09.00.

כמו־כן יתוגברו יתר הקוים לבתי העלמין באזורים הבאים:

תל־אביב
מתחנה מרכזית – רח' יסוד המעלה קו 531 לבית העלמין הצבאי בקרית שאול וחזרה.

חיפה
משעה 9.30–10.30 מהדר – רח' שפירא, דרך התחנה המרכזית ורחוב אלנבי בחיפה לבית העלמין הצבאי בקוים 44, 45 וחזרה להדר. מחוף הכרמל לתל־אביב קוים 901, 921 בשעה 11.30.

ירושלים
להר הרצל בקוים 17, 18, 20, 27, 39, 40
קרית ענבים 085, 086.

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

קבוץ בית העמק

ביום הזכרון לחללי מערכות ישראל
נתייחד עם בנינו וחברנו היקרים

נסים עמיחי (ודרי) ז"ל
איתן להב (לינדמן) ז"ל
יונתן גולקר (יוני) ז"ל
מאיר שוורצמן ז"ל
ראובן שריג (רוטנברג) ז"ל
ברי קופר ז"ל

האזכרה ביום ראשון ד' באייר תשמ"ז 3/5/87
בשעה 10.45 בבית העמק.

ביום ראשון ד' באייר תשמ"ז 3.5.1987

נתייחד עם זכר

לחמנו שנפלו במערכות ישראל.

יוצאים מרחבת „יד־למגינים" לבית העלמין בקיבוץ
רמת הכובש, בשעה 13.30 בצהרים

המשפחה
ובית רמת הכובש

ביום ראשון ד' באייר תשמ"ז 3.5.87

יום הזכרון לחללי מערכות ישראל

נתייחד עם זכר

בנינו וחברינו

בשעה 11.00 בבית העלמין בעין חרוד איחוד
בשעה 16.00 בבית העלמין בעין חרוד מאוחד

בתי עין חרוד

האוניברסיטה העברית בירושלים

עצרת הזכרון

לתלמידי האוניברסיטה ועובדיה שנפלו במערכות ישראל

תהיה ביום ראשון ד' באייר תשמ"ז 3.5.87, בשעה 9.30,
ברחבת הזכרון שבקרית האוניברסיטה שבגבעת רם

ביום הזכרון לחללי מערכות ישראל

נתייחד עם זכר

בנינו - חברינו היקרים

במוצ"ש ג' אייר תשמ"ז 2.5.87 בשעה 21.30 ליד עמוד הזכרון. ביום א' ד' באייר תשמ"ז 3.5.87 בשעה 13.30 נעלה לבית הקברות.

המשפחות
וקבוצת דגניה ב'

קרן הגימלאות המרכזית
של עובדי ההסתדרות בעמ

משתתפים בצערה של חברתנו לעבודה
לוי הלנה
במות האב

איזיק ריבה ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה

ההנהלה והעובדים

למשה רבינוביץ ומשפחתו

אתכם באבלכם במות עליכם
אבי המשפחה

נחמן רבינוביץ ז"ל

„פרי־תנובה"
ההנהלה והעובדים

למנכ"ל תנובה אקספורט
רבינוביץ משה
איתך באבלך על מות

אביך ז"ל

הנהלת תנובה אקספורט
ועובדיה

מרכז ההסברה
הועדה לאירועי יום העצמאות

יום הזכרון לחללי מערכות ישראל
ויום העצמאות התשמ"ז – ל"ט למדינת ישראל
טקסים ואירועים מרכזיים

ערב יום הזכרון, מוצאי שבת, ג' אייר תשמ"ז (2.5.87)

21.30 צפירה בת דקה אחת בכל רחבי הארץ

21.30 ירושלים, רחבת הכותל המערבי, **טקס פתיחת יום הזכרון והדלקת נר הזכרון**, במעמד נשיא המדינה חיים הרצוג ובהשתתפות המשפחות השכולות

יום הזכרון וערב יום העצמאות,
יום ראשון, ד' אייר תשמ"ז (3.5.87)

11.00 **צפירת דומיה בת שתי דקות בכל רחבי הארץ**

11.00 **טקסי זכרון בבתי הקברות הצבאיים וליד אנדרטאות הזכרון**, בהשתתפות הורים שכולים, נציגי "יד לבנים", שרים, חברי כנסת, רבנים, נציגי צה"ל ועוד.

12.00 ירושלים, משכן הכנסת, **קבלת פנים לי"ב מדליקי המשואות ע"י יו"ר הכנסת שלמה הלל והענקת מטבע יום העצמאות התשמ"ז לי"ב מדליקי המשואות**

19.45 ירושלים, הר הרצל, **טקס הדלקת המשואות לסיום יום הזכרון לחללי מערכות ישראל ופתיחת תגיגות העצמאות**, בהשתתפות יו"ר הכנסת שלמה הלל

20.00 – 24.00 אילת, **פתיחת בסיס חיל הים לציבור הרחב**

20.50 **דבר נשיא המדינה חיים הרצוג ליום העצמאות** – ישודר ברדיו ובטלביזיה

21.00 **פתיחת חגיגות יום העצמאות ברחבי הארץ**

21.30 **דבר ראש הממשלה יצחק שמיר ליום העצמאות** – ישודר בטלביזיה

יום העצמאות, יום שני, ה' אייר תשמ"ז (4.5.87)

07.30 – 09.30 רמת הגולן, **פתיחת "צעדת הגולן"** (פרטים היום בעתוני ערב במודעה נפרדת)

08.00 **תפילות חגיגיות בבתי הכנסת ברחבי הארץ**

08.00 – 24.00 **חגיגות ואירועים ברשויות המקומיות**: מצעדי מחול, פינות זמר והרקדה, מופעי דרמה, תערוכות, במות בידור, פסטיבלים, תחרויות ספורט, חידונים ועוד.

08.30 –17.00 לוד, נמל התעופה הבינלאומי בן גוריון, **פתיחת התערוכה האוירית הראשונה של מדינת ישראל לציון 50 שנות תעופה בישראל, בחסות שר התחבורה חיים קורפו** (הכניסה לקהל עד שעה 13.00 בלבד) (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

09.00 – 14.00 **פתיחת מחנות צה"ל, מפעלי הבטחון, תצוגות צה"ל והמוסיאונים של צה"ל ברחבי הארץ** (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

09.00 – 14.00 חצור הגלילית, **פתיחת תערוכת רפא"ל** (רשות לפיתוח אמצעי לחימה) (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

09.00 – 14.00 תל־אביב, היכל התרבות, **פתיחת תערוכת הצילומים: 50 שנה לתזמורת הפילהרמונית הישראלית** (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

09.00 – 14.00 ירושלים, בית האמנים, רח' שמואל הנגיד 17, **תערוכה בנושא "בצלאל 1935–1950", לציון 80 שנה ל"בצלאל"**

10.00 – 16.00 תל־אביב, "הבימה" בית פתוח – **סיורים מאחורי הקלעים של "הבימה"** (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

10.00 – 16.00 ירושלים, **פתיחת אירועי יום העצמאות בסימן "אמנויות בישראל" בעיר**: יריד פיסול סביבתי, מרתון ג'אז, פעילות אמנותית ב"חאן" ובתיאטרון ירושלים, פתיחת מוזיאון ישראל והמכון לאמנות האיסלם (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

החל מ־10.00 תל־אביב, **פתיחת אירועי יום העצמאות בסימן "אמנויות בישראל" בעיר**: סיורים עם אדריכלים, אירועי ספרות בבית הסופר, פתיחת תערוכות ומוזיאונים לאמנות (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

החל מ־09.00 חיפה, **פתיחת אירועי יום העצמאות בסימן "אמנויות בישראל" בעיר**: מופע תיאטרון במוזיאון, אירוע ספרות באולם "ביתנו", תערוכת אמני חיפה, פתיחת מוזיאונים לאמנות (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

החל מ־09.00 **פתיחת אירועי יום העצמאות בסימן "אמנויות בישראל" ב־רשויות מקומיות ברחבי הארץ**: תערוכות אמנים מקומיים, מוזיאונים לאמנות, מוזיאונים לארכיאו־לוגיה לתולדות ההתישבות, פעילויות ספורט עממי לכל המשפחה, פתיחת פארקים, חניונים, גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרי החברה להגנת הטבע וקק"ל ברחבי הארץ ותחילת סיורים לאתרי טבע (פרטים היום בעתוני הערב במודעה נפרדת)

11.00 **ירושלים, משכן הנשיא, קבלת פנים לחיילים מצטיינים**

12.00 ירושלים, תיאטרון ירושלים, **חידון התנ"ך העולמי לנוער יהודי**, בהשתתפות ראש הממשלה יצחק שמיר, יו"ר הכנסת שלמה הלל, סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון, ישודר בטלביזיה

17.00 **ירושלים, משכן הנשיא, קבלת פנים לסגל הדיפלומטי**

18.00 ירושלים, תיאטרון ירושלים, **טקס חלוקת פרסי ישראל**, במעמד נשיא המדינה חיים הרצוג ובהשתתפות ראש הממשלה יצחק שמיר, יו"ר הכנסת שלמה הלל, נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר, סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון וראש עירית ירושלים טדי קולק. ישודר בטלביזיה

20.00 איצטדיון רמת גן, **מופע הפתיחה של כינוס "הפועל"**, במעמד נשיא המדינה חיים הרצוג, שרים, חברי כנסת ונכבדים מהארץ ומחו"ל, ישודר בטלביזיה

מרכז ההסברה מאחל לכל אזרחי ישראל
חג עצמאות שמח ובילוי נעים.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל תתקיים
עצרת זיכרון לסטודנטים, מורים ועובדים

ביום ראשון, ד' באייר תשמ"ז, 3.5.87 בשעה 09.00
בפורום ע"ש שרמן מול קיר הנופלים בקרית הטכניון.

משפחות שכולות, קרובים ידידים ואנשי בית הטכניון — מוזמנים.

מועצה אזורית לב השרון | **מועצה מקומית תל־מונד**

ביום ראשון, ד' אייר תשמ"ז 3.5.87 בשעה 15.30 (3.30 אחה"צ) יתקיים

טכס יום הזכרון
לחללי מערכות ישראל

בבית העלמין האזורי בתל־מונד
הציבור מוזמן לכבד את הארוע בנוכחותו

אנו מודיעים בצער על פטירת יקירתנו

הניה (חנה) רבינוביץ

אלמנת קהת רבינוביץ ז"ל

ההלויה תתקיים היום, יום חמישי א' אייר תשמ"ז 30.4.87 בשעה 1.00 בצהריים
בבית העלמין הדרום גבול חולון בת־ים.
נפגשים על יד השער החדש.

המשפחה

למשפחה ולקבוץ יגור

אתכם באבל על מות

נחמן רבינוביץ

המשפחה בקיבוץ מסילות

בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

הודעה לצבור לקוחותינו

הננו להודיע כי החל מיום ששי 1/5. 1987 תופחת הריבית הבסיסית שאנו גובים מלקוחותינו על אשראי בשקלים חדשים ב־6% לשנה.
הריבית הבסיסית העומלית החדשה תעמוד איפוא על 21% לשנה.
הריבית השנתית המתואמת על בסיס ריבעוני הינה 23.05%
ועל בסיס חודשי 23.50%.

איתן בנק לקידום עסקים בע"מ

ניתנת בזאת הודעה מטעם
הנהלת הבנק
כי הבנק הגדיל את הונו הנפרע
בסך 50,000 ש"ח ביום 29.4.87

סנו מפעלי ברונוס בע"מ

הודעה על אסיפה כללית שנתית

ניתנת בזה הודעה כי אסיפה כללית שנתית של החברה תתקיים ביום שני, 18 למאי, 1987 בשעה 17:00 במשרדיה הרשומים של החברה ברח' ה' באייר 70, ת"א.

על סדר היום:–
1. אשור הדו"חות של החברה לשנה שנסתיימה ביום 31.12.86.
2. מינוי רואה חשבון לחברה.
3. אשור הרכב חברי הדירקטוריון של החברה.
4. שונות.

זינגר יצחק – רואה חשבון
מזכיר החברה

קרן בטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל
אגודה שתופית בע"מ

הזמנה

הננו מתכבדים להזמין את חברי האגודה

לאסיפה כללית יוצאת מן הכלל

שתתקיים ביום רביעי 20 למאי 1987 בשעה 11.00 לפנה"צ בבנין המרכז החקלאי שדרות שאול המלך 8 תל־אביב באולם הרצפלד קומה 16.

סדר היום: 1. בחירת יו"ר האסיפה, סגן יו"ר ומזכיר.
2. דברי הח' דב פלג יו"ר המרכז לבטחון סוציאלי.
3. דברי הח' חיים אביבי יו"ר הנהלת האגודה.
4. אינפורמציה – מנכ"ל האגודה הח' ראובן אבל.
5. אישור איחוד קרנות הפנסיה.
6. הפיכת האגודה לחברה.

במקרה ובמועד הנ"ל לא יהיה מנין חוקי של חברים, תדחה האסיפה לאותו יום ובאותו מקום לעבור שעה (12.00) ותהיה חוקית בכל מספר חברים המשתתפים בה.

הנהלת האגודה

היתר להעלאת מחיר צמיגים ואבובים מתוצרת מקומית

לפי חוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו – 1987

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 7 (א) (2) לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, (הוראת שעה), התשמ"ו 1986, אנו קובעים כי מותר להעלות את המחיר של צמיגים ואבובים מתוצרת מקומית בשיעור של 6 אחוזים מעל המחיר הקבוע.

כ"ה בניסן התשמ"ז, 24 באפריל 1987

גדעון פת — מ"מ שר האוצר
חיים קורפו — שר התחבורה

(1) ס"ח התשמ"ו, עמ' ...

שתי צפירות — לציון יום הזכרון לחללי מערכות — ישראל

שתי צפירות לציון יום־הזיכרון לחללי מערכות־ישראל ישמעו בכל רחבי המדינה:
במוצאי־שבת, ה־2 במאי, בשעה 09.30 בערב – צפירה בת דקה אחת.
ביום ראשון, ה־3 במאי, בשעה 11 לפנה"צ – צפירת דומיה ממושכת בת שתי דקות. אם תהיה אזעקת אמת, יושמעו צפירות עולות ויורדות.

לחברנו רפי בנין
מנהל הסניף

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף תל־מונד
ההנהלה והעובדים

ביום ראשון 3.5.87 ד' אייר תשמ"ז, שעה 15.00,
נתייחד עם בננו, חברנו

אסף גביש

שנפל בקרב בלבנון.
בבית העלמין בקיבוץ ניר אליהו

המשפחה
ובית ניר אליהו

לקיבוץ אילון ולמשפחה

אתכם באבל על מותו של

יהודה זכין (לובקה) ז"ל

ידיד ביתנו משך שנים רבות

קיבוץ אפק

בצער רב הננו מודיעים על פטירת חברנו

נחמן רבינוביץ

ההלוייה תתקיים היום יום חמישי א' אייר תשמ"ז (30.4.87) בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין ביגור

המשפחה
ובית יגור

בנק קונטיננטל לישראל בע"מ

הודעה ללקוחותינו

החל מיום ו', ב' באייר תשמ"ז, ה־1.5.87, ירדו שעורי הריבית על יתרות החובה במסגרות המאושרות בחח"ד והם יהיו החל מ־27% לשנה. (ריבית מתואמת שנתית של 30.32%).
הודעה זו מתפרסמת במקום משלוח הודעות ללקוחות.
פרטים נוספים ניתן לקבל בסניפי הבנק.

הודעה ללקוחותינו
הפחתה בשעורי ריבית החובה

החל מיום ו' ב' באייר תשמ"ז 1.5.87 יופחתו שעורי הריבית על יתרות החובה במסגרת המאושרת בח.ח.ד. והם יהיו החל– מ–21% לשנה (ריבית מתואמת שנתית של 23.05%).

שיעור הריבית על משיכות יתר של עד 500 ש"ח בחשבונות עו"ש מקבלי משכורת יהיו 32.1% (מתואמת שנתית של 36.6%).

שיעורי הריבית בחשבונות סופר עו"ש (עו"ש גמיש) יהיו החל מ–33% (מתואמת שנתית 37.9%).

תוספת הריבית בחריגה בחשבונות ח.ח.ד ובחשבונות סופר עו"ש תהיה 15.96% לשנה (ללא שינוי).

הודעה זו מתפרסמת במקום משלוח הודעות ללקוחות.

פרטים נוספים ניתן לקבל בסניפי הבנק.

בנק הפועלים

הודעה
על חלוקת יחידות הטבה לבעלי היחידות בקרנות נאמנות שבניהול הפועלים — ניהול קרנות בנאמנות בע"מ

מועצת המנהלים של מנהל הקרן החליטה על חלוקת יחידות הטבה בתעודות השתתפות רשומות על־שם, תמורת הערך הנקוב של היחידות, כמפורט להלן:

שם הקרן	אחוז ההטבה
ארז	100
מרן	80
יבול	100
יערה	60
כוכב	250
מגל	100
סער	120
עדיף	150
רשף	100
שביט	100

יום האקס: 3.5.87 יום החלוקה: 8.5.87
לצורך קבלת יחידות ההטבה יציגו בעלי תעודות למוכ"ז – ב„ארז" תלוש מס' 25 וב„עדיף" תלוש מס' 12.
חלוקת יחידות ההטבה תבוצע באמצעות בנק הפועלים בע"מ.
התלושים מתעודות למוכ"ז יוגשו לגביה באמצעות כל אחד מסניפי הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

הפועלים
ניהול קרנות בנאמנות בע"מ

הודעה לציבור
על הצעה מיוחדת
לרכישת יחידות במחיר מופחת
בקרנות נאמנות
בניהול הפועלים
ניהול קרנות בנאמנות בע"מ

מוצעות בזה לציבור יחידות של קרנות נאמנות לרכישה במחיר מופחת בתקופה מ־5.5.87 עד 31.5.87 כדלקמן:
בקרנות: „חץ", „יבול", „מגל", „סער", „עדיף", ו„שביט" תימכרנה היחידות בהנחה של 50% על שיעור ההוספה (המדורג) הרגיל.
בקרן „גורן" תימכרנה היחידות כדלקמן: בתקופה מ־5.5.87 עד 7.5.87 במחירן היסודי (ללא תוספת שיעור הוספה). בתקופה מ־8.5.87 עד 31.5.87 בהנחה של 50% על שיעור ההוספה (המדורג) הרגיל.
הוראות קבע לרכישת יחידות בקרנות: לעיל, שתתבצענה בתקופה מ־5.5.87 עד 31.5.87, תהיינה במחיר יסודי, ללא שיעור הוספה.
הזמנות לרכישת היחידות ניתן להגיש באמצעות כל אחד מסניפי בנק הפועלים בע"מ ובאמצעות חברי הבורסה לניירות ערך בתל־אביב.
אין הודעה זו מהווה הצעה לרכישת היחידות הנ"ל.

הפועלים
ניהול קרנות בנאמנות בע"מ

חוזרים לעתונות טובה
דבר
קרא
בגליון יום העצמאות

מדינת ישראל, ריבונות, שלטון, שליטה – 20 שנות כיבוש
הפרופסורים דן הורביץ, גבי כהן, יאיר עברון

מלחמת ששת הימים, מה היה לנו מאז
חנה זמר, דני רובינשטיין, חיים גורי, חגי אשד, גיבה לניר, דני קרמן

שכם, כיבוש ושליטה / טלי זליגר
צה"ל קוריאה לך, מותק. פרשיה מן העבר / אמיר אורן
נשים בישראל 87' / אברימה גולן
דור תשמ"ז, הכסף ולא המגש / יעל פישביין, עליזה ולך

מצרים, ששת הימים ועשרים שנה / ראיונות מיוחדים עם ההיסטוריון ד"ר רמדאן, כמאל חסן עלי, מחמוד ריאד
דן אבידן

להשיג בכל הקיוסקים בארץ

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים •

אגמניה

לשלמה שבא היתה השבוע הצעה ליצירה חדשה של יעקב אגם (בתמונה), בעקבות הצבת יצירת האש והמים שלו ברחבת הכותל. "היו צריכים לתת לו לצבוע את אבני הכותל במתכונת מלון 'דן', ומכל צד יראה המתבונן סקסטורות שונות", פרס שבא את הצעתו.

החלטורה של המנהל

מורת רוח רבה שוררת באחרונה בקרב עובדי הטלוויזיה, בכירים ומן השורה, על יוסי צמח, מנהל חטיבת התוכניות וסגן מנהל הטלוויזיה. הלה נטל חופשה ממושכת, של יותר מחודש, כדי לביים את טקס הפתיחה של משחקי הפועל ביום העצמאות. בתקופה העמוסה ביותר בגלל הכנת תכניות מיוחדות לחג נעדר ראש המחלקה לעשות לעצמו, מבטאים העובדים את התמרמרותם. יצויין, כי מהארץ נעדר כרגע גם מנכ"ל רשות השידור אורי פורת, וגם הסמנכ"ל לענייני כספים יוחנן צנגן, וגם על כך טענו בטלוויזיה שההיעדרות משתקת את פעילות "ועדת ההתקשרויות". דוברת רשות השידור אמרה ל"דבר", כי יוסי צמח קיבל אישור לחלטורה שמדובר בה עוד לפני שהתמנה למנהל חטיבת התוכניות וכי מבחינתו השלים את המוטל עליו לפני שיצא לחופשה הממושכת.

עליזה ולך

דובר חדש

דיפלומט חדש יגיע בשבוע הבא לשגרירות ארה"ב בתל־אביב כדי למלא את תפקיד הדובר. דין קופמן, יחליף בתפקיד את רוברט הול, שלאחר חודשי עבודה קצרים נאלץ לעזוב את ישראל כדי להצטרף למחלקת העיתונות של הבית הלבן בוואשינגטון. קופמן שירת בעבר בתורכיה ובשנה האחרונה היה במחלקת המזרח־התיכון של משרד החוץ האמריקאי.

יוסי מלמן

תיאטרון "בית לסיף" חגג השבוע מלאות 100 הצגות ל"יצרים". למרות שבהצגה נחבלת שרי צוריאל וכבה מאור עיניו של האנס עמוס לביא, אהרו ארבעת השחקנים במסיבה שנערכה לכבודם בפאב הבורסה. בתמונה: שרי צוריאל, אסתי קוסוביצקי, עמוס לביא ועירית פרנק.

פוקר — פרס

כשנשאל עזר וייצמן (בתמונה) מה הם הקלפים של שמעון פרס במשבר הוועידה הבין־לאומית עם הליכוד השיב: "שמעון הוא שחקן פוקר טוב המחזיק את קלפיו צמוד לחזה. הוא יוצר רושם שיש לו ארבעה אסים. אני מקווה שיש לו לפחות שניים ואני עוד יותר רוצה לקוות כי כשיגלה את קלפיו ויהיה לו לפחות אס אחד", אמר וייצמן, כשדיבר השבוע בחוג משוב של מפלגת העבודה.

יוסי מלמן

הפנינג בחיפה

נאאיבה מס' 2, זה שמו של הפנינג ענק שייערך בליל העצמאות בחוף הכרמל בחיפה ויהווה את גולת הכותרת של חגיגות העצמאות בעיר הכרמל. על החוף תוצב במת ענק על שטח של 120 ממ"ר, מערכות קול ותאורה, ויופיעו עליה בין היתר האמנים ירדנה ארזי, גידי גוב, יהודה בהן, אריק סיני, להקות "ברוש" ו"גרעין" ואמנים אחרים. ינחה את המופע אלי ישראלי. כן תיערך במקום הרקדת דיסקו המונית וקומזיצים. על הסדר יישמרו שוטרים ופקחים עירוניים. התגיגה תחל ב־3 במאי, בשעה 23.00 ותימשך עד אור הבוקר. עיריית חיפה דאגה לתחבורה ציבורית שתצא מחמישה מוקדים ברחבי העיר. מצפים לרבבות משתתפים. בהפנינג נאאיבה 1 שנערך בחג העצמאות הקודם השתתפו כ־60,000 איש.

אריאלה ראובני

אורי גלר בקפיטול

מקורות בגבעת הקפיטול מסרו לעיתון שביום שישי האחרון הוזמן אורי גלר (בתמונה), ע"י יו"ר ועדת הסנט לענייני חוץ, קליבורן פל, להופיע בפגישה סודית בפני 35 חברי בית הנבחרים. הפגישה נערכה בגבעת הקפיטול, בחדר המוגן בפני האזנה אלקטרונית, בו נערכים בדרך־כלל תדרוכים סודיים ביותר. לדברי המקורות דיבר אורי גלר בפני המוזמנים כחצי שעה והציג בפניהם את מה שחושו השישי קולט בקשר לכוונותיהם של הרוסים במשא ומתן המתנהל עתה על צימצום מאגרי הנשק הגרעיני. עוזריו של הסנטור פל מודים שגלר הופיע בפני חברי בית הנבחרים, אולם רק כדי להציג את חושו השישי בלבד.

מרים פוקס, ניו־יורק

מצפים לתינוק

מיה פארו ווודי אלן (בתמונה) מצפים לילדם הראשון, כך מסר אתמול ה"ניו־יורק דיילי ניוז". לפארו שמונה ילדים, מהם חמישה מאומצים. בני הזוג אישרו ידיעה זו.

המדור נערך ע"י אורה זרניצקי

החשבוניות שלא עניינו את עמר

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

חבר הכנסת שלמה עמר ("יהד") קיבל לידיו את החשבונית של חברת החקירות שחקרה את אנשי האופוזיציה ב"אגד". בחקירתו במשטרה לא הודה ח"כ עמר כי הבין במה מדובר, אולם הודה כי חתם על אישור הוצאת הכספים שנדרשו למימון החקירה הזאת, רק מפני שלחשבונית צורף מכתב מאת חבר בוועדת הפיקוח של "אגד".

הפרטים דלעיל מתבררים ממסמכי חקירתו של חבר הכנסת עמר במשטרת חיפה. ח"כ עמר נחקר ב־6 בדצמבר 1984, בשעה שמונה ושלושים בבוקר, באגף החקירות של משטרת חיפה והחוקר היה רס"ר אילן כהן.

החקירה התמקדה בחשדות למעשי מרמה של חברים בוועדת הפיקוח של קואופרטיב "אגד", ששכרו בלשים, כדי שהללו יעקבו אחרי חברים אחרים בוועדת הפיקוח, אשר "העזו" לפתוח בחקירת חריגות ומעשים בלתי־כשרים בקואופרטיב.

כדי להסוות את הדרך שבה הוצאו הכספים ששולמו לחברת החקירות הפרטית, נרשמה חשבונית דמי הוצאות החקירה על־שם תנועה פוליטית ב"אגד" ירושלים, ושנה אחר־כך, הוציאה "אגד" המחאה בסכום דומה – 5,000 דולאר – שנשלחה לאותה תנועה פוליטית – כל זאת תוך הונאת הקואופרטיב וחבריו ובידיעתם של ראשי "אגד".

להלן הפרטים בעניין זה, שנודעו בימים האחרונים, שכולם לקוחים מתוך "התיק שנעלם" ונמצא אחר־כך: חבר הכנסת קיבל לידיו את החשבונית על־שם חברת "שפע־בטחון", על סך 5,000 דולאר, אשר יועדה ל"תנועה למען ירושלים", ולא לוועדת הפיקוח של ירושלים, כפי שטענו ראשי "אגד" כאשר נחקר במשטרה. בחקירתו נשאל עמר כיצד הוא יכול להסביר את העובדה שלא שאל שאלות כיצד ולמה, שנדרש לאשר תשלומים לתנועה, והוא טען, כי "לא שם לבו לזה".

החוקר, שהציג את החשבונית של חברת החקירות, שאל את עמר: "האם לא התעוררה תשומת לבך למראה הכתוב כאן (שם חברת החקירות הפרטית)?"

עמר השיב: "אני לא הסתכלתי על זה. לגבי – אני שם הדגש – המכתב המצורף לחשבונית הזאת מחייב, כך שאסתמך עליו בלי אישור נוסף."

כאשר הוצגו לעיני עמר, בהמשך חקירתו, שני מסמכים שהעידו על הוצאת כספים, אשר לפיהם יכול היה להיוודע, כי הבקשה להוצאת הכספים (5,000 שבהם מדובר כל העת) הוגשה שנה אחרי שפעולות המעקב הושלמה, הוא אמר לחוקר: "לא שמתי לב לתאריך שהיה מצויין על החשבונית..."

החוקר המשיך ושאל: "האם מישהו מהנוכחים בדיון ועדת הכספים (שאישרה את הוצאת הכספים בסעיף "בר") ידע לשם איזו מטרה הוצא הכסף הזה?", השיב עמר: "אני איני יודע, תשאל אותם".

אז שאל החוקר: "האם החותם על המחאה מחייב לדעת לשם מה מוצאים הכספים?" עמר השיב: "קשה לי להאמין".

כאשר נשאל חבר הכנסת עמר בחקירתו, בזמן אחר, האם בקשה לאישור הוצאת 5,000 דולאר אינה נחשבת חריגה מכדי שלא יישאלו שאלות ביחס למטרה שלשמה הוצא הכסף, הוא השיב, כי 5,000 דולאר אינם סכום חריג.

אחר־כך החוקר שואל את עמר על קשריו עם יהושע פרן, שהתלונן נגד תגר בכירים אחרים ב"אגד" על שניהלו חקירות ומעקבים שהיו מכוונים נגד חברים בוועדת הפיקוח של הקואופרטיב שהיו באופוזיציה כלפי עמר.

החוקר שאל: "מדוע עשית שימוש בחומר שהביא לך אליהו יפה, דו"חות המעקבים אחרי פרן וחברי יפה הורשע, בשעתו, בפלילים – נ.ר."

עמר השיב: "ביני ובין יהושע פרן שררו יחסים טובים, ומשנודע לי שהוא 'בוגד' (משמע: כי ניהל בדיקות בנוגע לחריגות ב"אגד", מאחורי גבו של עמר – נ.ר.), הדבר הראשון שרציתי לעשות היה לאמת את העניין הזה." בהמשך החקירה אמר עמר לחוקר ביחס ל"בגידתו של פרן" בו: "זה זעזע אותי...וזה היה המניע שלי לאמת את דבר הבגידה בי..."

החוקר שאל עוד: "האם לא שאלת את עצמך מניין השיג אליהו יפה את החומר שהיה בידו נגד פרן?" עמר השיב: "זה אפילו לא עניין אותי..."

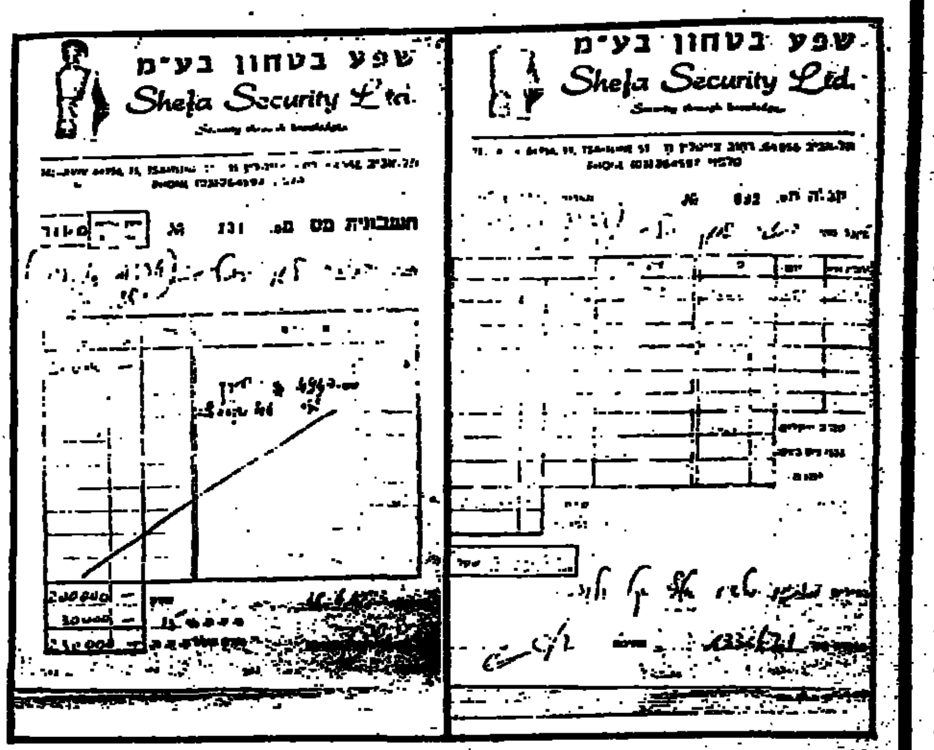

שפע בטחון בע"מ
Shefa Security Ltd.
חשבונית מס מס. 131

שפע בטחון בע"מ
Shefa Security Ltd.
קבלה מס. 092

בחלק אחר של חקירתו באגף החקירות של משטרת חיפה, נשאל חבר הכנסת שלמה עמר דברים הנוגעים לקואופרטיב "אגד" השיב: "ועדת הפיקוח ב"אגד" יכולה להרוס משפחות. אני בודק עכשיו הצעה מהמכבית, שהודעתי עליה גם באסיפת המורשים של הקואופרטיב...הגעתי למסקנה, שוועדת הפיקוח עלולה להרוס אנשים ומשפחות בצורה נוראית, על לא עוול בכפם...בעת אני בודק יחד עם היועצים המשפטיים שלי אפשרות שלא תהיה ועדת פיקוח ב"אגד", שיהיה מבנה לשופט מחוזי בדימוס, כמו למשרת מבקר המדינה, כמו עורך־דין ברמה גבוהה, שהוא יקבל את התפקיד מאסיפת המורשים והוא שיבואו לו את בעלי המקצוע שיהיו דרושים לו..."

במרכז חקירת מעשה המרמה במשטרת חיפה היו חשבונית וקבלה על־שם חברת "שפע בטחון". על החשבונית, שנשאה את המספר 131, נרשם: "לכבוד התנועה למען ירושלים (אברהם עובדיה – פיקוח)", נרשם סך 230,000 שקלים (ישנים) והיא הוצאה ב־15 ביוני 1983. על הקבלה, מאותו תאריך, שמספרה 092, נרשם: "התנועה למען ירושלים" והפקדה מספר 1330621, התואמת את ההמחאות שהוצגו ב"דבר" לפני ימים אחדים.

שני המסמכים האלה הוצגו לפני חבר הכנסת עמר בחקירתו במשטרה והוא אמר, כאמור, כי לקבלות היה מצורף מכתבו של חבר ועדת הפיקוח אליהו יפה, אשר עניין את עמר – כדבריו לחוקרים – יותר מחשבונית הקבלה.

אל־על תעמוד בלוח טיסותיה בעונת הקיץ

מאת אריה ארד, סופר "דבר"

תוכנית־העבודה של טייסי "אל־על" לחודש הבא עומדת על 72 – 75 שעות־טיסה לטייס בחודש, כך אמר שלשום דובר "אל־על" בתשובה על שאלת סופר "דבר" לדבקנו, תצליח החברה לעמוד בלוח־הטיסות שלה במלואו.

תוכנית־העבודה, שפורסמה בראשית השבוע, עולה בקנה אחד עם הבטחתו הפומבית של המנכ"ל רפאל הרלב, כי הטייסים לא יידרשו לעבוד יותר מ־72 שעות בממוצע בעונת הקיץ. הרלב אמר את הדברים לאחר שהטייסים התלוננו על עומס עבודה מופרז, כתוצאה ממחסור בטייסים.

דובר "אל־על" אמר עוד, כי כל הצוותים מלאים ובטיסות הטרנס־אטלנטיות הישירות יהיו ששה טייסים, כמקודם. על צמצום הצוות לחמישה איש נערכת השבוע בוררות, בפני הח"כ לשעבר מרדכי ביבי.

הדובר הוסיף, כי תוכנית־העבודה הוכנה בעזרת תוכנת מחשב חדשה.

בקרו באירוע הטכנולוגי הגדול של השנה.
התערוכה הבינלאומית התשיעית
טכנולוגיה 87'
6 עד 13 במאי
גני התערוכה, תל־אביב
בשעות: 11.00־20.00 (מלבד ימי שישי שבת)

ענפי התצוגה:
* מכונות וציוד לעיבוד מתכות
* מכונות וציוד תעשייתי
* מדחסים
* משאבות ושסתומים
* פנאומטיקה והידראוליקה
* ציוד ריתוך והלחמה
* הנדסת חשמל
* גנרטורים
* מתקני חשמל
* אלקטרוניקה ותקשורת
* ציוד ובקרה
* מדידה ובדיקה
* ציוד לעבודות עפר
* ציוד שינוע ומנופים
* מכניקה מדוייקת
* ציוד תעבורה ומוסכים ואביזרי רכב
* כלי עבודה ואביזרים לבתי מלאכה ולתחזוקה
* ציוד כיבוי אש
* ציוד בטיחות ובטחון
* מכשירי שרטוט
* עזרי תכנון וחומרים לתכנון
* שרותי מחקר ופיתוח וייעוץ
* קירור ומיזוג אויר
* תחזוקת מכונות
* תכנון וביצוע פרוייקטים
* מכונות וציוד לתעשיית הטכסטיל
* עיבוד נתונים תעשייתי
* ספרות מקצועית
* מיכשור אופטי
* מיכשור
* גימור מתכות
* אלקטרוניקה מקצועית
* יציקות מתכת
* מחשבים
* טכנולוגיות לייזר
* רובוטיקה

בתערוכת טכנולוגיה 87', ישולבו כנסים וימי עיון מקצועיים אשר יערכו במרכז הקונגרסים הישראלי בגני התערוכה ע"י המכון לפריון העבודה והיצור

לוח ימי העיון
יום חמישי, 7 במאי 1987
1. מדידות וכיול.
2. מעגלים מודפסים.
3. יישומי פנאומטיקה באוטומציה תעשייתית.
4. מערכות אחזקה ממוחשבות.

יום ראשון, 10 במאי 1987
5. תיבים כחול־לבן.
6. שינויים טכנולוגיים - השפעות על התעשייה, ניהול כ"א ויחסי עבודה.

יום שני, 11 במאי 1987
7. הידרוליקה כחול־לבן.
8. בינה מלאכותית.
9. מערכות ושיטות ריתוך מתקדמות.
10. גימור והציפים בעידן חדש.

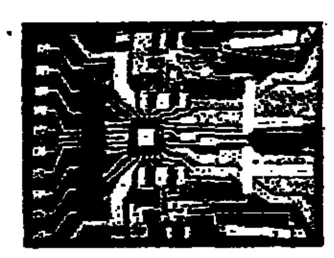

יום שלישי, 12 במאי 1987
11. הבקר המתוכנת היום ומחר.
12. פיתוח מערכות לייזר בישראל ויישומן.
13. אחזקת מפעל תעשייתי.
14. יישומי מחשב בניהול, שיווק ומכירות.

יום רביעי, 13 במאי 1987
15. מערכות ייצור אינטגרטיביות (C I M)
16. הלחמה וחיווט אלקטרוני.
17. עיבוד שבבי.
18. תחזוקה ע"י צביעה במפעל.

תחבורה ציבורית לגני התערוכה:
דן - 21, 28, 48; אגד - 526

מרכז הירידים בישראל בע"מ
ומרכז הקונגרסים הישראלי

מרכז הירידים בישראל בע"מ - גני התערוכה - שד' רוקח תל־אביב, טל' 03-422422

בתי קולנוע

[illegible]אביב

[illegible]: קשוחים שבאלה יום ו' 10.00
[illegible]: ילדים חורגים לאלוהים יום ו' [illegible]
[illegible]: הערפדים (סלח לי אתה נושך את צווארי) יום ו' 2.30 / 11.30 בלילה
[illegible]: ילדים חורגים לאלוהים 9.45, 12.00
[illegible]: אהבה גנובה 9.30
בת: תנות קטנה ומסריפה יום ו' 12.00, 10.00
דיזנגוף 1: שיחות מלוכלכות יום ו' 10.00, 1.30, 11
דיזנגוף 2: זכרונות אהבה מפירנצה יום ו' 10.00, 1.30, 11
דיזנגוף 3: המורדת יום ו' 10.00, 1.30, 11
דקל: קרוקודיל דנדי 9.30, 7.15 / יום ו' 10.00
דרייב־אין: יום ו' מלכודת 52 10.00 / תנות – סקס
הוד־סקוץ׳ להוט יום ו' 12.00, 10.00
הקולנוע (בית ציוני אמריקה):
שבעת־קיץ יום ו' 12.00, 10.00 / 2.30 הגרסה
חן 1: צבע הכסף יום ו' 12.15, 9.50
חן 2: פשעים שבלב יום ו' 12.05, 9.50
חן 3: אל תקרא לי לבן יום ו' 12.15, 10.00
חן 4: גושע אתמול היום יום ו' 12.00, 10.00
חן 5: הרומן שלי באוקספורד יום ו' 12.05, 10.00
לב 1: חליפת ערב יום ו' 10.00
לב 2: בקצב השטן יום ו' 10.00
לב 3: קיץ יום ו' 10.00
לב 4: מלך יום ו' 10.00
ליבמה: הבוקר שאחרי 9.30
מגדלים: סגור לרגל שיפוצים
[illegible]: המיר 9.30, 7.30
מקסים: כלא הנשים יום ו' 10.00
פאר לשעבר: אלגבה האינטסלטור
[illegible] יום ו' 12.00 שכרון חושים / שבת 1.00
[illegible] 3.30 זכרונות
שיפתה 1: מלכודת 52 יום ו' 10.00
שיפתה 2: הנה האחותיה יום ו' 10.00
סבארה: סגור לרגל שיפוצים
[illegible]: לבי רחמים 9.30, 7.30 יום ו' 10.00

פריז: בסי בלו יום ו' 12.00 / יום ו' 12.00 10.00 לילה / 2.32 למות בעד תשוקה 4.30 המדבר הארום
צפון: שם הורד יום ו' 10.00
שחק: פלאטון יום ו' 10.00
תמוז – רמת־אביב: מצבים משתנים יום ו' 12.00, 10.00 / שבת 1.00 שומר היערות / 3.45 הטנגו האחרון בפריז
תכלת: דקה לחצות יום ו' 10.00
תל־אביב: נער הזהב יום ו' 12.00, 10.00

ירושלים

אדיסון: נער הזהב
אורגיל: אהבה גנובה 9.15, 7.15
אוריון 1: קרוקודיל דנדי 9.15
אור 2: להתחתן שנית 9.15
אור 4: ג'ק פלאש המקפץ 9.15
אור 5: חליפת ערב 9.15
אור בית: אל תקרא לי לבן

בית אגרון: יום ה' 4.00 הסיפור שלא נגמר 5.45 בשם כל בני ביתי / 8.30 התחילו את המהפכה בלעדי 10.00 עמנואל והצות – קוקון / יום ו' 2.00 מנהטן 3.45 כולם נפלו על הראש העולם הקטן בבייני האגמה: סגור
הבירה: האינטסלטור 9.30
בפיר: פלאטון 9.30
מיטשל: ילדים חורגים לאלוהים 9.15
סמדר: הנה האחותיה 9.15, 7
עדן: כלא הנשים 9.15
רון: הבוקר שאחרי 9.30
תיאטרון ירושלים: כם הרמים 9.15, / יום ו' 2.30

חיפה

אורה: פלאטון יום ו' 10.00
אורלי: דקה לחצות 9.15
אמפיתיאטרון: נפגש בחוף 9.15
ארמון: קשוחים שבאלה 9.00
חן המושבה: אל תקרא לי לבן 9.15
עצמון 1: ילדים חורגים לאלוהים 9.10
עצמון 2: שיחות מלוכלכות יום ו' 10.00
עצמון 3: הבוקר שאחרי יום ו' 10.15
פאר: קרוקודיל דנדי יום ו' 10.00
קריוזה: האינטסלטור 9.15, 7.00
רון: נער הזהב 9.10
רב בת 1: פשעים שבלב יום ו' 10.00
רב בת 2: חליפת ערב יום ו' 10.00

קריות חיפה

מטיר: אהבה גנובה 9.15
סביון: קשוחים שבאלה 9.15
אורות: נער הזהב 9.15
בית העם: אהבה בשוקים
היכל: האינטסלטור 7.15
ניצן: צבע הכסף 9.15

אשדוד

אסתר: כלא הנשים 9.30
אשורה: ללא רחמים 9.30

אשקלון

אסתר: נוסעים במלכודת 9.30
מאור: פריץ הגינגה 9.30
רחל: ללא רחמים 9.30

באר־שבע

חן: נער הזהב 9.30 / יום ו' 10.00

הרצליה ורמת השרון

היכל: כלא הנשים 9.30
מלון דניאל: 3 אמיגוס 9.30
כוכב: יום ו' 11.45, 9.30 גושע אתמול היום / שבת 11.00 תעתועי שחור הזק 1.15 הצילו את / 3.15 פריז סקסס

עפולה

מטיתרון: נער הזהב 9.00

חולון, בת ים

ארמון: להתחתן שנית יום ו' 10.00
מגדל: אל תקרא לי לבן יום ו' 10.00
כתביס קרית שרת: סגור
סבוי: פלאטון יום ו' 10.00
ריבגה: ג'ק פלאש המקפץ 9.30 /
עצמאות: כלא הנשים 9.30.
עצמאות: חטיפה בעיכבה 9.15

טבריה

אביב: חטיפה בעיכבה 9.15

כפר־סבא, רעננה

עמל: סגור
חן: סגור
אורות: ניפגש בחוף 9.15

לוד, רמלה

אורלי סגור
נוה זיו: סגור
אורן: אנשי פשלו 9.30

נהריה ועכו

הוד: נינג'ה האמריקאי II 9.15
רון: האוצר מארץ האש 9.15
אודיטוריום: נינג'ה האמריקאי 2 6.00

נתניה

סמדרה: 3 אמיגוס 9.15
אסתר: שמתי ברן לסודה 9.15
שרון: פלאטון 9.30

קרית אונו

מתנ"ס: יום ו' 10.00 הטנגו האחרון בפריז / שבת 11.00 שבט רב המערות

פתח־תקוה

שלום: האינטסלטור 9.30
היכל 1: ילדים חורגים לאלוהים יום ו' 10.00
היכל 2: נער הזהב יום ו' 10.00
היכל 3: פלאטון יום ו' 10.00

ראשון־לציון ורחובות

ג.ג. רון 1: ילדים חורגים לאלוהים / יום ו' רכבת אל החופש 4.30
ג.ג. רון 2: פלאטון 9.30 / יום ו' 10.00 אמריקן ברקיטי
נעמן: סגור
ראשון: הרומן שלי באוקספורד 9.30
בית העם: אהבות משתנות 9.30
הדר: ילדים חורגים לאלוהים 9.30 7.15
חן: הנבוב 9.40

רמת־גן וגבעתיים

ארמון: האינטסלטור יום ו' 10.00
ארמון: קרוקודיל דנדי יום ו' 10.00
לילי: פלאטון יום ו' 10.00
הדר: ילדים חורגים לאלוהים יום ו' 10.00
רב גן 1: קשוחים שבאלה יום ו' 12.15, 10.00
רב גן 2: מונה ליזה יום יום ו' 12.15, 10.00
רב גן 3: הנבל הכחומוי יום ו' 12.15, 10.00
רב גן 4: תנות קטנה ומסריפה יום ו' 12.15, 10.00
שביט: צרות גדולות בצ'יינה טאון 9.30

עקב ערב יום הזכרון כל בתי הקולנוע בארץ סגורים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מכבי ת"א לא תתחשב בשאיפות ירושלים „לסיים את הסיפור"

מאת ברוך הגן

בית"ר ירושלים, הקרובה יותר מתמיד להגיע היכשרה באליפות, תשתדל להניח את הכתר על ראשה במחזור כדי להפסיק את מלחמת העצבים של אחריות. נצחון של הירושלמים על מכבי ת"א ותיקו של בני־יהודה במשחק הדין מול הפועל פ"ת יתנו את האות לפתיחת בקבוקי השמפניה בירושלים.

מאחר שקרב האליפות מוכרע כבר, תגנוס התחתית חלק נכבד מהעניין. המוקד יהיה בפ"ת, שם תנסה מכבי יבנה לרשום נצחון על מכבי המקומית כדי לנסות ולהדביק את בית"ר ת"א, שתתארח אצל הפועל כפ"ס. הפועל ת"א זקוקה לנצחון על שמשון כדי להבטיח את מקומה, ואותם דברים אמורים גם הפועל באר־שבע במשחק הביתי שלה עם בית"ר נתניה.

שני משחקים יתנהלו על מי־מנוחות: מכבי נתניה תנסה לעצור את הנסיגה שלה מול מכבי חיפה ומכבי יפו תשתדל להתנחם על ירידתה בנצחון יוקרתי על הפועל לוד.

מכבי פ"ת – מכבי יבנה

אחד ממשחקי המפתח של העונה. נצחון של יבנה עשוי להעבירה על קו ההצלה ואילו הפסד שלה ידחוק אותה למצב קשה. יבנה תהיה שאפתנית יותר מבארחתה, אולם חייבים להעניק סיכויים גם לביתיות. התחזית: נצחון ליבנה.

הפועל פ"ת – בני־יהודה

בני־יהודה איבדה את סיכויי האליפות והיא שואפת לסיים עם הישג חסר תקדים – ללא הפסד. פ"ת, שבעמדה הובכה, תנסה להיות הראשונה להנחיל הפסד ל„תוכים". משחק מעניין וקשה.
התחזית: תיקו.

מכבי נתניה – מכבי חיפה

נתניה מבקשת לסיים את העונה עם טעם מתוק בפה. היא תיתקל בקבוצה חיפאית מתאוששת, שיומרותיה העיקריות הן עתה בגביע. ובכל זאת, קרב מעניין, אולי גם איכותי.
התחזית: נצחון לנתניה.

מכבי ת"א – בית"ר י־ם

מכבי לא תתחשב ברצון של בית"ר לסיים את סיפור האליפות. הכבבים יחזו בשוכה גבוהה ויכתשו את בית"ר למאבק קשה. בית"ר טובה יותר מיריבתה, אולם הלחץ עלול לפגוע ביכולתה. תיקו עשוי להיות בבחינת הישג טוב אם בני־יהודה תנחל הפסד.
התחזית: תיקו.

הפועל ת"א – שמשון

רק להפועל יש מה להפסיד ב„דרבי" הזה. סיני וחבריו זקוקים לנצחון כדי לנשום לרווחה, אך יסתפקו גם בתיקו. שמשון מוכה העונה בירידתה, אולם המצב הקשה של הפועל עשוי לאזן את הכוחות.
התחזית: תיקו.

הפועל כפ"ס – בית"ר ת"א

בית"ר החליפה השבוע את מאמנה, אך לא שינתה את בעקבה הקשה. הבית"רים חייבים להילחם על מקומם בליגה כול בארוחת יציבה. רק התאוששות גדולה של האורחים תעניק להם עזרת נצחון. לאור הבעיות האירגוניות שלהם הם יהיו מרוצים גם בנקודה אחת.
התחזית: תיקו.

באר־שבע – בית"ר נתניה

באר־שבע תישמר בשבע עיניים מהפתעה ותטיל את יהבה על ההתקפה כדי להבקיע את שערי ההישארות בליגה. הביתיות מעניקה עדיפות גדולה.
התחזית: נצחון לבאר־שבע.

מכבי יפו – הפועל לוד

הנסיגה לליגה הארצית הוציאה את הרוח מכפרשי יפו. לוד, המבקשת לסיים בין הגדולות, תוכל „לעשות חיים" מול הגנה המבאהרת ולזנק במעלה הטבלה.
התחזית: נצחון ללוד.

הליגה הלאומית

הקבוצה	מש׳	נצ׳	תיקו	הפס׳	שערים	נק׳
1. בית"ר ירושלים	26	16	9	1	25–52	57
2. בני־יהודה ת"א	26	11	15	–	17–32	48
3. מכבי תל־אביב	26	10	11	5	20–38	41
4. מכבי פתח־תקוה	26	10	9	7	19–25	39
5. שמשון תל־אביב	26	8	14	4	17–29	38
6. הפועל כפר־סבא	26	10	8	8	30–34	38
7. מכבי נתניה	26	10	8	8	26–27	38
8. הפועל לוד	26	9	10	7	17–28	37
9. הפועל פתח־תקוה	26	9	10	7	21–28	37
10. מכבי חיפה	26	7	11	8	24–28	32
11. הפועל באר־שבע	26	6	12	8	16–14	30
12. הפועל תל־אביב	26	5	14	7	19–18	29
13. בית"ר תל־אביב	26	5	12	9	35–27	27
14. מכבי יבנה	26	5	9	12	31–23	24
15. מכבי יפו	26	3	9	14	42–18	18
16. בית"ר נתניה	26	3	1	22	79–14	10

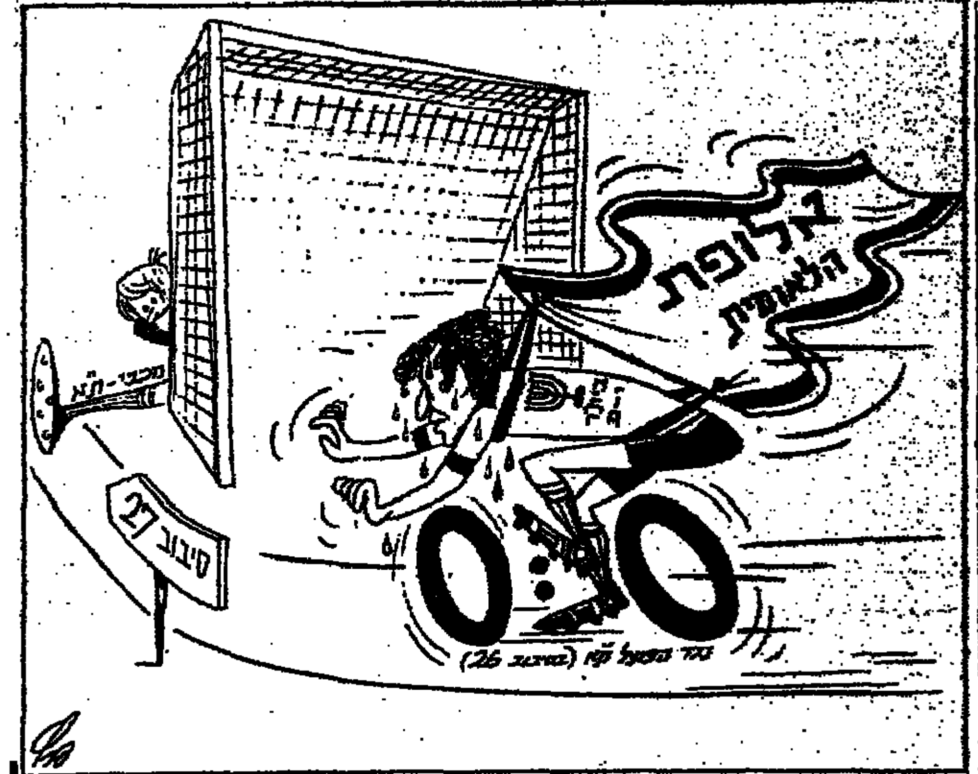

הגביע למכבי ראשל"צ לאחר נצחון דרמטי ב„דרבי" 17:18

מאת יצחק פרי

במשחק מרתק המהפך גבר אמש שחקני מכבי ראשל"צ על יריבתם המרשבעת, הפועל ראשל"צ – 17:18 (8:8) וזכו בפעם השלישית ברציפות בגביע המדינה בכדוריד.

חובבי הכדוריד בעיר היין התקבצו להוכר מתי נראה משחק כה משובח בעירם. כל מה שניתן היה לצפות במשחק הכדוריד היה אמש בהיכל הספורט הרוחש של ראשל"צ – מתח, משחק שקול ורמה משובחת.

גיבור המשחק היה ללא ספק השוער המכבי, יוסי מאמט, שעצר 11 כדורים מתוך רחבת ה־6 מ' והיה הגורם הישיר לנצחון חבריו. גם למוכשוביץ, בשן ואוסלנדר היו דקות טובות.

בהפועל ראויים כל השחקנים למירב המחמאות, שכן הם שיחקו כיחידה מגובשת ולא נבהלו מיריבתם המנוסה. רק חוסר ניסיונם מנע מהם לזכות בסיום בנצחון.

המשחק היה עצבני והשופטים נאלצו להרחיק מהמגרש לעיתים קרובות שחקנים משתי הקבוצות לשתי דקות. אבל בסיום לחצו השחקנים ידיים בחמימות כיאה לספורטאים אמיתיים.

פתיחת המשחק היתה שייכת לשחקני מכבי, שהסתערו ראשונים מהמתח והצליחו להפוך פיגור (2:1) ליתרון ברור – 3:8. כשנראה היה, כי המכבים יזכו בנצחון קל, הורחק כוכבם, יוסיפוביץ לשתי דקות. אז יצאו שחקני הפועל למתקפה על שערו של מאמט והצליחו לאזן את התוצאה עד לסיום המחצית – 8:8.

גם במחצית השניה נמשך המשחק המרתק. בדקה ה־57 הצליחו שחקני מכבי לעלות ליתרון – 16:18. במצב זה הורחקו מובשוביץ ויוסיפוביץ מהמשחק לשתי דקות.

את הגביע למנצחים העניקו בצוותא יו"ר איגוד הכדוריד, מני ויצמן, ח"כ פנחס גולדשטיין וראש העיר.

1,800 צופים חזו במשחק, שנערך בסיפומה של בוקר חינגו.

שערים למכבי: כנען ודרוקר (5 כ"א), מוכשוביץ, בשן ואוסלנדר (3 כ"א), יוסיפוביץ (1).

שערים להפועל: ורד ואביכן (4 כ"א), אקרמן ודיין (3 כ"א), רפאלי (2), נחמני (1).

אנגליה נבלמה ע"י התורכים

נבחרת הכדורגל של תורכיה, שספגה באחרונה הפסדים בשרשרת, הצליחה לרשום הישג נאה מול אנגליה – 0:0 – ביום המשחקים הגדוש במוקדמות אליפות אירופה לאומות.

צרפת חזרה להתנוצץ לאחר נצחון על איסלנד 0:2 ובריה"מ הגדילה את סיכוייה לאחר נצחון ביתי על מזרח־גרמניה 0:2.

צרפת – איסלנד 0:2

הצרפתים גילו עליונות בפארים, אך לא מצאו את הדרך לרשת האיסלנדית.

השערים הובקעו ע"י מיקיס בדקה ה־37 וסטופירה בדקה ה־65.

בריה"מ – מזרח־גרמניה 0:2

95,000 צופים בקייב חזו בנצחון המרשים של הרוסים משעריהם של זבארוב (41) ובלאנוב (49).

לבריה"מ שבע נקודות בראש בית 3 והיא מקדימה בשלוש נקודות את צרפת ומזרח־גרמניה.

הולנד – הונגריה 0:2

ההתעוררות של הכדורגל ההולנדי הביאה נצחון משכנע מרגלי חוליט בדקה ה־37 ומיורן בדקה ה־40.

המשחק נערך ברוטרדם לעיני 53,000 צופים.

יוון – פולין 0:1

סרבקוס הבקיע את שער הנצחון בדקה ה־57.

המשחק נערך באתונה לעיני 70,000 צופים.

איר – בלגיה 0:0

משחק שקול בדאבלין ועקרות בשערים.

אוסטריה – אלבניה 0:1

נבחרת הכדורגל של אוסטריה ניצחה בטיראנה את נבחרת אלבניה 0:1, בשער שהבקיע טוני פולסטר בדקה השביעית.

14 אלף צופים ראו את המשחק, שהיה בבית מספר 1 במוקדמות אליפות אירופה.

תורכיה – אנגליה 0:0

נבחרת הכדורגל של תורכיה כפתה תיקו אפס על נבחרת אנגליה בבית מספר 4 של מוקדמות אליפות אירופה. המשחק נערך באיזמיר.

אנגליה ממשיכה לצעוד בראש עם 7 נקודות ב־4 משחקים.

רומניה – ספרד 1:3

רק 30,000 צופים ראו אמש בבוקרסט את נבחרת רומניה מפתיעה את נבחרת הנאה של ספרד (1:3) ומצליחה בעקבות כך להעפיל לראשות בית 1.

דנמרק – פינלנד 0:1

נבחרת דנמרק עלתה לראשות בית מספר 6, לאחר שגברה בהלסינקי על נבחרת פינלנד בתוצאה 0:1.

חן ליפין נקע כתפו באימון

מאת משה בהן

הרכז הכבציין, חן ליפין, נקע אתמול את הכתף בעת האימון של נבחרת ישראל, שנערך בחולון.

ליפין נאלץ לנטוש את המגרש וכעת מקווים בנבחרת, כי הוא ישוב לאימונים בזמן הקרוב ביותר. לקומתו נטל דורון שפע חלק באימון לאחר היעדרות ממושכת ממגרשי הכדורסל בגלל פציעה.

לאימוני הנבחרת ביום שישי ישוב לאבאך מרסר, העומד לשוב מארה"ב. האוירה באימון היתה רצינית ובסיומו הלכו השחקנים לסעוד את ליבם במסעדה הודית.

מנסל מועמד למכבי פ"ת

מאת משה בהן

מנהלי מכבי פ"ת שוקלים את האפשרות להתקשר עם המאמן האנגלי ג'ק מנסל על הזה אימון בקבוצה בעונה הבאה.

למרות ריחוקה של מכבי פ"ת מתחתית הטבלה, שוררת כבר כמה חודשים מורת רוח בקרב רבים מתומכי הקבוצה על הסגנון ההגנתי, בו משחקת הקבוצה. לפני חודשים אף דובר על האפשרות, כי המאמן, ליאון קונסטנטינובסקי, לא יסיים את עבודתו באם המושבות עד לסיום העונה.

כזכור אימן ג'ק מנסל בעבר את נבחרת ישראל ואז עוררה עבודתו חילוקי דעות בין חברי הנהלת ההתאחדות לכדורגל. עם תום חוזהו בנבחרת ניסה מנסל את מזלו באימון קבוצת מכבי חיפה, אך, עוד במהלך העונה הוא נאלץ לסיים שם את עבודתו.

בפ"ת מאמינים ביכולתו של המאמן האנגלי הנוקשה להחדיר רוח חדשה לשחקנים ולהשיב עטרה ליושנה. ראשי הקבוצה מאמינים, כי הסגנון ההתקפי, שבו רגיל מנסל, יסייע להחזיר את הקהל למשחקי הקבוצה.

הפועל ת"א חתמה ההסכם עם לאסוף

מאת משה בהן

„העברת השנה" של הכדורסל הישראלי עומדת בפני ביצוע לאחר שקבוצת הפועל ת"א חתמה אתמול על הסכם עם האיזוי לאסוף.

ראשי הפועל ת"א סרבו למסור פרטים על שכרו של לאסוף בקבוצה, אך ההערכה היא, כי השחקן המצטיין ירוויח במדי ה„אדומים" יותר מ־50,000 דולר לעונה.

אולם, הגורם הכספי לא היוה שיקול מרכזי ברצונו של לאסוף לעזוב את מכבי ת"א. ההערכה היא, כי חששו שרלף קליין יבחר למאמן מכבי ת"א, היווה גורם מרכזי ברצונו „להחות את הכביש". אומנם גם לפני שנה שקל לאסוף לעזוב את מכבי ת"א ולהפועל חולון, אך לבסוף הוא החליט להשאר עונה נוספת בקבוצה. בעונה זו גילה לאסוף יכולת מצויינת והוא השתלב ברוב משחקי הקבוצה בחמישייה הפותחת.

ראשי מכבי ת"א לא יערימו קשיים להעברתו של לאסוף: „שיהיה לשני הצדדים בהצלחה", אמר שמעון מזרחי, יו"ר מחלקת הכדורסל של מכבי ת"א.

המתח גובר: חיפה וחדרה יתמודדו במאבק עליה חשוב

מאת שמואל טל

שתיים מהמועמדות לכרטיס העליה ללאומית, הפועל חיפה והפועל חדרה, יתמודדו בשבת הקרובה במשחק המרכזי במחזור ה־27. המנצחת במפגש זה שיהיה באיצטדיון בקרית אליעזר, תגשר את סיכויה לקראת השלב הסופי של המאבק.

הנהנית העיקרית מתוצאת המפגש בחיפה עשויה להיות הפועל ירושלים, המפגרת אחרי החיפאים בהפרש שערים בלבד. הירושלמים יארחו ב„ימק"א" את הפועל ר"ג. למרות שהאורחים מעיר הגנים זקוקים לנקודות כדי להמלט מאימת התחתית, צפוי נצחון ירושלמי.

לצפרירים חולון, השותפה הרביעית בצמרת, צפויים חיים קשים שעה שתצפין לעכו כדי לשחק נגד הפועל המקומי. עכו תנסה לנצל את ביתיותה כדי להכשיל את השאפתנות החולונית.

ארבע האחרונות בטבלה יתמודדו בינן לבין עצמן. בית"ר רמלה, השואפת עידוד מנצחונותיה האחרונים, תארח את מוגרת הטבלה, הפועל דימונה שירידתה כבר הפכה לעובדה מוגמרת. צפוי נצחון לרמלה. הפועל מרמורק, שהחליקה במשחק הבית האחרון שלה נגד בית"ר רמלה, תנסה להתאושש נגד בית"ר נהריה, שגם היא כבר ירדה לליגה א'. גם כאן צפוי נצחון ביתי.

הכח ר"ג תשאף להמשיך את מסע בריחתה מהתחתית על חשבון הפועל יהוד. למרות שיחסי הכוחות נוטים בבירור לזכות האורחים סביר להניח, שהשאפתנות של הסגולים תוליך אותם לנצחון.

שני מאבקים של מרכז הטבלה יהיו בעמידר ובטבריה. בקבירר תארח מכבי המקומי את הפועל בית־שאן עם סיכויים טובים לנצח.

בעיר הכנרת תארח הפועל טבריה את מכבי שעריים וגם במפגש זה צפוי נצחון למקומיים אם כי תיקו לא יפתיע.

טבלה ארצית

הקבוצה	מש׳	נצ׳	תיקו	הפס׳	שערים	נק׳
1. הפועל חיפה	26	12	10	4	16–34	46
2. הפועל ירושלים	26	13	7	6	21–30	46
3. הפועל חדרה	26	12	8	6	29–37	44
4. צפרירים חולון	26	11	10	5	13–29	43
5. מכבי רמת־עמידר	26	11	6	9	24–24	39
6. הפועל עכו	28	8	12	6	23–27	36
7. הפועל יהוד	26	9	9	8	26–27	36
8. הפועל בית־שאן	26	7	15	4	23–23	36
9. מכבי שעריים	26	8	11	7	16–22	35
10. הפועל טבריה	26	10	5	11	30–32	35
11. הפועל רמת־גן	26	7	11	8	18–16	32
12. הכח רמת־גן	26	8	7	11	22–18	31
13. בית"ר רמלה	26	6	12	8	33–21	30
14. הפועל מרמורק	26	7	6	13	34–25	27
15. בית"ר נהריה	26	4	8	14	31–17	20
16. הפועל דימונה	26	3	7	16	41–18	16

הטכניון בולט במשחקי אס"א

ספורטאי הטכניון מחיפה בלטו ביום הפתיחה של מפעל הספורט הבין־לאומי של אס"א, שיתקיים העי־ב באוניברסיטת הנגב בבאר־שבע.

„המהנדסים" ניצחו בתחרויות הכדורעף, סיוף, טניס־שולחן, קאראטה וג'ודו והעפילו לחצי־הגמר בכדורסל ובקט־רגל. הטכניון מועמד, איפוא, לזכיה בבכורה של המפעל, בו נוטלים חלק יותר מ־1000 ספורטאים משמונה מדינות.

את הבכורה בכדוריד נטלה נבחרתה החזקה של אוניברסיטת ת"א, שהקדימה את דרמשטט בגרמניה. שחייני וירצבורג נתנו את הטון ואילו בקפוש ניצחו, כמצופה, נציגי אוניברסיטת לונדון.

במשחקי חצי־הגמר בכדורסל יתמודדו אוניברסיטת ת"א מול לובן מבלגיה והטכניון מול אמסטרדם.

ראש עירית באר־שבע ערך אתמול קבלת פנים לראשי המשלחות. המשתתפים עצמם מעוררים עניין רב בבירת הנגב ומתנהלים באוירה בין־לאומית ב־16 ענפים.

נחום פסה נגד הפרדת קבוצות הייצוג ממועצות הפועלים

ההסתדרות חייבת להחליט חד־משמעית שהכדורגל והכדורסל חשובים לה, ולא לנהל ויכוח אל פיתוח של מי ישלים את ה„יתום" הזה

מאת אהרן להב

בהצהרה תקיפה נגד הפרדת קבוצות הייצוג של הפועל ממועצות הפועלים – יצא אתמול חבר הוועדה המרכזית נחום פסה, שהחזיק במשך שנים בתיק „הפועל", בישיבת המזכירות של הוועדה המרכזית שדנה בסוגיית קבוצות הייצוג. „גזרתי על עצמי שתיקה ארוכה, אולם אסור להמתין עוד נוכח ה„עליהום" שנעשה לקבוצות הייצוג של הפועל בכדורגל ובכדורסל" – אמר פסה.

ההסתדרות חייבת להחליט חד־משמעית שהכדורגל והכדורסל חשובים לה, ולא לנהל ויכוח אל פיתחו של מי ישליכו את ה„יתום" הזה. צורת הויכוח אינה מקובלת על פסה האומר: „אכן הייחודיות של הפועל טמונה בספורט העממי אבל אי אפשר לקיימו בלי ספורט ייצוגי, וזאת לא רק מהסיבות הכספיות. ספורט ייצוגי מושך את הקהל והוא מהווה מעין גאוות יחידה לאגודה. הייצוג היא האבן השואבת. בני הנוער גאים ללבוש את החולצה של קבוצה מצליחה. ואם אין קבוצת ייצוג מצליחה שאפשר להזדהות עמה קשה לשכנע ילדים לבוא למועדון" – מדגיש פסה.

„אמנם קיימת הבעיה של אחזקת קבוצות ייצוג אבל הפתרון לא טמון בגילגול האחריות מגוף אחד לשני. יש להחדיר תחושה של אחריות ומקצועיות בניהול, כי בקבוצת ייצוג יש חשיבות להסתדרות, להפועל, לתנועת העבודה ולמועצת הפועלים, כי היא יוצרת סביבה מעגלים רחבים של פעילים, עסקנים ואוהדים".

פסה טוען, כי לא מחייבים מזכיר מועצת פועלים להחזיק קבוצה ייצוגית. אבל אם מזכיר רוצה בקבוצה כזאת אין הוא יכול כעבור זמן להטיל האחריות על הפועל או על הועה"פ. לכל מועצת פועלים יש כלים שבאמצעותם אפשר לדאוג שהקבוצות ינהלו על פי יכולתם האמיתית. לשם כך הוקמו התאגידים ומרכז הפועל ומועצת הפועלים הם היכולים למנוע ולפטר את הנהלות אינן פועלות באחריות. אסור לעקור גרעונות ויש לקרוא עסקנים לסדר, אך אסור „לשפוך את התינוק עם מי האמבטיה".

לדעת נחום פסה על ההסתדרות להתרכז בשלוש נקודות:

• מועצות הפועלים צריכות לדאוג לחיזוק התאגידים ולתבוע ממנהלי הקבוצות אחריות בדרכיית.

• על מרכז הפועל להגביר את הפיקוח ולא לאשר השתתפות בליגות לקבוצות השלבות תשלומים חריגים וזאת על פי הקריטריונים שנקבעו בתקנות.

• על מנת לאפשר לקבוצות הייצוג להתקיים ללא גרעונות יש לקיים את ההסדר שמפעלי חברת העובדים יאמצו קבוצות על־ידי פרסום ופירסומות ובכך יתרמו לאיזון התקציבים.

פסה סבור, כי ההסכם עם מס־הכנסה בדבר הסדר העבטות יכול להוציא את העגלה מהבוץ ולאפשר למרכז הפועל ולמועצות הפועלים להכניס סדר ולא להתנער ולהטיל אחריות על גוף אחר שלא יוכל לכלכל הדברים טוב יותר.

פסה אמר, כי לא יוסיף לשתוק ויצא למאבק נגד מגמת חברים בהסתדרות להתנער מקבוצות הייצוג. לדבריו, שותפים לדעתו חברים מרכזיים בוועדה המרכזית כולל מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר.

קיסר אסר חתימת הסכמים בייצוג עד תום הדיון

מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר, הורה לחברי ועדת השלושה, שתפקידה לגבש הצעות נוהל לגבי הספורט הייצוגי של הפועל, להוציא מיד הנחיות מתאימות למנהלי קבוצות הייצוג של הפועל לא לחתום הסכמים עם שחקנים ומאמנים.

תוקף ההוראה עד תום הדיון בנושא הספורט הייצוגי בוועדה המרכזית של ההסתדרות במהלך חודש מאי. קיסר הבהיר, שהסכמים שכבר נחתמו עד 28 באפריל, בתנאי שהם בהתאם לתקנונים מאושרים של איגודי הספורט – שרירים וקיימים. חברי ועדת השלושה הם: גרעון בן־ישראל, יעקב ישי ויצחק אופק.

קיסר הבהיר בדבריו שההסתדרות עזרה את המשברים במדינה, כיון שמעולם לא נקלעה לגרעון וכך גם יהיה בעתיד. „אנו לא נשלם את החובות אליהם נקלעו קבוצות הפועל", הדגיש קיסר והוסיף: „יש לנו בעיות עם סגירת מפעלים וזה הרבה יותר חשוב מכדורגל או כדורסל, אחריותנו הראשונית היא לפועלים".

קיסר הבהיר, כי הוא מדבר כמי שהיה אחראי במשך שמונה שנים על תיק הפועל בהסתדרות ואף היה חבר בהנהלת ההתאחדות לכדורגל ובוועד האולימפי.

שילוב ישראל באירופה ידון בכנס המערב־אירופי בת"א

ראשי הספורט מ־11 מדינות יתכנסו היום ומחר • ההתאחדות לספורט תעלה את שאלת ההצטרפות לאירופה של הכדורסל, טניס־השולחן, הסיוף וההתעמלות • תתבע התייחסות לאי־הזמנת ישראל לאליפות בהודו

מאת ברוך הגן

שאלת שילובם של הכדורגל, הקליעה, טניס־השולחן וההתעמלות בהתאחדויות האירופיות תועלה היום ומחר בדיוני התאחדויות הספורט של מערב־אירופה, שיתקיימו בת"א.

לכנס השנתי של ההתאחדויות המערב־אירופיות, המאורגן ע"י ההתאחדות לספורט, הגיעו יושבי־ראש ומנכ"לים של 11 התאחדויות. ההתאחדות לספורט תנצל את ההזדמנות כדי להגיש לפורום אירופי זה נייר עמדה בשאלת שילובו של הספורט הישראלי באירופה.

מנכ"ל ההתאחדות, שמואל ללקין, הדגיש אתמול, כי ההתאחדות תעלה גם את נושא אי־הזמנתה של ישראל לאליפות העולם בטניס־שולחן, שנערכה בהודו, ותבקש עליכך, שהתנהגות ההודית כלפי ישראל חייבת להיות מוגדרת באפרטהייד.

יו"ר ההתאחדות, עמי שלף, ציין, כי הפורום המערב־אירופי מהווה שדולה חשובה, שהשפעתה גדולה ומכרעת על מוסדות הספורט באירופה. „כחברה קבועה בשדולה זו נהנית ישראל מלגיטימציה של שייכות לאירופה והיא מנצלת את קשריה עם נותני הטון בספורט האירופי כדי להשפיע על מהלכים פרו־ישראלים", הוא אמר.

ההתאחדות לספורט אירחה כבר לפני שבע שנים מפגש של פורום זה. ללקין הבהיר, כי בהשפעת הנציגים בשדולה זו צורף הסיוף הישראלי להתאחדות האירופית ונפרצה הדרך גם לשילובה של הקליעה.

באשר לתגובה הישראלית על „פרשת הודו" אמר המנכ"ל, כי החלפת יו"ר ההתאחדות הבין־לאומית, רוי אוואנס, נבעה מלחץ סקנדינבי ואפריקאי בעקבות „אוזלת־ידו" למנוע את הזמנת ישראל. כן ישונה תקנון טניס־שולחן ויחייב בעתיד התחייבות של הממשלה לפני קבלת אירוח של אליפות העולם.

בדיונים בת"א משתתפים נציגים מגרמניה, צרפת, לוקסמבורג, אוסטריה, הולנד, שוודיה, פינלנד, דנמרק, נורווגיה, אנגליה ושוויץ. נעדר רק הנציג מאיטליה. הדיונים יהיו בנושאים מגוונים כמו סמים, בעיית דוא"פ, היחסים עם הגוש המזרחי ודרכים לקידום הספורט האיכותי והעממי.

נותרו עוד 4 ימים למשחקי הפועל ה־13

„נבחרת כוכבים" מול ליברפול

מאת ג.אשר

המאמן הלאומי מילינקו מיהיץ' יזמן למשחק מול קבוצת ליברפול במסגרת משחקי הפועל את 16 השחקנים, שהוזמנו לקראת המשחק מול מערב־גרמניה בחודש שעבר.

מיהיץ' הבהיר, כי הקבוצה שתשחק תקרא „נבחרת כוכבים", הגם שיהיו אלו שחקני הנבחרת.

לפיכך אמר מיהיץ', כי רק אם יפצעו שחקנים בשני מחזורי הליגה הקרובים עד למשחק מול ליברפול, יצורפו שחקנים נוספים. פציעתו של יאבי פתרה למיהיץ' בעית גיפור.

לקראת המשחק מול נבחרת שוויץ בציריך מתכוון מיהיץ' לבדוק כמה שחקנים נוספים. הבולטים שעל הפרק הם מאיר קרוש מבית"ר ירושלים ויהודה עמר מהפועל תל־אביב.

שני הותיקים, זאהי ארמלי ויעקב אקהורן, לא יכללו לפי שעה בנבחרת בהסתמך על כושרם הנוכחי.

גם הנבחרת, שתשחק מול קבוצת ריינג'רס תקרא נבחרת כוכבים ב'. המטרה היא, שלא לפגוע בשחקני העתודה, העלולים לספוג הפסד מול קבוצה מצויינת זו.

התוצאות ישוגרו בדואר אלקטרוני

תוצאות משחקי הפועל יועברו, לראשונה בארץ, ממרכז התקשורת של המשחקים את מערכות העיתונים באמצעות דואר אלקטרוני.

כתבי הספורט יהנו, איפוא, מעדכון מיידי של התוצאות, שיתנו מבית הסוכנות בת"א.

נתוני המשחקים, פרשנויות ודיווחים יועברו למרכז התקשורת בעזרת מחשב אישי, המותקן במרכז התקשורת של הפועל. העיתונאים יוכלו לערוך מייד את החומר הנקלט בעזרת המחשב האישי שלהם. כן יוכלו הכתבים הזרים להעביר את המידע לחו"ל עם סיום עריכתו ע"י שיגורו למחשב המרכזי במערכת שלהם.

המארגנים בטוחים, כי השימוש בנתונים בסיוע הדואר האלקטרוני יחסוך זמן ויביא ליעול רב בתקשורת בין מטה המשחקים לבין התקשורת.

להנהלת „הפועל" ולמשתתפי משחקי הפועל ה־13
מיטב הברכות
להצלחה ולהישגים נאים במשחקים
חברת א.מ.ש. בע"מ
מפעל ליצור תלבושות ספורט
רח' היוזמה 3, רמת גן, טל' 03-7510649

ל„הפועל" ולמשתתפי משחקי הפועל ה־13
שאו ברכה חמה
להצלחה ולהישגים נאים במשחקים
זיניוק ושות' בע"מ
מ.ת.מ. חיפה
טל' 04-514656

מועצת פועלי ראשון לציון
שולחת ברכת ידידים נאמנה
ל„הפועל"
ולמשתתפי משחקי הפועל ה־13
מאלפים לאלופים!
זכי נסים
מזכיר מועצת הפועלים

ל„הפועל" ולמשתתפי משחקי הפועל ה־13
שאו ברכות
להצלחה והישגים
במשחקים
כה־לחי!
85 מכבייה 85
נציגים בלעדיים של:
COUGAR

ל„הפועל" ולמשתתפי משחקי הפועל ה־13
שאו ברכה
להצלחת המשחקים

ל„הפועל" ולמשתתפי משחקי הפועל ה־13
שאו ברכה להצלחת המשחקים
עטר ובניו בע"מ
DUNLOP SPORT
יבואני ציוד ספורט, ציוד כושר
ושולחנות פינג פונג
תל־אביב, י.ל. פרץ 17 טל' 03-372898

מועצת פועלי רחובות
מאחלת הצלחה
למשחקי הפועל ה־13
כה־לחי!
עלי פלג
מזכיר מועצת הפועלים

ל„הפועל" – על אלפי ספורטאיו
ולוועדה המארגנת של משחקי הפועל ה־13
מיטב הברכות להצלחת המשחקים
הגבירו חיל!
ADIDAS
מגן וספורט בע"מ
צ'ק פוסט חיפה.
טל' 04-728259, 04-728294

משחקי הפועל ה־13 – חגיגת ספורט בינלאומית

מאת ניסן פרידמן

ביום העצמאות ה־39 למדינת ישראל תצא לדרכה ההפגנה הגדולה ביותר במדינה – משחקי הפועל ה־13 – במופע פתיחה מרשים ומפגיני באיצטדיון הלאומי ברמת־גן. עם ישראל יחגוג את שנת הבר־מצווה למשחקים באורח הראוי להם.

משחקי הפועל ה־13
4-11 במאי 1987 תשמ"ז

"שם האירוע הוסב מכינוס הפועל למשחקי הפועל", אומר יצחק אופק, מזכ"ל הפועל ויו"ר הועדה המארגנת של משחקי הפועל ה־13, "כדי לתת ביטוי לאופיו האמיתי. שינוי השם מעיד, למעשה, על הפיכתו של הכינוס לאירוע בעל צביון לאומי ובין־לאומי רחב ויוקרתי, המאורגן על־ידי מרכז "הפועל", ארגון הספורט הגדול ביותר בישראל, אך נוטלים בו חלק ספורטאי הצמרת של המדינה וספורטאים מצטיינים מכל רחבי תבל וחוזים בו כל שוחרי הספורט הטוב וכלל עם ישראל".

מופע הפתיחה במעמד נשיא המדינה חיים הרצוג, מזכ"ל ההסתדרות הכללית, ח"כ ישראל קיסר, ונכבדים רבים נוספים, ינעל ב־4 במאי את חגיגות יום העצמאות ועתיד להכות גלים ולשנות דפוסים בשטח המופעים והמפגנים.

במופע יטלו חלק כ־2000 ספורטאים מחו"ל, ביניהם אלופים אולימפיים וכוכבי צמרת מפורסמים, לצד כ־5000 ספורטאים שייצגו את הארץ המארחת, ישראל.

לחמש רבבות הצופים, שיתקבצו ביציעיו החדשים והישנים של איצטדיון ר"ג, ולכל בית ישראל, שיצפה במופע מבעד למרקע, תהיה הזדמנות להנות ממופעי התעמלות

יצחק אופק
מזכ"ל הפועל

המונית בהשתתפות 3000 מתעמלים, ממצעד המשלחות המסורתי והמרגש, מתצוגת אקרובטיקה ממזרח אירופה, ממופע להקת מעופפי דנמארק, משירת מקהלה בת 450 זמרים, מנגינת תזמורת צה"ל, ממופע קרני לייזר וזיקוקין דינור.

הקידה לבן־גוריון

מי ישא את לפיד המשחקים? על נושא מסקרן זה אין בפיו של אופק מענה: "זו תהיה הפתעה. את הלפיד ישא ספורטאי צמרת. מכל מקום, הלפיד יודלק על קברו של דוד בן־גוריון, להדגשת חלקו של ראש הממשלה הראשון למדינת ישראל ומזכ"ל ההסתדרות הראשון בהקמת מרכז הפועל, וכמו כן לציון 100 שנה להולדתו".

הלפיד יגיע לר"ג משדה בוקר במירוץ שליחים ויצית את אש המשחקים על מתקן מיוחד שעוצב על־ידי מוטי ספייזר מאריאל. כמו כן יוצב באיצטדיון מסך ענק, עליו יוקרנו הרגעים היפים לעיני הצופים.

גם עבור "שועל קרבות" ותיק ומנוסה כאופק מהווים משחקי הפועל ה־13 ציון דרך מרגש וחשוב. מעין נקודת שיא. אשתקד חגג אופק עשור שנים לתפקידו כמזכ"ל הפועל, ודומה, כי אין אירוע מתאים יותר ממשחקי הפועל הקרובים כדי לחתום פרק פורה ומוצלח בקריירה שלו ובחיי מרכז הפועל והספורט הישראלי.

אופק נולד לפני 55 שנה והיה ספורטאי פעיל בחיפה. עסק בשחיה ובשייט, אך חש כ"דג במים" גם בתפקידו היבשתי. בין השנים 1970–1974 כיהן כיו"ר ההתאחדות לספורט ולמד להכיר את מרבית ענפי הספורט בארץ.

"עמלנו עת ארוכה על הכנת משחקי הפועל ה־13", מציין אופק, "הקדשנו את מיטב המאמצים והמשאבים כדי ששבוע המשחקים יהיה פורה, יעיל ואטרקטיבי ככל האפשר. המפגש הגדול הזה בין הצמרת הישראלית לבין ספורטאים מכל רחבי העולם, כולל מדינות מזרח אירופיות כמו הונגריה ופולין, עשוי להביא לתוצאות מצויינות הן מבחינה ספורטיבית, הן מההיבט החברתי והן מבחינה פוליטית".

אופק עצמו עשה בסיורים ובביקורים בארצות אירופה, כמו פולין, ודאג לא רק להזמין את משלחות הספורט שלהן, אלא גם לוודא שהן, אכן, נרשמות ומתכוננות לבוא לישראל. לא מעט בזכות פועלו נוכל לראות במחיצה אחת כוכבי על ממזרח אירופה, מבריטניה, מארה"ב ומישראל הקטנה שלנו.

משחקי הפועל יגרמו לצופים עונג רב. היצר התחרותי והרצון לנצח יזרימו בעורקים דם חם והמסרה ההיה לעודד את הספורטאים בכחול־לבן בהתמודדותם עם ספורטאי הצמרת העולמית. הצופים יעודדו את נציגיהם בשדה ובמסלול לשבור שיאים ישראליים ולרשום תוצאות מכובדות.

מאידך, יבקשו הצופים, הרעבים לתצוגות משובחות, לעודד גם את האורחים להציג את יכולתם האמיתית ולהשיג על אדמת ישראל תוצאות בקנה מידה עולמי. כך או כך, יהיה שמח.

בלגים מרתק ויפה

אופק מוסיף, כי אחד המבצעים הבולטים והמרכזיים במסגרת משחקי הפועל יהיה הסלג"ים בהיכל הספורט ביד־אליהו. "זהו מופע מרתק ויפה לעין, ההופך למסורתי ומבוקש ביותר. הטלוויזיה מעבירה את המופע בשידורים ישירים לכל סלון וסלון. בסלג"ים יטלו חלק לצד מתעמלינו נבחרות מצטיינות מרומניה, הונגריה, בולגריה, פינלנד, שוודיה, נורווגיה, אוסטריה ופורטוגל. הוא יתקיים בימים 5–7 במאי ואין צורך להכביר במלים לאחר שהזכרנו את שמות הנבחרות המשתתפות. צפויה חוויה בלתי נשכחת".

ראוי לציין, כי גם תושבי חיפה וירושלים יוכלו להנות ממופע ההתעמלות. באולם רוממה בחיפה ובאולם מלחה בבירה ייערכו מופעי מיני־סלג"ים לכל המשפחה.

"אירוע חשוב נוסף הוא המפעל העממי, שיתקיים במסגרת המשחקים", אומר אופק ומטעים, כי המוטו שלו לשמור על איזון בין הספורט העממי לספורט התחרותי. לדבריו, "אין אפשרות לקיים את האחד בלא השני. "כל אורח יוכל לקבל את אות משחקי הפועל ה־13 אם יעמוד באחד המבחנים שהצבנו בריצה, שחיה או רכיבה על אופניים למרחקים קצובים".

אם באופניים עסקינן מציין אופק את התחרות הגדולה ברכיבה בינלאומית, שתתקיים בשטח כוכב. קודקוד התחרות יהיה נצרת עלית ומשם ייצאו הרוכבים יום יום ליעד אחר כמו נצרת, כרמיאל וחיפה. שמונה נבחרות לאומיות יתמודדו בתחרות זו.

משחקי הפועל ה־13 מבוטחים באמצעות אברהם זמירי ושות' סוכנות לביטוח בע"מ על ידי "רותם" חברה לביטוח בע"מ מקבוצת "הסנה" חברה ישראלית לביטוח בע"מ.

מקבץ של כשרונות במסלול ובאולמות

סוללה כבדה של כוכבי מסלול ובריכה תוסיף מימד איכותי למשחקים ותהפוך אותם לאטרקציה. לא בכל יום ניתן להתחכך, כתף אל כתף, עם אלופי עולם האלופים אולימפיים, הדיכוז של מדליות רבות תחת האכסניה של הפועל תקנה למפעל צבע וברק.

אין ספק, כי הלהיט של המשחקים יהיה השיאן העולמי בריצת 100 מ', האמריקאי קלווין סמית. סמית ינהיג חבורה מעולה מארה"ב, שתכלול את האצנים המפורסמים האריזי גלאנס, סנדר ניקס ומייקל פרנקס. יצטרף אליהם גבריאל טיאקו המצויין מחוף־השנהב ועמו רצים מצויינים מפולין, רומניה, הונגריה ובלגיה.

מעניין יהיה לעקוב אחר ניסיונו של קרלו פרייגהארדט ממערב־גרמניה לנפץ את השיא העולמי בגובה כשהוא מונע ע"י תמריץ של 10,000 דולאר, שהובטח ע"י ספונסר אירופי. המשלחת הבריטית תציג כוכבי־על כמו האצן קמרון שארפ והקופץ לגובה ג'ף פרסונס.

לקינוח, ביום הנעילה, צפויה חוויה גדולה גם לשוחרי הכדורגל בשעה ששתי נציגות בכירות של הכדורגל הבריטי יתמודדו, זו אחר זו, מול נבחרות ישראליות. נבחרת העתודה תארח במשחק המוקדם את אלופת סקוטלנד, ריינג'רס גלזגו, ואילו המאבק המרכזי יהיה בין נבחרת הליגה הישראלית לבין אלופת אנגליה, ליברפול. לפני המשחק יערך טקס פרידה מכוכבה של ליברפול, איאן ראש, היוצא לשחק ביובנטוס האיטלקית.

מועצת פועלי ירושלים

מברכת את

באי משחקי הפועל

ואת המזכ"ל – יצחק אופק

לרגל משחקי הפועל ה־13

ומאחלת להם הצלחה במפעלם.

ניסן הרפז
מזכיר ההסתדרות בירושלים

ל„הפועל"
ולמשתתפי משחקי הפועל ה־13

שאו ברכות
להצלחה ולהישגים במשחקים

משרד החינוך והתרבות
מינהל הספורט והחינוך הגופני

ברכת

פועלי ישראל
והסתדרות העובדים
למשחקי הפועל ה־13

יישר כוח
לספורטאים מהארץ ומחו"ל
למרכז „הפועל"
למטה המשחקים
ולכל שוחרי ספורט הפועלים.
הצלחה והישגים לאומיים
ובינלאומיים

קדימה הפועל!

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
הועד הפועל
1 במאי 1987

להנהלת „הפועל"
ולועדה המארגנת של משחקי הפועל ה־13

שאו ברכת חברים נאמנה
להצלחה ולהישגים נאים במשחקים

ההנהלה והעובדים
בית ברל

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל.

החברה למרכזי תרבות וספורט לעובד ולמשפחתו

מברכת את

התאגדות „הפועל"

לרגל משחקי הפועל ה־13

עלו והצליחו!

קדימה הפועל!

ל„הפועל"

לרגל משחקי הפועל ה־13
שלוחות מיטב הברכות
להצלחה והישגים

- **זאב בלפר**
  מזכיר מועצת פועלי כפר סבא
- **משה אגבבה**
  מזכיר מועצת פועלי רמת השרון
- **שלום בן שלום**
  מזכיר מועצת פועלי הוד השרון
- **שלמה תנעמי**
  מזכיר מועצת פועלי הרצליה

„אליצור"

ארגון ספורט דתי

מברך
את משתתפי משחקי הפועל ה־13

כה לחי!

להנהלת „הפועל"
ולוועדה המארגנת של משחקי הפועל ה־13

ברכת הצלחה במשחקים

מאחלים

כפר המכביה – רמת־גן

ע"ש אהרון נתנאל
מלון, מרכז קונגרסים וספורט
מארחי ספורטאי המשחקים ומטה הארגון

ל„הפועל"
ולועדה המארגנת
של משחקי הפועל ה־13

שאו ברכת חברים
להצלחה ולהישגים
נאים במשחקים

מכבי ישראל

מועצת פועלי נס־ציונה

שולחת ברכה נאמנה

ל„הפועל" – ספורטאיו ומנהיגיו
לרגל משחקי הפועל ה־13
עלו והצליחו!

מני ויצמן
מזכיר מועצת הפעלים

להנהלת „הפועל"
ולבאי משחקי הפועל ה־13

שאו ברכת חברים
להצלחה ולהישגים נאים.

האיגוד הישראלי לשחמט

ברכותינו **להתאגדות „הפועל"**
לרגל משחקי הפועל ה־13

הטוטו מקדם את הספורט בישראל

המועצה להסדר ההימורים בספורט

מועצת פועלי רמת־גן

שולחת מיטב ברכותיה

ל„הפועל"
על אלפיו ואלופיו
להצלחת משחקי הפועל ה־13

שאול סווירי
מזכיר מועצת הפעלים

להתאגדות „הפועל"
למארגני ובאי
משחקי הפועל ה־13

שאו ברכת הצלחה ויישר כח
לרגל המשחקים

שלמה פוזנר מזכיר איגוד הכדוריד
מני ויצמן יו"ר איגוד הכדוריד

ברכת

הועד האולימפי בישראל

להתאגדות „הפועל"
למשתתפי המשחקים ולמארגנים
לרגל משחקי הפועל ה־13

מועצת פועלי נהריה

שולחת מיטב ברכותיה

ל„הפועל"
לרגל משחקי הפועל ה־13

משה אהרון
מזכיר מועצת הפועלים

בית הארחה מעלה החמישה
המארח את נבחרות המתעמלים
למשחקי הפועל ה־13

שולח את ברכתו להצלחה

בית הארחה מעלה החמישה
טל' 02-342591

התאחדות לספורט בישראל
הנשיאות, ההנהלה, האיגודים והוועדות

למשחקי הפועל ה־13

ברכות לזינוק מוצלח,
תחרויות ברמה גבוהה
והישגים גדולים

סמינר אפעל

מברך את
באי משחקי הפועל ה־13

להצלחה והישגים
בשדה הספורט

הנהלת סמינר אפעל
רמת אפעל,
מיקוד 52960, טל' 712221־5

מרכז בית"ר בישראל

שולח ברכתו

למרכז „הפועל"
למארגני ובאי
משחקי הפועל ה־13

עלו והצליחו!

מועצת פועלי אשקלון

שולחת ברכה חמה

להתאגדות „הפועל"
ומאחלת הצלחה לספורטאיה ומארגניה
לרגל משחקי הפועל ה־13

אריה עוזר
מזכיר מועצת הפועלים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

שם המשחק: נדנדת שערים וניחושים פוליטיים

ירידות שערים חזקות בציפיה לפירוק הממשלה

מאת: שמואל רוזנבלום

לאחר יום של עליות שערים נאות ביותר הגיע לבורסה תהליך מימוש רווחים חד ביותר שלווה בירידות שערים בולטות. שינוי המגמה והתנודדות השערים במניות מהווים שיקוף למצב הפוליטי, שכידוע התחדד באחרונה. החששות לפירוק הממשלה ולאפשרות בליכת השגי התוכנית הכלכלית הביאו ציבור משקיעים גדול לעמדות מכירה, ובעקבותיהן לירידות שערים. כמות הכסף הגדול הכבויה בהמתנה לכניסה לבורסה גדולה מאד, אתמול העדיפו המקורבים ומנהלי הקרנות לאפשר מימוש חד מתוך שיקול שהליך זה „בריא" לבורסה. צריך לזכור שמניות רבות עשו דרך ארוכה כלפי מעלה בחודשים האחרונים ותהליך המימוש הינו לפיכך טבעי לחלוטין. יחד עם זאת מצפה חלק מפרשני הבורסה להתייצבות במגמת המסחר בשוק היום, תוך אפשרות של תיקון טכני קל בכספר ני"ע שירדו באחת חד. ראוי לציין שהאינדיקטורים החיוביים לגבי הבורסה ממשיכים להתקיים, כמות הכסף הינה אדירה, אלטרנטיבות ההשקעה אינן זוהרות, היציבות הכלכלית נמשכת וכבוה רמת האינפלציה יורדת מהחזור, שיפור נרשם בחלק ניכר מהחברות בדוחו"ת הכספיים האחרונים. כנגד המצב הפוליטי הבלתי ברור מעיק ומעיב על הציפיות האופטימיות שמנגד. ניחוש שלנו אומר, שהסיבות החיוביות יגברו על חוסר הבהירות הממשלתי, ותהליך ההתייצבות שילווה בעליות בהמשכו יתחדש תוך זמן קצרצר.

שינוי שני במסחר

נדנדת השערים ספקדה אתמול את הבורסה במצאה ביטויה במרבית ני"ע בכל הסקטורים השונים, לפנינו דוגמאות משני ימי המסחר האחרונים: (המספר בסוגריים מייצג את יום המסחר שלשום) בנק ספנות 10%-5 (+7.1%), פולגת 4 4%-(+5%) סבריבה מוכרים בלבד 5%-(+4.2%), כנורה 1 10%-(+10%), כלל סחר 7%-(+7.6%), פיתוח כשכונאות 8.7%-(+4.3%), פי.בי. ללא שינוי (קונים בלבד 5%+), אי.די.בי. פיתוח היצע גדול וירידה בולטת (7.9%+), ים המלח היצע גדול וירידה ניכרת (3.3+), כלל תעשיות היצע ענק וירידה (6.1%+), נייר חדרה היצע בינוני וירידה (8%+). קיצורו של עניין שההצעים אתמול קיזזו את מרבית הרווחים או אפילו את כל הרווחים של שלשום כו היו עליות שערים נאות ביותר. מהראוי לציין שנפח המחזורים אתמול מול סך ההצעים היה במרבית המקרים פחות מ-50%, תופעה זו מעידה ברורות על-נסיגת המוכרים מפוזיציית המכירות בעת ירידות השערים החריפות. במניות בודדות בלבד נקלט עודף היצע במלואו, דוגמאות לכך נמצאו באריית, ברוך, פולגת, ומעט מניות נוספות. ככל שנודע המוכרים הגדולים אתמול היו לקוחות בטוחה הראשון את לביא, בעבר ביצעו גורמים אלה מכירות מאסיביות אך לאחר זמן קצר בלבד הם חזרו לשוק ברמות שערים לא נמוכות מהמכירות. גם הפעם העתיד יגלה את הצלחת המשיכה מסוג זה. בנוסף לגורמים אלה נמצאו אתמול גם מנהלי קרנות מסויימים שטענו שירידה בריאה לשוק ולפיכך אף הם „תרמו" לנפח ההצעים. יחד עם האמור לעיל כדאי לזכור שמרבית הגורמים הפעילים בצד בעבודה הסיבה אופטימית, שתכתיב כנראה, המשך פעילות חיובי בטווח הקצר. כמו"כ כדאי להניח שמנהלי הקרנות ידרשו להגדלת פרופורציות אל מול הנזילות הכספית האדירה.

הודעות הבורסה

פריאור-במחצית השנה שהסתיימה בינואר 1987 הרוויחה החברה 243 אלפי ש"ח, בהשוואה להפסד של 701 אלפי שקל בתקופה הקודמת. בתדרין-במחצית השנה שהסתיימה בינואר 1987 הרוויחה החברה 1.45 מליון ש"ח, בהשוואה לרווח של 141 אלפי ש"ח בתקופה הקודמת.

כנס- החברה הפסידה 282 אלפי ש"ח בשנת 1986, בהשוואה להפסד בסך 622 אלפי ש"ח בשנה הקודמת.

אפריקה ישראל- החברה פירסמה את תוצאות הרבעונים האחרונים של 1986 ברווח נקי בשיעור 3.7 מליון ש"ח. בכל שנת 1985 הרוויחה החברה 4.9 מליון ש"ח. בנק הקבלנים – הפסדי בנק הבניה המשיך לפרסם קבלנים המתבבר בשנת 1986 בסך 677 אלפי ש"ח, בהשוואה להפסד בשיעור 369 אלפי ש"ח בשנת 1985. הכירשה – החברה תחלק 250% מניות הטבה, יום האקס נקבע לתאריך 6.5.87. דלק – בנק הפועלים רכש כ-7.4% מזכויות ההצבעה בדלק, זאת לאחר שגם הגדיל חלקו בדלק.

אישורה הנפקת קרדן תבל ופזכים

הנהלת הבורסה אישרה אתמול את הנפקת חברת קרדן, תבל ופזכים. חברת קרדן השמה כחתם להנפקת תבל ופזכים. קרדן לשעבר מראויל עברה לסקטור ההשקעה, לאחר שבצור מנהליה הנוכחיים בועז עייני וצבי אורן השתלטו עליה לפני כשנתיים.

קרדן השכילה ביוזמה פיננסית מקצינת להכניס לפלח שוק של הנפקות החדשות בשוק ההון, ובעיקר לאלה ברשימה ב'. מנהלי קרדן נוקטים כנראה בגישה עסקית בהירה ודעילה, דבר העשוי להשתלם בעת גיוסי הון חדשים בשוק. אין ספק שבשוק ההון המקומי ישנו מקום מכובד לחתם חדש, שאינו משתייך לגורמים הבכירים המסורתיים.

יש לקוות שגיוסי ההון החדשים בחברות קטנות יתאפשרו באמצעות גורמים פיננסיים בעלי יוזמה ואלמנט סיכון, כקרדן. בכל מקרה הנפקת קרדן עצמה, בהיקף חוזי של כ-7.4 מליון ש"ח, בצירוף מעורבות קרדן בהנפקות תבל ופזכים עשויה להצביע על שינוי בולט בשוק ההון בזמן הקרוב. אתמול נרשמו למניות קרדן הצעים כבדים ושערן ירד.

הכותב הינו יועץ השקעות

שערי המניות

שאינם בהסדר ההצמדה

א.ה.ה. ש	*** הפסקת מסחר ***				
הספנות 0.1	2430 תב	3205	-270	-10.0	-9051
הספנות א 0.5	*1360	6396	-151	-10.0	-10993
• ביצוע חלקי 83.40%					
הספנות אופ 2	2020 תב	1173	-220	-9.8	-1804
כללי לא בהסדר	29150	190	-300	-1.0	-122
בנק צפ' אמריק 1.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפ' אמריק 5.	*** הפסקת מסחר ***				
פ.י.ב.י. 0.5	9030	13085			+3756
הבינלאומי 5.0	8066	1491	+10	+.1	-1098

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	91110	498			+33.0
אידיבי ב 100.0	90730	10.0			-10.0
אידיבי בב א 2.0	553700	1.0			-1.0
אגוד 1שח	68970	603	+850	+1.3	+386
דיסקונט ב	116510	3.0	+100	+.1	+18.0
דיסקונט א	116460	312			-223
דיסקונט שה ב	13550	15.0	+60	+.4	+105
המזרחי ש	37500	1210			-707
המזרחי ב	37429	39.0	+150	+.4	+96.0
המזרחי שה 9	16965	4.0			-4.0
הפועלים מבב	94500	6.0			+2.9
הפועלים ש	62140	3576			-3124
הפועלים ב	62040	50.0	+250	+.4	+146
כללי א 1ש"ח	158800	47.0	-700	-.4	-42.0
כללי שה 7	7850	155	+350	+4.7	+287
כלל סחוק 100.0	*** הפסקת מסחר ***				
כללי שה 11	*** הפסקת מסחר ***				
בימון וסחר 1.0	52451		+150	+.3	+50.0
בימון וסחר 5.0	26500	27.0			+29.0

בנקים ל משכנתא'

ארנים 0.1	31800	42.0	-1575	-4.7	-64.0
לאומי משכנתא' ש	10395	391	-475	-4.4	-791
לאומי משכנתא' מ	10926	660	+275	+2.6	+560
כרמל ש	5700	85.0	-31	-.5	-150
כרמל שה 1	3850	500			-1000
בנין ב 5.0	14800	70.9	+400	+2.8	+314
פת משב ש	3960 תב	3184	-380	-8.7	-6303
בינבן ב ש	3800	2662			-698
עצמאות 0.1	20800	208	+300	+1.5	+162
טפחות מבב ש	25113	41.0	+700	+2.9	+51.0
טפחות רג ש	24401	265	-900	-3.6	-387
טפחות שה 1	11000	221	-450	-3.9	-439
טפחות שה 2	5040	590			+590
יעסור 1.0	*2055	736	-45	-2.1	-491
• ביצוע חלקי 90.00%					
יעסור 5.0	1210	494	-15	-1.2	-437
מירב 1.0	9000	779	-361	-3.9	-1423

מוסדות מימון ענפיים

שלמון א ש	834 תב	21500	-70	-7.7	-21356
החקלאות מבב א	— לא נסחר —				
החקלאות מבב ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	15950	97.0	-100	-.6	-208
פתוח תעשיה מבב	— לא נסחר —				
פת תעש בב ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גגג	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	1600	6372	+55	+3.6	+8177
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	25200 תב	59.0	-2800	-10.0	-60.0
כלל ליסינג 0.5ב	*21015	113	-2335	-10.0	-255
• ביצוע חלקי 75.60%					
כלל לסינג אג"ח1	19950 בו		-1050	-5.0	-87.0

ביטוח

איתן ביטוח 1שח	273	8405	-10	-3.5	-8615
ארדם 0.1	1600	755	-10	-.6	-395
ארדם א 0.5	970	1661	-22	-2.2	-864
בטוח משנה 1ש"ח	798		+8	+1.0	+503
בטוח משנה 5ש"ח	371	41823			-776
הדר 1שח	460	16596	-6	-1.3	-14051
הדר 5שח	339	15302			-5202
הדר אופ 2	302	12681	-11	-3.5	-24588
הפניקס 0.1	840	8419			-634
הפניקס 0.5	800	2827	+5	+.6	+452
המסחר-הראל 1.0	7500	252			+16.0
המסחר-הראל 5.0	5440	2191	-210	-3.7	-1681
מנורה 1.0	3087 תב	727	-343	-10.0	-1267
מנורה 5.0	1960	881	-9	-.5	-384
סהר פיתוח ב	8925 תב	3684	-500	-5.3	-4943
סקורסס 1שח	1440	1832	-35	-2.4	-2720
צור ש	*** הפסקת מסחר ***				
ציון החזקות 1.0	11690		-26	-.2	-30.0
ציון החזקות 5.0	3755	76.0	+5	+.1	+44.0
הסנה 1שח	462	16161	-24	-4.9	-34636

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרנאצא 1.0	9100	298	-132	-1.4	-294
אינטרנאצא 5.0	6500	1120	-340	-5.0	-2600
מאיר עזרא 1.0	1095	5735	-45	-4.0	-17930
מאיר עזרא אופ'	698	8124	-19	-2.7	-12163
כלל סחר 1שח	528 תב	35120	-39	-6.9	-96029
כלל סחר אופ ד	450 תב	56507	-36	-7.4	-159793
כלל סחר אגח 2	182.0 תב	23379	-19.0	-9.5	-88617
קריסטל 1.0	950	4302	-40	-4.0	-10724
רפקו 0.1	33000	5.4	-1000	-2.9	-5.4
רפקו 0.5	16950	60.0	-345	-2.0	-65.0
שופרסל א 2.0	16916	194			-215
שופרסל ב 10.0	14690	223	-338	-2.3	-197

שרותים

הראל 1.0	*2339	187	-260	-10.0	-436
• ביצוע חלקי 57.90%					
הראל 5.0	2220	78.0			+78.0
ספנות הספקה 0.1	30700	130	-1500	-4.7	-182
ספנות הספקה 0.5	13850 תב	473	-900	-6.1	-1078
קרור 0.1	1719 בו		-91	-5.0	-10553
קרור 1.0	395 תב	44480	-25	-6.0	-141600
מחסני ערובה 0.1	3350	236			-6.0
מחסני ערובה 0.5	1650	3375	-40	-2.4	-4599
קונטרולים 0.1	5260	688	-160	-3.0	-955
קונטרולים 0.5	3102 תב	509	-345	-10.0	-1461
[illegible] 1.0	5800	372	+51	+.9	+110
דלק ג 0.1שח	7060	1533	-300	-4.1	-1567

מלונות ושרותי תיירות

גלי זהר 1.0	6515	26.0	-65	-1.0	-19.0
גלי זהר 5.0	4950	138	+150	+3.1	+13.3
מלונות דן 1.0	2635	889	-60	-2.2	-615
מלונות דן 5.0	1950	2456			+831
[illegible] 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1שח	2600	30.0			-62.5
מלונות ירדן 1.0	3020	316	-20	-.7	-5.0

תעשייה

מזון וטבק

אסמנ 1.0	1530 תב	761	-130	-7.8	-3841
[illegible] 1 ש"ח	3250	471	+20	+.6	+646
[illegible] 5 ש"ח	2650	442	-83	-3.0	-400
[illegible] אופ 1	1700	489			+23.0
[illegible]	6000	880	-50	-.6	-610
[illegible]	6600	797	-60	-.9	-697
[illegible] 1.0	1110	556	-10	-.9	-544
[illegible] 5.0	860	900	-20	-2.3	-1145
פרי-זה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
פרי-זה 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1.0	38500 תב	184	-3500	-8.3	-206
[illegible] 5.0	32400 תב	172	-2000	-5.8	-299
[illegible] 1שח	1672	1106	+10	+.6	+1016
[illegible] א 5שח	950	6540	-49	-4.9	-6625
[illegible] אופ 2	676	5598	-5	-.7	-1917
[illegible] 1שח	977	5931	-33	-3.3	-15141

טקסטיל והלבשה

אדגר 1.0	805	8396	-42	-5.0	-9959
[illegible] 1.0	1838	80.0	-69	-3.6	-384
[illegible] 1 שח	757	5078	-11	-1.4	-2588
[illegible] 5 שח	610	6821	-28	-4.4	-9948
[illegible]	550	6374	-33	-5.7	-18008
[illegible] ש	20000 תב	566	-1290	-6.1	-966
[illegible] 3.0	4350	726	-75	-1.7	-756
[illegible] 1.	3656 תב	71.6	-193	-5.0	-265
[illegible] 5.	1420	415	+7	+.5	+521
[illegible] 1.0	2120	200	-12	-.6	-81.0
[illegible] 4.0	1661	1679			+1374
[illegible] 1.0	9400 תב	312	-600	-6.0	-591
[illegible] 1 ש"ח	*2444	2979	-272	-10.0	-4516
• ביצוע חלקי 60.50%					
[illegible] 5 ש"ח	2000 תב	2881	-218	-9.8	-4781
[illegible] 0.1	3608 תב	646	-401	-10.0	-1117
[illegible] 0.4	2900 תב	2277	-170	-5.5	-3474
[illegible] 1שח	1110	4467	-60	-5.1	-13242
[illegible] 1.0	688	415	-13	-1.4	-1091
[illegible] 0.1	5650 תב	561	-360	-6.0	-772
[illegible] 0.5	3900	1037	-200	-4.9	-2275
[illegible] 1.0	243	2416	-16	-2.1	-6939
[illegible] 5.0	360	7540	-10	-2.7	-1954
[illegible] 1.0	376 תב	19384	-42	-10.1	-58152
[illegible] 1	256 תב	17398	-33	-11.4	-46451
[illegible] א 1שח	6890	1130	-200	-2.8	-7125
[illegible] ב 5שח	4300	4877	-160	-4.0	-6664
[illegible] א 0.5	*11850	230	-550	-4.4	-507
• ביצוע חלקי 90.00%					
[illegible] 1.0	6225 תב	134	-150	-5.3	-314
[illegible]	23465 בו		-1235	-5.0	-1613
[illegible] 1.0	2700	383	-142	-5.0	-495
[illegible] 1.0	5760	410	-62	-1.1	-416

מתכת ומוצריה

[illegible] 5.0	3282 בו		-173	-5.0	-2527
[illegible] 1.0	7900	100	-100	-1.3	-66.0
[illegible] 5.0	6000	215	-300	-4.8	-269
[illegible] ש	65456	143	-1500	-2.2	-109
[illegible] 1.0	9390	141	-10	-.1	-159
[illegible] 5.0	5900	368	-80	-1.3	-372
[illegible] אופ	5746	331	-304	-5.0	-514
דיקה 1.0	5110	102	-40	-.8	-208
דיקה 5.0	2350	805	-30	-1.3	-858
קופסאות פח 1.0	5735	4058	-300	-5.0	-7181
קופסאות פח 5.0	5700	346	-20	-.4	-66.0
[illegible] 1.0	*3875	1294	-250	-6.1	-2097
• ביצוע חלקי 96.60%					
[illegible] 1.0	3464	2452	-1		-1174
[illegible] 5.0	2125	5699			+6263
[illegible] אופ 3	958	5818	-2	-.2	-1764
[illegible] 1.0	1200	944	-36	-2.9	-1258
[illegible] 1 שח	381 תב	5025	-29	-7.1	-23215
[illegible] 5 שח	222 תב	12478	-18	-7.5	-44756
נחושתן 0.1	45000 תב	67.0	-4700	-9.5	-78.0
נחושתן 0.5	18419	126	-500	-2.6	-98.0
[illegible] 1.0	21629	454	-221	-1.0	-236
[illegible] 1.0	1395	727	-45	-3.1	-3066
[illegible] 5.0	934 תב	2834	-52	-5.3	-5173
קליל 1.0	2970	730	-89	-2.9	-3332
קליל 5.0	2688	424	-32	-1.2	-737
קליל אופציה 2	1454	4652	-90	-5.8	-12723
קליל אג"ח ע"ס	121.0	81140	-5.5	-4.4	-116750
[illegible] 5.0	12550	496	-50	-.4	-234
תעשיות [illegible] 1.0	1360	2220			+1298
תעשיות [illegible] 5.0	1093 תב	2480	-90	-7.6	-7896
אורדן 10.0	12750	240	-929	-6.8	-320
אורדן 50.0	11689	130	-996	-7.9	-154

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

אלביט 3.0	639000	40.0	-6000	-.9	-47.0
אלקו 0.1	15000	35.0	-500	-3.2	-23.0
אלקו 0.25 ש	7275 תב	1162	-400	-5.2	-1620
אלקו 0.25 ב	7175 תב	130	-400	-5.3	-124
אלקטרה 0.1שח	2780	2921	-20	-.7	-596
אלקטרה א 0.5שח	1815	3305	-30	-1.6	-3329
אלקטרה אופ 5	1505	4874	-120	-7.4	-13536
אלקטרה אגח 3	178.0	22327	-9.0	-4.8	-32397
אלרון 3.0	472000	87.0	-10000	-2.1	-129
ארית 0.02שח	31950	420	-1700	-5.1	-405
כלל תעש אלקטרו	3700 תב	6659	-220	-5.6	-10727
[illegible] 1.0	3320 תב	3931	-200	-5.7	-5084
[illegible] 5.0	2920	4094	-120	-4.0	-2857
[illegible] 1שח	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 5שח	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1שח	2700 תב	425	-300	-10.0	-1502
[illegible] 5שח	1593 תב	692	-177	-10.0	-851
[illegible] 1.	10340	854	-10	-.1	-142
[illegible] 5.	8900	521	-461	-4.9	-2145
ת.א.ת. 1.0	2114 תב	1460	-126	-5.6	-1967
ת.א.ת. 5.0	1035 תב	16297	-75	-6.8	-52852
ת.א.ת. אופ 1	28000	64.0	-1000	-3.5	-157
[illegible] 1שח	910 תב	13314	-50	-5.2	-20829

מוצרי בניה

א.פ.י. 1 ש"ח	247	56218	-4	-1.6	-33744
א.פ.בנין אופ א	946	5731			-1817
א.פ.בנין אגח א	144.0	82101	-7.5	-5.0	-160752
[illegible] 1.0	9078	66.0	-22	-.2	-2.0
אקרסטון 1שח	1349	4198			+2915
אקרסטון 5שח	930	4693	-5	-.5	-4761
אקרסטון אופ א	611	7000			-795
אקרסטון אג"ח 1	141.5	62623			+52741
בטון תדיר 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
בטון תדיר 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
בר-טון 1.0	1530	1381	-19	-1.2	-1464
בר-טון 5.0	661	4699			-4861
[illegible] 1.0	10499 תב	10.1	+549	+5.5	+74.9
[illegible] 5.0	5040 תב	180	-300	-5.6	-685
מ.ל.ב. 1.0	1127 תב	1141	-110	-8.9	-2565
מ.ל.ב. 5.0	877	1188			-52.0
[illegible] 1שח	810 תב	2354	-61	-7.0	-4630
[illegible] 1	— לא נסחר —				
[illegible] 5	19250 תב	25.0	+1750	+10.0	+25.0

כימיה, גומי ופלסטיק

אליאנס ב 200.0	3110	961			-46.0
גל תעשיות 1.0	34000	139	-1350	-3.8	-126
גל תעשיות 5.0	37140	102			+33.0
[illegible] 1.0	3484	140			+29.0
[illegible] 0.1	*5050	320	-50	-1.0	-80.0
• ביצוע חלקי 97.30%					
[illegible] 0.5	2156	4689			-216
[illegible] 10.0	1193 תב	15041	-69	-6.9	-27877
[illegible] 1.0	3690 תב	866	-410	-10.0	-2712
ים המלח 1שח	3150	13861	-100	-3.1	-20319
[illegible] 10.0	877	59163	-1	-.1	-47645
[illegible] 1.0	8990	67.0			+73.0
[illegible] 5.0	7600 תב	939	-520	-6.4	-1520
[illegible] 1שח	8650	376	-300	-3.4	-603
[illegible] 1.0	29980	366			+111
[illegible] 5.0	25000	78.0	-730	-2.8	-147
פריקלאס 1 ש"ח	714	7393	-11	-1.5	-11565
פריקלאס אופ 1	270 תב	21344	-23	-7.9	-60884
[illegible] 1.0	7950	270	-100	-1.2	-452
ת.ג.ל. 1.0	3900	77.0	-1		-102
ת.ג.ל. 5.0	2954	156	-7	-.2	-5.0
תיא 5.0	18200	570	-800	-4.2	-282
[illegible] 10.0	36966	136			-52.0
[illegible] א 5.0	*11521	147	-1000	-8.0	-142
• ביצוע חלקי 86.80%					
אבן 5.0	24600	164	-1365	-5.3	-221
[illegible] 0.01 ש"ח	15200	744	-310	-2.0	-421

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

כתר 1שח	260 תב	20639	-20	-7.1	-43552
[illegible] 1.0	9300 תב	81.0	-500	-5.1	-114
[illegible] 5.0	7200	42.0	+130	+1.5	+42.0
[illegible] 1.0	*13736	392	+136	+1.0	+93.0
• ביצוע חלקי 91.40%					
[illegible] 1שח	6250	402			-31.0

מחשבים ושרותי מחשוב

[illegible] 1שח	1735	3529	-40	-2.1	-3516
[illegible] 1.0	14250	173			-8.0
[illegible] 1.0	*22600	1244	-1100	-4.6	-1410
• ביצוע חלקי 96.30%					
[illegible] 1.0	9000	47.0			-29.0
[illegible] 1.0	15300 תב	168	-1700	-10.0	-362
[illegible] 1.0	19400	270	-550	-2.8	-127
[illegible] 5.0	7500	516	-310	-4.0	-896
[illegible]	709	2623	-11	-5.5	-3095
[illegible] 1	520	644	-29	-5.3	-871
[illegible] 1שח	2623 תב	1242	-292	-10.0	-3768
[illegible] 5שח	1387 בו		-73	-5.0	-22185
[illegible] אופ 2	6764	357	-300	-4.3	-300
[illegible] 1.0	1084	6978	-10	-.9	-14975

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

[illegible] 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1.0	722	2936	-38	-5.0	-4295
[illegible] 5.0	355	4063	-11	-3.0	-8889
[illegible] 1שח	1493 תב	14637	-140	-6.6	-31418
[illegible] אופ 1	1162 תב	16531	-128	-9.9	-21690
[illegible] אגח 3	184.0 תב	61996	-19.0	-9.4	-77001
[illegible] 1.0	517	11439	-25	-4.6	-42987
[illegible] 1.0	*2250	1126	-253	-10.0	-5715
• ביצוע חלקי 62.30%					
[illegible] 1שח	4950 תב	2330	+645	+15.0	+3467
[illegible] 0.1שח	5850	619	-1200	-2.0	-775
[illegible] 1שח	52400	1097	-1550	-2.9	-1348
[illegible] אופ 5	36000	570	-1000	-2.5	-760
[illegible] 1.0	2720	400			+760
[illegible] 1שח	5790	1155	-760	-4.1	-1094
[illegible] 5שח	3555 תב	2155	-395	-10.0	-6514
[illegible] 1.0	6740 תב	201	-500	-5.4	-653
[illegible] 1שח	3800	815	-161	-4.0	-673
[illegible] 5שח	3040	221	-160	-5.0	-633
[illegible] 1.0	7500	274	-250	-3.6	-642
[illegible] 1.0	1224 תב	56		+5.0	+3161
[illegible] 5.0	963 תב	47		+5.0	+3431
[illegible] 1 ש"ח	514	2345	-5	-1.0	-514
[illegible] 5 ש"ח	441 בו		-23	-5.0	-21397
[illegible] 1.0	1600	471			-409
[illegible] 5.0	1250	636	-13	-1.0	-1236
[illegible] 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1	382	51144	-3	-.8	-58266
[illegible] אופ	225	30461	-10	-4.1	-65622
[illegible] 0.1	6255 תב	1913	-400	-6.0	-3752
[illegible] 0.5	5330	1797	-70	-1.3	-1538
[illegible] 1.0	1871 תב	9661	-170	-6.3	-12654
[illegible] 1שח	24165	379			+10.0
[illegible] 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1.0	6392	164	-60	-.9	-56.0
[illegible] 5.0	2930	1320	-120	-3.9	-2264
[illegible]	620 תב	19045	-65	-9.5	-46193
[illegible] אופ 3	415 תב	12900	-65	-13.5	-21407
[illegible] אגח א	138.0 תב	83568	-15.5	-10.1	-139449
[illegible] 1.0	1013	6934	-50	-4.7	-13635
[illegible] 5שח	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 5.0	2670	971	-90	-3.3	-1461
[illegible] 1.0	1024	5374			-640
[illegible] 1.0	600	2451			+2746
[illegible] 5.0	270	26812	-11	-3.9	-21093
[illegible] 1 ש"ח	2880 תב	6001	-250	-6.0	-7748
[illegible] 5 ש"ח	2110 תב	8330	-140	-6.2	-12807
[illegible] 0.5	15250	263	-750	-4.7	-539
[illegible] 1 ש	358	27850	-3	-.8	-16290
[illegible] 1.0	33000	46.0	-1000	-2.9	-28.0
[illegible] 5.0	30750	129	-50	-.2	-221
[illegible] 5.0	4560 בו		-240	-5.0	-56.0
[illegible] 1.0	734 תב	2201	-70	-8.7	-8400
[illegible] 3.0	2650 תב	2553	-200	-7.0	-3819
[illegible] 0.1	5000	495	+10	+.2	+537
[illegible] 0.5	2280 תב	3147	-130	-5.4	-2897
[illegible] 1שח	470	5771	-23	-4.7	-7170
[illegible] 5שח	265 תב	11936	-24	-6.3	-22219
[illegible] אופ 3	1520	1298	-30	-1.9	-1176
[illegible] אגח א	139.5	1814	-5.0	-3.5	-65544
[illegible]	5270	18	-30	-.6	-132
[illegible]	4901	22			-7.0
[illegible] 1.0	4614	64	-156	-3.3	-716
[illegible] 1.0	107000	7.0	-6070	-5.4	-64.0
[illegible] 1שח	5790	320	-270	-4.5	-1189
כלל בניין 0.1	943	150	-50	-5.0	-6256

חקלאות

[illegible] 0.1	4620	2334	-200	-4.2	-2506
[illegible] 0.5	4230 תב	709	-470	-10.0	-5530
[illegible] 1שח	7200	2744			-587
[illegible]	4853	2632	+1		+4189
[illegible] 5שח	2825				+200
[illegible] 0.1שח	4052 בו		-213	-5.0	-6491
[illegible]	2573 תב	867	-427	-14.2	-1007
[illegible] 1.0	2122	434	-40	-1.9	-602

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

[illegible] ש	10971	417	-578	-5.0	-621
אידי"בי פתוח 2.0	11750	5719	-600	-4.9	-10699
[illegible] 1שח	103.0	55890	-4.0	-3.7	-159144
אלגר ש	23324	486	-476	-2.0	-747
אלגר [illegible]	23626	239			+243
[illegible]	6260	234	-408	-4.7	-432
[illegible] 1.0	2295	463	-1		-157
אפיק 1.0	426	26722	-8	-1.8	-41363
אפיק 5.0	344 תב	9767	-23	-6.3	-19551
[illegible] השקעות 1שח	1870 תב	1184	-185	-9.0	-1976
דנבאר 1ש"ח	825	2782			-5119
דנבאר 5ש"ח	526	4798	-5	-.9	-4601

חברה לישראל 1שח	29200	1042	-600	-2.0	-1059
חברה לישראל 5שח	28000	801	-1000	-3.5	-861
הלפסון 0.1	143000		-100	-.1	-5.6
הלפסון 1.0 ש	35100	309	-700	-2.0	-323
אמפא א 0.5	33300	253	-1100	-3.2	-362
פועלים השק ש	12900 תב	1154	-800	-5.8	-2147
דיסקונט השק ש	7380	10556	-280	-3.7	-8567
מזרחי השק ש	40800	75.0	-2200	-5.1	-114
כור השק אגח 124	14000	14.0			-5.0
הירדן 1שח	3442 תב	521	-383	-10.0	-1469
הירדן 5שח	1920 תב	1177	-160	-7.7	-2682
[illegible] 1שח	264 תב	43131	-24	-8.3	-97326
[illegible] א 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
כלל ישראל 50.0	1640	3050	-30	-1.8	-1790
[illegible] 1שח	2800 תב	880	-200	-6.7	-945
[illegible] 5שח	1224 תב	2536	-136	-10.0	-2153
[illegible] 1שח	703 תב	4107	-47	-6.3	-9080
[illegible] א 5שח	470	3096	-13	-2.7	-2699
[illegible] אופ ב	374	2770	-15	-3.9	-4770
[illegible] אגח 1	130.0	40699			+30901
עת השק ב 0.1	4663	180	-192	-4.0	-200
עת השק ב 0.5	3710	197			-197
[illegible] א 0.1	11616 בו		-612	-5.0	-696
[illegible] 0.5	9460 בו		-498	-5.0	-1813
[illegible] ב 0.2שח	16700 תב	392	-1120	-6.3	-1367
קרדן 1שח	202 תב	30298	-22	-9.8	-108765
קרדן 5שח	178.0 תב	21742	-10.0	-5.3	-68430
[illegible] ש	7861	570	-519	-6.2	-1349
יצוא ש	19220	268	-696	-3.5	-329
כלל ישראל 10.0	1727	3195	-17	-1.0	-3752
פז השק ש	3929	485	-335	-7.9	-990

[illegible] 1.	715 תב	5624	-80	-10.1	-10230
[illegible] ב 0.5	52500	34.0	-2100	-3.9	-73.0
מפעלי נייר 10.0	502390 תב	187	-35000	-6.5	-397
[illegible] 1.0	4000 תב	398	-390	-8.9	-1327
רים 0.1	2884	1171			+316
רים 0.4	2269 תב	1369	-200	-8.1	-3136
תעל ב 0.2	23500	237	-499	-2.1	-132

[illegible] 5שח	550	1116	-28	-4.8	-8516
[illegible] 1.0	18200 תב	332	-1000	-5.2	-320
[illegible] 5שח	570 תב	19441	-45	-7.3	-89637
[illegible] 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] ש	6550	703	-170	-2.5	-938
[illegible] 0.1	22000	160	-1243	-5.4	-216

תעשיות שונות

אבריף 1.0	14700	182	-136	-.9	-127
אבריף 5.0	6900	562	-340	-3.7	-817
[illegible] ו ש"ח	14050	360			-149
[illegible] 1שח	2450 תב	706	-251	-9.5	-845
[illegible] 5שח	2142 בו		-113	-5.0	-2610

השקעות תעשיה

כור בס 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
כלל תעשיות 1 שח	283	149485	-13	-4.4	-640193
[illegible]	530	8257	-20	-3.6	-7003
[illegible] ב 0.1	15650	91.0	-911	-5.5	-157

מחקר ופיתוח

גליל [illegible] *** הפסקת מסחר ***

חברות חיפושי נפט וגז

דלק חיפושים 1	4950 תב	719	-550	-10.0	-1272
דלק חיפושים 5	3200 תב	1368	-250	-7.3	-3721
דלק נפט אופ 2	2340	2624	-100	-4.1	-3553
[illegible] 5.0	867	30434	-9	-1.0	-39567
[illegible] 1.0	8200	419			+587
[illegible] 5.0	4200	2293			-769
[illegible] 0.03שח	8300 תב	249	-200	-2.4	-73.0
[illegible] ש	3185000	5.0	-10000	-3.3	-4.0
פז חיפושי נפט	45111	55.0	-113	-.3	+37.0

שערי אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנק'
4% מלוה פיתוח (100% הצמדה)		
ש4001	581673.0	-.0
ש4002	620727.0	
ש4003	620318.0	
ש4004	686674.0	
4.25% מלוה מדינה (שקלית)		
ק-331 תשואה 3.10%		
4101	356.3	-1.2
ק-332 תשואה 3.40%		
4102	142.5	-1.0
4103	136.9	-1.0
4104	132.5	-1.1
4301	132.5	-1.1
ק-333 תשואה 3.45%		
4302	126.0	-.7
4303	125.2	-.7
4304	123.2	-.7
ק-335 תשואה 3.62%		
4305	111.9	-.5
ק-338 תשואה 4.10%		
4105	107.4	-1.0
4106	104.5	-1.0
4107	101.3	-1.0
4108	99.4	-1.0
ק-339 תשואה 4.09%		
4109	97.1	+.1
4110	95.9	
4111	94.3	+.1
ק-351 תשואה 4.03%		
4201	120.7	
4202	118.5	
4203	116.2	
4204	112.0	-.1
4205	113.0	-.1
ק-352 תשואה 4.14%		
4206	110.3	+.1
4207	109.9	+.1
4208	108.4	+.1
4209	106.0	+.1
4210	103.2	+.11
4211	100.0	+.1
ק-353 תשואה 4.09%		
4212	98.4	-2.4
4213	96.0	-2.4
3% מלוה מדינה (גליל)		
ק-201 תשואה 3.82%		
ש3601	37783.0	-336.0
ש3602	34788.0	-311.0
ש3603	32328.0	-297.0
ק-202 תשואה 3.80%		
3604	29006.0	-247.0
ש3605	26457.0	-231.0
ש3606	24907.0	-223.0
ק-203א תשואה 3.96%		
ש3607	22993.0	+19.0
ק-2203 תשואה 3.94%		
ש3608	21754.0	-290.0
ק-3203 תשואה 3.62%		
ש3609	20936.0	-134.0
ק-204א תשואה 2.79%		
ש3610	19451.0	-129.0
ק-2204 תשואה 2.11%		
ש3611	19277.0	+204.0
ק-2204 תשואה 2.40%		
ש3612	18879.0	+14.0
ק-205א תשואה 2.36%		
ש3613	17793.0	+7.0
ק-2205 תשואה 2.38%		
ש3614	17064.0	-1.0
ק-3205 תשואה 2.54%		
ש3615	15659.0	+13.0
ק-205ד תשואה 2.58%		
ש3616	14310.0	+11.0
ק-206 תשואה 2.52%		
ש3617	13530.0	-47.0
ש3618	12840.0	-45.0
ש3619	11810.0	-43.0
ק-207 תשואה 2.54%		
ש3620	11157.0	-203.0
ש3621	10599.0	-196.0
ש3622	9558.0	-180.0
ק-208 תשואה 2.70%		
ש3623	8905.0	-36.0
ש3624	8556.0	-33.0
ק-209 תשואה 2.64%		
ש3625	7840.0	+88.0
ש3626	7251.0	+82.0
ש3627	6725.0	+77.0
ק-210 תשואה 2.75%		
ש3628	6157.0	+36.0
ש3629	5768.0	+33.0
ש3630	5453.0	+32.0
ק-211 תשואה 2.78%		
ש3631	4999.0	+9.0
ש3632	4710.0	+9.0
ש3633	4449.0	+9.0
ק-212 תשואה 2.87%		
3634	3899.0	+7.0
ש3635	3687.0	+7.0
ש3636	3623.0	+7.0
ק-213 תשואה 2.93%		
ש3637	3390.0	+2.0
ש3638	3156.0	+2.0
ש3639	2889.0	+3.0
ק-214 תשואה 2.85%		
ש3640	2390.0	+2.0
ש3641	2071.0	+1.0
ק-215 תשואה 2.89%		
3642	1847.0	+2.0
ש3643	1602.0	+2.0
ק-216 תשואה 3.04%		
3644	1415.0	+1.0
3645	1276.0	+1.0
4.25% מלוה מדינה (גליל)		
ק-231 תשואה 4.20%		
3701	1038.0	-15.0
ק-232 תשואה 3.80%		
3702	837.8	+21.1
ק-233 תשואה 3.92%		
3703	736.1	+8.8
3704	630.4	+7.6
ק-251 תשואה 3.87%		
3751	333.5	+6.8
ק-252 תשואה 3.86%		
3752	134.4	+3.3
3753	129.1	+3.2
ק-253 תשואה 4.26%		
3901	121.4	+.6
3902	115.5	+.6
3903	114.6	+.5
3904	112.7	+.6
ק-254 תשואה 4.20%		
3754	114.4	-1.6
3755	110.1	-1.6
3756	106.1	-1.7
3757	107.3	-1.5
ק-255 תשואה 3.92%		
3758	107.5	+2.9
3759	107.1	+2.9
3760	105.6	+2.9
3761	103.3	+2.8
3762	100.6	+2.8
3763	97.5	+2.7
ק-256 תשואה 4.18%		
3764	93.7	+1.2
3765	91.4	+1.1
3766	90.3	+1.1
3767	88.8	+1.2
ק-271 תשואה 4.14%		
3791	96.7	+.5
3792	95.0	+.5
ק-291 תשואה 4.01%		
3826	116.2	+2.1
3827	113.9	+2.0
3828	109.8	+1.9
3829	110.9	+2.0
ק-292 תשואה 3.93%		
3830	109.3	+2.5
3831	108.9	+2.5
3832	107.4	+2.5

הסידרה	השער	השינוי בנק'
3833	105.1	+2.5
3834	102.3	+2.5
ק-311 תשואה 4.20%		
3861	101.7	+.1
7%-6%-4% מלוה פיתוח ומדינה (80% הצמדה)		
ש3210	*** הפסקת מסחר ***	
ש3211	205200.0	
ש3212	199520.0	
ש3213	191802.0	
ש3214	183800.0	
6%		
ש3501	183310.0	+1500.0
ש3502	178100.0	-1007.0
ש3503	162274.0	
ש3504	156500.0	
ש3505	151851.0	-700.0
7%		
ש3521	153500.0	+1700.0
ש3522	145500.0	
ש3523	142750.0	+4100.0
ש3524	141100.0	+3000.0
ש3525	135100.0	
ש3526	147908.0	+4308.0
ש3527	139510.0	+110.0
ש3528	135210.0	
ש3529	136200.0	
ש3530	131700.0	
ש3531	131300.0	
ש3532	127100.0	
ש3533	126610.0	+160.0
ש3534	120221.0	
ש3535	119180.0	
ש3536	119200.0	
ש3537	119600.0	
ש3538	115465.0	+1100.0
ש3539	112310.0	+210.0
ש3540	113100.0	+1500.0
ש3541	108600.0	
ש3542	107440.0	
ש3543	102000.0	
ש3544	102100.0	
ק-701 תשואה 2.49%		
ש3545	100825.0	+79.0
ש3549	95283.0	+74.0
ש3552	87497.0	+68.0
ש3554	87387.0	+62.0
ש3555	87387.0	+62.0
ק-702 תשואה 2.45%		
ש3546	101388.0	+78.0
ש3547	101078.0	+78.0
ש3548	100923.0	+78.0
ש3550	95819.0	+74.0
ש3551	95306.0	+73.0
ק-703 תשואה 2.77%		
ש3553	86377.0	-174.0
ק-704 תשואה 2.41%		
ש3556	83351.0	-101.0
ש3558	86956.0	-100.0
ש3559	83848.0	-97.0
ש3560	79435.0	-97.0
ק-705 תשואה 2.70%		
ש3557	83736.0	-219.0
ש3572	79476.0	-215.0
ק-706 תשואה 2.40%		
ש3561	79148.0	-258.0
ש3571	78845.0	-260.0
ק-707 תשואה 2.72%		
ש3573	78831.0	-184.0
ש3574	72676.0	-170.0
ש3577	72684.0	-178.0
ש3578	67089.0	-166.0
ק-708 תשואה 2.80%		
ש3575	72218.0	-95.0
ש3576	71939.0	-95.0
ש3579	66405.0	-93.0
ק-709 תשואה 2.82%		
ש3580	61947.0	+48.0
ש3581	56364.0	+44.0
ש3582	51980.0	+40.0
ק-710 תשואה 2.82%		
ש3583	48320.0	-470.0
ש3584	45977.0	-463.0
ש3585	43582.0	-454.0
ק-711 תשואה 2.95%		
ש3586	39345.0	-77.0
ש3588	39313.0	-82.0
ש3589	35886.0	-75.0
ק-712 תשואה 2.87%		
ש3587	39616.0	-134.0
ש3591	36107.0	-129.0
ש3592	36050.0	-130.0
ש3593	35966.0	-130.0
ק-713 תשואה 3.05%		
ש3590	35591.0	+26.0
ש3595	35387.0	+28.0
ק-714 תשואה 2.40%		
ש3594	36256.0	+28.0
ש3596	34668.0	+27.0
ש3597	34510.0	+27.0
5% מלוה פיתוח ומדינה (בעלת צמודה)		
ש2001	149400.0	
ש2002	149000.0	
ש2003	143900.0	
ש2004	145100.0	
ש2005	136900.0	+600.0
ש2006	134900.0	
ש2007	135244.0	
ש2008	131341.0	
ש2009	134585.0	
ש2010	137500.0	+700.0
ש2011	134650.0	
ש2012	133500.0	+300.0
ש2013	134600.0	
ש2014	131100.0	+1000.0
ש2015	129850.0	
ש2016	131500.0	-400.0
ש2017	127400.0	
ש2018	128100.0	
ש2019	127300.0	
ש2020	123500.0	-300.0
ש2021	124000.0	-200.0
ש2022	116000.0	
ש2023	116310.0	+160.0
ש2024	109800.0	
ש2025	110050.0	
ש2026	109700.0	
ש2027	105000.0	-600.0
ש2028	106000.0	
ש2029	100400.0	
ש2030	100500.0	-400.0
ש2031	97300.0	
ק-101 תשואה 2.01%		
ש2032	100161.0	+76.0
ש2034	94690.0	+72.0
ק-102 תשואה 3.22%		
ש2033	91802.0	+74.0
ש2035	84249.0	+67.0
ק-103 תשואה 3.44%		
ש2036	84677.0	+67.0
ש2038	80604.0	+57.0
ש2040	80093.0	+65.0
ק-104 תשואה 0.10%		
ש2037	85102.0	+61.0
ש2039	84697.0	+61.0
ק-105 תשואה 2.61%		
ש2041	76340.0	+59.0
ש2052	70284.0	+54.0
ק-106 תשואה 2.74%		
2051	76857.0	-2211.0
ק-107 תשואה 3.77%		
ש2053	69213.0	+56.0
ש2055	63888.0	+52.0
ק-108 תשואה 1.09%		
ש2054	67108.0	+50.0
ש2056	62185.0	+46.0
ק-109 תשואה 0.94%		
ש2057	63081.0	+46.0
ש2059	57441.0	+42.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ק-110 תשואה 1.90%		
ש2058	55576.0	+42.0
ש2060	51293.0	+39.0
ק-111 תשואה 4.01%		
ש2061	36815.0	+26.0
ש2062	33577.0	+23.0
ש2063	33024.0	+27.0
חילים		
ב 19	103.2	
ב 20	*** הפסקת מסחר ***	
ב 21	99.8	-.2
ב 22	99.0	
ב 23	95.3	
ש24	92.8	-.3
ש25	92.9	+1.0
ש26	92.8	
ש27	91.5	-2.7
ש28	93.7	-.4
ש29	91.1	-2.0
ש30	96.7	+2.7
ש31	98.5	
32	93.1	+.5
33	99.6	
מר"ג 34	97.0	-2.5
מר"ג 35	ב 99.6	-3.1
מר"ש 36	100.0	-2.8
מר"ג 1א	99.6	
ליסינג 1ב	ב 98.7	-3.1
סלה 31	102.1	+1.1
אגרות חוב בלתי צמודות בסס		
מבי"ג 24 ש	86.1	28/12/86
מבי"ג 25 ש	89.4	26/04/87
מבי"ג 26 ש	85.1	26/04/87
מבי"ג 28 ש	81.5	26/04/87
מבי"ג 30 ש	87.3	21/04/87
אגרות חוב צמודות (70% הצמדה)		
ש6001	118038.0	02/04/87
ש6002	106000.0	29/03/87
ש6003	103300.0	26/04/87
ש6004	101610.0	26/04/87
אגרות חוב צמודות רבית קבועה (ארגמן)		
סר' 2501	*** הפסקת מסחר ***	
סר' 2502	170.2	
סר' 2503	165.1	
סר' 2504	163.4	-.6
סר' 2505	156.6	-.9
סר' 2506	152.1	-.6
סר' 2507	144.2	-4.3
סר' 2508	105.5	-4.2
צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 9.95%		
7001	245.1	+.2
7002	237.5	+.3
ק-902 תשואה 9.75%		
7003	227.9	-.8
7004	209.9	-.8
ק-903 תשואה 9.95%		
7005	195.1	+.2
ק-904 תשואה 9.90%		
7006	183.9	+.2
ק-905 תשואה 9.65%		
7007	172.3	-2.4
7008	163.7	-2.3
ק-906 תשואה 9.62%		
7009	158.6	-1.1
ק-907 תשואה 9.92%		
7010	149.3	+1.6
ק-908 תשואה 10.10%		
7011	140.4	-.5
7012	135.4	-.5
ק-909 תשואה 9.99%		
7013	132.3	+.1
ק-910 תשואה 10.38%		
7014	115.9	-.9
ק-911 תשואה 10.31%		
7015	94.6	-.8
7016	93.6	-.8
7017	95.8	-.8
7018	95.5	-.9
7019	95.9	-.9
7020	95.7	-.8
7021	94.8	-.8
7022	94.5	-.8
ק-951 תשואה 10.00%		
7201	93.0	
7202	91.2	
7203	90.9	
7204	91.3	
7205	91.4	
צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 2.58%		
ש6101	13087.0	+4.0
ק-802 תשואה 3.19%		
ש6102	7732.0	+2.0
ק-803 תשואה 3.37%		
ש6103	6902.0	-82.0
ק-804 תשואה 3.15%		
ש6104	6447.0	-155.0
ש6105	6108.0	-149.0
ק-805 תשואה 3.27%		
ש6106	5890.0	-56.0
ש6107	5674.0	-54.0
ק-806 תשואה 3.65%		
ש6108	4008.0	+1.0
ש6109	3810.0	+1.0
ש6110	3744.0	+1.0
ק-807 תשואה 3.75%		
ש6111	3103.0	+3.0
ש6112	5018.0	+1.0
ק-808 תשואה 4.00%		
ש6113	2010.0	+1.0
ק-821 תשואה 4.35%		
ש6151	802.7	+18.0
ש6152	768.7	+17.3
ק-822 תשואה 5.03%		
ש6153	641.0	-16.1
ש6154	629.2	-15.9
ק-823 תשואה 5.05%		
ש6155	406.9	-10.9
ק-824 תשואה 4.62%		
ש6156	338.6	+.1
ק-825 תשואה 4.68%		
ש6157	251.0	+.1
ש6158	238.0	+.2
ק-826 תשואה 4.74%		
6159	200.8	+.1
ק-827 תשואה 4.96%		
6160	185.5	-5.4
6161	179.2	-5.2
ק-828 תשואה 4.65%		
6162	165.4	+.1
ק-829 תשואה 4.80%		
6163	151.9	
6164	146.0	
ק-830 תשואה 5.00%		
6165	135.3	-3.9
ק-831 תשואה 4.85%		
6166	129.4	-1.9
6167	126.6	-1.9
6168	124.8	-1.7
ק-832 תשואה 4.75%		
סד 6169	118.2	+.1
ק-833 תשואה 4.76%		
6170	111.5	-2.1
ק-834 תשואה 4.70%		
6171	79.4	-1.8
6172	78.5	-1.8
ק-851 תשואה 4.55%		
6801	88.1	-1.4
אגח צמודות [illegible]		
אל-און 86	1181.0	+10.0
אלביט 85	216.1	+.9
אלקטרה 85	1207.0	
אלסינט א'	1880.0	+10.0
אלסינט ב'	1226.0	
[illegible] 85	830.0	+13.0
תדיראן 84	93.1	+1.1
תדיראן 85	348.0	+9.0

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	6235.44	6209.94
אבוקה	643.24	631.56
אגוז	243.73	239.05
אדיר	1598.29	1566.88
אדום	3318.12	3254.91
אופיר	1819.02	1805.21
אור	418.78	409.94
אורוון	154.72	151.61
אורלי	267.08	265.12
אורן	801.02	785.57
איל	3857.65	3781.54
אירים	5432.70	5315.08
איתן	712.36	696.08
אלון	576.03	564.14
אלמוג	654.35	641.62
ארז	861.80	845.49
אש	222.61	221.62
אשל	175.31	171.75
אתגר	256.89	234.65
ברולה	3125.94	3067.59
ברוש	579.06	568.12
ברק	609.32	597.64
בריכת	856.41	839.70
גביש	1515.83	1505.51
גבע	1056.40	1041.12
גורן	753.78	739.58
גיא	9723.58	9579.71
גיל	3422.97	3358.65
גלית	617.50	610.09
דובדבן	461.29	456.92
דוכיפת	783.28	774.20

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
דולב	227.84	223.00
דרור	1467.25	1439.75
[illegible]	257.02	252.03
דליה	577.70	576.00
[illegible]	482.97	474.21
דקל	528.96	518.93
הדס	497.04	492.57
הוד	529.00	519.52
[illegible]	2820.37	2762.02
[illegible]	20267.65	19970.84
[illegible]	18626.31	18354.79
[illegible]	1302.07	1277.48
[illegible]	152.29	148.98
[illegible]	128.05	127.49
[illegible]	624.43	612.25
חץ	136.79	136.24
טופז	1355.42	1324.40
טל	5927.16	5861.11
יובל	832.91	817.16
יהלום	2959.90	2905.12
[illegible]	479.86	475.19
ישפה	672.09	657.58
כוכב	1495.90	1467.46
כחל	131.74	129.17
כלנית	634.71	632.66
כספית	727.22	719.92
כרמל	151.22	148.16
כתר	1158.71	1136.04
[illegible]	4821.92	4730.76
למשקיע	119767.23	117671.37

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
לפיד	530.32	520.28
[illegible]	1714.49	1679.79
[illegible]	975.69	956.80
מבחר	1264.13	1239.80
[illegible]	3661.99	3628.73
[illegible]	241.54	238.02
מגוון	3774.09	3738.67
מגל	785.22	780.40
[illegible]	2413.52	2379.35
מורן	1056.64	1047.08
[illegible]	27964.90	27448.40
[illegible]	957.75	938.92
מעוף	5141.10	5043.30
מעיין	775.91	761.18
מקשה	1006.56	987.07
מרגלית	1690.87	1658.10
מרווח	118.47	118.09
מרום	1251.85	1227.72
נוגה	29039.57	28613.61
נטיף	1203.85	1181.13
[illegible]	558.18	546.93
נילי	8216.20	8099.01
[illegible]	695.90	693.42
סגולה	131.27	126.67
סלע	992.88	973.68
סנונית	724.70	710.72
סער	924.98	908.18
ספיר	555.10	532.44
עדיף	1031.93	1020.60
[illegible]	3002.33	2945.40

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
עדן	465.65	479.00
[illegible]	1200.15	1174.57
ענת	2962.54	2936.70
עפרוני	674.26	659.61
ערמון	136.68	134.07
[illegible]	1762.42	1750.24
צבר	553.98	542.97
צופית	789.82	774.53
צוק	116.99	116.53
צמיד	1011.32	990.32
[illegible]	590.93	582.80
[illegible]	1765.50	1730.64
קלע	2453.98	2441.74
[illegible]	21401.84	21226.08
רימון	120.71	120.46
רקפת	834.01	809.61
רשף	770.14	753.34
[illegible]	812.78	797.22
שחם	949.91	926.47
שירה	473.38	470.03
שמיר	364.32	361.61
שנהב	1158.70	1154.05
[illegible]	1154.00	1125.96
שיר	175.96	172.50
תאנה	276.88	274.40
[illegible]	653.56	650.32
תירוש	509.68	507.35
תמר	216.59	212.50
תפוח	183.41	182.20
תרשיש	1402.92	1392.67
תשרי	497.48	495.58

שערי מטבע חוץ ביום 29.04.87

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.001	1.55	1.62	1.55	1.62	1.55	1.62	1.5806	1.6004	1.5806	1.6004	1.5631	1.6030	1.5911
1 מארק גרמני	-0.005	0.86	0.90	0.86	0.91	0.86	0.91	0.8781	0.8891	0.8801	0.8911	0.8809	0.8920	0.8841
1 לישט"ג	-0.013	2.56	2.67	2.56	2.69	2.57	2.69	2.6127	2.6455	2.6104	2.6430	2.6184	2.6514	2.6293
1 פרנק צרפתי	-0.001	0.25	0.27	0.25	0.27	0.25	0.27	0.2635	0.2668	0.2638	0.2671	0.2637	0.2670	0.2651
100 ינים יפאניים	-0.011	1.10	1.15	1.10	1.16	1.10	1.16	1.1242	1.1383	1.1246	1.1386	1.1267	1.1409	1.1296
1 גולדן הולנדי	-0.002	0.76	0.80	0.76	0.80	0.76	0.80	0.7780	0.7878	0.7800	0.7897	0.7808	0.7906	0.7865
1 פרנק שוויצרי	-0.013	1.05	1.10	1.05	1.10	1.05	1.10	1.0720	1.0854	1.0724	1.0857	1.0718	1.0853	1.0774
1 כתר שוודי	-0.001	0.25	0.26	0.25	0.26	0.24	0.26	0.2515	0.2547	0.2515	0.2546	0.2522	0.2554	0.2531
1 כתר נורבגי	-0.002	0.23	0.24	0.23	0.24	0.23	0.24	0.2354	0.2364	0.2355	0.2364	0.2358	0.2386	0.2369
1 כתר דני	-0.001	0.23	0.24	0.23	0.24	0.22	0.24	0.2332	0.2362	0.2331	0.2360	0.2338	0.2367	0.2348
1 מארק פיני	-0.002	0.35	0.37	0.35	0.37	0.35	0.37	0.3607	0.3652	0.3606	0.3651	0.3611	0.3657	0.3630
1 דולר קנדי	+0.002	1.16	1.21	1.16	1.22	1.16	1.22	1.1831	1.1979	1.1842	1.1990	1.1849	1.1998	1.1923
1 דולר אוסטרלי	-0.003	1.04	1.14	1.08	1.16	1.08	1.16	1.1183	1.1323	1.1151	1.1291	1.1172	1.1312	1.1237
1 ראנד דרא"פ	+0.001	0.51	0.61	0.54	0.80	0.50	0.70	0.7903	0.8002	0.7901	0.7999	0.7931	0.8031	0.7950
10 פרנקים בלגיים	-0.002	0.41	0.43	0.41	0.44	0.41	0.43	0.4206	0.4259	0.4235	0.4268	0.4245	0.4298	0.4265
10 שילינגים אוסטריים	-0.006	1.23	1.28	1.23	1.29	1.23	1.29	1.2500	1.2656	1.2515	1.2671	1.2534	1.2692	1.2578
1000 לירטות איטלקיות	-0.007	1.20	1.27	1.21	1.28	1.20	1.28	1.2291	1.2445	1.2305	1.2459	1.2320	1.2474	1.2363
1 סל"ן (ECU)	-0.009	—	—	—	—	—	—	1.8256	1.8485	1.8280	1.8508	—	—	1.8375
1 דינר ירדני	+0.003	4.43	4.70	4.31	4.58	4.37	4.67	—	—	—	—	—	—	4.5505
10 לירות לבנוניות	—	—	—	0.13	0.14	0.12	0.16	—	—	—	—	—	—	0.1364
1 לירה מצרית	+0.001	0.73	0.77	0.75	0.80	0.69	0.75	—	—	—	—	—	—	0.7558

בנק לאומי – הרווח ירד ל־4.4 מיליון שקל ב־1986

ההון העצמי הצטמצם ב־36 מיליון שקל
בינו: נמכור השקעות לא־בנקאיות כדי לשחרר הון פיננסי

מאת מוריה אבנימלך ומאיר תדמור

קבוצת בנק לאומי הרוויחה בשנת 1986 4.4 מיליון שקל בלבד (3 מיליון דולר) לעומת 99 מיליון שקל

בינו צדיק
מנכ"ל בל"ל

ב־1985 ירידה של 94%. ההון העצמי פחת ב־36 מיליון שקל.
הבנק עצמו, ללא חברות הבת, הפסיד 22.5 מיליון שקל (15 מיליון דולר) כאשר חלקו ברווחים נטו של חברות בנות, הגיע ל־26.9 מיליון שקל והתבטא ברווח קטן, כאמור, במאזן המאוחד.
הבנק הפריש לחובות מסופקים 186 מיליון שקל, לעומת 210 מיליון שקל ב־1985. בשתי השנים הוותה ההפרשה לחובות מסופקים 1.4 אחוז מתוך ההלוואות, שיעור זהה לשיעור ההפרשה של בנק הפועלים.
סעיפי המאזן של בל"ל מצביעים על ירידה: המאזן הסתכם ב־35.7 מיליארד שקל, ירידה של 10%, פקדונות הציבור ירדו ב־8% ל־23.6 מיליארד שקל וההלוואות לציבור ירדו ב־5% ל־13.6 מיליארד שקל. הירידה בסעיפי המאזן נובעת ממבנה קבוצת בל"ל, שני שלישים נעשית במטבע חוץ.
מנכ"ל הבנק, בינו צדוק, מסביר את הריווחיות הנמוכה של בנק לאומי בכך שלבנק אין במעט הון פיננסי פנוי לפעילות בנקאית, והוא מבקש לשחרר אחוזים ניכרים באמצעות מכירת השקעות לא בנקאיות, לרבות השקעות טובות אם ניתן לקבל עליהן מחיר טוב.
מנכ"ל הבנק, בינו צדוק אמר כי הבנק עומד לשנות את תפיסתו ביחס לגודל ורווח כאשר ההעדפה תהיה הרווח. גודל שנשמר בצורה מלאכותית עלויותיו גבוהות. עוד אמר המנכ"ל, כי נבדק עתה משקל ומיבנה ההשקעות השונות בארץ ובחו"ל: בתחום העסקי הורחבו סמכויות מנהלי הסניפים וניתן להם יותר חופש.
המערכת הבנקאית עוברת מ־1 במאי לשבוע עבודה של 5 ימים. שינוי זה תרם לחסכון של כ־300 משרות.
דירקטוריון הבנק החליט שלשום לתת תמריץ לעובדים בשיעור של עד 15% מהשכר, כפונקציה של רווחי הבנק בתנאי שהתשואה נטו להון תגיע לפחות ל־4%.

ד"ר מאיר חת
יו"ר דירקטוריון בל"ל

עוד אמר בינו כי תיעשה בחינה של פריסת הסניפים בחו"ל, בדיקה של הקבוצה בארץ הכוללת גם את בנק איגוד, עליה, בנק ערבי ישראלי ועוד, וכן יופעלו מרכזי רווח בכל סניף.
בינו סבור כי שנת 1987 תהיה ככל הנראה שנה טובה למערכת הבנקאות ורווחי המערכת כולה ברבעון הראשון יגיעו להערכתנו, ל־40 מיליון דולר.

התוצאות העסקיות של הבנקים ל־86 מגלות

המערכת הבנקאית לא מרוויחה

בינו: בנק הפועלים יותר גדול ויותר ריווחי

מאת מוריה אבנימלך

הרווח הכולל של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, הפועלים, לאומי, דיסקונט, מזרחי והבינלאומי, הגיע ב־1986 ל־31.7 מיליון שקל (21 מיליון דולר). ההשוואה להון המערכת כולה הסתכמה בפחות מאחוז אחד (0.86%). זוהי התמונה העולה מהדוחות הכספיים של הבנקים.
ההון העצמי של הבנקים הגיע ל־3671 מיליוני שקל ומהווה 3.5 אחוזים בכלל מאזני הבנקים המסתכמים ב־106 מיליארד שקל.
הבנק הרווחי ביותר במערכת הינו הבנק הבינלאומי שהרויח 7% על ההון העצמי. גם היחסים הפיננסיים טובים בבנק הבינלאומי במידה ניכרת ויחס הון/מאזן מגיע ל־6.1%, לעומת 3.6% אחוזים בבנקים האחרים.
הבינלאומי שונה מהבנקים האחרים בכמה משתנים: הפרשה נמוכה ביותר לחובות מסופקים הבגיעה ל־0.2% (הפרשה גלובלות בלבד) מתוך ההלוואות, בהשוואה ל־1.4% בבנק הפועלים ובבל"ל, 1.3% במזרחי ו־0.9% בבנק דיסקונט. הפרשה בשיעור דומה לבנקים האחרים בבנק הבינלאומי היתה מעבידה אותו כהפסד לרווח. ההפרשה הנמוכה בבינלאומי מוסברת בהיותו בנק סלקטיבי בבתן הלוואות. מאפיינים יחודים אחרים הינם הון פיננסי גדול, הוצאה נמוכה יחסית לשכר וכן היותו הבנק היחיד שלא השתתף בוויסות המניות ואין לו הוצאות מימון עקב זה.
בקצה השני עומד בנק המזרחי, עם הפסדים בשעור 7% מההון העצמי, עם הון פיננסי שלילי והוצאות גבוהות למימון מניות הנוסטרו.
מבין שלושת הבנקים הגדולים הבנק הרווחי ביותר, ולמעשה הבנק היחיד עם רווחים ריאליים המשתקפים בגידול ההון העצמי, הוא בנק הפועלים. רווחיו המוחלטים הם גם הגדולים במערכת. התשואה להון הגיע ל־2.2%, בהשוואה ל־0.3% בבנק לאומי ובבנק דיסקונט. בנק הפועלים הגיע לרווחיו אף שהפריש לחובות מסופקים סכום של 221 מליון שקל, הסכום הגבוה ביותר שהפריש אי פעם בנק בישראל. מבין שלושת הבנקים הגדולים, בנק הפועלים הינו היחיד שהרוויח בפעילותו הבנקאית בארץ, בעוד בנק לאומי ובנק דיסקונט הפסידו, ורק חלקם ברווחי חברות הבת השתקף ברווח בתוצאות המאוחדות. בקשר לכך יש לציין כי קבוצת אי.די.בי מרכזת את השקעותיה הלא־בנקאיות בחברת האם ולא בבנק דיסקונט, ולפיכך חלקה ברווחי חברות בנות, כמו "כלל" ו"דלק" אינו משתקף במאזן המאוחד של הבנק.
ההשקעות הלא־בנקאיות הניבו לבנקים רווחים, אולם כשמשווים את הרווחים להשקעה, עולה כי ההשוואה נמוכה למדי, וכי כבילת ההון הפיננסי בתקופה של ריביות גבוהות כל כך, אינה משתלמת, כנראה, בסופו של דבר, לקבוצה הבנקאית.
השוואת הגודל של הבנקים "יצאה מן האופנה", אך כפי שהתבטא מנכ"ל בנק לאומי, צדוק בינו, הרי ש"בנק הפועלים יותר גדול ויותר רווחי." בינו לא שכח להוסיף כי הוא "מקווה שהמצב הינו זמני." יש לציין כי בעוד בנק הפועלים "מוביל" בהיקפי מאזן, פקדונות והלוואות לציבור, הרי שלבנק לאומי עדיין ההון העצמי הגדול במערכת.

וול סטריט/ שולה פרומר

הקהל עבר ל"בלו צ'יפס"

עליות וירידות חזקות – בעיקר ירידות: פריים קומפיוטרס ומניות הטכנולוגיה – מובילות בעלייה; תעשיות הנייר ועץ לבוד – מובילות בירידה

עליות חזקות וירידות חריפות אפיינו את השוק, ותנודות בסדר גודל של 40–50–60 נקודות יומיות הפכו מחוזי השוק הגדולים שוב אינם מרשימים איש.
בשני הקצוות של השוק משגים "שיאים". יום ג' מעלה את השוק ב־66 נקודות לרמת מדד של 2337.07 – עליה יומית השניה בגדלה בהיסטוריה של וול־סטריט, אחרי השיא מ־3 באפריל השנה (69.89 נקודות). מה שאינו מפריע לשוק לרשום את הירידה החמישית בגודלה בהיסטוריה למחרת היום. ינואר–אפריל 1987 היו החודשים שרשמו את מרבית שיאי וול סטריט מעולם.
בעיקרון, מגיב שוק המניות בהיפר־סנסיטיביות על הארועים. אופן תגובה זה מאפיין שוק עצבני במיוחד; תשומת הלב של משקיעים וסוחרים ממוקדת בעיקר במצבו של הדולר בשוקי הכספים בעולם, ברמת שערי הריבית בארה"ב, וכנגזר מתבקש – משוק אגרות החוב.
עלית ראשית השבוע – ארוע מדהים כשלעצמו על רקע מעמדו המעורער של הדולר – מתבטאת בתנועה איכותית. קהל המשקיעים עובר ברובו לסוג ההשקעות "האיכותיות" דהיינו – למניות הבלו צ'יפס, מניות וסחורות זהב וכסף. למרות העליה העצומה נעדרת תחושת האופוריה בשוק – וזהי עובדה בעלת משקל: אלה שנכנסים לשוק בשלב זה מבטלים את הספקולציה ומעדיפים את הסולידי והבטוח. הפרדוקס הוא העיתוי, ואם ניתן לכנות כניסה לשוק ברמות אלו משחק סולידי. סקטור הטכנולוגיה מוביל, כמעט כמו תמיד, את העליה, ומובילת הסקטור היא חברת פריים קומפיוטרס. חזרה לרמת 2285 וירידת יום של 51.13 נקודות מחדדת את התחושה של חוסר ביטחון ועצבנות חבויה. תנודות השוק מטורפות כשלעצמן. ירידות נוספות בשערו של הדולר בסוף השבוע גרמו לירידות ניכרות בשוק האג"ח וגלי מכירות בשוק המניות.
במבט קר ומפוכח מלמעלה ניתן לראות שהכיוון העיקרי המוביל של השוק הוא כלפי מטה. מגמת המכירות יציבה אך בלתי אמוציונלית, דהיינו, לא נרשמת תנועת מכירות בכל מחיר. הפסיכולוגיה הנגטיבית גוברת וגורמת ספקנות גדולה יותר ויותר.
קבוצת תעשיות הנייר והעץ הלבוד בראש סקטור מובילי הירידה על רקע שמועות העלאת תעריפי המכס היפאני על המוצרים שהוזכרו. שמועות שהוכחשו מאוחר יותר על התפטרותו הצפויה של יו"ר הבנק הפדראלי, פול וולקר, לא הוסיפו יציבות לשוק המניות, חסר המבוגה ממילא.

תשלום סמלי לרופא הפחית ביקורים במכבי ב־15%

מאת סופרת "דבר"

ביקורי מבוטחים אצל רופאי המרפאות פחתו בקרוב ל־15% מאז הנהיגה קופת חולים מכבי שיטת תשלום לביקור אצל רופאים, זאת מסר מנכ"ל הקופה, רפי חסר, בדיון שנערך מטעם הפורום הישראלי לקידום חברתי וכלכלי.
לפי השיטה שהונהגה בקופ"ח מכבי משלם כל מבוטח 3 ש"ח בביקורו הראשון אצל רופא כל שלושה חודשים אך לא יותר מ־18 ש"ח למשפחה. הנהגת תשלומים אלו היא במקום העלאת דמי הביטוח בשיעור מתאים. בדיון, בו השתתפו ראשי קופות החולים ומערכת הבריאות נבחנו דרכים לחילוץ מערכת הרפואה בישראל מן המשבר בו היא נמצאת.
שר הבריאות לשעבר, מוטה גור, אמר בדיון כי מוקד הבעיה במערכת הבריאות אינו ריבוי ביקורים אצל רופאי מרפאות אלא הוצאות מערכת האישפוז שהולכות ועולות עם הזדקנות האוכלוסיה והתקדמות טכנולוגית הבריאות. 25 אחוז מהוצאות בתי החולים הן לטיפול במחלות לב, סרטן ודיאליזה. לדבריו ניתן ליעל את המערכת אך הפתרון הוא בעיקר בהגדלת הכנסותיה על ידי שינוי שיטת מס החבר לפרוגרסיבית.
פרופ' הראל, שהיה מנכ"ל בתי־ח העירוניים בתל־אביב אמר, כי המפתח להתייעלות הוא שיפור משמעותי באיכות המינהל והניהול בבתי החולים שאינם ברמה מספקת כיום. משתתפים אחרים בדיון סברו כי שיטת תחשיב העלות המבוססת על עלות ממוצעת ליום אשפוז ללא הבחנה בעלויות בטיפולים שונים מהווה תמריץ לאי יעילות וכבות.

משלחת מינהל הדלק יוצאת לקולומביה לסכם רכישת נפט

מאת דני גוב

משלחת של מינהל הדלק תצא בקרוב לקולומביה כדי לסכם עם נציגי הממשלה שם פרטי הסכם לרכישת נפט קולומביאני. ישראל מבקשת לפזר את מקורות הנפט הגולמי שלה וההסכם עם קולומביה נעשה במסגרת מדיניות זו.
היום שוהה את ישראל שר הפיתוח הכלכלי של קולומביה, מיגואל גודילו, שהגיע ארצה כדי לסכם עם שר האנרגיה, משה שחל, על רכישת נפט ופחם מקולומביה תמורת מוצרים וסחורות מישראל, במסגרת הרחבת הסכם סחר החליפין שבין שתי המדינות.
משרד האנרגיה נמסר אתמול, כי טרם סוכמו המחיר והכמויות שיירכשו מקולומביה. ישראל מבקשת להרחיב גם את מקורות אספקת הפחם שלה, לקראת הפעלת תחנת הכוח באשקלון, שתביא להגדלת הצריכה השנתית בארץ לכ־7 מיליון טונות. שחל אמור לצאת בימים הקרוב לקולומביה כדי לסכם על היקף הגדלת הסחר הדדי בין שתי המדינות.
משלחת מנהל הדלק תצא כאמור כבר בקרוב כדי לסכם את פרטי עיסקת רכישת הנפט וזאת לאחר שבקולומביה נתגלו בארות נפט רבים והיא הפכה ליצואנית נפט גדולה.
עם ביצוע הרפורמה במשק הדלק שוקל השר שחל לאפשר לחברות הדלק לרכוש נפט מקולומביה על בסיס של סחר חופשי.

עובר ושב / דני גוב

ד"ר ברק – מנכ"ל סולתם

ד"ר אלעזר ברק מונה בימים אלה לתפקיד מנכ"ל חברת סולתם של קונצרן כור. ד"ר ברק הוא מהנדס מכונות ובעל תואר ד"ר מאוניברסיטת אם.אי.טי., היה לשעבר קצין חימוש ראשי (תת אלוף במילואים), מנכ"ל חברת הנפט הלאומית ומשנה למנכ"ל סולתם. ד"ר ברק מחליף את יעקב ליאור שימשיך לכהן כמנכ"ל חטיבת סולתם של קונצרן כור.

חת – יו"ר שלוחות בל"ל באירופה

● ד"ר מאיר חת, יו"ר בנק לאומי, נבחר כיו"ר בנק לאומי (בריטניה) ובנק לאומי (שווייצריה), ולאחר סיום הליכים פורמליים הקשורים בחוק הצרפתי, יתחיל לכהן גם כיו"ר בנק לאומי (צרפת). ד"ר חת מחליף בתפקידים אלו את המנכ"ל הראשי של בנק לאומי לשעבר מר מ. אינהורן, שימשיך לכהן כדירקטור בחברות אלו.
● ד"ר י. קיישאי וא. לרנר, התפטרו מן הדירקטוריון של בנק לאומי (בריטניה) וזהר פרידמן, ראש החטיבה הבינלאומית של בל"ל, העובר לנהל את בנק איגוד, התפטר מהדירקטוריון של בל"ל (בריטניה) ובל"ל (שוויצריה).
● תמר גוטליב מונתה כמנהלת מחלקת ההנפקות בלאומי ושות'. בתפקידה האחרון משנת 1983 היתה סגנית למנהל מחלקת ההנפקות בלאומי ושות'.

טומי לוי – מנכ"ל הנדסת התפלה

● טומי לוי מונה למנכ"ל הנדסת התפלה לישראל בע"מ, חברה בת של כימיקלים לישראל, במקום עמיעד כהן. לוי שימש בארבע השנים האחרונות כסמנכ"ל "בייסמן הנדסה".

דירקטור למזרחי

● יהב טוב צבע, מונה כדירקטור בבנק המזרחי. צבע היה חבר מועצת המנהלים ומנהל פעיל בבנק "אוניקו" למשכנתאות, והיה יו"ר התאחדות חברות הליסינג בארץ.
● מאיר טלמור מונה לתפקיד מנהל תפעול ואשראי בחברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ. טלמור פרש לאחרונה מצה"ל בדרגת סא"ל והחליף בתפקידו את מאיר מאירי שפרש לעסקים פרטיים.

חביב – יו"ר איגוד מנהלי המלונות

● חיים חביב מנכ"ל מלון מוריה פלזה תל־אביב, נבחר ליו"ר איגוד מנהלי בתי מלון בישראל, בבחירות השנתיות שנערכו לשנת 1987/8.

מינויים בבנק לאומי

הנהלת בנק לאומי החליטה על שורת מינויים, וסבב תפקידים נוסף: נציב התלונות (אומבודסמן), שיהיה כפוף ישירות ליו"ר מועצת המנהלים, ד"ר מאיר חת, ויעסוק בטיפול בתלונות לקוחות הבנק ובתלונות עובדי קבוצת בנק לאומי.
לנציב התלונות, התמנה עו"ד גדעון בדרב, עוזר בכיר למנכ"ל, שהיה עד כה מנהל המחלקה המשפטית של הבנק.
עו"ד יהודה שטיין, עוזר בכיר למנכ"ל, יתמנה למנהל המחלקה המשפטית במקומו של עו"ד בדרב.
עובדיה חסין, עוזר בכיר למנכ"ל, יתמנה למנהל אזור ירושלים של הבנק, במקומו של יוסף סנהסום הפורש מן הבנק. חסין היה מנכ"ל בנק ערבי ישראלי ובתפקידו האחרון כיהן כראש אגף לקוחות מסחריים בחטיבה הבנקאית.
ראובן גלילי, עוזר בכיר למנכ"ל, יתמנה למנהל אזור התיכון של הבנק במקומו של אליעזר מנדל הפורש מן הבנק. גלילי היה סגן נשיא בכיר של בנק לאומי ניו־יורק ובתפקידו האחרון – משנה למנהל הסניף המרכזי תל־אביב.
גמליאל ויסבך, עוזר למנכ"ל, יתמנה למנהל יחידת התכנון האסטרטגי והייעוץ הכלכלי של הבנק. ויסבך היה מנהל היחידה לייזום עסקי ולתכנון בחטיבה העסקית.
היחידה לתכנון אסטרטגי וייעוץ כלכלי כפופה למנכ"ל, ובאה במקום החטיבה לתכנון אסטרטגי, שהיתה חלק בהנהלת הבנק.

גידול ביבוא מבריטניה ב־6% ב־86' לעומת קיטון ביצוא

מאת דני גוב

גידול ביבוא לישראל מבריטניה נרשם בשנת 1986. אשתקד "באה ישראל מבריטניה סחורות בשווי 462 מיליון ליש"ט – עליה של 6% לעומת 1985. ישראל ייצאה לבריטניה אשתקד סחורות בהיקף 383 מיליון ליש"ט – ירידה של 5% בהיקף היצוא לעומת 1985.
בריטניה הופכת להיות היצואנית השנייה בגודלה לישראל לאחר ארה"ב. כחלק ממאמץ השיווק הבריטי, יציגו בארץ בשבוע הבא כ־30 חברות בריטיות במסגרת תערוכת טכנולוגיה '87 במרכז הירידים בת"א מוצרים מתחומי התעשייה הכבדה, תעשיית האלקטרוניקה והתעשייה הביטחונית.
פיטר סטייל, העומד בראש "בוטגי" (הגוף הבריטי העוסק בעידוד היצוא לישראל) אמר כי "השנה אנחנו הולכים על פרופיל גבוה בסחר עם ישראל". סטייל מארגן מדי שנה ארבע משלחות סחר בריטיות לישראל.
בתערוכת טכנולוגיה תשתתפנה בתצוגות לאומיות גם ארה"ב, גרמניה, אוסטריה, צרפת, שווייץ וקאטלוניה. מקאטלוניה תגיע ארצה משלחת גדולה בראשותו של זוהרי פוזול, נשיא החבל. קאטלוניה תציג בתערוכה מוצרי אלקטרוניקה, משאיות וציוד צבאי.

הפועלים מפחית ריבית חובה

בנק הפועלים מפחית את ריבית החובה ללקוחות, החל מ־1 במאי. ריבית החובה הבסיסית ללקוחות עסקיים היא 1.75% לחודש (ריבית נומינלית של 21% לשנה), במקום ריבית של 2.2% לחודש (26.4% לשנה), שהיתה נהוגה עד כה.
תוספת הריבית על משיכת יתר שמעבר למסגרת המאושרת, תישאר 1.33% לחודש (15.96% לשנה), כפי שהיה עד כה.

יצוא היין השנה יגיע ל־6 מיליון דולר

מאת דני גוב

המכון הישראלי ליין מעריך כי היקף יצוא יין ישראלי לחו"ל השנה יגיע לכ־6 מיליון דולר. ראשי הענף מעריכים כי השנה צפויה שנה מוצלחת, אם לשפוט לפי נתוני החודשים הראשונים של השנה בהם הסתכם היצוא ב־1.9 מיליון דולר לעומת 1.2 מיליון דולר בחודשיים המקבילים אשתקד (גידול של 55%). אשתקד הסתכם יצוא היין מישראל ב־4.78 מיליון דולר לעומת רק 5.2 מיליון דולר ב־1985, ירידה של 7%.
ראשי הענף הביעו באחרונה חשש כי במקביל לגידול הצפוי ביצוא צפויה "פריחה" ביבוא יינות ארצה. אשתקד נרשם יבוא ש"א של 6.4 מיליון דולר לעומת רק 3.4 מיליון דולר יבוא יינות ב־1985.

"בצלאל ירושלמי" עובר לאזור התעשייה ברקן

מאת דני גוב

מפעל "בצלאל ירושלמי" מרמת־גן מתכוון להעביר בקרוב את מתקני מפעל התבלים שרכש באחרונה "מפעל ישראל לתבלים – חיים ירושלמי", לאזור התעשייה ברקן. החברה שכרה באזור זה מבנה בשטח של 2,000 מ"ר. החברה תתקין במקום ציוד חדיש שייצר את מגוון התבלים הדרוש בשוק. התבלים מיועדים לתחומי התעשייה, השיווק, החקלאות, הצבא, הספנות והצופיות. במבנה זה כבר פעל מפעל ייצור התגור הצבאי של "בצלאל ירושלמי".

מו"מ למיזוג "רבינטקס" עם חגור השייך לקונצרן תיעוש

מאת דני גוב

קונצרן תיעוש ההסתדרותי מנהל בימים אלה מו"מ עם ראשוני חברת רבינטקס באשר למיזוג אפשרי עם חברת חגור השייכת לתיעוש.
שתי החברות עוסקות בייצור מוצרי טקסטיל דומים. במקרה של השלמת המו"מ המצוי בשלבים מוקדמים למדי תועבר הפעילות המשותפת לבית שאן ומפעלי רבינטקס בבני ברק יימכרו כדי להפיק הכנסה נאה ממכירת המגרש הגדול שעליו ממוקם המפעל מול איצטדיון הכדורגל ברמת־גן.
בעלי רבינטקס, משפחת רבינוביץ, מתנגדים להצעה שתיעוש ירכוש את המפעל הם אינם מוכנים לוותר על שליטתם בו. אין להם התנגדות להכנסת שותף נוסף לחברה אך בתנאי שזה לא יזכה ביותר מ־26%.

המשטרה ממליצה להעמיד לדין את אפל על מתן שוחד לאיזנברג

מאת נתן רועי, סופר "דבר" לענייני משטרה

חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה ממליצים להעמיד לדין באשמת מתן שוחד את דוד אפל שנעצר לפני כמה חודשים בחשד שנתן שוחד לפקיד בכיר במס ההכנסה בתל־אביב, גצל אייזנברג. אפל הוא מנאמניו של שר השיכון והבינוי דוד לוי.
היחידה הארצית לחקירות הונאה השלימה את החקירה בתיק בו נחשד גצל אייזנברג, עובד מס־הכנסה בתל־אביב, בקבלת שוחד בשני מקרים: המקרה הראשון – אירוחו במלון גני טולבית בסדום על חשבונה של חברה קבלנית בשם "אדוריים" שמנהליה הם דוד אפל ושלום פרוסק שנעצרו לאחר שנחשדו במימון הארוח. במקרה השני נחשד אייזנברג בקבלת תנור אפיה מסוג "סאוטר" ממאיר לויאן, אחד מבעלי סלון "טוקיו" בתל־אביב.
ממצאי החקירה מעלים חשד שאייזנברג – ראש חוליית חקירות במס ההכנסה וממונה על יחידת המודגם של פקיד שומה תל־אביב, העדיף וסייע לחשודים בעת שנחקרו על ידי מס ההכנסה. סיכום החקירה הועבר מהיחידה הארצית לחקירות הונאה לפרקליטות מחוז תל־אביב לעיון והחלטה.
הפרשה נחשפה לראשונה ב"דבר" לפני למעלה משנה, לאחר שהגיע לידי סופר "דבר" לענייני משטרה – ובמקביל לשלטונות מס ההכנסה – מכתב אנונימי נגד גצל אייזנברג. בעקבות זאת נערכה ישיבה חשאית במס ההכנסה ובה הוחלט, ללא ידיעתו של גצל אייזנברג, על העברת החומר ליחידה הארצית לחקירות הונאה. החקירה הוטלה ביחידה על צוות חקירה בפיקודו של רב פקד בועז גוטמן. לאחר חקירה סמויה שארכה כמה חודשים התבררו העובדות לגבי שני מקרי השוחד, מקרה תנור האפיה ומקרה האירוח במלון.
נראה, כי היחידה הארצית לחקירות הונאה לא גילתה חשדות נגד איש העסקים שלום גניש, שותפו של דוד אפל, מנאמניו של דוד לוי.

שני קציני משטרה מואשמים בבידוי ראיות נגד תושבי עזה

מאת אמיר זהבליט, סופר "דבר"

שני קצינים ממשטרת נפת עזה מואשמים בבידוי ראיות ובחבלה בגופם של ארבעה תושבי עזה שהואשמו ברצח שוטר מרפיח, אך זוכו בבית־הדין הצבאי מכל אשמה.
תחילתו של הסיפור לפני ארבע שנים. ארבעה תושבי עזה הואשמו אז ברצח שוטר ברפיח. הם הודו במעשה ושחזרו בפני חוקריהם את האופן שבו הרעילו לכאורה את השוטר. למרות זאת, זיכה אותם בית־הדין הצבאי בעזה מכל אשמה לאחר שנתגלה, בעקבות נתוח לאחר המוות של הגופה, כי השוטר לא הורעל כלל. נגד שני החוקרים נפתחה חקירה משטרתית.
בבית המשפט המחוזי בבאר־שבע הוגש השבוע כתב אישום נגד שני החוקרים. השניים, פקד אברהם וייצמן המשמש כיום כמפקד בית המעצר במרחב לכיש ורס"ב דיילבר למברוזו שפרש בינתיים מהשירות, מואשמים בכך שהיכו את הנאשמים במקל. את אחד מהם קשרו לעץ והיכוהו וכשני ביצעו חתכים ברגליו באמצעות סכין גילוח. לנאשם השלישי שברו לסת והכנסו בידיו ברגליו ובחזהו של הנאשם הרביעי.
כאמור, כתב האישום נגד שני הקצינים ממשטרת עזה על בידוי ראיות וחבלה בגופם של הנחקרים, הוגש בעקבות ממצאי החקירה שהתנהלה נגדם לאחר זיכויים של ארבעת תושבי עזה.
שני חוקרי המשטרה יעמדו לדין בבית המשפט המחוזי בבאר־שבע.

אסד אסר על חבש וחוואתמה לשוב לתחומי סוריה – בגלל התפייסותם עם יאסר ערפאת

מאת רן אבלין, סופר "דבר" לענייני ערבים

הנשיא אסד אסר על ג'ורג' חבש ונאיף חוואתמה לשוב לתחומי סוריה בגלל שהתפייסו לאחרונה עם ערפאת - כך מסר אתמול נאיף חוואתמה.
בשיחה עם כתב עיתון "באלף ביון" היוצא לאור במפרץ הפרסי גילה חוואתמה כי הנשיא אסד הזהיר אותו ואת ג'ורג' חבש שאם הם ישתתפו בכינוס המועצה הפלשתינית ה־18 באלג'יריה – ייאסר עליהם לשוב לתחומי סוריה. יצויין, שלארגון "החזית העממית" שבראשו עומד חבש ולארגון "החזית הדמוקרטית" שבראשו עומד חוואתמה, ישנם בסיסים ומפקדות רבים בסוריה.
בינתיים, מסרו מקורות דיפלומטים ערבים כי הקולונל קדאפי הורה לסגור את משרדי ארגון "החזית העממית" וארגון "החזית הדמוקרטית" בלוב במחאה על כך שחבש וחוואתמה לא לחצו על ערפאת להסכים לניתוק מלא ביחסים בין אש"ף למצרים.

ראש הממשלה שמיר בפגישה עם שר האוצר הצרפתי, אתמול (צילום: אי.פי.)

שמיר סירב ללחוץ את ידו של המיליארדר חאשוגי

מאת גדעון קיץ, סופר "דבר" בצרפת

פאריס, (מיוחד ל"דבר"). – יצחק שמיר סירב ללחוץ את ידו של המיליארדר הסעודי עדנאן חאשוגי שלשום בלילה בסעודה פריזאית ידועה.
שמיר ורעייתו סעדו באותו לילה, בתום קבלת הפנים הגדולה לציון שיתוף הפעולה המדעי בין שתי המדינות בהשתתפות ראש ממשלת צרפת, שרים ואנשי מדע בקרית המדע של פאריס, בחברת שגריר ישראל עובדיה סופר במסעדת "טור דארז'ן". במקום סעד גם, במקרה, עדנאן חאשוגי, מגיבורי ה"אירנגייט". הוא ביקש לבוא וללחוץ את ידו של שמיר – אך ראש הממשלה סירב.
תקרית אחרת ארעה שלשום, לפני תחילת קבלת הפנים בקרית המדע, כאשר הבאים הבחינו לתדהמתם על לוח אלקטרוני בתמונתו של שמיר בליווי הכתובת: ברוך הבא יצחק שמיר. על התחתם: "רוצח". נראה שאנשי "חזית" הצליחו להגיע למחשב שהזין את הכתובות. שגריר ישראל דרש לעצור את הכתובות האלקטרוניות ובכך נמנעה שערוריה.

הפעלת סכין, מזלג וכף – בתוכנית לימודים חדשה

מאת יעל פישביין, כתבת דבר לענייני חינוך

התנהגות בהפעלת סכין, מזלג, כף, הרווה, עקלת יד ולימוד שימושיהם, היא חלק מתוכנית לימודי "מדע בחברה טכנולוגית" שהופקה על ידי המרכז להוראת המדעים והוועדה להקניית השכלה מדעית לכלל האוכלוסיה במסגרת לימודי התזונה בבית הספר היסודי.
התכנית מציעה ללמד בכיתות א'־ב' רשימה של "כלים להגברת יכולתו של האדם" הכוללת מברג, פטיש, צבת, מסור ומגרד, וכן מעדר, מגרפה, דקר ומריצה וכלי הבית שנזכרו.
בכיתות ג'־ד' מוצע ללמד הכנת ריבות מפירות ועיבוד מוצרי חלב: הגבנה, חביצה והתססה. בכיתות ה־ו מוצע ללמוד כיוון כלי רכב בעזרת קרני לייזר במסגרת הנושא "התפשטות האור".
בין שיקולי הדעת בבחירת הנושאים "הרצון ללמד תכנים בכורים משמעותיים לחיי הפרט והחברה." פרופסורים ידועי שם נתנו יעוץ מדעי למכיני התכנית. ישום התכנית יחייב לקיים קורסי הסבה למורים שהתמחו במקצועות תזונה, כלכלת בית, חקלאות ומדעי הסביבה.
כמו כן יהיה צורך להוסיף 1־2 שעות שבועיות לכל כתה, ציוד ומינוי מורים לריכוז הוראת המדעים בכל בית ספר. שר החינוך הודיע, כי התכנית תזכה לתמיכתו האישית וכי יהיה צורך לגייס כספים בחו"ל כדי להפעילה.

מצב מורן קדוש – יציב; אלמוזלינו תבקר אותה

מאת דוד שרביט, כתב "דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"דבר"). – במצבה של מורן קדוש לא חל אתמול כל שינוי והרופאים תיארו אותו כיציב.
עד שעות הערב המאוחרות היא היתה עדיין מחוברת למכשירי ההחייאה במחלקה לטיפול נמרץ של בית החולים אדנברוק בקיימברידג'.
שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו, העושה עתה בביקור בלונדון מטעם הקונגרס אמורה לנסוע היום לקיימברידג' ולבקר את מורן בבית החולים בו עברה את הניתוח אך עקב מצבה הקשה, ביקשו הוריה של מורן לדחות את ביקור שרת־הבריאות ליום שישי.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

חקלאות

בעריכת אייזיק סרומי

החקלאים הערביים מתעשרים משנת השמיטה...

החקלאים הערביים בישראל וביו"ש נהנים השנה מרווחיות גבוהה של תוצרתם הודות לשנת השמיטה ולהביקוש הגובר לתוצרת ע"י חרדים שומרי "שביעית", המשחרים לפתחם לקנות סחורה מיוצרת ע"י לא־יהודים. לשם כך הקימו "סיירת ירקות" משותפת להם ולאגודת־ישראל העוברת בכפרים ובכך חלה גם עליית מחירים מעבר למה שהיה מקובל בעבר. ללא קשר לכך ובעקבות שנת הגשמים הברוכה ומזג־האויר הנוח. יחסית, זוהי גם שנה טובה לכלל החקלאים בארץ ומחירי הירקות בשווקים טובים. לחקלאים הערביים השנה היא גם שנת זיתים טובה בישראל וביו"ש, וכל עוד תימשך מדיניות היבוא הזהירה של מלך ירדן יש להניח שגם מחירי שמן־הזית יהיו סבירים. חקלאי ישראל הערביים משולבים בייצור וביצוא החקלאי של ירקות ופרחים יחד עם המגזר היהודי והם שולטים כמעט בלעדית בשני ענפים נוספים: שמן הזית והטבק. הם מעוניינים בהרחבת שטחי הטבק, אך זו תלויה ביכולת הקליטה וברצון התשלום של חברת "דובק".

סוחרים ערביים קונים תוצרת "דמאן" וקובעים את המחירים

סגן שר החקלאות א. כץ־עוז, הממונה על הטיפול בחקלאות הערבית, מסר לנו כי מגדלי תות־השדה הערביים, המהווים רוב בענף זה, מתרכזים בעיקר בכפרי המשולש, ואילו ערביי הגליל המערבי עוסקים בירקות עלים, כמו סלרי ואחרים. היצוא, באמצעות "אגרקסקו" מכניס השנה הכנסה טובה ומשרד־החקלאות סייע להם בהוספת מים לגידולי היצוא. כמו במשק היהודי גם במגזר הערבי ישנן מגבלות־מים ואפשרויות הרחבת שטחי הגידולים מותנות בכמויות המים ובאפשרויות מתן ההשקיה. המחירים בשוק נקבעים במידת־מה ע"י תנאי הסחר הנקבעים ע"י סוחרים ערביים ממולחים בעלי כסף רב העובדים במושבים וקונים את התוצרת "דמאן", כי במשק היהודי חסר גם מימון להון חוזר, שאותו הוא מקבל בדרך זו. תופעה זו התפשטה בשנה האחרונה לממדים מדאיגים וזו תוצאה ישירה מהמצוקה הכלכלית במושבים המאלצת אותם לסטות מערוצי השיווק המתוכננים וממערכות השיווק המאורגנת של משרד החקלאות. הסוחרים הערביים חכמים דיים כדי לכוון את התוצרת הקנויה על ידם לשווקים המתאימים ובמועדים הנוחים להם, מה שמשפיע בהחלט על רמת המחירים הגבוהה יותר לצרכן. גידול המלפפונים והקישואים מצוי בעיקרו במגזר הערבי ונעשה בצורה מקצועית בחממות, וכך גם ירקות נוספים המצריכים הרבה ידיים עובדות. תהליך זה נמשך כבר תקופה ארוכה ואם לא תדע ההתיישבות היהודית לתת לה תשובה בעזרת פיתוח מיכון מתאים לאסיף והשקעת מאמצים לחזור לגידול הירקות, הרי תוך שנים מספר לא יהיה ניכר חלקו של המשק היהודי בענף זה.

בשטחי יו"ש נפרצה בשנה האחרונה הדרך בשיתוף־פעולה הדוק עם "אגרקסקו" ליצוא התוצרת החקלאית לאירופה לשביעות רצונם של שני הצדדים. המדובר בארבעה סוגי ירקות: חצילים, קישואים, פלפל חריף ועגבניות־מאכל. כמו כן עוסקים בהחדרת גידולים נוספים כמו ארטישוק, אספרגוס ושעועית ירוקה. לשם כך גם ייבנו ביו"ש מיתקני מיון ואריזה.

לקידום "השלום הירוק" באיזור

איש שיחנו מציין לשבח את איכות התוצרת ולא פחות מזה את אמינות ההספקה ליצוא על פי ההסכמים איתם, מה שאינו קיים תמיד עם החקלאים בישראל המעדיפים לעיתים את השוק המקומי, על אף ההתחייבויות ליצוא. כיום נמצאות בתוכנית גם הרחבת מטעי הפירות ביהודה ונעשים מאמצים רבים להחדיר זני ענבים אפילים חסרי חרצנים לאיזור חברון, ליצוא, כמובן. כן מנסים להחזיר מחדש את גידול התאנים ומטעים סובטרופיים. המדיניות הנקוטה על־ידי משרד החקלאות בנושאי המים ביו"ש דומה לזו שבישראל ומשמעותה עידוד הטיפול בהשבת מי ביוב למגזר החקלאי הסמוך ליישובים הערביים והתנגדות להעברת מי־שפכים אלה ליישובים היהודים, בידיעה שלא יהיו לנו בשביל הכפרים הערביים מים שפירים נוספים.

באשר ליצוא מזרחה, היקף היצוא מיו"ש לירדן מגיע לכ־70 אלף טונות ירקות ופירות בשנה, עוד כ־50 אלף טונות פרי־הדר ועד 15 אלף טונות שמן־זית. יש שיתוף־פעולה מלא והבנה הדדית עם משרד החקלאות הירדני, המפקח באופן שוטף על היקפי היצוא מיו"ש ורצועת עזה ומספק את האישורים המתאימים להעברת התוצרת לירדן. החקלאים ביו"ש, שרכשו ידע וטכנולוגיה בישראל, מהווים כיום מוקד להפצת הידע בין חקלאי ירדן והארצות השכנות, שלא מעטים מהם הפכו "שגרירים" נושאים שמה הטוב של ישראל ומסייעים בקידומו של "השלום הירוק" באיזור. השנה יוצאו מהאיזור יותר מאלף טונות חצילים, 800 טונות קישואים ועוד כמויות מוגבלות של פלפל חריף ועגבניות ולשנה הבאה מתכננים כארבעת אלפים טונות יצוא. בפירות ימשיכו בניסויי יצוא ענבים מהר חברון וכן מאפשרים יצוא עשרים אלף טונות הדרים מעזה, בעיקר למזרח־אירופה.

מדי פעם עולה תביעה, שמניעיה כנראה אינם כלכליים, להקמת חברות יצוא פרטיות ולהופיע בשוק האירופי תחת שם מסחרי מקומי. מדיניות משרד החקלאות שוללת מתן אישור להקמת חברות יצוא מסוג זה. אפילו יהיה לכך אישור מהשוק האירופי, אין ישראל מוכנה להסכים לפתיחת התחרות מכל סוג שהוא עם תוצרת "כרמל" בשוק־חוץ ועם זאת לתת לערביי השטחים את כל הזכויות והיתרונות שמאפשרת "אגרקסקו" לחקלאי ישראל.

מחודש לחודש בחקלאות

מאת אייזיק סרומי

קוונועם – משקה קל

אבשלום אלעזר, אמן־חצור

הקוונוע הינו מערכת השקיה המתקדמת ביותר שנבנתה עד כה להשקיית שטחים גדולים ובינוניים. בהשקעה כספית סבירה מקבל החקלאי מכונת השקיה משוכללת, המשלבת בתוכה מספר ניכר של יתרונות לעובד השדה ומקלה במידה רבה את עבודתו.

יתרונותיו של הקוונוע

1) חיסכון ניכר בעבודה
הקוונוע המחוגי מבצע את עבודתו ללא שום השקעת עבודה מצד המפעיל. בתוספת מספר מרכיבים זולים אפשר להפכו לאוטומטי, כמעט לחלוטין, והוא ניתן לשליטה ולפיקוד מצד כל מחשב השקיה הנמצא במשק.
הקו החזיתי, לעומתו, דורש שעת עבודה ליום של מפעיל אחד לצורך העברת הצינור המזין. אך גם כך חוסך הקו למעלה מ־90% מזמן ההשקיה של אותו שטח, לעומת שיטות השקיה אחרות.

2) מגוון אבזרי השקיה
הקוונוע יכול לשאת על עצמו מגוון רחב של אבזרי השקיה לפי דרישות הגידול, הקרקע וכמות המים הדרושה לצמח. ממטירים, מתזים, שלוחות זילוף ו־SPRAY BOOM להפחתת הנגר הינם חלק ממגוון האביזרים הנפוצים כיום לשימוש בשדות.

3) יעילות השימוש בציוד
הקוונוע מסוגל לפעול ברציפות כל שעות היממה, למעט טיפולים שגרתיים במנוע והעברת הצינור המזין (בקו חזיתי). יעילות השימוש בציוד הינה מרבית, משום שניתן, בגמר עונת גידול אחד, להעבירו במהירות לשטח סמוך, להשקיה נוספת.
פיזור המים יכול להגיע ל־95 כריסטיאנסן הן לאורך הקו והן בכיוון התקדמותו – תלוי בשימוש נכון באביזרים ובביצוע מדויק של הוראות היצרן.

4) אבטחה בפני תקלות
מנגנוני בקרה משוכללים מפקחים בצורה אוטומטית על המערכת ומאבטחים אותה בפני תקלות שונות.
למרות יתרונותיו הבולטים, סובל הקוונוע מכמה תקלות, המקשות לעיתים לתת לחקלאי פתרון אופטימלי לצרכיו.
במיוחד חשוף לבעיות הקוונוע החזיתי, וזאת עקב המערכת הגוררת את הצינור המזין ותנועתו החזיתית בשטח.

קוונוע "אמן" "נעם"
לפני שנתיים החל מפעל "אמן" בקיבוץ חצור ליבא קוונוע מארה"ב, מחברת האם REINKE. הקוונועים החדשים נועדו לענות בצורה טובה יותר על הבעיות המתעוררות בשטח, והצוות הטכני והחקלאי – בשיתוף עם חברת האם – נרתם לפתרון הבעיות הייחודיות לארץ.

במה שונה קו "נעם" משאר הקווים?
1) הקו עשוי כולו מאלומיניום, המפחית בצורה ניכרת את משקלו. משקל קו אלומיניום, כשהוא מלא מים, פחות ממשקל קו ברזל ריק ממים.
האלומיניום עמיד יותר מברזל מגלוון למים מלוחים ולדשן על צורותיו השונות ו"אמן תעשיות" נותן 20 שנה אחריות על הצינור הראשי.
משקלו הקל של הקו "מפחית בצורה משמעותית את העומס על מנועי החשמל ועל הגירים, ומאריך בכך את חיי האבזר. "אמן" נותנים אחריות של 3 שנים על כל אבזרי ההנעה, למעט מנוע הדיזל. משקלו הקל של הקו מונע ממנו להחליק, או לשקוע בשטחים בעלי עבירות קשה, והוא מסוגל לנוע בשיפוע של עד 15°.

2) תנועה מהירה
הקוונוע מסוגל לנוע במהירות של 200 מ׳/ש במיחוג ו־180 מ׳/ש בנסיעת־ריקם חזיתית. בהשקיה מסוגל הקו לנוע במהירות של 100 מ/ש.

מגדל ראשי
המגדל הראשי בנוי כולו מברזל ועליו מורכבת כננת, שתפקידה לגרור את הצינור המזין. הכננת מעוגנת באמצעות כבל, המתוח לנסיעת עמדה אחת, 400 מ' בדרך כלל, ותוף הכננת גולל את הכבל הפרוש תוך כדי עבודה, וכך מתקדם המגדל בתיאום עם שאר המגדלים האחרים. הכננת פותרת את כל בעיית ההחלקה והשקיעה של המגדל הראשי והיא נוחה מאוד להפעלה.
נוסף לכל אלו, שוקד הצוות הטכני והחקלאי של "נעם" על פתרון בעיות המייחדות את ארצנו. עד כה הוכנסו מספר שכלולים שהם:

1) בקר ספיקה דרך – אשר מתאם את תנועתו של הקו לספיקת המים.

2) SPRAY BOOM – אחת הבעיות הקשות יותר של הקו היא שיעור ההמטרה הגבוה שלו.
"אמן" מייצר SPRAY BOOM הנמצא בניסויים בחצור, על מנת לבחון את יעילותו.
ב־SPRAY BOOM מיועד להפחית בצורה משמעותית את הנגר בקרקע, מתוך כוונה להעלות את הספיקה הסגולית האורכית לשימוש יעיל וחסכוני יותר של הקו.

3) עגלות – הצוות הטכני פיתח עגלות בעלות תפיסה חדשנית של פתרון בעיית גרירת הצינור המזין.
אנו מניחים, שבעזרת עגלות אפשר יהיה להשקות במהירות של עד 160 מ׳/ש, בעיקר השקיה סבבית בגגב נגד סופות חול.

לסיכום
"אמן" ייבא קוונועים בעלי תכונות יחודיות, המעניקות לו מספר יתרונות לעומת מתחריו. הצוות הטכני של "אמן" עומד תמיד לשירות, הן בתיקון תקלות והן בפתרון בעיות המתעוררות בשטח.

מזכיר ארגון מגדלי ההדרים:

„ביטול שיווק ההדרים בידי המועצה יהרוס את הענף"

„גם לנו ביקורת על תיפקוד המועצה לשיווק פרי־הדר בתחומים מסויימים ואין ספק שבעבר היו בתיפקודה מחדלים כבדים שעלו לפרדסנים כסף רב. אין גם ויכוח ביני לבין העמותה של מגדלי ההדרים הפרטיים שצריך לחול שינוי מבני בפעילות המועצה שיטיל אחריות כספית על המערכת המשווקת. הפתרון הנראה לנו הוא הבטחת מחיר מינימום לפרדסנים ותשלום בעד הפרי בהתאם לאיכותו. יחד עם זאת אין ספק שביטול שיווק הפרי, הן בחו"ל והן בארץ, ביד אחת של המועצה לשיווק פרי הדר (כתביעת אנשי העמותה) יגרום להרס הענף כולו. בענפים אחרים, כמו האבוקדו והפרחים, שבהם פוצל השיווק, התחרו היצואנים מישראל בינם לבין עצמם וגרמה לירידה כללית של המחירים ואנדרלמוסיה בשווקים" – אמר לנו **שמואל גלנץ** – מזכיר „ארגון מגדלי ההדרים" בהתיישבות.

בראשית החודש שעבר קיימו נציגי העמותה, שלדבריהם מונה 1150 פרדסנים החולשים על מאה אלף דונם פרדסים מסיבת־עתונאים, בה תבעו הינתקות מוחלטת מהמועצה לשיווק פרי הדר ומתן חופש לפרדסנים לשווק את פריים כרצונם הן בארץ והן בחו"ל. לדבריהם, הגיש **ח"כ מאיר שיטרית** בשם הצעת־חוק בנושא זה לכנסת, אך שר־החקלאות **אריה נחמקין** הביע התנגדות חריפה לקבלתה והיא הוכנסה למקרר...

אנחנו בוכים ולא מחייכים...

במסיבה השתתפו מטעם העמותה שלושה פרדסנים מרעננה, פתח־תקוה וראשל"צ ובין השאר אמרו: „ראשי המועצה אמרו באחרונה כי „הפרדסנים שוב מחייכים" ואני אומר כי אנחנו בוכים ולא מחייכים... התמורה שאנו מקבלים לפרי שלנו היא לעג לרש ומביאה את הענף להתמוטטות. חוק־המועצה העתיק, עוד משנת 1947 חונק כל יוזמה חופשית, הוא חוק עבדות המקפח את הפרדסנים וגורם עוול לענף". הם תבעו לאפשר לפרדסנים סחר חופשי בפרי, שיתחרו ביניהם במחיר ובאיכות. עד לביטול החוק הציעו הקמת ועדה אובייקטיבית מצד משרד־החקלאות שתקבע את העלויות של המגדל, המועצה והקבלן לתיאום והנהגת בוררות־חובה בעניין זה. טענתם, כי הם מקבלים רק שבע אגורות לק"ג פרי המשווק בארץ, התבררה לנו כלא נכונה. הם קיבלו, אמנם, מקדמה בסכום זה. אך היות והתמורה לפרי שנמכר בשוק המקומי זהה לתמורה מהיצוא, הרי בסיכומו של החשבון היא תהיה גדולה הרבה יותר. תמורת הפרי לתעשיה מקבלים הפרדסנים 65 דולר לטונה אשכוליות ו־57 דולר לטונה שמוטי. אגב, התעשיה תקלוט בעונה זו יותר משבע מאות אלף טונות פרי והשוק המקומי למאכל כ־80 אלף טונות.

פרדסני ספרד יפסידו השנה

„חלק ניכר מפרי הפרדסים בספרד לא ייקטף השנה, בגלל איכות נמוכה ומחירים ירודים. כללית, מצב הרוח הן של המגדלים והן של היצואנים שפוף מאוד וההערכה היא כי כולם יפסידו השנה" – נאמר בדו"ח סיור בספרד, שנערך במחצית פברואר ע"י ועדת הייצוג והוגש לחברי מועצת הארגון. הדו"ח חובר ע"י **שמואל גלנץ** – מזכיר הארגון. בדו"ח נמסר עוד כי **באיזור הולווה** יש פיתוח נרחב של הענף בחוות גדולות ובטיפול מודרני, הון מקומי וזר (גרמני), מים ממקורות עצמיים בעלות אפסית. זהו איזור משוחרר מקרה. נוטעים זנים מאוחרים, בעיקר ולנסיה.

באיזור מורסיה ישנה הרחבה בעיקר בלימון בהשקעות כבדות.

המים מובלים ממרחק, בעלות של 4־5 סנט למ"ק. **באיזור ולנסיה** – החלפת זן ונטיעות בקנה מידה לא גדול. כללית מצב הפרי בספרד אינו טוב, הוא נפגע בברד וישנן השחרות וצלקות בכתפי הפרי כתוצאה מקפיאת מים. הלימון באיזור אליקנטה פגוע ואף ממוטט. באיזור מורסיה פרי יפה מאוד ולפי הערכה נקטפו 55 אחוז מהכמות. הוולנסיה נראית גדולה מאוד (ויבשה). לספרדים פרי מאוסם בקירור בבתי־האריזה ומוציאים אותו תוך כדי אריזה מחדש.

כ־40 מיליון ת' – ב־200 מיליון דולר

במועצה לשיווק פרי־הדר מעריכים כי עד סוף העונה ייצאו כ־40 מיליון ת' הדרים, בהכנסה של כ־200 מיליון דולר. הנתונים האחרונים שפורסמו מראים את תמונת היצוא כדלהלן:

שמוטי –	16 מיליון ת'
אשכוליות –	8.5 מיליון ת'
קליפים –	3 מיליון ת'
לימונים –	1.2 מיליון ת'
ולנסיבים –	1.5 מיליון ת'
פומלות ואחרים –	כחצי מיליון ת'

פתרון זוכם לעשבים שוטים.

אל־אור
היריעה החומה לחיפוי – הדור החדש ביריעות:
מונעת התפתחות עשביה ומאפשרת חימום הקרקע, ברזמנית.

אל־אור מונעת התפתחות עשביה ע"י מניעת אור בתחום הפוטוסינטזה (700–400 ננומטר), כמו היריעה השחורה שאתה מכיר.
אלא שאל־אור פועלת גם כיריעה תרמית. המאפשרת קרינה בתחום האינפרא־אדום ושומרת על דמוחות יציבה מתחת ליריעה.
בניגוד ליריעה השחורה, אל־אור אינה מורידה את טמפרטורת הקרקע (אלא מעלה אותה), אינה מתחממת ואינה גורמת מקי־צריבה בחודשים החמים.

אל־אור חוסכת בשימוש בקוטלי־עשבים (הרבצידים) ובימי עבודה בעישוב. בגידול דלועים, מתפתחות כל שלוחות הצמח מעל היריעה ואינן מסתתרות מתחתיה (כמו בשקופה) או נשרפות (כמו בשחורה). אל־אור נוסתה בארץ בהצלחה בגידול דלועים, תות שדה, סולניים ופרחים – ונמצאת בשלבי־ניסוי מתקדמים בגידולי מטע (אפרסקים, שזיפים ועוד).

אל־אור של פוליאון מהווה תחליף חכם, הן ליריעה השחורה והן לשקופה. בניסוי שבוצע לאחרונה ע"י משרד החקלאות בגידול גיבסנית (פרח רב־שנתי) בחממה, מנעה אל־אור כל התפתחות של עשביה חד־שנתית. טמפרטורת הקרקע בניסוי היתה גבוהה באופן משמעותי בהשוואה לקרקע מחופה בשחור – ונפלה רק במעט בהשוואה ליריעה שקופה (שכמובן לא מנעה כלל את התפתחות העשביה). אל־אור של פוליאון. כל היתרונות תחת יריעה אחת.

עיבוד פלסטיק פוליאון
פוליאון ברקאי. קיבוץ ברקאי 37860
ד.נ. מנשה, טלפון 06-378585/79641
פוליאון ברקאי

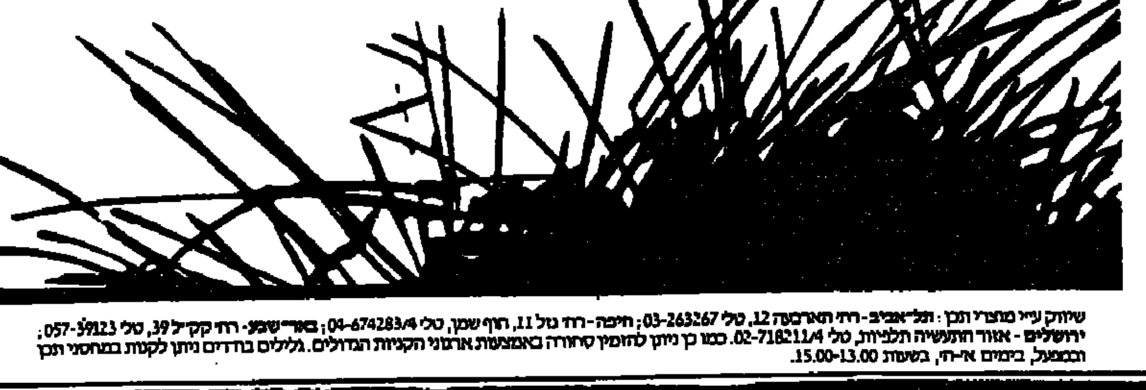

שיווק ע"י מתצרי הכבן: תל־אביב - רחוב הארבעה 12, טל' 03-263267; חיפה - רחוב גל 11, חוף שמן, טל' 04-674283/4; באר־שבע - רחוב קק"ל 39, טל' 057-39123; ירושלים - אזור התעשיה תלפיות, טל' 02-718211/4. כמו כן ניתן להזמין סחורה באמצעות ארגוני הקניות הגדולים. גלילים בודדים ניתן לקנות במחסני הכבן והמפעל, בימים א'-ה', בשעות 13.00-15.00.

IT 28
IT 18
IT 12

ה־CAT "הכל־יכול"
סידרת המעמיסים החדשה של "קטרפילר"

IT 12	65 כ"ס	משקל 7.5 טון
IT 18	85 כ"ס	משקל 9 טון
IT 28	105 כ"ס	משקל 10 טון

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי CATERPILLAR® בישראל

משרד ראשי: אזור תעשיה חדש, חולון רח' המאור 8, טל. 807722
סניף צפון: קרית ביאליק, אזור התעשיה, ת.ד. 1181 דרך החרושת פינת דרך הסתגר, טל. 701477
סניף באר שבע: אזור התעשיה, עמק שרה, ת.ד. 104, טל. 057-73810

CATERPILLAR, CAT and ⊞ are trademarks of Caterpillar Inc.

שתילים
גפן, אפרסק, אגס, תפוח, מישמש, שזיף, זית, גודגדן, סובטרופים, הדרים ושאר סוגי השתילים
דרויאן כפר סבא, הגליל 68,
טל. 052-32234 ,916043
052-917325 ,20166

ROLLS ROYCE Diesels
קורץ ובניו
דיזל גנרטורים
החברה המובילה בארץ לדיזל־גנרטורים לתעשיה, בנין וחקלאות בגדלים שונים עד 1500 KVA

אזור התעשיה יהוד, טל 359759, 363612, 350047

מטרד אקולוגי־תברואי – כיצד יסולק?

מנהל השירותים הווטרינריים במשרד־החקלאות ד"ר אדנון שמשוני מוטרד. האיש, הממונה יחד עם עמיתיו ושאר עובדי השירותים על מניעת מחלות בבעלי־חיים שמלבד הנזק הכלכלי־מסחרי שבהן, בחלקן גם מסוכנות לאדם, חותר לפתרון יסודי ויציב לבעיה אקרלוגית־תברואית מטרידה מזה־שנים – והפתרון הנראה לעין עדיין רחוק־רחוק. לשם כך דרוש גוף ציבורי־ממלכתי שייטול עליו את האחריות ואת הבעלות ויהיה מצוייד גם באמצעי המימון הדרושים, או באפשרות החוקית לגייסם, כדי להרים כובד המשא ולמצוא לענין את הפתרון, בתחילה לטווח הקרוב ובהמשך לטווח הרחוק.

לפני כעשרה ימים נסעתי עם ד"ר שמשוני ושני עמיתיו ד"ר דווידסון וד"ר קלינגר למועצה האזורית עמק־יזרעאל, שם על כוס־קפה ומציות נערך דיון מעמיק בנושא ושם נתוודעתי אליו בראשונה בכל חומרתו ובעיותיו. היו שם מנהל המועצה האזורית מולה כהן, מנהל הלשכה הווטרינרית האזורית בעפולה ד"ר דרור דגן, סמנכ"ל משרד־החקלאות ישראל גל, מנהל קרן־הביטוח מפני נזקי־טבע בחקלאות צבי חרמוני, מנהל מועצת־החלב אבשלום דולב ועוד מתריסר אנשי קיבוצים ומושבים באיזור וביניהם ישעיהו טיכואר – מנהל מכון הפסדים באיזור.

פסדים, אהו המונח של הווטרינריה לפגרי בעלי־חיים מהמשקים ומהמשחטות. במשך השנה ישנם רבבות פגרי בעלי־חיים על ארבע בכל אזורי הארץ – פרות ועגלים, כבשים, חזירים ואחרים ואלפי טונות של עופות למיניהם. בעבר, השלכו אלה לוואדיות או למזבלות בצידי המשקים והדרכים ולא צריך להרבות במלים כדי לתאר מה גרמו אלה לסביבה: כלבים ועדת טורפים שעטו על הפגרים, נוצרו מוקדים להצטברות זבובים, להפצת ריחות, חשש לזיהומי מקורות־מים ולהפצת מחלות ועוד מרעין בישין כנ"ל.

שני מיליוני דולרים הושקעו במכון לפסדים

לפני כשלוש שנים הוקם ביוזמת מפעלי־העמק ובבעלות 32 קיבוצים באיזור „מכון הפסדים", בהשקעה של שני מיליוני דולרים, שהיה מיועד בעיקרו לשרת את משחטת „עוף־העמק" ובלחץ מנהל השירותים הווטרינריים הרחיב אח"כ פעילותו בקליטת פגרי בהמות ועופות לא בלבד מהאיזור אלא גם מאזורים מרוחקים – משחטת ענף־טנא בחדרה, מפעלי „גרנות" בעמק־חפר ואפילו פגרי חזירים מעיבלין ושפרעם. במחצית השנה האחרונה, לאחר הפעלת קרן־הביטוח מפני נזקי טבע בחקלאות לביטוח הבהמות המתות ותשלומי הפיצויים המותנה בתעודה רפואית מוסמכת המציינת את מהות המחלה וסיבת המוות של הבהמה, רבתה הדרישה לשירותי המכון והורגש שיפור גדול ומשמעותי ברמת האקולוגיה הסביבית, כאשר פחות ופחות פגרים הושלכו לואדיות ולצידי השדות.

לדברי מנהל המכון הוא פועל כיום בתפוקה מקסימלית, מעבד כ־34 טונות פגרים ביום, כולל פסולת משחטות ואחרים. מייצרים במקום קמח־בשר, קמח־נוצות ושומנים, בעלי ערך מזוני כחלבון וערך אנרגטי כמזון לבעלי־חיים, שהיה מיועד במקורו לחסוך יבוא מוצרים אלה. עד כה לא היו אמנם, רווחים גדולים, אבל המכון נשא את עצמו ועשה שירות טוב ויעיל לנזקקים לו ולסביבה. בכל משק הוקמו תחנות־איסוף מקומיות. משאית מיוחדת של המכון עוברת בתחנות, לפי הודעות טלפוניות, ואוספת הפגרים להובלה למכון. מסתבר, כי מחמת העומס הגדל שוב אין האמצעים הנוכחיים מספיקים, דרושים שיפורים בציוד והשקעות נוספות. „המפעל עדיין אינו משלם" – אומר מנהלו ודרושות השקעות רבות נוספות שהבעלים־הקיבוצים שוב אינם מוכנים להשקיע וכבר היום מוכנים למסור אותו לכל גוף ציבורי־ממלכתי אחר, שיקבל האחריות המלאה עליו, ההשקעות הדרושות, ההרחבה וההפעלה, המשתתפים בדיון, אף כי רובם מכירים את המכון, ביקשו לבקר בו להתרשמות נוספת במקום, אך בדרך הבוצית של העמק בימים הגשומים, נהג האוטובוס הקטן של המועצה לא רצה לקחת סיכון. אל המכון אין עדיין כביש סלול ולשם סלילתו בלבד דרושה השקעה של כחצי מיליון דולר.

סימן שאלה לעתיד

דווקא עכשיו מעמיד מנהל המכון סימן שאלה גדול על עתידו וזאת מהנימוקים הבאים: 1) בחודשים האחרונים נוצרו בעיות שיווק של התוצרת. השווקים באירופה ובארצות אחרות מלאים בעודפי תוצרת־מאן, שמבקשים להיפטר מהם בכל מחיר. מציפים את השוק בישראל במחירי היצף זולים ויורודים במאות אחוזים. קמח־דגים מצילה, שעלה בעבר 450 דולר־טונה נמכר עכשיו בבורסה באירופה ב־200 דולר וערכו המזוני עולה על קמח־הבשר ובוודאי על קמח בנוצות והשומנים שלנו. באירופה מזינים את החזירים בעודפי חמאה. 1) ישראל קונה מדי חודש בחו"ל כ־1500 טונות קמח־בשר או דגים והקונים הם אותם מכוני התערובת של החקלאים המבקשים להוזיל את הוצאות־הייצור של החלב, הביצים והעופות שלהם ומתחרים בתוצרת המזון שלהם עצמם; 2) הבלאי במכון גדול, הציוד נשחק מהר. כל המערכות בנויות על יחידה אחת לכל דבר וכל תקלה באחת היחידות גורמת קצר ו„פקק". בכל מערכות הייצור, הפרעות קשות מאוד בעבודה, כולל באיחסון התוצרת; 3) דרושים כספים רבים להשקעות הנוספות ואין ביכולתם של הקיבוצים־הבעלים להשקיע אותם כספים.

אנשי השירותים הווטרינריים של משרדי החקלאות שמעו את הדברים בכאב ובצער וגם רגזו עליהם. אמר ד"ר דרור גולן: „השקענו כוחות ומאמצים רבים במפעל זה ולא ניתן לו להתחמק מהאחריות לנעשה ולמה שעוד צריך לעשות". אמר ד"ר דווידסון: „ישראל צריכה, לפחות, שני מפעלים כאלה בשביל לפתור את הבעיה היסודית של סילוק הפגרים בכל הארץ. אם המשקים באיזור אינם מעוניינים בו, אלא רק למפעל „עוף־העמק" שלהם, יש להעבירו לגוף ציבורי אחר, לבחון את סדר העדיפויות של המערכת ולדאוג שימשיך לעבוד ולמלא תפקידו החיוני".

סמנכ"ל משרד־החקלאות לתפקידים מיוחדים ישראל גל, שהוא יו"ר „ועדת הפסדים" הבין־משרדית העריך כי לשם הבטחת עתיד המפעל נדרשה השקעה של מיליון וחצי דולרים, מזה מחצית המיליון לכביש בלבד. לדבריו, יש להרחיב את האחריות והבעלות על המפעל כדי שניתן יהיה לממן אותו ולקבוע את סדרי העדיפויות. יש לשתף כאן את כל הגורמים: מועצות הייצור של הבקר, החלב והעופות, התאחדות מגדלי הבקר, ארגוני מגדלי העופות, אגודת הנוקדים, התנועה המושבית והקיבוצית, משרד־החקלאות והקרן לביטוח מפני נזקי־טבע בחקלאות. מועצות־הייצור מעבירות לקרן־הביטוח 7־8 מיליוני דולרים לשנה ובמסגרת זו אפשר לגבות גביה נוספת למימון מכוני הפסדים. אגב, ד"ר שמשוני ביקש מאתנו לציין את חלקו הרב של מנהל הקרן צבי חרמוני, אשר אישית „דחף" וסייע להשגת הסדר הביטוח של הפגרים. הנושא כולו יידון ודאי בקרוב במסגרת ועדת הפסדים הבין־משרדית ויתקבלו בה בוודאי ההחלטות המתאימות שיספקו קודם כל את ד"ר שמשוני ועמיתיו ויהוו פתרון הולם לבעיית פגרי בעלי־החיים וסילוק המטרדים שהם גורמים.

יוז צבי

סידרי הביטוח של הבקר

החל באוקטובר 1986 הופעל הסדר ביטוח הבקר בחוזה שבין מועצת־החלב והקרן לביטוח נזקי־טבע בחקלאות, לפי העקרונות דלהלן:

★ הביטוח יכלול בקר מגיל שישה חודשים ומעלה, הנושאתו סימון ותעודת רישום בהתאם לתקנות מחלות בעלי־חיים, אשר יובא להשמדה במפעל הפסדים של מפעלי־העמק.

★ בעל־הבקר אחראי להזמנת הרופא הווטרינרי המטפל לבדיקתו.

★ הרופא הווטרינרי ירשום את האבחנה בתעודת רישום ויחתום עליה.

★ בעל־הבקר חייב לפנות את בר־הבקר למפעל הפסדים בליווי מסמכים אלה: א. תעודת רישום בקר מעודכנת וחתומה ע"י הרופא המטפל. ב) תוית־אוזן.

★ פינוי בר־הבקר ייעשה באמצעות מערך התובלה היעודי של המועצה האזורית.

★ הרופא הרשותי במפעל הפסדים יבדוק את הבקר וידאג להשמדתו המוחלטת.

★ הרופא הרשותי במפעל יבדוק את המסמכים הנלווים, ימלא טופס אישור תמותה ויעבירם למנהל הלשכה הווטרינרית האזורית.

★ מנהל הלשכה יבדוק, יאמת ויאשר את פרטי בעל הבקר ובקרו.

★ מנהל הלשכה יאשר כי בר־הבקר הושמד במפעל הפסדים, לשביעות רצונו וכי מולאו תנאי חוזה־הביטוח לגבי הבקר בר־הביטוח.

★ תגמולי הביטוח ישולמו בסכום של 100 דולר לגיל שישה חודשים ותוספת עשרה דולרים לכל חודש עד 12 חודשים. לגיל 13 חודשים ומעלה יהיה התשלום 180 דולר.

מנהל קרן־הביטוח צבי חרמוני מסר לנו כי החל באחד באפריל 1986 ועד האחד במארס 1987 שילמה הקרן פיצויים על 98 עגלות, 954 פרות, 40 עגלים ו־6 פרים. בס"ה 1098 ראש בסכום של 648 אלף דולר וכן 13 אלף דולר על הבקר שהובא למפעל הפסדים: יש לציין כי הקרן פועלת באמצעות מועצת־החלב בלבד, דרכה ישלמו המבוטחים את דמי הביטוח ודרכה מקבלים הם את הפיצויים. סעיפים אחרים בחוזה באים להבטיח כי בעלי־הבקר ישמרו על בקרם בתנאים תברואתיים נאותים ויעשו כל הדרוש כדי לשמור על בריאותו ולמנוע תופעות העלולות לגרום לבקר נזק ולהחיב שחיטתו. מצד שני רשאים נציגי הקרן להיכנס אל מכלאות הבקר בכל עת שירצו, כדי לבדוק את המצב ולקבל תשובות על שאלות שונות המתייחסות למצב הבקר, אירועים שקרו ואשר גרמו לבקר את הנזק אשר גרם לפסילתו לשחיטה או למותו הפתאומי.

„קדחת מלטה" במדינות השכנות

הנוהג הרווח בארצות ערב השכנות לשתות חלב בלתי מפוסטר ולאכול מוצרי־חלב צאן מחלב בלתי מורתח, מהווה הגורם העיקרי להפצת מחלת „קדחת מלטה" לבני־אדם. בכנס שהתקיים הקיץ ברבת־עמון נדונו היבטים שונים של המחלה בבעלי־חיים ובאדם. מתברר כי בשנים האחרונות חלה הרעה רבה במצב התחלואה במחלה זו, ובעיקר באדם. המחלה שמקורה בנגיעות בכבשים ועיזים, חלו בסוריה ובירדן בשנה האחרונה כ־500 בני־אדם בכל אחת מהן ובפורטוגל למעלה מ־700.

התחלואה בכווית הגיעה לממדי מגיפה. בשנת 1985 חלו בה 1168 בני־אדם ובעיקר נפגעו הבדווים (547 על כל מאה אלף נפש). בלבנון – רמת תחלואה דומה. הכנס דן בדרכי ביעור המחלה בבעלי חיים והקטנת ממדי ההדבקה באדם. הנזק הכלכלי בפגיעות באדם, ובמיוחד הצורך באישפוז ממושך של החולים, מגיע כמעט לרמת הנזק הנגרם למשק החקלאי: מקרים של „קדחת־מלטה" בבני־אדם קורים במידה רבה גם באוכלוסיה הערבית ביו"ש וברצועת־עזה, כולל ירושלים המזרחית וגם באוכלוסיה היהודית בישראל, כאשר קונים ואוכלים מוצרי חלב (גבינות) ממקורות בלתי מזוהים, המייצרים ללא כל פיקוח וטרינרי.

(מתוך עלון השירותים הווטרינריים)

„פרס אגרקסקו" לחקלאים מצטיינים

במסגרת תערוכת הפרחים בבית־האריזה „אביב" בעמק־חפר נערך החודש טקס חלוקת פרס אגרקסקו לחקלאים מצטיינים בענפי יצוא ירקות, פירות ופרחים. להלן רשימת „חתני הפרס" בענפים השונים: **ירקות** – בגידול כרוב סיני עגול, המצטיינים הם **צפורה משה** מכפר־תבור; **עזיז נאבסו** מכפר־קמא. בגידול מלוני גליה – חוות רודד; תירס – גדי בר־עמי ממושב משואה; תבלינים – **דוד אברמוב** מכפר־חיים; תות־שדה – **פחרי נאסר** מטירה, **רינה פלג** ממושב בר־חיים;

בפירות: ענבים – **גיל גבעוני** תחנת סידרון. **גזרי; לוצי** – **ישראל מורן** ממושב כרמי יוסף; מנגו – **משה הרפז** ממושב אלמגור; אבוקדו – צוות האבוקדו בקיבוץ **יחיעם, יעקב גולדשטיין** – בנימינה, בית־אריזה לאבוקדו – גרנות; גידולים שונים – **אלי רוטר**, מושב גן השומרון; בענף־הפרחים: צפורן. סטנדרט – **קובי פרווליך** – מושב מזור, ורדים – **ג'ורג' זינגר** – מושב בצת, גיפסונית **יוסי ללום** – מושב גני־טל – צמחי־בית; **יוסף תמיר** מכפר הס; גידולים בפיתוח – **יאיר ומיכה פרנק** – מושב גבעת־חן, ניסן לוי – מושב ניר־משה, בית־אריזה לפרחים יזרעאל.

להלן פירוט הנימוקים להענקת התואר לחלק מהמצטיינים:

1. **יעקב פרווליך**, שזכה על תרומתו לקידום היצוא החקלאי, סייע בפיתוח צפורן־סטנדרט, איתר זנים חדשים ליצוא והעשיר את מגוון הפרחים במשקו.
2. **ג'ורג' זינגר** – מחלוצי ענף הוורדים בישראל, שהגיע להישגים מקצועיים נכבדים, לפריון נאה ואיכות מעולה.
3. **יוסף ללום** – בעד הישגים מרשימים בגידול הגיפסנית, פתוח לחידושים בענף תוך שיתוף־פעולה הדוק עם שירות ההדרכה במשרד־החקלאות.
4. **יוסף תמיר** – הצטיין בגידול צמחי־בית בתחום הכלכלי והמקצועי, במיוחד ביצוא יחורים. תורם מזמנו להדרכת חקלאים בענף.
5. **יאיר ומיכה פרנק** (משק פרנק) – חלוצים בגידולים בפיתוח, מייבאים חומר ריבוי ומשתפים פעולה בביצוע ניסויים עם מדריכי משרד־החקלאות.

לכל טיפה יש "נען"

המטרה: למעלה מ־60 דגמים יחודיים של ממטירים. לשדה, לגן ולמטע

טיפטוף: "נען טיף" - השיטה המתקדמת ביותר להשקייה בטפטוף - צינור "נען טיף" עם טפטפת אינטגרלית רגילה ומווסתת במבחר גדול של ספיקות

מכונת השקייה ניידת: קטנה בממדים גדולה בביצועים

שרות שדה: תכנון, ייעוץ, הדרכה וליווי אישי

בית היוצר לכל שיטות ההשקייה.

נען־מוצרי השקייה בע"מ

המטרה וטיפטוף: צוות שרות השדה של נען עומד לשרותך
קיבוץ נען 73263, טל. 08-442233, פקסי 08-442109
שרות שדה, טל. 08-442116, 08-442120;
תל אביב, יפלגי דרך פ"ית 28, טל. 03-372544

ברזים כדוריים

הכתובת שלך לאביזרי צנרת

לבניה, חקלאות ותעשיה
• מעבר מלא - מידות "3-"¼
• לחץ עד 64 BAR
• אטמים מטפלון -40°C + 200°C
• הברגות תיקניות B.S.P.T.

פלג תעשיות בע"מ
בני־ברק, ז'בוטינסקי 7, טל' 03-789192 (מאחורי מכון מור)
מרכז השיווק: ת"א, רח' 1274 מס' 8, טל' 382076

פרסום לאור

מרסקת למטעים

היום במחירים יציבים וברי תחרות

לרסוק גזם מתוצרת „רסס" בע"מ
מהדגמים RS – 180

להפעלה בכרם ומטע נשיר ולעבודה קשה יותר בפרדסים, לרסוק כפות תמרים ואחר.
• תיבת ההעברה גדולה לכל עומס
• תמסורת רצועות נכונה למניעת החלקה ובלאי
• מעביר כח BYPY עם מצמד
• גליל נסיעה או גלגלים לפי בחירה
• הפטישים לרסוק מעולה. חתוך וכסוח – חסכון בכח

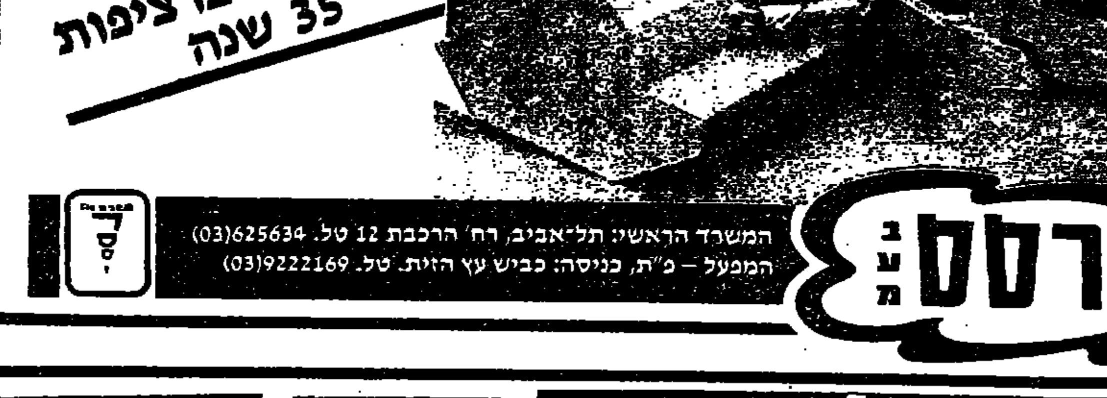

עם רסס בע"מ באמינות וברציפות 35 שנה

רסס בע"מ
המשרד הראשי: תל־אביב, רח' הרכבת 12 טל. (03)625634
המפעל – פ"ת, כניסה: כביש עץ הזית. טל. (03)9222169

גרפיקאית ביצועיסטית

במפעלנו בנתניה למדור אריזה של מחלקת הרכש דרושה גרפיקאית/ביצועיסטית.
★ ביצוע גרפי לדברי אריזה.
★ גרפיקה לפרסומי החברה.
על המועמדת לשלוט בשפה האנגלית.
שעות העבודה 07.30-16.30,
5 ימי עבודה בשבוע.

נא לשלוח קורות חיים לאביק בע"מ, ת.ד. 2077 ר"ג 52120 עבור רחל טעם.

אביק בע"מ
הכדור בידיים שלך

לקראת תחילת פעילות החברה במתן שרותי־חרום לחולי לב ולשייכים לקבוצות סיכון בתחום מחלות הלב, נותרו מספר משרות פנויות לתפקידים הבאים:

תורן מוקד
כישורים דרושים:
• את או אחות מוסמך/כת
• ניסיון בטיפול נמרץ לב
• נכונות לעבודה במשמרות

כח עזר רפואי לניידות טיפול נמרץ
כישורים דרושים:
• את או אחות מוסמך/כת
• ניסיון בטיפול נמרץ כללי–רצוי
• נכונות לעבודה במשמרות

בשני התפקידים קיימת אפשרות לעבודה בחצאי ניידות. להביעה פגישה, נא לפנות לטל' 419281 בימי ב'-ה' החל מיום ג' בין השעות 8:30-14:00.

שח"ל
שרותים רפואיים בע"מ

לחברה מסחרית גדולה
דרושים:
טכנאי אלקטרוניקה
★ בעלי נסיון בתיקון מכונות להעתקת מסמכים
טכנאי אלקטרוניקה
★ בוגרי צבא – ח.מ.מ, להיקון מכונות להעתקת מסמכים
נא לפנות 03-613801, 03-611521.

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו, חברת יבוא ושיווק בצפון תל־אביב, דרושה
מזכירה עצמאית
בעלת נסיון לתפקיד אחראי ורב אתגר. הכולל ארגון וניהול המשרד וקיום קשר שוטף עם לקוחות החברה. העבודה מגוונת ומעניינת, ודורשת כדור ודייקנות ברביים ויחסי אנוש מעולים. ידיעת הדפסה עברית־אנגלית, תכתובת טלקס ורקע במיכון בהנה"ח – הכרחיים. תנאים ושכר הולמים למתאימה.
לפנות לשלומית – 03. 297741, משרה 861.
סודיות והשובה מובטחים לכל פונה.

דרוש
שבת זזז בע"מ
סוכן מכירות לאופנה ספורטיבית לאיזור המרכז (רחובות־חדרה) + נסיון + רכב
טל: 02-710831

רכוש ספר
מספרית
דבר

קצין במילואים

אתה המחפש אתגר אישי, המעונין בעיסוק בלתי שגרתי שבו תוכל לתרום ולהתפתח.
אם אתה בעל השכלה תיכונית מלאה וגילך 21–28.

בוא והצטרף אלינו

אנו מציעים לך עבודה קבועה שבה תמצא:-
• תפקיד הכרוך בפעילות שטח.
• עצמאות, ענין רב וסיפוק; אפשרויות לקידום וגיוון.
• אפשרות לצאת כעבור שנים אחדות לשליחות בחו"ל ו/או ללימודים אקדמאיים מלאים.
• שכר ותנאי שירות טובים.

פנה נא אלינו לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד – 61392) עבור הדס. ציין מס' ת"ז וטלפון ופרט נא את תולדות חייך.
– סודיות מובטחת –

מילא
מרכז יעוץ למשאבי אנוש

עבור אחד מלקוחותינו
דרושה מזכירה למנהל כללי של ארגון גדול במרכז הארץ

דרישות התפקיד:
★ נסיון של 5 שנים לפחות במילוי תפקיד מזכירה.
★ כושר ניסוח בכתב.
★ כושר לקיים מגע עם קהל לשם קבלה ומסירת אינפורמציה.
★ ידיעת השפה העברית על בוריה.
★ ידיעה טובה של השפה האנגלית.
★ הדפסות בעברית ובאנגלית חובה.
★ נכונות ויכולת לעבוד במידת הצורך שעות נוספות מחוץ לשעות העבודה הרגילות.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד לת.ד. 22511 תל אביב עבור משרה 206 בצרוף קורות חיים. סודיות מובטחת. רק פונים מתאימים יענו.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הסתדרות מדיצינית הדסה

דרושים
טכנאי רנטגן
במשרות מלאות וחלקיות

נא להתקשר
לטלפון 02-446226, 447136
עד שעה 13.00
או בכתב, לאגף כח־אדם
ת.ד. 12000 ירושלים

לכפר הנוער מאיר שפיה
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ח
1. * **מדריכים חברתיים** – הכרחי נסיון קודם בהדרכת נוער.
2. * **מרכז משק ילדים**
הכישורים הנדרשים:
א. נסיון בהוראה בחקלאות בכיתות.
ב. בעל הכשרה ונסיון בגידול ירקות, פרחים ובעלי חיים שונים.
ג. ערניות ונכונות לסייע מדרשה רופין בהוראה חקלאית והוראה הכינוס.
3. * **מורים מחנכים חט"ב**
וחט"ע
* **מגורים במקום חובה.**

למושב חאבה בערבה
דרושים/ות
לשנה הבאה
מדריך חברתי
*
לקייץ תשמ"ז
גננות ומטפלות – רווקות
לשנת הלימודים תשמ"ח
מטפלות לגיל הרך – רווקות
גננת – רווקה
נא לפנות לטלפונים: 057-81475, 057-81511, 057-81513

עובדים רצינים בחברה איתנה!
מהנדס בנין ופתוח
בכיר
לעבודה בצפון הארץ
לתפקיד:
מהנדס מחוזי
תאור התפקיד:
* אחריות לתכנון עבודות בניה ופיתוח
* אחריות לביצוע עבודות בניה ופיתוח
* אחריות להכנת תכניות עבודה שנתיות
* ניהול צוות עובדים
דרישות התפקיד:
* 10 שנות נסיון לפחות בתחום ביצוע ופיקוח
* יכולת בהכנת תכניות בניה ופיתוח
* יכולת ניהול מו"מ עם קבלנים
מקום מגורים:
צפון הארץ – חובה
מועמדים מתבקשים לשלוח קורות חיים לחברת דנאל בע"מ רח' בן־יהודה 7 ירושלים מיקוד 94624.
ייענו רק מועמדים העונים על הדרישות ובעלי נסיון מוכח.
חברה לשירותי כוח אדם
דנאל

מלם מערכות בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עצמאי/ת

תאור התפקיד:
- הנהלת חשבונות באופן עצמאי
- רישום פקודות יומן והתאמות
הכישורים הנדרשים:
- השכלה תיכונית
- סוג 2 או 3 בהנה"ח
- נסיון של 5 שנים לפחות בהנה"ח
- עדיפות לבעלי נסיון בהפעלת תכנה ב"חשבשבת"
מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל, יפנו בכתב יד, בצירוף קורות חיים אל: ת.ד. 13016 ירושלים 91130 בציון עבור "מנהל/ת חשבונות עצמאי".

לחברה מסחרית העוסקת ביבוא ושיווק מחשבים
דרושים
א. **מנהל/ת חשבונות בכיר/ה**
כפוף/ה לחשב החברה
דרישות התפקיד:
1. סוג מדופלם בהנה"ש
2. נסיון 5 שנים לפחות בתפקיד זהה.
3. נסיון בעבודה עם מערכת ממוחשבת.
4. ידע בהכנת משכורות ממוחשבות.
5. ידע בהכנת דוחות כספיים ותמחירים.
6. פקות על צוות עובדים.
7. התמצאות בביטוח
8. ידיעת אנגלית
ב. **שליח/נהג**
לאספקת צווי ללקוחות ולשליחויות משרדיות
נדרש רשיון לרכב קלטנוע
טלפון 3307436 (ערב)

למשרד רואי חשבון
דרושים/ות
1. **רואה/ת חשבון.**
2. **בוחנים/ות**
בעלי שתי שנות נסיון לפחות.
נא לפנות לטל': 03-653340

לכפר הילדים "אשלים"
מוסד חינוכי טיפולי פנימייתי –
בבאר־שבע
דרושים
א. **מנהל לשנה"ל התשמ"ח**
הכישורים הדרושים:
– תואר ראשון בחינוך או בעבודה סוציאלית
– נסיון בניהול של 3 שנים לפחות.
ב. **אם בית לשנה"ל התשמ"ח**
הכישורים הדרושים:
– הכשרה מתאימה ונסיון קודם.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לאגודת "קרן תיאורי שלמה", ת.ד. 399, באר־שבע

תפרון מפעלי טקסטיל
בע"מ
למשרדיו בתל אביב דורשת
פקידת יצוא
בעלת נסיון בתהליכי יצוא, למשרה מלאה
03-223185 לסורינה

למפעל לבנין מכונות המתמחה בפרוייקטים מתוחכמים באזור ת"א
דרושים
1) **מהנדס מכונות בכיר**
2) **הנדסאי מכונות בכיר**
לעבודה מעניינת בתיכנון ופיתוח של מכונות ומערכות שינוע מתוחכמות ומתקני הרמה.
הכישורים הדרושים:
* נסיון בתכנון מכונות בפועל
* יכולת עבודה וחשיבה עצמאית
* תקשורת בין אישית טובה
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי אל: ת.ד. 1334 ת"א 61013 ולציין על המעטפה עבור ה'/57
סודיות מובטחת

לחברה גדולה דרוש
מנהל אזורי
תחומי אחריות:
* ארגון והפעול מערך ציוד ברכבים
* נהול צוות עובדים גדול
* נהול משא ומתן עם לקוחות וספקים רבים.
רצוי בעל נסיון בתחום, יכולת לעבודה מאומצת ובעל נכונות לעבודה בשעות נוספות.
יינתן יתרון לבעלי השכלה מתאימה או נסיון רלוונטי.
נא לפנות בכתב יד: קורות חיים לת.ד. 3196 חדרה
– סודיות מובטחת –
רק מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יענו ורק אלה ייענו.

למוסד ארצי גדול בשטח המזון
דרושה
מנהל/ת חשבונות
סוג II
עם נסיון של 3 שנים לפחות, מגורים באיזור ת"א וגוש דן.
מועמדים מתאימים לדרישות מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 26137 תל־אביב מיקוד 61261 עבור מנהל/ת חשבונות
סודיות מובטחת

עיריית תל־אביב־יפו
המחלקות לפנימיות וילדים
דרושים
* לפנימיות הילדים של מינהל החינוך הנוער והתרבות:
א. מבקרות על התזונה והבית
בחצי משרה
ב. עובדת סוציאלית במשרה חלקית
ג. פועלי נקיון.
נא לפנות למנהל החינוך, טל. 03-438528, בין השעות 08.00–12.00 או 03-438041
* **פסיכולוג חנוכי או קליני**
לניהול צוות עובדים העוסק באיבחון מיון וטיפול בנוער מנותק.
דרישות התפקיד:
פסיכולוג מוסמך עם נסיון בעבודה טפולית עם בני נוער
נא לפנות למר אבי סער – מנהל המחלקה לקידום נוער בעיריית תל־אביב טל. 438315
* **גננים לתזמורת נשפי ת"א**
לאחר שרות צבאי, עם נסיון קודם בנגינה בתזמורת בכל כלי הנשיפה והקשה.
המעוניינים יפנו לרישום למחלקה במקום
טלפונים: 438210 – 438776 – 438147

דרושים במקצועות
מהנדסי מכונות להשתלבות במערך האחזקה של 2 האתרים (באר־שבע ורמת־חובב) לתפקידי אחזקה ושיפורים במיתקנים כימיים.
דרוש נסיון בתעשיה כימית. תיתכן עבודה גם בשעות לא מקובלות. נסיון קודם (עד שנתיים) – יתרון.
מועמדים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת"ד 60 באר שבע 84100 בציון הסימוכין

לחברת יבוא ושיווק
מוצרי חשמל ביתיים
דרושים
1. **מחסנאי עצמאי**
בעל נסיון מוכח של מספר שנים.
2. **פקידת שרות**
לקיום קשר ומגע עם לקוחות, רק בעלות נסיון מוכח במתן שרות לקוחות המנבה למשרה זו.
3. **פקידה לעבודה בנ"ל**
למשרה חלקית לשעות אחר הצהריים בלבד (מ"ג עד 7)
נא לפנות טלפונית:
עבור משרה מס' 1 לטלפון: 03-350106 (לברכה)
עבור משרות 2 ו־3 לטלפון: 03-283238 בין השעות 11.00–14.00

דחפון שירות מודעות טלפוני 24 שעות של **דחף** לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

הסתדרות מדיצינית הדסה
לאגף ענ"א ומרכז חישובים
גדול ודינמי
דרושים
מתכננים/מתכנתים/
ראשי צוותים לפרויקטים
בענ"א/מערכות מידע/
סיסטם
במערכות VAX/VMS, ORACLE, RDB
דרושה השכלה אקדמית מתאימה ונסיון

נא לפנות טלפונית 02-447100
או בכתב לאגף המחשב
ת.ד. 12000 ירושלים
המשרות מוצעות לנשים וגברים כאחד

למפעל מזון גדול באזור
ראשון לציון
דרוש
מהנדס מכונות מנוסה
(משרה 1675)
בעל נסיון תעשייתי מוכח
לניהול מערך האחזקה והפיתוח
תפקיד מעניין ורב אתגר
המועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד בלבד, אל ת.ד. 11024, ת"א 61110
ויציינו מספר משרה.
המודעה לשני המינים
– סודיות מובטחת –
תהל
תהל ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

RS שרותי כח אדם
1987 השרות המוביל
לעבודה קבועה בחברתנו
דרושה:
מזכירה – שפת אם אנגלית
– עם נסיון קודם לעבודה עצמאית
– הדפסה אנגלית – הכרחית
– התפקיד מעניין, אחראי ומגוון
– העבודה במשרה מלאה
– תנאים ושכר הולמים למתאימה.
או.אר.אס כפר אתרים 134 תל־אביב
טל: 03-202460.

לבית החולים הפסיכיאטרי
"גהה" פ"ת
דרושים:
אחים/יות
לעבודה במשמרות
לפרטים נא לפנות: להנהלת שרותי הסיעוד
טל. 03-926276

RS שרותי כח אדם
1987 השרות המוביל
* **מלחימות/מחוטות**
– נסיון של שנתיים לפחות בהלחמת מעגלים מודפסים.
– עבודה במשמרת ראשונה ושניה באיזור גוש דן.
– שכר גבוה במיוחד.
– הסעות וארוחות מובטחות.
* **מבקרות איכות**
– נסיון של 3 שנים לפחות בביקורת חשמלית ויזואלית.
– עבודה במשמרת שניה באיזור גוש דן.
– שכר גבוה במיוחד.
– הסעות וארוחות מובטחות.
* **מאבטחים**
– לעבודה בלוד ב־3 משמרות בכל שבת.
– פרופיל 72 ומעלה.
– השכלה 11-12 שנות לימוד.
– הסעות וארוחות מובטחות.
מועמדים יפנו לציפי או אגי
בימים א'–ה' בין השעות 08.30 עד 16.00
ובוים ו' עד שעה 12.00
מעוניינים במבקש מילואים...

לחברה גדולה באזור המרכז
לניהול צוות עובדים וצי רכב
גדול
דרוש:
מוהל תפעול בכיר
יוצא קבע
נסיון של מספר שנים בניהול הענף
יועדף מועמד בעל הכשרה ונסיון בניהול משק ו/או מפעל מגורים באזור גוש־דן
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3196 חדרה
סודיות מובטחת

דרושים
36 IBM קלדניות
(תושבות ראשל"צ/בת ים/חולון)
להתקשר לעמוס טל. 03-9611696
03-9610891
שלב הקאופרטיב המאוחד להובלה
בע"מ

למושב חצבה בערבה
דרושים/ות
1. **גנן מנוסה ורציני**
לאחזקת גני ציבורי.
2. **קלדנית/מפעילה**
למחשב י.ב.מ. 34.
3. **פקידת שיווק.**
לפנות בטלפונים: 057-81513, 057-81511
בשעות היום

עיריית תל־אביב־יפו
דרושים
* **מזכירה בכירה ללשכת מהנדס העיר**
הכישורים:
* השכלה תיכונית
* נסיון של שנתיים לפחות בעבודה דומה.
* נבונות לעבודה בשעות חריגות.
לקביעת ראיון לפנות לטל' 03-437302/5
לגב' נטע.
* **למחלקה לכיבוי אש**
נהגים בעלי רשיון ג', עד גיל 30 לאחר שירות צבאי מלא.
נא לפנות למחלקה לכיבוי אש, טל' 5462222 לקצין המינהלה.

סוכני מכירות בשעות הפנוי והתוצאה לאזור
דרושים:
לעבודה באזור תל־אביב
02-2341313 דני/חנן

לחברת יערן ברמת החיל
דרושה:
מעבדת תמלילים
עברית/אנגלית
לתוכנת וורדמיל 4.18
למשרה מלאה 08.00–16.00 5 ימים בשבוע
03-4961412-3

למפעל גורות בנין גדול במרכז־חיפה
דרושים
סוכני מכירות מעולים
בכל הארץ – ובמיוחד באיזור המרכז.
* בעלי נסיון בענף גורות הבנין, ובמכירה לקבלנים ולבונים.
* תנאים מצויינים למתאימים.
(אפשרי גם סוכנויות שיווק קיימות)
לפרטים טלפון: 04-721357/8, 04-729074

דרוש
מנהל
לפרויקט חברתי – שיקומי יחודי
תיאור הפרויקט: מסגרת פרטית באיזור הרצליה לשיקום חברתי ונפשי של נוער נכה.
הכישורים הנדרשים: עובד סוציאלי/פסיכולוג/איש חינוך מעל גיל 30 ובעל נסיון מוכח בעבודה עם ילדים ונוער, רצוי נסיון בניהול ובהנהגת צוות העבודה בשעות לא מקובלות.
נא לפנות אל: ת.ד. 11449 תל־אביב 81113 ולצרף קורות חיים בכתב יד.

לחברת בניה בחולון
דרוש
מנהל חשבונות
מעולה ומנוסה
לתפקיד סגן חשב ומנהל מחלקת הנהלת חשבונות.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף תולדות חיים לת.ד. 1575 חולון מיקוד 58118

לרשת חנויות גדולה בענף הטקסטיל באזור ת"א
דרוש ה
מנהל חנות – בוגר
תיכון
בעל נסיון מסחרי, בעל כושר ארגוני
לניהול צוות עובדים. לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים לת.ד. 24238 ת"א
מיקוד 61241
– סודיות מובטחת –

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושה
עובד/ת רווחה
בחצי משרה
לפיתוח והפעלה של תכניות רווחה לעובדים. קידום יחסי אנוש ותכנון מסלולי קידום אישי ומקצועי.
הכישורים הדרושים:
בעל/ת תואר ב.א. בעבודה סוציאלית רצוי בעלת נסיון בתחום הרווחה (ברמה אישית, פרטית וקבוצתית) באירגון ומינהל.
נא לפנות טלפונית, 02-422768
למנהלת לשרות סוציאלי או בכתב לאגף כח־אדם ת.ד. 12000 ירושלים.

עיריית תל־אביב־יפו
פקחים בחופי הרחצה
דרושים עובדים (אפשר גם סטודנטים) לעבודות בקוח בחופי הרחצה בעונת הרחצה 1987 העבודה עונתית.
דרישות התפקיד:
א. יוצאי צבא
ב. סוג בריאות גבוה.
ג. בוגרי 10 שנות לימוד לפחות.
נא לפנות למחלקת החופים בעירייה, קומה 8 חדר 424, טלפון 438618

למפעל מזון באזור
קרית־מלאכי
דרוש(ה)
מנהל(ת)
מעבדה
דרישות התפקיד:
* טכנולוג מזון
* נסיון בתפקיד דומה
* תושב האזור
– תנאים טובים למועמד המתאים –
נא לפנות בכתב בצירוף נסיון קודם לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2244 (מיקוד 31040)

למשרד
אמנויר
בנתניה
דרוש/ה
פקיד/ה
למשרה מלאה לנהול המשרד
המעוניינים יפנו בכתב קורות חיים לת.ד. 142
חדרה עבור: וינגרט יהודית

הלוח הכלדי
דרוש
מנהל עבודה לבנין
לעבודות גמר למשרדים
ברמה גבוהה.
טלפון: 03-427657
בערב.

לרב־בריח
מהנדס מכונות לתיכנון
בעל ניסיון של 5 שנים בתיכנון מכני בתחום עיבוד שבבי, עיבודי פח ותהליכים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים, לת.ד. 465 יבנה, מיקוד: 70653.
רב־בריח: מקום גדול לעבוד בו

צעיר מבריק
בעל השכלה נרחבת
וניסיון פיקודי וניהולי
מעוניין בהצעות עבודה רציניות בעסקים או תעשיה
ת.ד. 22374 ת"א

כימוביל בע"מ
דרושים
נהגי סמיטריילר
העונים לדרישות הבאות:
* מגורים באזור חיפה קריות
* גיל 28 ומעלה
* 5 שנות נסיון בנהיגת גורר תומך
מועמדים מתאימים העונים על הדרישות הנ"ל בלבד מתבקשים לפנות בטלפון 04-722237 לשאול.

עוף משק בע"מ
רח' אהליאב 26 ירושלים
דרושים
1. **חשמלאי** עם ידע בקירור
2. **מכונאי תחזוקה** עם נסיון מוכח בתעשיה.
3. **קלרקיסט** לעבודה בקירור.
4. **שוקל** לשוקל ממוחשב.

דחף למרכז הסניפים:
ת"א דחף מרכז | ת"א דחף דיזנגוף | ת"א דחף בן יהודה | ת"א דחף אלנבי | למפרסם מודעה! **דחף** כ־דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון | חיפה דחף | ירושלים דחף | דחפון שירות מודעות טלפוני טלפון 03-611001 | ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

עירית נתניה

מכרז פומבי מס' 24/87

מתבקשות הצעות מועמדים למשרה של:

מזכיר העיריה ומנהל אגף מזכירות ומינהל

דרישות המשרה:

א. השכלה אקדמאית, לפחות תואר ראשון, באחד התחומים הבאים: כלכלה, מנהל עסקים, מנהל צבורי או משפטים.
ב. נסיון מוכח בתפקידי ניהול והפעלת צוות עובדים.
ג. כושר ניהול מו"מ עם גורמי חוץ ופנים.
ד. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בורין, ידיעת שפה נוספת רצויה.
ה. רצוי נסיון פקודי בצה"ל.
ו. גיל 30–45.
ז. כושר הבעה בכתב ובע"פ.

המועמד הזוכה ידרש להתגורר בנתניה.
הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורים.
טפסים להצעות מועמדים בצרוף תולדות חיים, בכתב יד המועמד, התעודות והמסמכים הנדרשים יש להגיש למחלקת המנגנון עד יום ששי כ"ג אייר תשמ"ז (22.5.87).
את הטפסים ניתן לקבל במזכירות העירייה, רחוב הרצל 18, נתניה.
בקשות שתגענה ללא תעודות כאמור, לא תובאנה בחשבון.

למפעל גדול העוסק ביצוא

דרושים

1. **תדמנית מנוסה**
בעלת ידע בטריקו וסריגים
2. **מבקר/ת מתפרות**
בעל/ת ניסיון מוכח ורישיון נהיגה
3. **מנהל מתפרה עצמאי**
בעל ניסיון בניהול צוות של 60 איש.

– סודיות מובטחת –

לפנות בכתב יד בפרוט מלא של ניסיון קודם לת.ד. 83124 תל־אביב

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן־גוריון

במסגרת רשות שדות התעופה

דרושים/ות מועמדים לתפקיד בטחוני ניהולי מענין בנתב"ג

א. העבודה מוצעת במשרה מלאה/חלקית במשמרות
ב. תנאי קבלה
1. לאחר שרות צבאי מלא בתפקיד פיקודי, יועדפו קצינים/ות.
2. שנים עשר שנות לימוד לפחות (אפשרות להעסקת סטודנטים).
3. דוברי אנגלית ברמה גבוהה, שפות נוספות – יתרון משמעותי.
4. מצב בריאותי – תקין.
5. הופעה נאה.
6. מגורים באזור גוש דן – חובה בתקופת החווה.
7. תקופת התקשרות מינימלית – שנה וחצי.
ג. כישורים נדרשים
1. כושר ניהולי – יכולת לניהול והפעלת צוות עובדים
2. כושר ביטוי בע"פ ובכתב ברמה גבוהה.
3. יכולת לקיים יחסי אנוש ברמה טובה.
ד. מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל, מתבקשים להמציא קורות חיים בכתב ידם לא יאוחר מ־10 במאי '87 – תוך מתן דגש על עברם הפיקודי – ניהולי.

כתובת למשלוח עבור א.ד. – בטחון נתב"ג
ת"ד 7 לוד מיקוד – 70100.

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

דרושות/ים

עובדי שדה לסקר מטעים באזור הדרום.

הדרישות:
– רקע חקלאי
– יוצאי יחידות שדה או מודיעין.
– ידע בתצ"א ושימושיו כעובד עצמאי.
– יכולת ניווט והתמצאות בשטח.
– בעל רכב
– מגורים באזור הדרום בין סביבת רחובות לבין קרית־גת.

העבודה היא זמנית לתקופה של כ־5 חודשים.

למשרד עו"ד

דרוש/ה

עו"ד

שכיר/ה צעיר/ה בעל/ת נסיון.
להתקשר לטלפון: 03-290707 או 03-290708.

בית הספר התיכון לאזור רמלה לוד

דרושים

מורים לתשמ"ח:

כלכלה, צרפתית, אנגלית, סוציולוגיה, תנך

בדבר פרטים נא לפנות למזכירות בית הספר
טלפון 08-224768 08-222900

לחברת אופנה

בעלת רשת חנויות

דרושים

• **מנהל חנות בירושלים**

• **דקורטור/ית**

למוסד פיננסי גדול

דרוש

הנדסאי/טכנאי מיזוג אויר

קשת אילון

לחברת קנית

פקידה במשרה מלאה

פקידה במשרה חלקית

למנהלת מחלקה

דרוש/ה

מדריך/ה

תרופארם

רוקח/ת רפואי/ת

הספקה

מקדמי מכירות

בענף התעשיה ואספקה טכנית

למרכז שקום

דרושה

בוגרת פסיכולוגיה,

מדעי התנהגות או רפוי בעסוק לתפקיד של מאבחנת

לקרוסל חפצי נוי בע"מ

דרושה

פקידה ליבוא

ידיעה באנגלית הכרחית
הפעלת טלקס ומחשב
03-7516180

דרושים

★ יוצאי ח"א
★ מחסנאי טכני
★ מסגר מיכני

למשרד נסיעות בתל־אביב

דרושה

מנהלת חשבונות

למשרד עורכי דין

דרושה

מזכירה/ כתבנית

רשות השידור

לעבודה במחלקה החדשה "בקול־ישראל" בירושלים

דרושות

כתבניות

הודעה שאינו עומד בחוק הזדמנויות שוות בתעסוקה, תשמ"א 1981

לסניפנו בחיפה

דרושים

1. **מחסנאי חלפים לרכב**
2. **מנהל/ת חשבונות**

אמקור בע"מ

דרוש

מנהל ייצור

מהנדס "יצור"

הוצאה לאור ופרסום רוצים אותך עכשיו!

מביא לדפוס

בעל נסיון וידע בדפוס צבע והפרדות צבעים.

אחראי על ה"ביצועיסטים"

בעל נסיון מקצועי וניהולי קודם.

המעוניינים יפנו בכתב יד, בצרוף קורות חיים, נסיון בעבודה ומס' טלפון להתקשרות, לת.ד. 33023 ת"א 61330, למיכל.

-סודיות מלאה מובטחת-

דפרזהב

U-MAN

עבור חברת ביטוח

מצליחה בתהליך גידול מואץ

דרוש

מפקח רכישה מנוסה

אם חנך עונה על הדרישות לעיל וחושב שאינך ממצה כרגע את הפוטנציאל האמיתי שבך

התקשר עמנו עוד היום
ליהודה בטל' 03-295694
משרה 162
סודיות תשמר בקפידה

באם חנך בשרונית/ת ושאפתני/ת
האומן/ה לשינוי או הסבה מקצועית

אנו נכשיר אותך לאיש מכירות מעולה

אצלנו תמצא: הכנסה גבוהה • תמורה מלאה למאמץ • בטחון ויציבות • אוירה נעימה • ידע וניסיון של 19 שנה

דרושים

נציגי/ות מכירות

בעלי רכב, לאזור ת"א והמרכז

נציגי/ות מכירה בטלפון

לעבודה במשרד 5 ימים בשבוע, לאזורי ת"א, חיפה וירושלים.

המעוניינים/ות יפנו בכתב בלבד, בציון תולדות חיים וטלפון להתקשרות לת.ד. 33023 תל־אביב 61330 עבור גילה.

דפרזהב

קריירה

שרות כח אדם

לאחד מלקוחותינו

דרוש/ה בעל נסיון בתחום האשראי בבנקאות

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו חברת יצור ושיווק למוצרי פלסטיקה הגדולה בישראל דרוש

הנדסאי תעשיה וניהול

לפנות לשלומית בטל' 03-297741
משרה 863
סודיות תשמר בקפידה

U-MAN

מנהל יצור

לפנות ליהודה בטל': 03-295694.
משרות 860
סודיות תשמר בקפידה.

מכללת בית ברל

שרותי חינוך ממוחשבים

דרושים

מתכנת/ת על מחשבי י.ב.מ. P.C

בשפות: C, Pascal, d.Base 3+

בדבר פרטים נוספים נא להתקשר לטל. 03-490953

הזדמנות נדירה

להשתלב בענף ומומחה של רשתות תקשורת מקומית (LAN)

איש מכירות

עם:
– נסיון במכירת מערכות מחשב לאירגונים גדולים.
– רקע במחשבי פ.סי.

לפנות לעמית טל: 03-7511914/5/6/7

– סודיות מובטחת –

רכוש ספר ספרית דבר

למשרד מהנדסי בנין

דרושים:

1. מהנדס בנין בוגר טכניון.
2. הנדסאי/ת שרטט/ת – קונסטרוקציות

בעלי 4־5 שנות נסיון מוכח בארץ
טל' בעבודה: 03-444119
בערב: 052-553015

למפעל העובד ליצוא

דרושים

בוגרי בי"ס מקצועי לעבודה בשטח המתכות היקרות

תנאים טובים למתאימים
03-7510066

דרושה

מנהלת חשבונות מעולה

עם נסיון של 5 שנים והמלצות בשעות 8.00־15.00 מ־
052-449002

דרוש

דפס מעולה

על מ' הידלברג ופרווה
תנאים טובים למתאים
טלפון 03-834828
03-820810

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו, חברת יבוא מצליחה בתחום הציוד הרפואי,

דרוש/ה

מנהח"ש

לעבודה עצמאית ומעניינת, הדורשת השקעה ו"איכפתיות". סוג 2 לפחות וכן ידיעת אנגלית ברמה טובה – הכרחיים. העבודה בשיתוף־פעולה הדוק עם צוות, ובאווירה נעימה. נדרשים יכולת ארגון ונסיון בהנהח"ש ממוחשבת.
ענין, סיפוק ותנאים טובים מובטחים למתאים ה.

לפנות לשלומית – 03/297741. משרה 823.
סודיות תשמר בקפידה.

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו
חברה מובילה בתחום המחשבים
דרוש

איש מכירות מעולה

בעל הצלחה מוכחת במכירות ונסיון של 3 שנים לפחות בתחום המחשבים לתפקיד מעניין ורב אתגר, הכולל פיתוח השוק ואיתור יעדים חדשים.

התפקיד אחראי ויצוגי ודורש יכולת מעולה בניהול מו"מ ויחסי אנוש מעולים.
הכרת מחשבי מיקרו, סופר מיקרו, חומרה, אפליקציות מסחריות, רשיון נהיגה ומגורים בגוש דן – הכרחיים.
יכולת הכנסה גבוהה מאוד למתאים.

לפנות ליהודה בטל: 03-295694 משרה 253
– סודיות תשמר בקפידה –

אנחנו נכשיר אותך לתפקיד

אבל כדי שנעשה זאת, אתה צריך להיות בעל השכלה של טכנאי כימיה או בוגר בי"ס מקצועי אחר ולגור בגוש דן.
אם אתה מתאים אנו נכשיר אותך לעבודה כיצור כימי בחברת התרופות הדינאמית ביותר בארץ.
העבודה ב־3 משמרות, ששה ימים בשבוע. תנאי השכר הינם מן הגבוהים במשק.

לפרטים נא לפנות בטלפון לרחל נועם 03-7511261 החל מיום ג' הקרוב.

אביק בע"מ

הכדור בידיים שלך

של היום הוא חדש

חוק הזדמנויות שוות בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה בגלל מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העברייניים צפויים לעונש על פי החוק.

هكذا من الأصل

שלל מבצע „אסיף" בב"ש: 44 סוחרי סמים מהבכירים

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

סוכן משטרה, שהושתל לפני כחצי שנה בבלדר סמים, הביא אתמול בבאר־שבע למעצרם של 44 סוחרי סמים, המוגדרים במשטרה כ„צמרת העבריינות" בבירת הנגב. הסוחרים נעצרו במסגרת אחד המבצעים רחבי ההיקף ביותר שערכה המשטרה בעיר בשנים האחרונות לבלימת נגע הסמים.

במבצע, שזכה לכינוי „אסיף", נטלו חלק 170 שוטרים מתחנות באר־שבע, אופקים, ערד, דימונה ואילת, שהסתייעו בכלבי סמים.

במהלך המבצע, שהחל בשלוש בלילה והסתיים אתמול לפנות בוקר, פשטו השוטרים על בתי החשודים אשר עשו במהלך חצי השנה האחרונה עיסקאות גדולות של מכירת סמים עם סוכן המשטרה הסמוי.

מוקד הפשיטה היה בשכונה ד' צפון, שבה נרצחו בעת האחרונה כמה צעירים, ככל הנראה על רקע של מסחר בסמים. ברשות החשודים נמצאו כמויות גדולות של סמים מכל הסוגים, בהם גם קוקאין והרואין.

בבתיהם של חלק גדול מהחשודים נתפס רכוש גנוב, שכלל דברי חשמל ואלקטרוניקה וכן כלי־נשק.

על סמך המידע שסיפק הסוכן הסמוי ועל־פי הראיות שנמצאו, נפתחו אתמול במשטרת באר־שבע 112 תיקים פליליים נגד החשודים.

היום יובאו החשודים להארכת מעצרם בבית משפט השלום בבאר־שבע והמשטרה תידרוש לכולאם עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדם.

דובר משטרת מרחב הנגב פקד רני פרץ מסר, כי ביומיים הקרובים צפויים מעצריהם של חשודים נוספים הקשורים לעיסקות הסמים.

לסופר „דבר" נודע, כי הסוכן המשטרתי שגוייס לצורך המבצע הוא עבריין לשעבר ובמשטרה אין כל כוונה לגייס אותו לקודמתה עם תום הפעילות הקשורה למבצע. מפקד משטרת מרחב הנגב, נצ"ב חיים בן־איון אמר אתמול, כי בכוונה לתת הגנה לסוכן, אחד המפתחים של סוחרי הסמים עקב להשפיע באורח מהותי את עקבות הפעילות בבאר־שבע.

רקטור האוניברסיטה היאגלונית בקראקוב שבפולין הפרופסור דוקטור יוזף גירובסקי הגיע שלשום לישראל כאורח האוניברסיטה העברית בירושלים. פרופ' ד"ר גירובסקי, שהינו חבר ה„סיים" הפולני, הוא פרופסור להיסטוריה ועומד בראש המכון לחקר תולדות יהודי פולין, שהוקם לאחרונה באוניברסיטה היאגלונית. במסגרת ביקורו באוניברסיטה העברית ידון פרופ' ד"ר גירובסקי עם פרופ' חנא שמרוק, ראש המרכז לחקר יהודי פולין שבאוניברסיטה העברית, על תוכנית הכינוס הבין־לאומי על תולדות יהודי פולין בכל התקופות, שיתקיים באוניברסיטה העברית בירושלים בראשית שנת 1988. אתמול ביקר פרופ' ד"ר גירובסקי בקריית האוניברסיטה העברית בהר הצופים.

נגנבה הכספת של הכנסייה הבאפטיסטית

(ע). – אלמונים פרצו שלשום בלילה, סמוך לחצות, לכנסייה הבאפטיסטית ברחוב נרקיס שבמרכז ירושלים, וגנבו שם את הכספת, שהכילה כמה אלפי שקלים ומטבע זר.

המשטרה עצרה כעבור כמה שעות את שומר הכנסייה, המוכר למשטרה, בחשד שהיה מעורב בגניבה.

לפני חמש שנים הוצתה, כזכור, הכנסייה ונשרפה לגמרי ועד היום לא הצליחה המשטרה לשים ידה על המציתים.

נאשם ברצח: התכוונתי רק להפחיד, לא להרוג

הרג בעל מפעל בגלל חוב של 1,500 ש"ח

(ע). – האופנאי ז'ק קלוד חביב, בן 35, הנאשם ברצח מעבידה של אשתו, טען אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, כי לא התכוון להרוג את האיש, אלא רק להפחידו.

חביב הואשם, כי ב־29 בספטמבר 1986 הלך למפעל „סוונטיק" לקונפקציה ברחוב עמק יזרעאל בתל־אביב והרג שם בירייה אקדח את בעל המפעל - אברהם קלנררוב, על שסירב לשלם לאשתו של חביב חוב של 1,500 ש"ח.

בעדותו סיפר הנאשם, בהשיבו לשאלות סניגורו עו"ד צבי לידסקי, כי נסע באותו יום למפעל, לאחר שהתברר לו, כי קלנררוב אינו מוכן לשלם לאשתו, רחל, חוב של 1,500 ש"ח בעד קולקציה שהיא עיצבה בשביל המפעל.

קלנררוב התבחש לחוב, סיפר חביב, ואמר לו כי אשתו „יכולה להגיש נגדו תביעה לבית־המשפט".

לאחר שעתיים של ויכוח, טען העד, הוא החליט „לזעזע" את קלנררוב. הוא שלף אקדח, דרך אותו וירה, כלפי החלון, לשמאלו של המנוח, כדי להפחידו. „לא רציתי לגרום למותו". טען חביב. הוסיף, כי כאשר נוכח לדעת שהמנוח נפגע, עשה הכל כדי להציל את חייו.

בחקירה הנגדית של התובעת עו"ד מרים רוזנבל, אמר העד, כי שנייה לפני הירי ראה קלנררוב מרים ידיו ועוד הספיק לשמוע אותו אומר: „אני אשלם" – אבל זה היה כבר מאוחר. מפני שהירייה כבר נפלטה מקנה האקדח. „לו הקדים בשנייה לא היתה יורה", אמר ז'אן קלוד חביב.

הנאשם טען עוד, כי מרגע הירי ועד שראה את המנוח מוטל פצוע על הרצפה אינו זוכר דבר. מפני ש„היה באובדן חושים".

פרופ' שמאל טיאנו, פסיכיאטר וסגן מנהל בית־ החולים „גהה", שהעיד מטעם ההגנה. אמר, כי „הנאשם הוא בעל אישיות גבולית, חוזר בחוש צדק בלתי מתפשר". הוא אמר, כי גורמים אלה, לרבות סימנים פרנואידיים ונרקיסיסטיים שגילה אצל הנאשם, גרמו לו להגיב בצורה קיצונית, כאשר נוכח לדעת שהמנוח מתכחש לחובו.

מומחה באליסטי מטעם ההגנה, נחמיה סידקיס העיד כי עד הראייה שאמר בבית המשפט כי ראה כיצד מכוון חביב את האקדח אל ראשו של המנוח לא יכול היה לראות זאת מן המקום שבו עמד.

נכה צה"ל לכד חשוד בהתפרצות

(ע). – נכה צה"ל, קטוע רגל, הביא ללכידתו של חשוד בהתפרצות לדירת מגורים בקרית טבעון. החשוד בהתפרצות דוד רז (כחוגלה), בן 29, תושב קרית טבעון, הובא ביום ד' לבית משפט השלום בחיפה. שם ציווה השופט מרדכי הס על מעצרו ל־5 ימים.

בא כוח המשטרה גילה, כי היה זה נכה צה"ל קטוע רגל אשר לכד את החשוד, לאחר מרדף במכונית. הנכה שלף אקדח, שבאמצעותו הכניע את החשוד.

העצור הועבר לנקודת המשטרה, אך הוא נמלט משם לאחר שתקף קצין משטרה. שנחבל בעינו – טען התובע.

המשטרה ייחסה לעצור חשד למעורבות בהתפרצות. תקיפת שוטרים ובריחה ממעצר. החשוד כפר בבית־המשפט בחשדות המיוחסות לו, וטען בתוקף שהוא חף מפשע.

רצף אירועים לרגל ביקור משלחת קטאלונית בבירה

מאת דוד משיח, סופר „דבר" לענייני תיירות

נשיא הממשלה האוטונומית של חבל קטלוניה שבספרד יבוא לביקור בישראל, בלוויית מספר שרי ממשלה, בתוכם שר המסחר והתיירות, שר החקלאות ושר התרבות. המשלחת, שבה יהיו אנשי מדע, 40 אנשי עסקים אקדמיה ואמנות, תגיע לישראל ב־5 במאי ותשהה בארץ שלושה ימים.

במשך שהות המשלחת בישראל ייפגש ראש ממשלת קטלוניה עם ראש הממשלה יצחק שמיר, עם ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס וכן שרי התיירות המסחר והתעשייה ושר החינוך והתרבות.

בירושלים תפתח תערוכה של יצירות קטלוניות עכשוויות, בחסות שר התרבות הקטלוני וכן תפתח תערוכה של רישומים של הצייר הנודע סלוואדור דאלי, אף הוא ממוצא קטלוני, במוזיאון תל־אביב.

בירושלים יוצגו ספרים קטלוניים יהודיים עתיקים וכן יוצג בתערוכה, לראשונה, גיליון עברי־קטלוני ראשון בעולם שחובר בידי רח'ה לוטין.

חייל בדה סיפור תקיפה

מאת שמעון ויים, סופר „דבר" בצפון

חייל בה"ל דרוזי מדלית־אל־כרמל הגיע שלשום בערב למשטרת מרחב העמקים והתלונן, כי כאשר עמד והמתין לטרמפ בכביש צומת גולני־מרר בגליל התחתון, נעצרה לפתע מכונית מדגם „פז'ו 504" ומתא המטען שלה יצא אלמוני, שהחל לחנוק אותו.

החייל הנרגש סיפר, כי נאבק עם תוקפו, אך הלה הצליח לקחת ממנו את נשקו האישי ולהימלט מהמקום, בחסות החשיכה.

כוחות גדולים של המשטרה החלו במצוד נרחב אחרי התוקף ובכבישי האיזור הוצבו מחסומים. על פעולות הסריקה והחיפושים, שנמשכו מספר שעות, בלילה ולפנות בוקר אתמול, פיקד מפקד מרחב העמקים, נצ"מ יוסי כהן. עשרות מכוניות נבדקו, – אך דבר לא נתגלה.

החייל המתלונן נלקח לחקירה נוספת במשטרה ובמהלכה „נשבר" והודה, כי בדה את הסיפור מליבו, כדי לחפות על היעדרותו מיחידתו במשך יומיים. החייל הועבר לטיפולה של המשטרה הצבאית, שעצרה אותו לאלתר.

פקיד ביהמ"ש בעכו שלקח שוחד יישב בכלא 3 שנים

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר"

שופט בית המשפט המחוזי בחיפה ד"ר דן ביין גזר אתמול עונש של שלוש שנות מאסר בפועל וכן קנס של 20,000 שקלים על מי שהיה מזכיר המדור הפלילי של בית המשפט השלום בעכו, לאחר שהלה שהורשע בלקיחת שוחד, בגניבה ובזיוף בידי עובד ציבור.

בכתב האישום נטען, כי הנאשם חוסיין מוחמד עזם מדיר־חנא שילשל לכיסו במשך שש שנים – מנובמבר 1980 ועד נובמבר 1986 – את כספי החייבים בדין. חלקם הגיעו לבית המשפט בעכו, ושילמו מקצת מחובם, ואחרים לא שילמו דבר.

מדובר ב־65 מקרי שוחד ו־15 מקרי זיוף.

התובעת תמי שפיר טענה במשפט, כי אין המדובר ב„מעידה חד־פעמית", כפי שטען הנאשם, אלא בעבירה מתוחכמת, שנמשכה זמן רב.

במהלך המשפט, העלה הסניגור עורך הדין עקיבא כהן להיבין העדים את קצין המשטרה פקד אברהם ביטון ממשטרת מרחב הגליל, שאמר כי הנאשם הודה תוך שעה בחשדות שיוחסו לו ואף גילה מקרים שהמשטרה לא ידעה על קיומם.

השופט קבע בגזר הדין, כי הנאשם מעל בתפקידו כלפי הציבור שבו עבד ובכך הביא לביזוי המערכת השיפוטית ולסיכול הליכי הצדק.

ד"ר ביין הוסיף, כי כאשר מדובר ב„עברייני צווארון לבן", אין מדובר ב„סיפוסים השייכים לעולם הפשע", אלא באנשים מן היישוב, ש„תאוות הבצע העבירה אותם על דעתם".

קצב: יישמר צו הארנונה

יושב־ראש הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות נוזהת קצב פנתה לשר הפנים בעניין הארנונות לשנה השוטפת. בפנייתה לשר קובלת יושבת־ראש הרשות, כי משרד הפנים חייב להבטיח שיישמר צו הארנונות כלשונו, כלומר, שאין הרשויות המקומיות רשאיות לגבות ארנונות מעבר ל־22 אחוזים כתוספת לעומת אשתקד.

לרשות מסתבר, כתבה קצב, כי רשויות מקומיות מסוימות העלו את הארנונה ביותר מ־22 אחוזים הן בהעלאות ישירות והן באמצעות שינוי בסיווג אזורי הדיור. כן תובעת נוזהת קצב לקיים את ההנחות לזכאים במתכונת השנה שעברה. כידוע, צמצמו רשויות מקומיות את גובה ההנחות.

נהג אוטובוס ישראלי נפצע בראשו באורח קל לאחר שנרגם באבנים סמוך למחנה הפליטים ג'לזון ליד בית־אל. לאוטובוס נגרם נזק קל, והנהג שנפצע, טופל במקום.

מתעכב פינוי תושבי שכונת „קנדה" ברפיח

מאת דני צדוקי, סופר „דבר" ברצועה

חמש שנים לאחר שתושבי שכונת הפליטים „קנדה" ברפיח מצאו עצמם, נגד רצונם, במצרים, מעכבים המצרים – המעוניינים שהם יעזבו את ארצם – את יציאתם ומעברם לחלק הפלשתינאי של העיר, שם הושלמו על־ידי שלטונות ישראל כל הסידורים לקליטתם בתל־אל־סולטאן, בעיבורי רפיח.

לפי הסיכומים בין ישראל ומצרים, צריכים המצרים להפקיד לזכותן של 750 המשפחות המתגוררות בשכונה, סכום של כ־4 מיליון דולר בבנק ישראלי.

נציגי ישראל בוועדה הצבאית המשותפת לישראל ולמצרים היו משוכנעים, שבישיבת הוועדה, שהתקיימה בשבוע שעבר במצרים, יוחלט סופית על התחלה המעשית של [illegible]

הם הופתעו משהתברר, שהמצרים התחמקו מכך.

מעריכים, כי הסיבה שגרמה לכך הוא סכום 4 מיליוני הדולר שעל מצרים להעביר לישראל לטובת הפליטים תושבי שכונת „קנדה", כפיצוי על הרכוש שהם ישאירו בה.

שריר למלונאי ירושלים: המשבר בתיירות מאחורינו

מאת דוד משיח, סופר „דבר" לענייני תיירות

הנתונים מראים, שהמשבר בתיירות מאחורינו ומאז נובמבר 1986 נמשכת מגמת עלייה בתיירות לישראל; בחודש מארס השנה, גדל מספר התיירים שנכנסו לארץ בשיעור של 12 אחוז, בהשוואה למארס 86 – דברים אלה אמר שר התיירות, אברהם שריר, במסיבה שקיים אתמול עם מלונאי ירושלים.

השר הטעים, כי בשלושת החודשים ינואר־מארס 87 גידול של 12 אחוזים במספר התיירים שבאו לישראל דרך האוויר, בהשוואה לאותם החודשים בשנת 86.

כמו כן, יש גידול גם בהשוואה לחודשים המקבילים בשנת 85, שהיתה שנת שיא בתיירות.

השר שריר, שציטט נתונים מסקר שנערך לאחרונה, אמר כי 92 אחוזים מתיירים שביקרו בישראל הביעו דעה חיובית על הביקור בארץ, בדרגת „טוב" או „טוב מאוד". 53 אחוז ציינו שהביקור היה „טוב מאוד" ואילו 55 אחוז מכלל התיירים אמרו, שבכוונתם לחזור ולבקר בישראל בשנתיים הקרובות.

חוות דעתם של התיירים לגבי השירותים ושדה התעופה בן־גוריון חיובית ביותר, כאשר יותר מ־85 אחוזים מהתיירים אמרו, ששירותים אלה – כגון ביקורת בטחונית, ביקורת דרכונים וכדומה – הם „טובים" או „טובים מאוד".

הסקר נערך בקרב תיירים שיצאו מנמלי התעופה בארץ, והסתיים אך בימים אלה.

הסתדרות עובדי המתכת, החשמל והאלקטרוניקה בישראל משתתפת במערכה בין־לאומית שמנהלת הפדרציה הבין־לאומית של עובדי המתכת למען שחרורו מן הכלא של מזכיר איגוד פועלי המתכת בדרום־אפריקה משה מאיקאשה.

מזכיר הסתדרות עובדי המתכת, שבכר תבע בעבר מממשלת דרום־אפריקה לשחרר מן הכלא את מאיקאשה, שנאסר על נסיונותיו לארגן את פועלי המתכת, שיגר בימים אלה גלויית עידוד למאיקאשה, הממוענת לכלא ביוהאנסבורג.

גופתו של אריה רזניק, בן 32, עולה מארה"ב, שטבע בכנרת, נתגלתה אתמול לאחר יממה של חיפושים. נמסר, כי [illegible] נכנס למים ביום ב' אחר־הצהריים. סמוך לחוף גולן, יחד עם [illegible] ולפתע נעלם.

חבריו דיווחו על כך למשטרה, שפתחה בחיפושים, שבהם השתתפו, בין היתר, צוללנים של חיל־הים וספינת משמר החופים.

כ־40 אחוז מקידוחי מי השתייה בסיכון זיהום

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר"

כ־40 אחוז מקידוחי אבן המספקים מי־שתייה לכלל האוכלוסייה בארץ יש בהם פוטנציאל זיהום גבוה מחדירת מזהמים למי השתייה.

נתונים מדאיגים אלה מסתברים מעבודת סיכום שהוכנה על ידי חברת תכנון המים הלאומית (תה"ל) ואשר הוצגה ביום עיון שנערך לאחרונה בבית הארחה „גשר הזיו", כדי לסכם את פעילות המוסדות הממונים על תכנון, הפעלה ופיקוח ביחס לאיכות מי השתייה בארץ.

מעבודת הסיכום מתברר, כי בארץ מתבצעים כיום כ־870 קידוחי אבן, שמהם 550 משמשים מי שתייה. 400 מהקידוחים מתבצעים על ידי חברת „מקורות" ויתרם בבעלות פרטית או של גופים מוניציפליים.

עורכי הסקר קובעים, כי עם התרחבות תחומי הישובים והתרבות מספר מתקני הטיהור ומאגרי הקולחים, שמספר הקידוחים המועדים לזיהום עלול לגדול במידה ניכרת.

מנתונים שנאספו לגבי אירועי זיהום באקטריאלי בארץ מתברר, שההערכות שלעיל רחוקות מלהיות היפותטיות. בעשר השנים האחרונות, נרשמו לא פחות מ־600 אירועי זיהום חריגים, ב־20 אחוז של קידוחי האבן של „מקורות". נתונים חלקיים של משרד הבריאות מצביעים על היקף זיהום גבוה עוד יותר בקידוחי המגזר הפרטי.

מבצעי הסקר – ד"ר מיכלסון מ. כוטבול וד"ר א. מרקדו־טוענים כי הממצאים מחייבים פעולה דחופה ביותר של משק המים ושל מוסדות הבריאות, כדי למנוע הידרדרות נוספת באיכות מי השתייה של קידוחי אבן.

המהנדס הראשי הממונה על בריאות הסביבה במשרד הבריאות רמי הלפרין גילה בהרצאתו, כי התקנות החדשות לאיכות מי השתייה החמירו.

עד כה, נפסלו מים לשתייה רק אם גילו בהם מעל 10 חיידקי קולי ל־100 מ"ל מים. כעת, ייפסלו מים לשתייה אם יתגלו יותר משלושה חיידקי קולי ב־100 מ"ל מים.

ב־1 במאי, חג הפועלים

מברך את משפחת העובדים בישראל בכל דרך

גילוי המצבה של יקירתנו

ד"ר לשם כבוד

רנה מלכה צימנד ז"ל

לבית דויטש

יתקיים ביום שישי ט' באייר תשמ"ז, 8.5.87 בשעה 10.30 לפנה"צ, בהר הזיתים בירושלים, בית העלמין קברות הקדושים במעלה דרך יריחו.

אוטובוסים יעמדו לרשות המשתתפים
בתל־אביב, תחנת הרכבת צפון, רח' ארלוזורוב בשעה 09.00
ברעננה, רח' אחוזה 132 בשעה 09.00
בנמל התעופה בן־גוריון מול משרדי חב' רמתם בשעה 09.30

דוד צימנד והמשפחה

בית ברל קולנוע תיאטרון
מודיע
הערב יום ה' 30.4.87
לא נקרין את הסרט פלאטון
הערב בשעה 20.30 יתקיים מופע זמר לכבוד האחד במאי
בהשתתפות עוזי מאירי וניסן כהן־הברון דמי כניסה 5 ש"ח
★ מחר יום ו' 1.5.87 יוקרן הסרט פלאטון בשעה 22

יום ראשון ד' אייר 3.5.87 יום זכרון לחללי צה"ל בשעה 2.00 אחה"צ נקיים טכס זכרון לחברינו, חברותינו ובננו שנפלו חלל במלחמות ישראל על הגנת רמת רחל.

שמעון אפרת	גדעון זסלבסקי
גבריאל לרמן	יהונתן גלעדי
ולפר דהל	צפורה וולמן
יצחק זיבלר	מלכה הוטניסקי
חיים צירלין	דוד אפשטיין
שלמה גיטלמן	דוד טישלר
אמנון רוחין	זאב וורצל

הטכס יתקיים בבית הקברות הצבאי ברמת רחל.

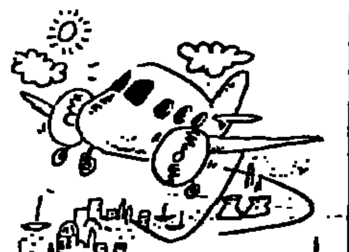

טיסה בשמי הארץ
22 ש"ח בלבד
ביום העצמאות
ובכל ימות השנה
חברת שחף מציעה טיסות בשמי הארץ למשפחות, ארגונים, מוסדות, בתי ספר ובודדים.
לקבוצות גדולות – הנחה נוספת
לפרטים והזמנות:
שחף שרותי תעופה בע"מ
שדה דב, ת"א
טל' 03-424680, 428793
שחף

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	5	21	בהיר
אמסטרדם	12	23	בהיר
בואנוס איירס	17	23	מעונן
הלסינקי	2	12	בהיר
הונג קונג	21	26	בהיר
וינה	4	20	בהיר
ז'נבה	6	21	בהיר
טוקיו	14	23	מעונן
יוהנסבורג	10	20	בהיר
לונדון	14	21	מעונן
ליסבון	14	21	בהיר
מדריד	11	25	מעונן
ניו יורק	5	6	מעונן
סאן פאולו	16	23	מעונן
פאריס	12	26	מעונן
פרנקפורט	6	22	בהיר
ציריך	11	20	בהיר
ריו דה ז'נרו	18	27	מעונן
שטוקהולם	15	10	בהיר
שיקאגו	4	19	מעונן

תל־אביב: רח' בן־יהודה 1, טל' 5102626
ירושלים: רח' יפו 30, טל' 231373
חיפה: דרך הים 2, טל' 384655
באר שבע: רח' האבות, טל' 35282
swissair

חנה סמואל — מיכאלה ושבתאי הימלפרב

מתכבדים להודיע על נשואי ילדיהם

מיכל וחזי

החופה התקיימה בחוג המשפחה ביום ד' א' דר"ח ניסן תשמ"ז – 29.4.1987

למיכאלה ושבתאי הימלפרב

ברכות לנישואי בנכם

חזי לב"ל **מיכל**

שולה ואהרן קראוס

ליו"ר האיגוד

מר **שבתאי הימלפרב ומשפחתו**

שפע ברכות לנשואי

חזי עב"ל **מיכל**

ההנהלה וצוות שבדי איגוד העיתונים היומיים בישראל

לחברינו **מינה וד"ר שלמה שפיר**

מיטב הברכות
לבואו במצוות של הנכד הבכור
אורן ויינריב

בית דבר

בשלושים למותה של אמנו וסבתנו

שרה יעקבי ז"ל

נעלה לקברה, מחר 1/5/87 בשעה 11.00, בבית העלמין בכפר ויתקין.

המשפחה

ביום השנה הראשון לפטירת
יקירנו

עמנואל גולן ז"ל

נעלה לקברו להתיחד עם זכרו ביום ראשון ד' אייר תשמ"ז 3.5.87, בשעה 15.00. נפגשים על יד שער בית הקברות הישן חוף הכרמל חיפה.

המשפחה

הננו משתתפים באבלו של
הח' יוסף ויספלד
במות

אמו ז"ל

מרכז תנובה
ההנהלה והעובדים

אנו מבכים את מותו של

לובקה זקין ז"ל

מבוני הגליל המערבי

תנחומינו לצמרת המשפחה וקבוץ אילון

המועצה האזורית מטה אשר על יושביה ועובדיה

ליורם הרואה (הפנר)

איתך באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

משתתפים באבלך

קואופרטיב נמליט בע"מ

לחברתנו **בראשי לילה**

משתתפים בצערך על פטירת

אמך ז"ל

שיכון עובדים
ההנהלה והעובדים

15

ראיון עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ל־1 במאי

להחזיק מעמד פועלים

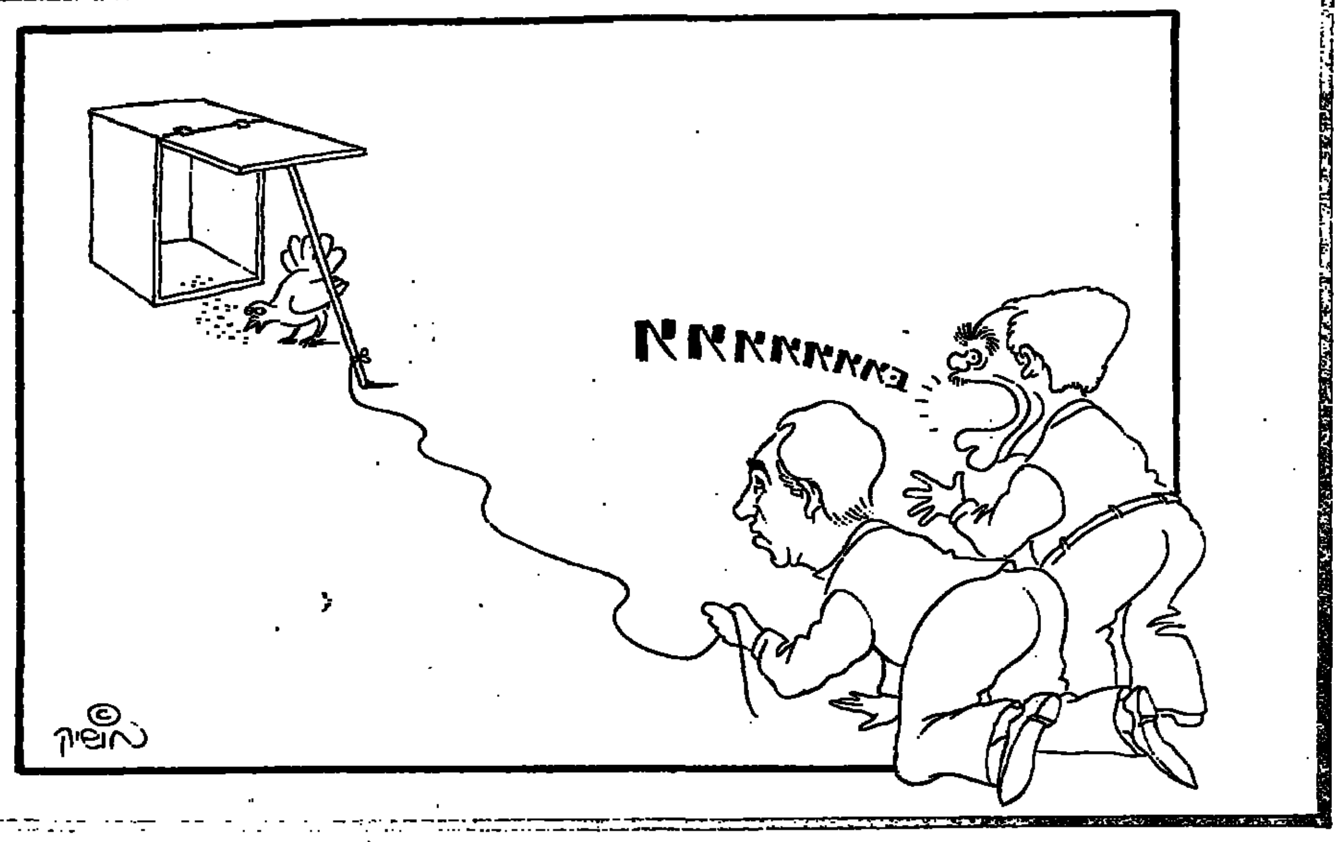

יש איזה חולי בחברה שלנו – ולא רק בשלנו – בכל שעולה רמת החיים יורדת רמת הסולידריות ואני רוצה להזהיר: הדמוקרטיה לא תוכל להתקיים במדינה שבה לא ייסגרו הפערים החברתיים

„דבר": האם אתה עדיין מתייחס לאחד במאי כאל חג בעל משמעות?

קיסר: מעניין שאנשים אוהבים לשאול את השאלה הזאת, ואני חושב שיש בעייה אצל השואלים. הרי מהי מטרתו של חג, של מועד? למקד תשומת לב בנושא או בציבור מסויימים. מדוע מישהו יעלה ספקות בדבר הצורך בחג הממקד בציבורי העובדים את תשומת הלב? במקרה, החג הזה חוצה את גבולות הארץ ומכיוון שיש בנשאים וגורל המשותפים לציבורי עובדים, הוא חג לאומי בהיקף בין־לאומי. זה לא צריך לפגום בו. אדרבא, יש בכך הזדמנות מכוונת להפנות את הזרקורים בכל העולם אל העובדים, ולא סביב מו"מ על שכר ולא סביב מאבק מקצועי – אלא, אצלנו, סביב חלקם של העובדים בבניין המדינה והמשק.

לאמריקאים שאינם סוציאליסטים, חס וחלילה, יש „לייבור דיי" והם מאד גאים בו. אצלנו האחד במאי עורר מין קונפליקט, בחלקו מתוך מגמות פוליטיות ובחלקו בגלל אסוציאציה לא נכונה, שתוכנה לא מקובל עלינו. אם מישהו עשה שימוש לרעה באחד במאי או בדגל האדום, אז אני מכאן ואילך צריך לפסול אותם? לא מיני ולא מקצתי.

„דבר": אולי נקבע לנו מעין „לייבור דיי" משלנו בתאריך אחר?

קיסר: אבל מדוע? הרי אחד במאי איננו נחוג רק בגוש הקומוניסטי. אגב, מסתמן שם עכשיו שינוי כלשהו. אני מקווה שיהיה לזה המשך, שתהיה לנו מערכת יחסים תקינה עם ברה"מ, שתתאפשר עליית יהודים, ושהמשטר בה יהיה יותר פתוח והמאבק המקצועי בה יהיה יותר חופשי. אבל נעזוב לרגע את הגוש המזרחי. האחד במאי הוא חג בכל העולם, לרבות במדינות הדמוקרטיות באירופה המערבית. אבל מי שמתנגד לתנועת העבודה ולהסתדרות הוא יתנגד לכל מה שמסמל את ההסתדרות, ונוח לו לתקוף את האחד במאי, תוך ניצול האסוציאציות הלא־חיוביות כלפי ברה"מ. היתה ביקורת על ההימנון של האינטרנציונל. אמרתי מה הבעייה, נשנה כמה מלים, נתרגם את השיר אחרת. זה לא שינה שום דבר, ומי שמתנגד ממשיך להתנגד כי נוח לו בזה.

„דבר": האם אתה באמת מאמין בתוקפו של המונח סולידריות, נניח – בין פועל איקס בתעשיה האווירית שלנו, או ב„כור", לבין פועל בארה"ב או בצרפת או במכרה בדרום־אפריקה?

קיסר: קודם כל יש לנו בעייה של סולידריות אפילו בתוך הארץ. יש איזה חולי בחברה שלנו, ולא רק בשלנו: ככל שעולה רמת החיים, יורדת רמת הסולידריות. לפי ההיגיון זה צריך היה להיות הפוך: ככל שרווח לנו יותר, יכולנו להיות יותר נדיבים, כי שוב לא נאבקים על הקיום האלמנטרי. אבל לפי המציאות, עם התגברות האוריינטציה הצרכנית, פוחתת הסולידריות בין חלקי החברה. ואני רוצה להזהיר מפני אשליה: גם דמוקרטיה לא תתקיים בחברה מעמדית, במדינה של פערים חברתיים.

וברור שאם הסולידריות הפנים־לאומית איננה איתנה, הסולידריות הבין־לאומית עוד נופלת ממנה. אבל אני מאמין בה, אני מאמין באינטרס המשותף של ציבורי עובדים, ואני בטוח כי מערכת הקשרים הענפה שיש להסתדרות בעולם, בשם אותה סולידריות, משרתת גם את האינטרסים של מדינת ישראל.

„דבר": אם להישאר במישור הבין־לאומי, נראה שיש עכשיו במערב משבר של תנועת העבודה. האם אתה חושב שתנועת העבודה בעולם המערבי גמרה בעצם את תפקידה, לפחות במסגרות הפוליטיות. היא כבר הנחילה את המסר של רווחת העובד, ואת השאר יעשו האיגודים המקצועיים. איך אתה רואה את ההתפתחות?

קיסר: לפי אמונתי אין עדיין תחליף לתנועת העבודה. אבל אני יודע שיש ניכור בארץ, השורשים שלו הם כנראה בנאו־בורגנות שצמחה לנו כאן. אנשים עשו כסף בדור האחרון, או בשני הדורות האחרונים, לא מעט בעזרת המדינה. חלק מהאוכלוסיה בארץ התעשר, ומדינת ישראל התרוששה. ייתכן שזה גורם לאובדן אמון בתנועת העבודה.

אני יודע שהתופעה קיימת גם במדינות אחרות, ושוחחתי על כך עם עמיתי במערב־אירופה, ואפילו הצעתי להם שנחקור ביחד מה הם שורשי הניכור הזה. הרי את העם אי־אפשר להחליף, ותנועת העבודה עוד לא סיימה את תפקידה. אולי היא צריכה לשנות דפוסים, מבנה, שיטות, התנהגות. ייתכן, למשל, כי מנהיגי תנועת העבודה שגם הם עצמם עלו בסולם החיים, חלק מהם התרחק ממקור היניקה. וכשמתרחקים ממקור היניקה לא מצליחים ליצור את ההזדהות.

אני לא יכול לקבל את ההנחה שהיתה בשאלה, שלפיה המסגרות הפוליטיות של תנועת העבודה כבר עשו את שלהן, ומכאן ואילך יפעל האיגוד המקצועי. אפילו אם יהיה זה האיגוד המקצועי החזק ביותר, וישיג כל מבוקש בשכר ובתנאים נלווים, אם לא תהיה לו השפעה על המערכת השלטונית הקובעת את הפעילות הכלכלית החברתית במדינה, כל ההישגים המקצועיים יכולים להתבטל. החוקים, התקציב, המיסוי, המדיניות הכלכלית המשפיעה על תעסוקה או אבטלה, על אינפלציה או יציבות, מערכת השירותים לאזרח – כל אלה קובעים את רמת החיים של העובד. ולכן יש מקום לתנועת עבודה במובן הפוליטי, המאמינה בתפיסת עולם כוללת, חותרת לשוויון, ולא רואה את ערך העבודה כנחות מן ההון, ומבקשת לבסס מדינת רווחה. לכן יש בכל מקום זיקת גומלין מעשית בין מפלגות העבודה לבין איגודים מקצועיים. אצלנו זה יותר ברור, כי ההסתדרות היא חלק מתנועת העבודה ותנועת העבודה היא חלק מההסתדרות.

„דבר": אם כן, יש לך עכשיו חמישים אחוז בממשלה. נוכח ההשפעה שיש לממשלה על רווחת העובד, האם אתה חושב שמפלגת העבודה בתוך הממשלה לוחמת את מלחמת העובד בתחום הכלכלי והחברתי?

קיסר: בכל מקרה אני מעדיף לנהל מו"מ עם שלטון כשמובילה אותו תנועת העבודה, מאשר עם שלטון של מפלגה שאינה רואה את ההסתדרות בעין יפה – והיא גם אינה מסתירה זאת – רוצה הסתדרות־של־מינימום, איגוד מקצועי עם בורדות תוכה אם אפשר, לקחת את קרנות הפנסיה, להלאים מפעלים.

מכאן, שגם אם יש לנו לפעמים חילוקי דעות עם מפלגת העבודה בממשלה, ההעדפה נשארת. אבל חילוקי דעות יש: בדרך כלל בעניינים מעשיים. אבל לפעמים אני רואה גם כרסום ביסודות. כמו בעניין שירותי הבריאות, כאשר חלק מן השרים שלנו נרבקו, לצערי, במחשבה שמבחינה כלכלית כדאי להטיל תשלומים – דבר שמנענו. אני רואה בעניין הבריאות אחד התחומים החשובים ביותר לתוכנה של החברה, אחרי הביטחון. כשצריך לדבר על שוויון, כולם בארץ מדברים על שוויון ערך האדם ועל שוויון הזדמנות וכו'. אבל אם אדם חולה יכול לקנות לו תמורת כסף בריאות טובה יותר משיכול זולתו חסר האמצעים, השוויון הוא סיסמה ריקה מתוכן. לכן ראיתי סימן לחולשה במפלגה, אם תתפשר בנושא הבריאות.

„דבר": אמרת שאתה מעדיף ממשלה זאת על פני ממשלה בלי מפלגת העבודה. אבל האם אתה חושב, לנוכח ההתדרדרות של היחסים בין חלקיה, שיש עדיין לממשלה הזאת זכות קיום?

קיסר: אינני חושב שזה לגיטימי להשיג על זכות הקיום של הממשלה: הממשלה נבחרה. האלטרנטיווה היא בחירות. אישית, הייתי מעדיף שאם נגזר עלינו ללכת לבחירות, שננהל אותן סביב נושאים כלכליים חברתיים, ויש כאלה. יש הרפורמה האומללה במיסוי, היה נושא הבריאות...

„דבר": זאת אומרת שוועידה בין־לאומית אינה נראית לך כנושא בחירות מתאים?

קיסר: עניין השלום הוא באמת בגורלנו. אבל השאלה היא באיזו מידה הדברים קונקרטיים ומגובשים להכרעה. הרי הוועידה הבין־לאומית צריכה להיות רק פרוזדור למו"מ ישיר ואני אינני יודע באיזו מידה המו"מ הזה מגובש, אני לא משתתף בהתייעצויות האלה, מתוך שמירה על עצמאות ההסתדרות. אינני בקיא בחלק החסוי של המידע וכמשקיף מן הצד נראה לי שכל העניין נתון עדיין במצב גולמי. כאשר אתה רוצה לבוא אל העם, צריך שהדברים יהיו קונקרטיים עד כמה שאפשר.

„דבר": וגם אז אתה מציע שלא להתמקד בניהול מערכת הבחירות על העניין המדיני?

קיסר: נכון. אני רואה את השאלות החברתיות במערכת הבחירות כחיוניות. ברוב

הממשלה התחייבה על הסדר המניות ואינני מעלה על דעתי שלא תקיים אותו כמובטח

המדינות אלה הן השאלות הממשיות בבחירות. נכון שמצבנו מיוחד, והשלום בשבילנו הוא שאלה קיומית, אבל מה שמבדיל עדיין באופן חד בין המפלגות בישראל הוא השקפת העולם על חלוקת העושר הלאומי, על הכוונת המשאבים לתחום זה או אחר, ודווקא שאלות אלה מתגמדות בבחירות.

אני חושב שאם יש לנו עכשיו ויכוח על הרפורמה במס המגדילה את הפערים ומעשירה את העשירים, הרי היא בהחלט שאלה רלוונטית לבחירות. ודרך הטיפול של החברה שלנו בקשישיה, ההופכת לבעייה לאומית, היא שאלה רלוונטית. ועלות החינוך היא שאלה רלוונטית, וכו'...

אולי לחברים שלנו נוח יותר לברוח לוויכוח המדיני, כי הם חושבים שבעניינים כלכליים־חברתיים הגבולות מיטשטשים, באשר גם הצד השני הוא די פרגמטי ואפילו פופוליסטי. בתחום המדיני הגבולות נראים חדים יותר. אבל יש הפתעות. ראינו מה קרה עם בגין: הוא היה בעד מדיניות „אף שעל", ובאמת השאיר אותם עם „אף שעל". החזירו הכל תשאר להתווכח בלהט על כמה מאות מטרים של טאבה.

„דבר": ואתה חושב שבעניינים חברתיים כלכליים מפלגת העבודה במערכת בחירות מסוגלת לתת תשובות יותר נכונות מיריבתה?

קיסר: היא חייבת, על־פי מהותה. למשל, אני מנסה להתווכח לא רק פוליטית אלא גם כלכלית נגד התפיסה שלפיה גורם העבודה הוא גורם משתנה, ואילו גורם ההון יציב וחייב להרוויח. מדוע אי־אפשר לפתח תיאוריה שגורם העבודה הוא יציב? כלומר, אפשר לשנות מקצוע, מקום מגורים, זה מקובל עלי. אבל להגיד שעשרים אחוזים ישלמו את המחיר כדי שלשמונים אחוזים יהיה יותר טוב, ומתוך תקווה שבבוא היום ייטב גם לעשרים האחוזים – זה לא מקובל עלי.

יפאן, קוריאה, טייוואן – מדינות לא סוציאליסטיות – הלכו בגישה הזאת והן מצליחות, והיום הן מאיימות על כל העולם המערבי בהתקדמותן, בכושר הייצור ובכיבוש שווקים.

„דבר": אבל השכר שם נמוך, חוץ מיפאן.

קיסר: גם אצלנו, השכר איננו מיי־יודע־מה. ודרך אגב, השכר בארצות האלה הוא בעלייה באופן מתמיד, כי התפוקה עולה, כי כל אמצעי הייצור מנוצלים. כשאתה מוציא אנשים מהעבודה אתה מבזבז ואינך מוסף שום דבר.

„דבר": בימינו, האם אפשר עוד לדבר בארץ על עבודה כערך? בתנאים הקיימים של רווחים קלים, האם אפשר עוד לחנך על ערך העבודה?

קיסר: כן. אני לא רואה לזה תחליף. אמרת, רווחים קלים. הנה, כל משבר המניות נבע מזה שניתקו את הקשר בין הנייר המודפס לבין מה שעמד מאחוריו במפעל. „אתא" יכלה להעלות ערכה של מנייה בשלוש־מאות אחוזים, כשהמפעל כבר לא היה קיים, כי לקחו את הכסף לכיס ולא השקיעו אותו במפעל. לכן כל ערך שאין בו עבודה, לא מתקיים.

עבודה זה לאו דווקא להזיע. יש תהליך של ניוד ממקצועות ראשוניים אל מקצועות משניים ואפילו שלישיים. כיום, חמישה אחוזים מהאוכלוסיה מייצרים בחקלאות מה שייצרו פעם שמונים אחוזים. יכול להיות שבחברה העתידית יעסוק רוב האוכלוסיה בשירותים. אינני רואה בזה פסול.

אינני רואה פסול גם בשאיפה להעלות את רמת החיים. מותר גם לפועל שתהיה לו דירה נאה ותופשה נעימה ומכשיר וידאו ומכונית. בשום מקום לא כתוב שזו פריווילגיה של השיכבה העלית. המבחן הוא בשניים: האם רמת החיים היא פרי עמלנו, ואיך מתחלק בינינו פרי עמל זה. אני בעד זה שנחיה מפרי עמלנו, ואני בעד זה שנחלק את אשר יש בפערים מינימליים.

„דבר": האם נכון שהפערים העכשוויים בחברה הישראלית הם גדולים יותר מאשר באירופה?

קיסר: לפי מחקר שעשה המכון של ד"ר ישראל כץ, אנחנו עברנו את אירופה ואפילו את ארה"ב.

„דבר": זה כולל את ערביי השטחים, שהם מקור העבודה הזולה בישראל?

קיסר: המחקר דן רק בחברה הישראלית. ואשר לעבודה הזולה: לאחר ששת הימים,

העבודה הזולה של פועלי השטחים היתה מלכודת שהמשק הישראלי נפל לתוכה אחרי מלחמת ששת הימים. על הממשלה לאפשר להסתדרות לארגן במישרין את ערביי השטחים המועסקים אצלנו

כשנפתח המקור של עובדי השטחים, אנשים נתפתו לתפיסה שאפשר לקיים את המשק שלנו על עבודה זולה. זאת היתה אחת מן המלכודות שהמשק שלנו נפל לתוכן, והוא בנה עצמו על עבודה זולה, כאשר אחרים הלכו לכיוון של העלאת התפוקה ושינוי מבנה התעסוקה. אנחנו בעבודה זולה אף פעם לא נצליח. אנחנו מדינה קטנה ואנחנו צריכים לנצל את היתרון היחסי הזה המקנה לנו גמישות, כדי להסתגל לתמורות בשוק הבין־לאומי. כדי לנצל את היתרון הזה אנחנו צריכים להתבסס על רמה גבוהה של תפוקה, ידע מקצועי, וייחוד מקצועי, ולא על עבודה זולה המעשירה את העשירים ועוד מתיימרת לעשות טובה למסכנים.

„דבר": זה ההיבט המשקי של עבודת ערביי השטחים. מה עם ההיבט האנושי והחברתי; האם הוא לא מחייב התייחסות של ההסתדרות?

קיסר: אני חושב שתרומת ההסתדרות היא בזה שלמרות סירוב הממשלות שלנו בעשרים השנים האחרונות לאפשר לנו לארגן במישרין את ערביי השטחים, הרי קודמי ואני נהגים לפי הכלל שכל מי שבא לעבוד במשק שלנו – ואני מדבר על אלה העובדים במשק שלנו – יעבוד על אותו הסכם עבודה.

אני חוזר ומדגיש כי הפערים העמוקים בהכנסה אינם רק עוול חברתי, הם גם נוגדים את הדמוקרטיה. היתה לי הזדמנות לבקר באמריקה הדרומית, ועל אף ההיכרות השטחית הדברים בולטים לעין: אם ארה"ב סבורה שעל־ידי הזרמת כספים לראשי השלטון היא תבטיח את הדמוקרטיה שם, היא טועה. אם אין עבודה, אם אנשים גרים בפחונים שלעומתם הפחונים במעברות שלנו היו שיכוני פאר, אם צעירים מבזים עצמם ואת כבודם כדי להתקיים, שום דבר לא יעזור, יהיה משטר צבאי או קומוניסטי או דיקטטורי אחר. אפשר להשתעשע בחופש הדיבור, וזה יפה, אבל משטר דמוקרטי שאין לו תשתית של יעילות ומידה של שוויון, יתפורר.

„דבר": במובן שאפשר להתייחס לעניין של פועלי השטחים כבעייה חברתית בלבד, אבל היא בהחלט משיקה לבעייה פוליטית. ולכן השאלה היא האם ההסתדרות יכולה להתחמק בעניין זה מהתבטאות פוליטית?

קיסר: אנחנו הרי במצב לא־נורמלי. אחרי ככלות הכל, מי שמנהל את העניינים בשטחים, זה לא משטר אזרחי רגיל גם אם הוא נקרא „מנהל אזרחי". יש שם משטר צבאי או מעין־צבאי. כשאתה בא לבחון את יחס ההסתדרות לאוכלוסיה הערבית אתה חייב לראות את ערביי ישראל. זה המבחן האמיתי, כי אלה תנאים יותר טבעיים מאשר בשטחים. ואני חושב שמי שיבחן את התפקיד שממלאה ההסתדרות ביצירת דפוסים של חיי יום־יום משותפים, יתחזק באמונתו שאפשר ליצור בארץ הזאת חיים משותפים בין יהודים וערבים, מתוך שמירת הייחוד של שני הצדדים ומתוך כבוד הדדי.

„דבר": אבל יום־יום נכנסים לישראל שמונים אלף פועלים מן השטחים...

קיסר: יותר. שמונים אלף אלה המאורגנים. יש עוד ארבעים אלף בלתי מאורגנים, יחד מאה ועשרים אלף.

„דבר": האם אפשר לפתור את הבעיה הזאת, או לתרום לפתרונה, בלי לנקוט עמדה מדינית ביחס לעתיד השטחים?

קיסר: זה לא קשור.

„דבר": מדוע זה לא קשור?

קיסר: יכולים להחזיר שטחים, אבל צריכה להיות מערכת יחסים פתוחה, כמו בשוק האירופי המשותף, ולכן הבעיה תישאר בעיה. אנחנו חושבים שהממשלה צריכה לאפשר לנו לארגן במישרין את כל הערבים מהשטחים העובדים במשק הישראלי. בעניין זה עומדת תביעה שלנו שלא נענתה, עוד מימי ממשלות המערך.

„דבר": אתה מדבר באיגוד מקצועי?

קיסר: לא. אני מדבר מבחינת מה שאתה רוצה בחיים משותפים. אבל, כפי שאמרתי, אנחנו במצב לא נורמלי. והמציאות שבה שליש מכוח העבודה שלהם עובד במשק שלנו יכולה להיראות חיובית, אם תרצה, או שלילית אם תרצה.

„דבר": איך אתה רואה את זה, בחיובי או בשלילי?

קיסר: אני מעדיף את זה על פני אבטלה שם.

אינני רואה פסול בשאיפה להעלות את רמת החיים; המבחן הוא בשניים: האם היא פרי עמלנו ואיך מתחלקים המשאבים באוכלוסיה

כל עוד אין אלטרנטיווה. יש בזה תרומה. בתהליך זוחל אנו תורמים לעליית רמת החיים שלהם. כי בסך הכל, גם אם רמת השכר שהם מקבלים פה עדיין לצערי איננה שווה במלואה, חרף־ההסכמים, הרי בהשוואה למה שהם מקבלים במקום מגוריהם, ובוודאי למה שקיבלו במקום מגוריהם בעבר, יש עלייה משמעותית ברמת החיים שלהם. וזה אולי תורם לתהליך שהוא ביסודו חיובי.

הייתי מעדיף שהתהליך החיובי הזה יקרה במקומות מגוריהם. בשביל זה צריך פיתוח, ובשביל פיתוח צריך משטר אחר. הנסיבות המדיניות־בטחוניות הן לא בתחום שליטתי. היינו רוצים לראות מערכת אחרת, ואם יש ברכה בתהליך שציינתי, בלי ספק יש בו גם קללה.

„דבר": דיברת גם בראיון הזה נגד יחס הקדושה אל ההון. הנה יש עכשיו שאלה קונקרטית של פדיון המניות ההולך ומתקרב. גם זה הון אף שהוא מפוזר בין הרבה אנשים. בכל שמתקרב „יום הדין" של פדיון המיליארדים מתחילים לדבר על שינוי ההסדר. האם תהיה להסתדרות עמדה בנושא הזה?

קיסר: למען האמת, מלכתחילה לא הייתי הולך לכוון הזה של הסדר. אבל אם הממשלה נתנה התחייבות, היא צריכה לקיים אותה. אני אינני מתאר לי שהממשלה לא תקיים התחייבותה.

לגבי קדושת ההון, כללית, גם התנועה הציונית־סוציאליסטית שראתה בעבודה ערך עליון, הכירה בצורך לעודד הון כדי ליצור תעסוקה לעלייה המונית. ושרי תנועת העבודה נתנו מעמד וזכויות מיוחדות להון, לרבות ההון פרטי, כי ההון הלאומי לא מספיק. ובינתיים גרמו לכך שההון עלה בערכו והעבודה ירדה בערכה. מה שאני טוען שיתנו להם לפחות מעמד שווה. וכמו שמבחינים בין עבודה לעבודה, אפשר להבחין בין הון להון. אני בעד עידוד החסכון. אבל לא כל הון הוא חיסכון, ולא כל הון צריך להיות מחוסן מפני מיסוי. הגברת תאצ'ר איננה אוהבת סוציאליזם, והיא בעצמה חידשה את מס הרכוש. יש מדינות אחרות אשר גובות מיסים על הון ועל רווחי הון, בלי סוציאליזם. אצלנו, חלילה. ועכשיו פיתחו תאוריה עוד יותר מסוכנת שכדאי שיהיו עשירים כדי שייצרו מקומות עבודה. אני לא מאמין בזה.

„דבר": האם אתה בעד המשך פיתוח ה„לביא"?

קיסר: כן. גם כאן, ייתכן שמלכתחילה היה צריך לחשוב בכוון אחר. אבל החליטו מה שהחליטו, והוא כבר במסלולו, ואי־אפשר להחזיר אותו. את עיקר ההשקעות של הפיתוח כבר עשו. נכון שההשקעות בייצור יהיו גדולות ממה שחשבו, מפני שצריך לחלק אותן על פחות מטוסים. אני לא רוצה להגיד דברים החלטיים

תהליך השלום אינו מגובש מספיק כדי לשאת על גבו את מערכת הבחירות הבאה. העניינים החברתיים־כלכליים הם השאלות הממשיות שיש להציג להכרעתו של העם

בנושאים שאני לא בקיא בהם כהלכה, וזה נושא מורכב. ייתכן כי בהמשך הדרך יצטרכו לעשות התאמות למצב, אבל בסיסית אני אומר: אני בעד ההמשך.

„דבר": וכאשר יתברר שבגלל זה צריך להטיל אגרת חינוך, מה תגיד?

קיסר: למה דווקא אגרת חינוך? אולי צריך לשנות את המיסוי? כשאני דורש משהו, אומרים לי: אתה רוצה שנחדש את האינפלציה? ואני עונה: וכי זאת האלטרנטיווה היחידה? כלכלה היא תורת האלטרנטיווֹת. יש עוד אפשרויות.

„דבר": מכלכלה לפוליטיקה: האם אתה רץ לראשות הממשלה?

קיסר: לפי מה שאני קורא, כולם רצים. ממש תנועת „רץ". אבל ברצינות: קיבלתי על עצמי להיות מזכיר ההסתדרות, ואני ממלא את התפקיד כמיטב יכולתי.

„דבר": היו לאחרונה ידיעות שאתה מתארגן, שיש היערכות.

קיסר: המקור של הידיעות האלה לא היה השולחן הזה ולא הבית הזה. אני הפניתי את השואלים, את כולם, למפלגה. בשבילי המצב הוא כרגע שיש ראש מפלגה והוא מ"מ ראש הממשלה והמועמד לראשות הממשלה, יש מזכיר מפלגה, ויש מזכיר ההסתדרות. בינתיים, לשמחתי, אין עליהם ויכוח.

„דבר": יש מימונה ליוצאי מרוקו ויש סהרנה של הכורדים ורוזה באך של האיראנים, מה יש לתימנים?

קיסר: אנחנו יש לנו „בואי תימן".

„דבר": מתי?

קיסר: כששואלים אותי מתי יום ההולדת שלי, התשובה היא, מתי שאתה רוצה להביא לי מתנה יש לי יום הולדת – כי אין לי תאריך... ככה זה גם עם „בואי תימן". תנו סיבה למסיבה, ואנחנו נחגוג. ויותר ברצינות: לצערי קצת מעוותים את החגים האלה בגלל האינטרסים של גורמים פוליטיים. אבל ביסודו של דבר אינני רואה שום פסול בקיום חגים המעלים את הדימוי העצמי של הקבוצות השונות, ומאפשרים להן ביטוי עצמי. פעם חשבנו כי לשם האחדות צריכה להיות אחידות. אפילו בסין כבר גמרו עם זה. כוחו של המשטר הדמוקראטי הוא דווקא בגיוון שלו. צריך שיהיה מכנה משותף לחברה כולה, אבל המיגוון שבה מעשיר אותה, מרחיב את כושר היצירה שלה. זה איננו פוגם בשלימות העם ובאחדותו, רק מרחיב את אופקו.

„דבר": איך אתה מבלה, האם יש לך זמן לבילוי. האם אתה קורא, האם אתה אוהב מוסיקה, מה?

קיסר: אני מאד אוהב מוסיקה קלאסית. בבית אין לי זמן לשמוע, אני שומע בדרך, באוטו, ואני מקווה שהנהג לא סובל מזה. זה לא אומר שאני מתכחש למוסיקה תימנית, מזרחית. גם ממנה אני נהנה. שתיהן מעשירות את נפש האדם. לקרוא, אני קורא בשבת.

„דבר": ספרות יפה או עיונית?

קיסר: גם וגם. רק עכשיו גמרתי לקרוא את „מצעד האיוולת", ספר מרתק וגם מאלף. לפניו קראתי את „קופסה שחורה". עיקר העיסוק שלי בשבת זה קריאה. קבעתי לעצמי מנהג קבוע שבליל שבת ובשבת אינני מקבל על עצמי שום התחייבות־חוץ. אני מבלה עם המשפחה ועם עצמי.

„דבר": אין טניס בשבת?

קיסר: רק לא בשבת.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מנועי בית־שמש. והיה ויבוא סטף / יקיר צור

אותי זה מפחיד

„בשיטה שלו, של ורטהיימר, הבן־אדם הוא רק כלי. עוד מכונה ממכונות המפעל, למרות שהוא אומר שהוא מתייחס אליו כאל בן־אדם. בשבילו האדם הוא עוד בורג במערכת שלו, שכל האמצעים בה מכוונים למטרה אחת: להגביר את הייצור ולעשות עוד כסף"

צילום, ניצן שורר

כמה קילומטר אחרי בית־שמש פונים ימינה לכביש צדדי המתפתל בין גבעות מוריקות ושבקצהו נגלה שער המפעל. ברחבה שלפני השער חניון רחב ממדים וחביות צבועות אדום ולבן מסמנות בו את מסלולי השירות של האוטובוסים. בשעת בוקר מאוחרת זו החניון ריק מאוטובוסים ומנוסעים. אחר־הצהריים, כבכל יום בשבע־עשרה השנים האחרונות, יאספו האוטובוסים את מאות הפועלים החוזרים לבתיהם: לבית שמש, לירושלים ולשכונותיה ולקרית גת, יבנה, רמלה ולוד.

בית־שמש מחכה לסטף ורטהיימר. מאבק של שנה וחצי על קיומו של המפעל, בצל האיום המוחשי של מינוי כונס נכסים, שחק גם את החזקים שבעובדים. הסיכוי לפתרון הנראה קרוב מדליק זיק של תקווה יחד עם חששות כבדים מן „הסדר החדש" שיביא עימו ורטהיימר. הדרך הארוכה מנהריה לבית־שמש עלולה להתגלות כארוכה עוד יותר אם מביאים בחשבון את הבדלי המנטליות שבין תושבי נהריה לאנשי בית־שמש.

חדרו של משה לוי, יו"ר ועד העובדים, נמצא בקומה השנייה של מפעל הייצור. המפעל עצמו הוא אולם רחב ידיים שאורכו כאורך שני מגרשי כדורגל, וכל כולו רחוש במכונות רועשות. לצד המכונות פועלים בבגדי עבודה כחולים, חלקם עסוק בעבודה, במכונה, וחלקם שקועים בשיחה ערה עם שכנם. בחדרו של לוי בקומה השנייה תלויה תמונה בת שני עשורים שנשלפה מארכיון המפעל. מצולמים בה שמעון פרס ולוי אשכול בלווית התעשיין יוסף שידלובסקי, יזם המפעל. בתחתית התמונה – שתאומתה נמסרה כשי לשמעון פרס – רשמו העובדים: „אל תתן לסגור את מפעל חיינו. בתקווה שזקנתך לא תבייש את נעוריך".

לוי, בן 30, עשרים וחמש שנה תושב בית־שמש, ומזה שלוש שנים יושב ראש ועד העובדים. סגנון דיבורו נקי מדמגוגיה שעל־פי־רוב מסגלים לעצמם ראשי ועדים לוחמים. כשהיה בן חמש עלתה משפחתו ארצה מטיטואן שבמרוקו־ספרד. תחנתם הראשונה בארץ היתה העיירה מעלות. הם נשארו שם זמן קצר בלבד. בני משפחה, שכבר חיו בארץ, עזרו להם, אחרי חודש, לעבור לבית־שמש. אילו נשארה המשפחה במעלות יתכן שהמפגש בין לוי לסטף ורטהיימר היה מתקיים במקום אחר ובזמן אחר. למפעל מנועי בית־שמש הגיע כנער לפני הגיוס, ולאחר שירות צבאי בצנחנים חזר לעבוד בו.

הפגישה הראשונה בין התעשיין מנהריה לועד העובדים מבית־שמש הסתיימה בטונים גבוהים ובפיצוץ המשא ומתן עוד בטרם החל.

הפער בין העמדות היה גדול מדי. ורטהיימר הציג בפני העובדים רשימת תנאים ודרישות שכללה בין היתר דרישה לפיטורים של 250 עובדים ולזכות המלה האחרונה בקביעת רשימת המפוטרים; להתנתקות מהסכמי העבודה הקיבוציים והנהגת תנאי שכר כמקובל במפעליו. ועוד דרישה: ניתוק בין ועד העובדים למועצת הפועלים, שמשמעותו המעשית היא ניתוק המפעל מן ההסתדרות.

בתום סדרת פגישות שהתאפשרו בזכות תיווכו של גיורא גזית, היו חברי הועד מוכנים לקבל, עם הסתייגויות אחדות, את מרבית התנאים והדרישות. דרישה אחת לא היו מוכנים לקבל – ביטול הזיקה להסתדרות. נסיון העבר לימד את העובדים – ובדרך הקשה – לא לסמוך על הבטחות בלבד. „ורטהיימר טען", אומר יו"ר הועד משה לוי, „שאצלו עובדים על בסיס של אמון. אמרנו לו שבשביל לרכוש את אמון העובדים יש לעבור ביחד לפחות שנתיים ורק אז לבקש את אמונם. ברור לנו שוועד עובדים בלי מועצת הפועלים לא שווה כלום. אנחנו לא גוף משפטי יציג. הסכם עבודה שלא חתומה עליו ההסתדרות לא תקף בבית המשפט. אם חלילה מתעורר ויכוח וצריך ללכת לבית המשפט, לא נוכל להגן על העובדים". כדי לקבל גיבוי לעמדה זו נערך משאל בקרב העובדים. מרבית העובדים הזדהו עם עמדת הוועד. 349 עובדים, שהם כ־70 אחוז מעובדי המפעל, אמרו שהם מוכנים לקבל את סטף ורטהיימר עם ההסתדרות. רק 174 עובדים הסכימו לוותר על הקשר עם ההסתדרות. ורטהיימר נאלץ, לפחות זמנית, לוותר בנקודה זו.

אחת מפגישות ועד העובדים עם ורטהיימר היתה במפעל „תפן" במעלות. כמה מחברי הועד יצאו לסיור מודרך במפעל. הסיור לא רק שלא הפחית את החששות אלא אף הגביר אותם. פיני ועקנין, עובד תחבורה, 11 שנה במפעל מנועי בית־שמש ותושב העיירה, יצא מהסיור בתחושה שמשהו מריח לא טוב. „הצמידו לנו מנהל כוח־אדם שהסביר לנו איך מתפקד מפעל בריא. אנחנו רצינו להסתובב ולשאול פועלים איך הם רואים את תפקוד המפעל. מפאת לחץ זמן או אולי חוסר תיאום מוקדם, אני לא יודע, לא נתנו לנו לדבר עם הפועלים. מכל זה עלה ריח לא טוב. השאלה המתבקשת היא האם רצו למנוע מאיתנו פגישה עם העובדים, ואם כן – למה? עדיין אין לי תשובה. בסך הכל יש לו מפעל יפה, מפעל טוב, מפעל עובד".

„ראינו שם פועלים שלא זזים מהמכונה. הפנים בתוך המכונה, לא יכולים לעשן, לא יכולים לשתות קפה, לא יכולים לזוז דקה לפני סוף המשמרת", מתאר אבי אדרי, חרט כלים, את רשמיו מהסיור. אף הוא תושב בית־שמש, עובד במפעל מאז הקמתו. בלי להזדקק לדיאלקטיקה של מארכס הוא נותן הסבר תיאורטי למה שראו עיניו. „בשיטה שלו, של ורטהיימר, הבן־אדם הוא רק כלי. עוד מכונה ממכונות המפעל, למרות שהוא אומר שהוא מתייחס אליו כאל בן־אדם. בשבילו בן־אדם הוא עוד בורג במערכת שלו, שכל האמצעים בה מכוונים למטרה אחת: להגביר את הייצור ולעשות עוד כסף. אותי זה מפחיד".

חיים מנסקוביץ', נציג המהנדסים בוועד, חד יותר. „סטף", הוא אומר, „הוא אדם נון־קונפורמיסטי, בלתי צפוי ומכאן נובע החשש. רצינו לשמוע התרשמותם של אנשים שכבר עובדים איתו. משום מה זה לא יצא. לא נתנו לנו". אדרי: „היתה יד מכוונת. ביקשנו לדבר עם אנשים, אמרו לנו, אחרי הצהריים". ועקנין: „אחרי הצהריים שלחו אותנו למקום אחר, לעיר הוורדים".

אי הוודאות באשר לעתידו של המפעל משפיע מאוד על אורח החיים של העובדים. אי אפשר לתכנן או להתחייב לטווח ארוך, להחליף דירה או לקחת משכנתא ויש גם מי שחושש לצאת לארה"ב לחתונת בנו כי שלב הפיטורים עלול להגיע כל יום. יש עובדים, בעיקר בעלי המקצועות המבוקשים, שכבר מצאו מקומות עבודה אלטרנטיביים והם ממתינים להסדר שיאפשר להם לפרוש עם פיצויים. אחרים עדיין לא החליטו, עדיין מתלבטים. עמוס קציר, אחראי על מחלקת ביקורת כוללת, כבר החליט לעזוב. הוא מכר את דירתו בבית־שמש, שאליה הגיע לפני כעשר שנים וחזר לירושלים. כבר יש לו שם עבודה אחרת. קציר סקפטי לגבי סיכויי המפעל. „אילו היו באים היום ומציבים בפנינו

„ורטיימר הסביר שאצלו עובדים על בסיס של אמון. אמרנו לו שבשביל לרכוש את אמון העובדים יש לעבור ביחד לפחות שנתיים ורק אז לבקש את אמונם. ברור לנו שוועד עובדים בלי מועצת הפועלים לא שווה כלום"

עמדה שיש בה כדי להבטיח את עתיד המפעל", הוא אומר, „קרוב לוודאי שהייתי נשאר ב'מנועי בית־שמש' אבל אינני מאמין בפתרון המסתמן".

קציר, כמרבית העובדים במפעל, סבור שמפעל „מנועי בית־שמש" צריך להיות חלק מהתעשייה האווירית. „לתעשייה האווירית יש המסגרות המתאימות ואת הידע והנסיון הנדרשים כדי לנהל מפעל מסוג זה", הוא אומר. „כאשר ורטהיימר בא ואומר שכל עובד צריך להגיע בתוך שנתיים לתפוקה שנתית של 60,000 דולר עולה בי החשד שהוא לא מבין הבנה של ממש את תחום ייצור מנועי סילון, ייצור שמחייב רמת ביקורת ומיומנות גבוהה, עבודה בסדרות קטנות, לאו דווקא בסדרות גדולות".

חיים אוחנה, שמונה שנים מבקר עבודות חוץ במפעל, מאפיין עד כמה ניתן להציל משהו ממפעל 'מנועי בית־שמש'. „כל ההתחייבויות שהמפעל עבר מתקופת אביה שליט ועד לסטף ורטהיימר עושות אותך סקפטי. אבל אני מאמין שאם סטף יעמוד בהבטחות שלו, יהיה טוב. יש לו רקורד מצוין, אבל עברנו כל כך הרבה זעזועים שאנחנו כבר לא מאמינים אף לאחד. כשעוזרא יסודי (המנכ"ל האחרון שהתפטר לפני כשנה וחצי – י.צ.) הגיע לבית־שמש האמנו בו אמונה כמעט עיוורת. הוא קיבל את כל הקרדיט שבעולם ונהנה משיתוף פעולה מלא מצד הוועד והעובדים. הוא דיבר גבוהה גבוהה על ציונות וערכים, ומה יצא מכל זה? אחרי יסודי – כמו בסיפור על הנער והזאבים – קשה לתת אמון באיש".

א.ד. גורדון – כן, הסתדרות – לא

הראיון עם סטף ורטהיימר התקיים, כיאה לתעשיין מצליח של סוף שנות השמונים, באמצעות ה„פלאפון" המותקן במכוניתו. ורטהיימר היה בדרכו לשדה התעופה משם עמד להמריא לחו"ל. תשובותיו ממחישות את הפער בגישה ובמנטליות הקיים בינו לקבוצת העובדים, שיהיו שכיריו אם וכאשר ירכוש מידי הממשלה את „מנועי בית־שמש".

אתה עומד לרכוש מפעל שעובדים בו כ־700 עובדים, חלקם בעלי ותק ונסיון של שנים רבות. כיצד אתה מתכוון לנהל את המפעל?

ורטהיימר: עדיין אינני יודע. אומר רק שאינני רב עם אנשים שעובדים איתי ושאני מתנגד לפוליטיזציה במפעלים.

האם פירושו של דבר שאתה אכן יוצא כנגד ההסתדרות?

ורטהיימר: לא, אני לא נגד ההסתדרות, אני אפילו חבר קופת־חולים של ההסתדרות. השאלה היא לאיזה הסתדרות אתה מתכוון. אם הכוונה היא לא"ד גורדון וממשיכיו, אני בעד. אבל ההסתדרות כיום מורכבת ממערכת של פקידים שעוסקים בעניינים תיאורטיים וזה לא בשבילי. אין לי דבר נגדם ואני רוצה לחיות איתם בשלום. אבל שלא יתערבו בעניינים שלי.

האם בכוונתך להחתים לעובדי „מנועי בית שמש" חוזים אישיים?

ורטהיימר: אני לא מאמין בחוזים אישיים. אצלי עובדים קשה, מתאמצים ומקבלים תמורה. במשך 35 שנה לא פרצה אצלי ולו שביתה אחת. אתה יכול לשאול את 1600 העובדים שלי אם הם מרוצים. אצלי אין נייר חתום אבל כל צד מקיים את מה שהוא מבטיח.

נפגשת עם העובדים בבית שמש?

ורטהיימר: דיברתי רק עם הוועד. הזמנתי אותם לבקר ב„ישקר". הם ביקרו, לא התלהבו אבל ראו שאפשר לחיות עם השיטה שלי. ההבדל ביני לבינם הוא ההבדל בין קפיטליזם לסוציאליזם והם צריכים להתרגל לשיטה החדשה.

האם הבטחת לוועד העובדים לא להחתים את העובדים על חוזים אישיים?

ורטהיימר: אתה נכנס לנושא מורכב ומסובך. אם העובדים ירצו לעבוד בדרך אחרת לא איכפת לי. יותר חשוב לי שנחדור לשוק האמריקאי והיפאני. אני לא נוהג לפגוע בבן־אדם. ההגינות היא שחשובה לי. אין לאלה שיישארו איתי ממה לחשוש. אצלי הבטחה זו הבטחה.

בעבר אמרת שחלק ממפוטרי בית־שמש יעשו הסבה מקצועית ואז תקלוט אותם שוב לעבודה. למה התכוונת?

ורטהיימר: רציתי להכשיר חלק מהאנשים לטכנולוגיה של שנות ה־2000 כדי שבעוד שנתיים, אם נצטרך כוח אדם נוסף, נקבל אותם מיד לעבודה. אבל אני ריאלי, אם הממשלה נותנת מענקי אבטלה בגובה שכר נטו, אז מי ירצה לעבוד?

יוסי ליבוביץ

גורל „אתא" פסח על „אופ־אר" / אמיר רוזנבליט

עובד גם ב־1 במאי

במאי אשתקד מונה כונס־נכסים למפעל „אופ־אר" באופקים, ו־160 עובדיו נפלטו לשוק דורשי העבודה. לפני ארבעה חודשים נפתח המפעל מחדש, אחרי שנרכש בידי יזם אנגלי

משה בן זקן, פועל ייצור במפעל „אופ־אר", לעולם לא ישכח את המעמד המרשים של הרמת הכוסיות בערב חג הפסח – בדיוק לפני שנה – במפעל. באותו מעמד הודיע המנכ"ל סמי יעקובוביץ' ל־160 העובדים ש„מעולם לא היה מצבו של המפעל טוב יותר מאשר במחצית האחרונה של השנה". בחגיגיות רבה העניק המנכ"ל לאיש ועד העובדים צ'ק על סך 5000 ש"ח, חלקה של ההנהלה בשי לפסח. אחרי שבועיים בלבד התפוצץ הכל כמו בועת סבון. המפעל נקלע לקשיי נזילות כבדים, וההנהלה שלא היתה מסוגלת לשלם משכורות נאלצה לפטר את כל העובדים. אפילו הצ'ק של ההנהלה שנועד לממן את השי לחג לא כובד, ומשה בן זקן, ששימש מזכיר ועד העובדים, חושש עד היום מביקור של שוטרים בביתו, בתביעה ממנו לפרוע את הצ'ק.

תחילתו של משבר "אופ־אר", מפעל לייצור חוטי כותנה באופקים, ב־6 במאי אשתקד. ההנהלה הודיעה לעובדים שלא תוכל לשלם את משכורות אפריל ומאי. העובדים השביתו את המפעל ויצאו להפגנות מחאה עקרות בעיירה ובירושלים. שיאו של המאבק היה ב־23 ביוני, כאשר מובטלי המפעל איבדו את סבלנותם, ובצעד של יאוש חסמו את כביש הגישה לעיירה, השתלטו על בניין המועצה המקומית והטילו מצור על ראש המועצה המקומית, יחיאל בנסוב, ומזכיר מועצת הפועלים, סעדיה אילוז. ככל שחלפו הימים התברר שקיים סיכוי קלוש בלבד להתגבר על חובות המפעל ולהמשיך את הייצור, והממשלה מינתה לו כונס נכסים.

מצוקת האבטלה הקשה באופקים החריפה ביתר־שאת עם פליטתם של 160 עובדי המפעל לשוק דורשי העבודה, בכללם אנשים שצברו ותק של כ־20 שנה, כמו משה בן זקן. משה, בן 50, החל את עבודתו ב"אופ־אר" בשנת 1967, שלוש שנים אחרי שעלה לישראל עם אשתו לונה והשתקע באופקים. מאז שהגיע אליה, הוא מתגורר באותה דירה, בת 84 המ"ר, בבניין טרומי בן ארבע קומות (ניצב על עמודים הצבועים, למרבה הפרדוקס, בצבע ורוד), בסמוך לבית־העלמין העירוני. בבית זה, שבו הוא מתגורר עדיין בשכירות ("הלוואי והיה לי כסף כדי לרכוש אותו"), גידל את חמשת ילדיו. משה, איש גוץ ונמוך קומה, הוא שומר מסורת, אולם, לדבריו, הוא מאמין קודם כל בעצמו. במפעל "אופ־אר" השקיע את מיטב שנותיו. התחיל כפועל פשוט והתקדם עד לתפקיד של אחראי משמרת. המפעל הזה ידע גם שנים טובות, ועד 1981 הועסקו בו 460 עובדים, גם בעבודת אריגה. בשנים האחרונות הוטלו על משה תפקידים אחראיים יותר, ובמקביל לתפקיד כמזכיר ועד העובדים, שימש גם כיו"ר מועצת הייצור של המפעל. בתוקף תפקידו זה, שבוצע בהתנדבות, הקפיד שעבודת הייצור תתבצע כסדרה, ועם זאת שהפועל לא יקופח בקבלת פרמיות כמתחייב מתפוקת עבודתו.

הבשורה על סגירת המפעל, שהיה לו כמו בית שני, נפלה על משה כרעם ביום בהיר. לאחר 20 שנות עמל מצא את עצמו מובטל. שלוש פעמים בשבוע במשך שבעה חודשים התייצב בלשכת התעסוקה, נאבק על קיומו, פשוטו כמשמעו. כמו רבים מחבריו לעבודה הגיע משה עד לפת לחם. אפילו היום, ארבעה חודשים אחרי פתיחתו המחודשת של המפעל – שנרכש על ידי יזם אנגלי – הוא אינו מסוגל להבין איך איפשרה הממשלה את סגירתו של המפעל. „מה בסך הכל רצה מנכ"ל המפעל, יעקובוביץ'?", מתריס בן זקן. „הוא ביקש הלוואה של 100,000 דולאר. מכיוון שלא היו לו ערבויות, העדיפה הממשלה לסגור את המפעל ולזרוק לרחוב 160 עובדים בעלי משפחות, בזמן שמנכ"ל בנק לאומי (יפת) קיבל 5 מיליון דולאר כפיצויים. איזה אבסורד!".

השבוע, על כוס קפה בסלון ביתו, בית נקי ומסודר, ניכר היה במשה שעדיין קשה לו

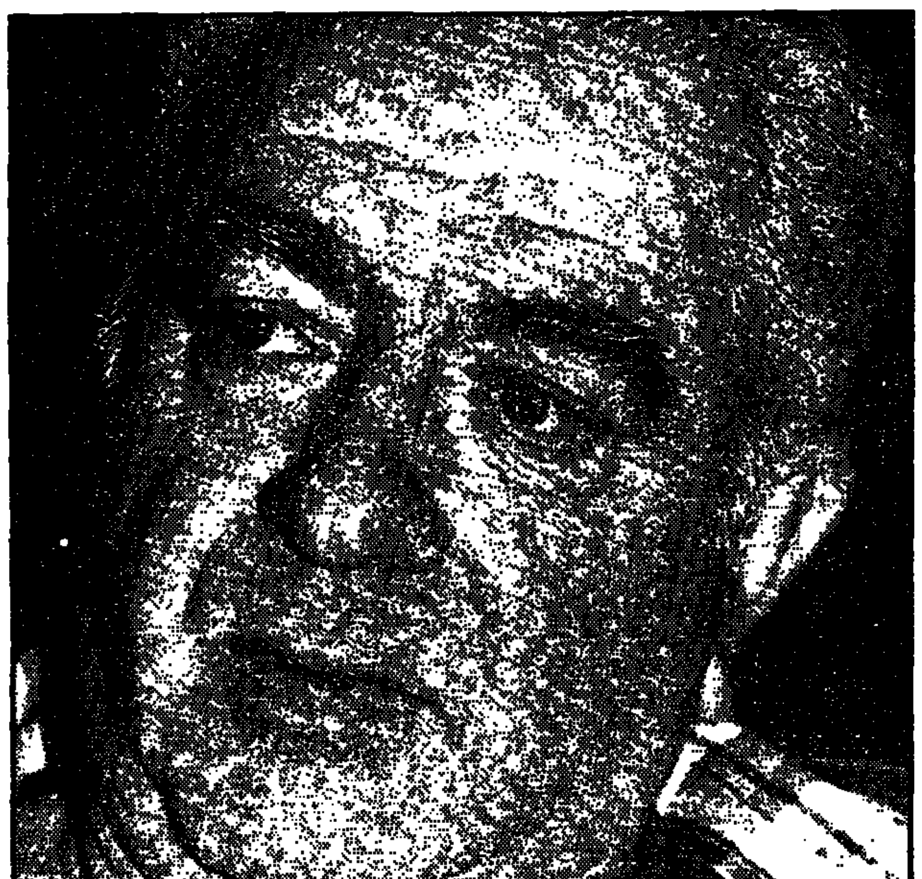
משה בן זקן. עד פת לחם.
צילום, אייל פישר

להשתחרר מזכרונות אותם שבעת חודשי האבטלה שנכפו עליו ושהיו, כהגדרתו, "התקופה השחורה ביותר בחייו". „האם אתה מתאר לך לאיזה מצב הגעתי אם נאלצתי לקחת מכיסו של בני החייל 1 ש"ח כדי לקנות ככר לחם? ותאמין לי שהיו גם מקרים יותר קשים משלי. חמישה ילדים יש לי. שניים בצבא, בת אחת בבית, תלמידה בכיתה ח', שלא יכולתי לקנות לה ספרים ומחברות לבית הספר. משפחות רבות נזקקו לסיוע סוציאלי ואחרות שקעו באדישות ובתסכול. נכון, ‚אופ־אר' זה לא ‚אתא' אבל גם כאן היו עובדים שקיבלו התקף־לב ולקו במחלות אחרות בעקבות הפיטורים. אם הייתי בן 30, מילא, אבל להיזרק לכלבים בגיל 50, זה לא דבר פשוט. יום יום חיפשתי עבודה, אולם ללא הועיל. ובינתיים, במכולת ובאיטליז מסרבים למכור לי בהקפה והנושים – חברת החשמל, חברת עמיגור ואחרים – עומדים בפתח. עד היום אני מתחלחל כשאני רואה שוטר מתקרב לסביבה שלי. אני חושש שהוא בא לאסור אותי, בגלל החובות שלי, או אולי בגלל הצ'ק ללא כיסוי שההנהלה נתנה לסוכן בעד השי לחג. הרי הסוכן לא מכיר את ההנהלה. הוא מכיר רק אותי, את איש הוועד".

המצב הכלכלי בבית היה קשה מנשוא. אחרי 20 שנות עבודה קיבל משה 1300 ש"ח כפיצויי פיטורין. גם סכום נוסף, של כ־1800 ש"ח שחסך במשך שנתיים, לא כיסה את ה„אוברדרפט" בבנק, שעלה ותפח מיום ליום. אפילו האשה, לונה, המועסקת בעבודה עונתית בבית האריזה בחבל מעון, לא יכלה להושיע, שכן עונת ההדרים עדיין לא החלה. הבן, ברוך, 20, חייל קרבי, ראה בסבל המשפחה וביקש ממפקדיו חופשה כדי לסייע בסדרות הפרנסה. כיוון שמפקדיו לא נעתרו להפצרותיו החליט לערוק. פעמיים ערק ברוך מהיחידה, למשך כחודשיים, וניסה לעבוד אצל קבלן, אולם הוא נלכד ונשפט לשתי תקופות מאסר של שלושה שבועות כל אחת. כל טענותיו, כי ביקש לסייע בפרנסת המשפחה, לא הועילו. בצבא ביקשו אישור מהמעביד כהוכחה להעסקתו, אולם המעביד סרב לספק אישור כזה. ברוך, הבן המסור, נענש מפני שביקש לעזור לבני משפחתו.

משה בן זקן מתבייש לספר עד לאן הידרדר באותם ימים קשים. את הפרטים ה„סודיים" האלה, כמו גם את סיפור העריקה של ברוך מצה"ל, מנדבת לנו הבת הבכורה, עליזה, 30, אשה חייכנית בעלת שיער בלונדי גולש. „אתה יודע לאיזה מצב הגענו? התחלנו לחשוב על מכירת חצי מהרכוש בבית. אמא נתנה לאבי את כל תכשיטי הזהב שלה וביקשה שימכור אותם, כדי שיהיה לנו מה לאכול".

למרבה המזל לא היה צורך בכך. השנה החדשה הביאה עמה בשורה משמחת ל־70 אחוז מהעובדים המפוטרים של המפעל. הם התבשרו כי יוכלו לשוב לעבודה לאחר שסוחר טקסטיל מאנגליה רכש את המפעל מידי כונס הנכסים. הודות לפעילותו של מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, ומזכיר מועצת פועלי אופקים, סעדיה אילוז, שפר גורל „אופ־אר" מגורלה של „אתא". לפני כארבעה חודשים חזר משה בן זקן לעבודה ומונה למנהל משמרת, אחד משלושת מנהלי המשמרות במפעל.

על השאלה אם הוא מרוצה כיום מתנאי העסקתו, משיב משה בחיוך: „תנאי העבודה השתפרו ללא הכר. אינני מאמין שיש פועל אחד במפעל שאינו מרוצה. כעת יש הנהלה חזקה, ואם אתה עובד ומשקיע, אתה מקבל בהתאם. בנוסף למשכורת הרגילה אנו מקבלים כיום תוספת של כ־90 אחוז פרמיה. זהו שינוי קיצוני". גובה משכורתו שלו היום, על עבודה בשלוש משמרות, מגיע ל־1200 ש"ח נטו. „אל תשכח שזה כמעט כפליים מהמשכורת שקיבלנו במפעל בגילגולו הקודם" הוא אומר למראה הבעת ההשתאות שהתפשטה על פני. על אף משקעי העבר הלא רחוק והגם שההנהלה הקודמת עדיין חייבת לעובדים שתי משכורות שלא שולמו – המסתכמות היום בכ־2,500 ש"ח ללא ריבית והצמדה – שמח משה בחלקו. „אינך יודע להעריך את הטוב עד אשר אינך טועם קצת מן הרע", הוא מצטט אימרה שחוקה.

משה בן זקן לא יחגוג מחר את ה־1 במאי. ב"אופ־אר", מפעל בבעלות פרטית, עובדים כרגיל בחג הפועלים. הוא אישית מיצר על כך מאוד. בארץ הולדתו, ספרד, נזכר משה, נודעה משמעות מיוחדת במינה ליום הסולידריות הפועלית. העובדים שבתו מכל מלאכה, יצאו לרחובות, נושאים בגאווה את הדגל האדום ועל דש בגדיהם פרח. „כמי שנאלץ מכוח הנסיבות לעלות על בריקדות בדיוק במועד זה לפני שנה ולאור תוצאותיו של המאבק – השמחה הפרטית שלי בלב כפולה ומכופלת", הוא אומר בחיוך.

משא
לספרות, אמנות ועיון

טיבה של הגאולה

מאת אפרים שמואלי

רעיון הגאולה, או אם תרצה לומר, טיבה של התקוה המשיחית בתרבות הלאומית־הישראלית אי אפשר לו שייתפס לא ברוח תרבות האמנציפציה ולא ברוח התרבות הרבנית. יחסה של תרבות האמנציפציה לרעיון המשיחי נתבטא באמונה, שהתפשטות הדעת, ההשכלה האוניברסלית, האחוה בין הבריות והתנחלות היהודים בארצות מגוריהם הוא קץ הימים המיוחל. אמנם לצד המשמעות האוניברסלית של הגאולה הדגישו גם את „תחיית ישראל" כבורה מן הצרות. אבל תקות ישראל לשוב אל ארצו ולהקים בה את מלכותו היתה מעומעמת ביותר, אפילו בתודעתם של „הלאומיים" בקרב חכמי תרבות האמנציפציה, כגון צבי הירש גרץ.

לעומת תרבות האמנציפציה הדגישה התרבות הרבנית את גאולת ישראל על ידי ביטול „שעבוד מלכויות" והופעתו הניסית של מלך המשיח, שינקום בגויים וישיב את ישראל לארצו. הקב"ה עתיד לשפוט את כל באי העולם, וכולם יכירו שלו המלוכה. דמיון העם בתרבות הרבנית עיטר את המשיח בעטרות קסמים ופלאות, אבל את הגאולה המוחלטה הניח בידי אלוהים כמבקרא – אין כאן מקום להרחיב את הדיבור על תולדות הרעיון המשיחי בכל תרבות ותרבות. ראה על נושא זה בספרי „דון יצחק אברבנאל וגירוש ספרד", („מוסד ביאליק", תשכ"ג, בעיקר פרק חמישי) ו„שבע תרבויות ישראל" („יחדיו", תשמ"ט). כאן עלינו להדגיש את השימוש הנוצץ הרצוי בתרבות הלאומית־הישראלית באותו מכלול הרעיונות והציפיות היהודי מימי התרבות המקראית, שיסודו באמונה בתיקון העולם ובגאולת ישראל. מכלול זה הוכר מזמן כתרומה נעלה של המחשבה הישראלית בהליכות הזמן, המוסר המדיני, לאוצר ההויה הרעת של העמים.

מותר לפרש היום, שיסודה של התפיסה המשיחית נעוץ באמונה בדינאמיות המוסרית־שאינה־פוסקת של אלוהים, שברא את האדם בצלמו, והוא מצווה עליו לתקן את הקלקלות ולמלא את החסרונות. ברוח תפיסה זו ניתן לומר: האלוהות, הנשגבה מכל הנמצאות, המתגלה והנסתרת בהם, חותרת כל הימים להתגלותה המלאה בתוכם ועל ידם. המוסריות השלימה שואפת אל קיומה המלא, כיוצא בכך האדם. הוא מצווה להוציא לפועל את הטוב, שבו נברא ובו תכלית בריאתו, ולהגשימו במעשיו כדי שפני העולם כולו יבהיקו בנוגה ורחם. החיים בעולם הזה הם שדה מערכה. רק באחרית הימים עתיד הקרב להגיע לקצו. אדם מישראל מצווה להיות אדם „משיחי". אין הוא תופס את הזמן על פי קצב המאורעות של מחזורי הטבע, שבהם העתיד אינו אלא חוזר על העבר בלבד. זמנם של מחזורי הטבע הוא באמת זמן „עצור". מעגליו חוזרים על המעגל ומעולם אינם פורצים אותו, הזמן „העצור" דומה לחלל הסגור. יתר על כן, בתרבויות האמונה אין אדם מישראל תופס את הזמן „כמקרה ומזמן" בלבד אלא כל המוזמן לזמנו נתפס מיד כמאורע או מעשה בתוך הדרמה העולמית, שיש בה כוונה ומחוז חפץ. על ידי התפיסה הישראלית העיקרית, כמות שהתבטאה בתרבות המקראית, הזמן הוא „פתוח", שדה מערכה היסטורי של אלוהים ואדם שבו, מכריעים לחיים ולמוות, לברכה ולקללה, מראשית הימים ועד אחרית הימים. עבר והווה נוטלים בו משיכות רק בזכות העתיד המשוקף והמתגלה. כל עיקרם של „הלוי" הבבה לקראת זה. אדם מישראל נושא איפוא בלבו משך זרע של ציפיה. הוא מצווה לכבוש את „יצר מחשבה לכך" למען תיקון העולם „במלכות שדי", עכשיו ולעתיד לבוא. על הבחינה האישית־הקיומית של רעיון הגאולה באשר באהבה הרחבתי את העיון בספר „פליאה ותשיבה בעולם מדעי־טכנולוגי" („מוסד ביאליק", תשכ"ה, פרק רביעי: „תעלומות אדם – אהבה ואושר", עמ' 56 ואילך. סוף הספר הן בתיקון העולם, ברעיון האוטופי המשיחי.

★

כשני גלים באתה „התחיה המשיחית" במדינת ישראל, עם כל הכרוך בה במגוון הדעות על דרכי הגאולה, אם על דרך הטבע ואם על דרך נסים ונפלאות. הגל הראשון עלה לאחר הנצחונות במלחמת העצמאות, וביותר לאחר מיבצע סיני. במחנה הדתי נתעוררה מחלוקת, אם יש להאמין שבתקופת ישראל התרחשו נסים, ויד השגחה היתה בה; וזו איפוא „אתחלתא דגאולה" ושמחת שוב ה' את שיבת ציון על פי תפיסת המסורת, או שאין להעלות על הדעת, שהקב"ה יעשה נסים בידי כופרים, חופשים או אפיקורסים. מבחינה דתית־מעשית התווכחו, אם לומר תפילת „הלל" ביום העצמאות ולהכיר „את הקדושה כשמחה". הרבה נכתב על אותם נושאים בימים ההם, וקצתם קובצו בספר „תורה ומלוכה, על מקום המדינה ביהדות" („מוסד הרב קוק", תשכ"א) עורך הקובץ, הסופר החוקר המובהק, הרב ד"ר שמעון פדרבוש, ציין בפתיחה: „ראה זה פלא: דווקא בימינו, בתקופת ההוד של הגשמת שאיפת הדורות לחידוש ציון בעזרת צור ישראל וגואלו, נשמעו השקפות מוזרות בקצות המחנה החרדי, כאילו פלא תחיית ישראל בארצו הוא כניגוד לרוח התורה... וזוהי דעה מוטעית ופסולה... מסורת רבותינו בידינו, שתנאי הכרחי לקיום שלמות התורה הוא עם ישראל ריבוני החי במולדתו המשוחררת".

הגל השני עלה מאוד לאחר מלחמת ששת הימים, ובעיקר עם ייסוד תנועת ההתיישבות ביהודה ובשומרון, תנועת ארץ ישראל השלימה, שבראשה ניצב „גוש אמונים". והנה דווקא על תורת הגאולה של חברי „גוש אמונים", רובם יוצאי המחנה הדתי־הלאומי, טענו רבים, שהיא לאומנית, צרת אופקים, או כלשון צבי רענן, מחבר הספר „גוש אמונים" („ספרית פועלים", 1980) מתבטאים בה „פיחות הערך וההתבזות של הרעיון המשיחי־האוניברסאלי". חוקר זה מראה לדעת, ש„גוש אמונים" מביע בתחום הלאומי היהודי את הרתיעה מפני „הנורמאליזציה" של העם היהודי בקרב חברת העמים, תוך כדי נסיון „לשמור על ביחודו ההיסטורית ועל זוהר נאמנותו האמונית": כללו של דבר: „הוא מבטא את סירובה של יהדות המסורת למודרנה" (עמ' 173).

בלשוננו אנו כאן: הגל המשיחי של „גוש אמונים" הוא אמנם אקטיביסטי, דוחק את הקץ במעשי התיישבות וכיבוש, שלא כתפיסת רוב המורים בתרבות הרבנית, שאין גאולת ישראל באה בהשתדלות טבעית, ואין להעיר ולעורר, ועל כך הושבע ישראל „שלא יעלו בחומה". אבל בעניין מרחב הגאולה האוניברסאלי לא חרג „גוש אמונים" ממסגרת מכלול האמונות והציפיות של התרבות הרבנית: רק על ידי תוספת אקטיביזם לכיבוש ארץ־ישראל כולה ולישובה כאילו נשתנתה דמותו.

אף בתרגום חילוני של מושגים, המקובלים כמושגי אמונה המסורתית, משתמר יסוד דתי חזק, ובעיקר היסוד הסוטרולוגי (רעיון הישועה) – שהוא נשמת כל תרבות מתרבויות ישראל: פדות נפש היחיד וגאולת כלל ישראל. התרבות הלאומית־הישראלית מן הראוי לה שתאמין, שהגשמת החזון המשיחי אין לה שיעור. היא תלויה בנסים, שעושים בני אדם בפעולות נועזות, הנראות כאילו היו „למעלה מן הטבע", והם באמת כן, מעשים לנס, מעשי מופת. עדות לכוח רצונו של אדם ועם, הפורץ מתחומי השיגרה והשתגרנות וביטוי ל„סייעתא דשמיא", להתעלות הרוח, „חלק אלוה ממעל". בדיעבד, כשאתה בוחן מעשי יחידים או קיבוצים, אשר „הפליאו לעשות", אפילו בדברים פרוזאיים ביותר למראית העין, כגון בהתיישבות, בפיתוח התעשיה והגברת כוח צה"ל וכדומה מן המעשים המפליאים של מדינת ישראל, אתה תופס את התחייה המשיחית בהתעצמותה על במת ההיסטוריה. וגם בא מכוח העמידה בנסיון כמו שאמרו חז"ל בדרשם את הפסוק ב„תהלים" „נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה": נסיון אחר נסיון, גדולה אחר גדולה, בשביל לנסותם בעולם, בשביל לגדלן, כנס הזה של הספינה. וכל כך למה? מפני קשט סלה, מפני שתתקשט מידת הדין בעולם" („בראשית רבה", נה).

החזון הציוני של התרבות הלאומית הישראלית הוא מדינה, שבה ישבו רוב בניו ורוב בנים של העם היהודי, מתפרנס מכוח עבודתו, יצירתו וכושר המצאתו, מתקין לעצמו סדרי ציבור משוכלים ביותר ובצדק, ברוח העיקרים הנעלים של מוריו ומאוריו, עם יושב לבטח, בעל עוצמה מוסרית רוחנית רבה. חזון זה מן הראוי שגשמתו תהיה ארוכה, ואופקיו רחבים אוניברסליים. הוא לא יקום בהתבדלות לאומנית או באמונות הבל, ואי אפשר לו בלי תיקון גדול בעולם של „משפט בצדק דלים", „ולא ישא גוי על גוי חרב", ועל דרך ממוסרת ובעליל. התרבות הלאומית־הישראלית, כשהיא עושה למען הגשמת חזונה, היא תולה את תקותה בהתגברות פוחות הטוב והיפה במערכות חיי העמים, עשייתם ויצירתם.

ביוגרפיה של שאלת היהודים

מאת דב בר־ניר

ספר קלאסי נולד בישראל: „שאלת היהודים – ביוגראפיה של בעייה עולמית" – מאת ד"ר אלכס ביין (הוצאת „מסדה" / „ספרית פועלים") ב־372 עמודים, ועם „נספחים" רחבים, בעלי 189 עמ', 561 עמודים צפופים ומאירי־עיניים. אך לא לכך בלבד התכוון חבר השופטים שהעניקו לו את פרס ישראל לשנת תשמ"ז. לפי העתונות, בפנותם אליו, בלשון אתה, הודיעו לו השופטים כי הספר הוענק „על תרומה להיסטוריוגראפיה, בזכות פעלך בבניית הארכיון הציוני וגנזך המדינה, ספריך על הרצל, תולדות ההתיישבות, וספרך הגדול בשאלת היהודים".

אודה: די היה לי בספרו המונומנטאלי האחרון כדי לזכותו בפרס הגבוה ביותר. כן אודה (וקצת אבוש): הוא היה לי לתגלית. לא קראתי את הביוגראפיה שלו על הרצל, שיצאה לאור בשנות השלושים, כאשר הייתי עדיין חלוץ צעיר (נודע לי בשמחה כי מהדורה חדשה ראתה אור, בשנות השבעים, ו„אתקע את המעות", מאחר שקראתי באותו נושא את עמוס אילון ואגדה שראקי בלבד) הוא הדין בשאר ספריו ומסותיו. יהיה איפוא צורך להשלים את המלאכה כי האיש שופע אחדיציה נדירה, עבר על הרי ספריו, אגר־ואגר־ואגר–, וגם ניחן בסבלנות, גם היא נדירה, אם נזכור כי הוא בן 82, שספרו המרשים האחרון, יצא לאור בשפה הגרמנית ב־1979, ורק עתה – ב־1986, כלומר כשמונה שנים לאחר מכן, הוגש לנו בעברית.

כאן חייב אני לומר משהו על מרור בסוגיה (בספרים רבים, הוא בבחינת השלמה מאופקת וצנועה ל„בשר" הספר עצמו) והכוונה היא ל„נספחים". בספרו של אלכס ביין הנספחים הם כמעט ספר שני, באותיות צפופות, ויש בהם ערכים שהם מסה נרחבת. כדוגמה: היינריך היינה, גאון גרמני ויהודי מורכב, מוצג לנו ב־12 עמודים: ריכארד ואגנר, מלחין ואנטישמי מן השורה הראשונה, תופס 7 עמודים רבי ניתוח ומידע; תיאודור הרצל (הנראה לנו לכאורה ידוע) שוב כמלא 6 עמודים רבי עניין, וגם חידושים.

עד כאן, דברי פתיחה – ומכאן, להערכה, מן ההכרח ספוראדית – במסגרת מאמר – על יצירה שכל מבקר בעל־זמן–ושטח–ואכסניה–ביוחדת היה, רומני, משווה אותה לשלוש יצירות שעסקו בקיומו–הישרדותו–פירפוריו של העם היהודי, בסלסלת־הגבר של האנטישמיות, מימי קדם ועד ימינו. אביא את הסופרים ומחקריהם בלע"ז: Bernard Lazare: Jules Isaac: "Histoire de L'antisémitisme"; האחרון, בכרכים רבים: "Genese de L'antisémitisme" – Léon Poliakov – גם הוא בנושא של תולדות האנטישמיות, מאז ועד עתה. ללא כל ניתוח משווה, ובהתרכזי סביב אלכס ביין בלבד, אביע מעין תמיהה שאינה נוגעת במהות הבעייה – מדוע צצה האנטישמיות ו„התעקשה" ללוותנו, מאז היינו לעם סגולי, ובאלף גילגולים, מאז גלינו מארצנו, ומאידך, כיצד שרדנו במכלול הרדיפות שירדו עלינו. תמיהתי תיגע במעין צימצום–גיאוגראפי־דימוגראפי–ומסטורי–דתי, של מה שביין קורא „ביגוראפיה של בעייה עולמית". בביגוראפיה שלו נסקרות בצימצום, כמעט בריפרוף, לעתים בהשכחה, הסיבות נרחבות ביותר ושמשקלם המספרי הרוחני השתנה אמנם במרוצת ההיסטוריה, והכוונה היא ליהדות תחת שלטון האיסלאם, באפריקה ואסיה, ליהדות מזרח־אירופה תחת שלטון צארסטי וקומוניסטי לסירוגין, ויהדות שתי האמריקות. ניתוחו של אלכס ביין הוא בעיקרו ניתוח מרכז־ומערב אירופי, אף כי בצדק ניתן לומר כי סדן העולם חד הוא, וכי במערב התחוללו עיקרי המאבק, בחברה הנוצרית, ביחס לעצמה, וביחס ליהודים, עיקרי הפלגנות. סביב האמנציפאציה האזרחית של היהודים, וחלק רב של התפיסה סביב האוטראמנציפאציה הלאומית והציונית של העם היהודי, בעידננו. בהסתייגות זאת, נוכל לנגוע עתה – „במקום של ציפור" – ב„שאלת היהודים", כפי שהוא מנתחה, לא רק בעמקות, לא רק בשלימות, לא רק בייסורי היסוד, אלא, „בעתיקו"... גם בנון־קונפורמיזם, שאולי יהנה את הבודקים. מצרניות, בדרכים סלולות, אך הוא יהנה כל אדם חוקר, שאיננו סבור שכל הצדק הוא תמיד בצידו של המיתרס, במאבקי רעיונות, או במאבקי עמים.

★

מוזהר–אותנו–חוזר–ומזהיר אלכס ביין: „אין אנו כותבים תולדות העם היהודי, אלא את פירפורי העם הזה, בצפורני האנטישמיות, כ„בעייה עולמית". ברם, היש לבעייה זו מקור אחד, או לפחות מקור עיקרי ומרכזי? ניסה סארטר, במסה מפורסמת, לטעון כי „האנטישמי עושה את היהודי" – בשנאתו, בזרותו, במנטאליות ה„טרוס־לוגית", כלומר, הפראית שלו. אך מדוע „עשה" הוא את היהודי לשונאו במשך אלפיים, ויש אומרים, שלושת אלפים שנה? מדוע לא שככה השנאה הזאת כלפי הזר, במשך דורות לאין־ספור, לפי דוגמת עמים ומיעוטים אחרים? מדוע התעקש עם יהודי זה לשרוד, חרף כל הרדיפות, כל הקזות־הדם, גם אם מה שנותר ממנו היה רק שריד ופליט, לעומת מאה, או מאות המיליונים, שיכלו להיות בית האחוזה, אילו הניחו אותו לנפשו?

על השאלה הראשונה (מקורות האנטישמיות) מסיב מחברנו כי היו לה סיבות מצטרפות ומתערמות, כמעט גיאולוגיות, בזו הלשון: „ההווה איננו אלא מעין שכבה עליונה של תצורת אדמה, ומתחתיה נמצאים רבדים גיאולוגיים רבים מתקופות קדומות". לכן הוא גם מסיק: „מאמצים לתאר את שאלת היהודים ולהסבירה על־פי יסוד אחד ויחידי, מבלי להתייחס לשאר היבטים, יוכלו להניב, לכל היותר, תוצאות חלקיות". עם זאת, נראה שהוא רואה בצרעת האנטישמיות סיבה היסטורית ומיטאפיסית אחת שרשית: „מעל לרובד העתיק, היווני־רומי – אולי הנדבך הגדול שבכולם, והפועל בטוהדקרינה הנרחב ביותר, במקום ובזמן – הוא הדיבור הנוצרי, עם קללת אלוהים על היהודי כרוצח־האל, דמות־נגד שכנית לו, ולכל המצווה מפי האל". וראי, כבר בעיני טאקיטוס הקדום הצטייר היהודי כ„כעם לבדד

אלכס ביין
חתן פרס ישראל

ישכון ובגויים לא יתחשב". אך לא הרומים וגם לא המוסלמים, גם אם אלוהי ישראל נראה כופר באלוהיהם, לא ראו ביהודי דמות מסתורית „רודפת־אל". לא בכדי מזכיר לנו המחבר כי כבר ב„בשורה על־פי יוחנן" מוקעים היהודים כ„ילדי־השטן", ולאחר מכן, הכנסייה הנוצרית „יצרה בכך את „הטיפוס האידיאלי" של היהודי המקולל", בלוויית כל תכונותיו המאוסות שלפיהן „מואס הוא באלוהים ופונה לעגל־הזהב", הקיצור – הוא כולו „הבוגד יהודה איש־קריות". כלום לא ניתן לטעון, כי על „הרובד הנוצרי" הקדום הזה, כ„שכבה גיאולוגית" תחתית, יתוספו לאחר מכן הרבדים הכלכליים, החברתיים ולבסוף אפילו הדיבור הגזעני, הכופר כאילו, במודע, ברובד הנוצרי, אך למעשה ניזון ומזין, בדרכים חדשות, מדעיות־כביכול, את הדעה הקדומה האנטי־יהודית הנוצרית מקדמת־דנא?

★

עד כאן – הצד ה„גויי", אך לא יחמוק איש כאלכס ביין, והוא שואל: „בכך הגענו לשאלת־יסוד – אולי העמוקה ביותר – המעסיקה אותנו, בספר הזה: במה אפשר להסביר אותה דבקות של היהודים, דבקות נאמנה ועקשנית, בתפיסתה התיאולוגית, המסורתית, שעמדה בפגעי הזמן? מדוע לא ראו גם היהודים, בדומה לשאר עמי העולם העתיק, במפלתם הלאומית את מפלת אלוהיהם? – „הקיצור, מדוע לא נעלמו מעל פני האדמה, הגוי, אילו קיבלו את דת אויביהם, היוונים, הרומאים, הנוצרים, היה בא, כומה, באותם ימים – בטרם „אנוסים", בטרם נבדלו משכניהם בעיסוקיהם החקלאיים והאומנותיים – הקץ לרדיפות והאנטישמיות כלפיהם. מדוע דבקו איפוא בדבקותם, גם אם טאקיטוס (ואחרים אחריו, בלי־סוף) לעגו להתבדלותם, לשמירת השבת, לאי־הסכמתם לסעוד על שולחן מארחיהם, ועוד ועוד, בשם המעמד של אל עליון, שלא יעשו לו לא פסל ולא תמונה?

אולי טמונה התשובה בכך שהתיאולוגיה היתה, ונשארה ימים רבים, דמות־דיוקנה של האידיאולוגיה, שעל־פיה חיו, וגם מתו בני־אדם, עלו על מיתרסים, או על הגרדום? הנה כותב אלכס ביין: „יטעה מאוד מי שיקנן עתה, בסגנון הבביני היהדע, על גורל היהודים בימי־הביניים, כאילו היו הם הנרדפים והמקופחים היחידים, בעת ההיא, כי לא כך הדבר. ומצים אלה ידעו רדיפות בממדים עצומים שפגעו בכופרים ובסוטי־דת, אשר נטבחו לאלפים ולרבבות בלירוחם, עונו באכזריות, נשרפו חיים". יכול מאוד להיות שמאחורי הרת עמדה הכנסייה, על מימסדיה ושררתה. אך אין זה משנה, כשם שאין זה עדיין פותר את החידה של הישרדות היהודים (אפילו דללו שורותיה, לעתים כמעט עד אפס) במשך אלפיים שנה, כאשר תפילותיהם נראות מתרצות את גודלם הקיומי, נוסח: „ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו (קרי: הגלותנו או, „והיא עמדה לאבותינו ולנו, שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, והקב"ה מצילנו מידם" (קרי: האנטישמיות! ואחרת, בטריולוגיה קיומית זאת: „בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים" וקרי: שיבת ציון). אשרי האיש שיש לו הסבר, הקרוי ראציונאלי, לתופעה „אנטי־טבעית" זאת.

★

ה„ביוגראפיה" של אלכס ביין יש בה כל התמורות ההיסטוריים שהביאונו עד לאמנציפאציה, עד לציונות, עד לשואה, עד לכינון מדינת ישראל – ואף לשוא נגסה אפילו ללוותו בתיאודור־נינהו, מאז הגיטאות – בכפייה, עד לשיוויון־זכויות אזרחי ועד לחוקי נירנברג ו„הפתרון הסופי". דפים נוקבים הוא מקדיש להתהוות האידיאולוגיה הגזענית האנטי־יהודית והארית־אליטארית. לא נתעכב על כל אלה – פשוט, יש לקראם. אך ביין הוא „ייקה" מן הסוג הליבראלי, האומר את האמת, כל האמת ורק את האמת – וכזאת, עתה שהכותיד בכתב, מתעכב הוא עלי. אביא כמה דוגמאות לנון־קונפורמיזם שלו, שאיננו אלא מחשבה חופשית, וללא צרות־מוחין, ודעות קדומות לתיאבון.

למשלו קורא אני על הגיטו היהודי: „הרובעים מוקפים חומה ששעריה ננעלים עם בוא הלילה, והם גדורים מן האוכלוסיה הנוצרית, לשם הגנת היהודים מפני העם, לשם הגנת העם מפני היהודים" (כל ההדגשות שתבואנה תהיינה מעתה שלי – ד.ב.) לא כל פרשן יהודי של ההיסטוריה היה מדגיש גם את ההיבט ההגנתי הזה, על היהודים. שנית, בדברו על היהודי בימי גלותו הארוכה, המושמץ ומוכפש כ„שיילוק" לכל דבר, אין הוא נרתע מלומר, כי „הדיכוי החברתי מעולם אינו משפר את המדוכא, מבחינה מוסרית". מדבר הוא על היהודי הגיטואי כאוחז „בדרכי שוחד ומרמה", העוקף מדעת את כל החוקים – והוא מסיק כי „כך נהפך היהודי ליצור מסובך–ומתוסבך, לעתותיו. מוסר–והיפוכו מתערבבים ומשתרגים בחיי יום־יום שלו, ... למין תערובת שקשה להבחין בה בין הנעלה לנקלה". לשיא חדש של אומץ אזרחי הוא מגיע, כאומרו על המומרים היהודיים: „ההתייאשות מגורל העם הוליכה דווקא מקבלי־אמת, ולאו־דווקא בני־אדם שטחיים, לתוך לבטי־מצפון, ולנטישת היהדות. אחרים נקטו כך כדי לשרוד בחיים, או להסתדר בהם". אפילו על ההומאניסטים הגויים, מארסמוס עד וולטר, שנראו לאראות מפנים את עורפם ליהדות, וליהודים אומר הוא: „אפילו ההומאניסטים, ברמתו הרוחנית של ארסמוס... בשים־לב למעמדם הכלכלי־החברתי של היהודים – קשה היה מאוד, אם לא בלתי־אפשרי כמעט לחבב אותם". לשם איזון מחשבתו מוסיף הוא כי „הלא זוהי טראגיות מצבם שלתוכו הטילו אותם (את היהודים – ד.ב), שאפילו היה אופיים כעצם השמיר לטוהר, היו מהורים מיסוד לסביבתם, מבחינה דתית ומבחינה כלכלית־חברתית". מיסוד – אומר ביין – ואין זה דבר של מה־בכך.

ועוד דבר – שאיננו מכוון ליהודים דווקא, אלא לסיבות ההיסטוריות האמיתיות שהוליכו רבים (ולא פילוסופים דורשי־טוב, הרואים את הנולד) להעניק שיווי־זכויות ליהודים, בעידן האמנציפאציה האזרחית. צודק ביין בטענו, שהאמנציפאציה לא היתה אלא פועל יוצא של עקרון. מופשט, לפיו „כל בני־האדם נולדו שווים". בצדק מטעים איפוא ביין כי „כבני־אדם, יש להשוות את מעמדם של היהודים למעמד שאר האזרחים. היתה זאת, כביכול, הוצאה של משוואה מאתימאטית", ולא של התאהבות פתאומית בגזע היהודי.

עוסקים אנו באנטי־מתמאות, מטעם הגויים, ומטעם היהודים. כאחת. להלן, תיאור בלתי־מחמיא של הקרנמטלאציה הפנימית בעם היהודי, ערב השואה: „קיבוצי היהודים שבארצות מרכז אירופה ומערבה, מזה, ויהודי מזרח־אירופה, מאידך, שהפרידו ביניהם שלבי האמנציפאציה... היפנו מבטים חשדניים אהדדי; יהודי־מערב־אירופה־ומזרחה ראו את קיבוצי היהודים, בארצות אפריקה ואסיה, כנחשלים בדרגת תרבותם, כמעט עדי־כדי ביטול כל עניין של שיתוף עימם". יהיה צורך בארבעים שנות קיום מדינת ישראל, והעמידה המשותפת של כל העדות נגד האויב המשותף מן החוץ, כדי לכרסם, ואף לבטל לאט דעה קדומה ומתנשאת זאת.

המסקנה, אולי הנועזת ביותר, היוצאת מפי אלכס ביין, תבוא עתה: „העויינות כלפיהם (היהודים – ד.ב), לא היתה, ביסודו של דבר, תגובה על מעשיהם, כי־אם על קצב הימצאותם בין העמים. כל הטיעונים נגד היהודים לא היו אלא ראציונאליזציה של עובדה זו". אכן, האובייקטיביות של ביין מגיעה כאן לשיא חדש – ואין הדברים נאמרים לגנאי. משהו מרוכך יותר מופיע בכתבי הרצל, בזו הלשון: „אני מבין את האנטישמיות, שהיא תנועה סבוכה ורבת־פנים. אני מתבונן בתנועה זו כיהודי, ללא שנאה ופחד. סבורני כי יודע אני להבחין מה באנטישמיות לעג גס, קנאת־פרנסה שפלה, משפט קדום תורשתי, אי־סובלנות דתית – אך גם מה שיש בה מן ההתגוננות המדומה". כלום לא מחוייבות הערכות אלה, לעומת מוראות השואה? אך דווקא הרצל הוא שראה נכוחה, יותר מרבים, אולי מכל מנהיגי העם והציונות אחריו – באומרו, כבר ב־7 ביוני 1895, ביומנו: „המצב לא יכול להשתפר, הוא בהכרח יורע – עד למטבח".

משפטים אמיצים יש אצל ביין על קרבנות השואה, שלא ידעו שהם „כבאן לטבח יובלו", ש„לא היו מודעים לגודל הסכנה המרחפת עליהם, והלכו לקראת מותם בלא־יודעים". מוצא הוא אפילו דבר־סניגוריה על רבים מאנשי ה„יודנראטים" (בעיקר בהתחלה), ש„קיוו כי אפשר יהיה להציל מקצת על־ידי הפקרה של מקצת – ובשעת שיקולים כאלה טבעי הוא הפיתוי האנושי הבשר־ודמי להתחשב, בשעת הבחירה, במיודעים וקרובי משפחה, בידידים ועוזרים".

★

ומלה אחרונה על מדינת ישראל, על הגולה, על החברה הישראלית, על הסיכסוך רווי־הדמים עם העולם הערבי. כנגד שיכתוב ההיסטוריה של אנשי ליכוד שקמו לתקן „עשרים־ותשע שנות מחדלי המערך", כותב מחברנו (שבכל ספרו איננו מעורב במה שנקרא „פוליטיקה"), כי „היהודי המכונן מדינה משלו, היהודי הלוחם ללאות, היהודי כעובד־אדמה, המפתח ארץ... כל אלה צמחו והצבותו, מאז שני דורות של הפעולה בארץ, ועבודת החינוך הציונית והציונית־הסוציאליסטית, כאשר היא שם". בדברו על מלחמת ששת הימים, מטעים הוא ש„כל מה שהנצחון צבר בכנפיו, בחינת כיבושים על הרחבת השטח הצר־מדי שנקבע בתוכנית החלוקה המקורית... אלה תוצאה היו – ולא תמיד ברוכה – של המלחמה שנכפתה עלינו". מכאן גם תפילתו לתבונה מדינית, כנגד קנאות עיוורת: „לפנינו קונפליקט טראגי, בו מתנגשות תביעות סותרות וזכויות מנוגדות זו לזו – סיכסוך שאין לו פתרון: אין קונפליקטים ללא מוצא... על־ידי התבונה של פשרה, של ויתורים הדדיים, תוך כדי שיחות ומשא־ומתן". דברי אלוהים חיים, באווירה המשולהבת שבו שלטת דימאגוגיה ופופוליזם המוציאי לייצרים הנמוכים ביותר בקהלנו.

★

ברכה לאלכס ביין, בהגיעו לגיל 82, ברכה על ספרו, ברכה על עמלו הארכיוני, ברכה על הפרס שיוענק ביום העצמאות לאדם הנראה צנוע, כמעט נחבא אל הכלים.

אנדד אלדן

לזהר גורי

★ ★ ★

אֲנַחְנוּ הַיּוֹדְעִים אֶת
הַכְּאֵב שֶׁבְּחַיֶּיהָ, נוֹתַר
נְעוּלִים לוֹמַר אֶת מוֹתָהּ.
בְּפִרְקֵי הַנּוֹרָאִים הַגּוֹרָל הָרַע
שׁוֹתֵל אֶת מַכְאוֹבָיו.

כֹּה קָצָר וְכֹה נִפְתָּל הָיָה
חוּט חַיֶּיהָ: כָּל יוֹם כֹּה יָקָר.
כְּהֶלֶם לֵיל הַכֹּל עַל שָׁרָשָׁיו נֶעְקָר,
כְּהֶלֶם לֵב הַכֹּל שָׁב אֶל הַתְּהִיָּה.

★ ★ ★

כַּמָּה אַכְזָר הַצֹּרֶךְ לְדַבֵּר אֵלַיִךְ בִּיגוֹנוּת.
עוֹד תְּמוֹל טִפַּחְתִּי עַל כְּתֵפֵךְ,
עוֹד תְּמוֹל קִנְטַרְתְּ בִּבְדִיחָה,
עוֹד תְּמוֹל אָהַבְתִּי מְשׁוּבָתֵךְ,
רַק תְּמוֹל חִבַּבְתְּ עֲרוּצֵינוּ וְהָרַי,
אֶתְמוֹל עוֹד יָדַעְתִּי
כִּי תָּרוּצִי בִּשְׁבִילֵי הָאָרֶץ הַהוֹרָרוֹת נְעוּרַי.
כַּמָּה אַכְזָר הַצֹּרֶךְ לְדַבֵּר אֵלַיִךְ בִּיגוֹנוּת.

★ ★ ★

לְעִתִּים, בְּלֶכֶת עֵינֵי שְׁנֵינוּ אֶל צֹמֶת אֶחָד,
מַה יָּקָר הָרֶגַע הַנָּדִיר, הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה,
רָאִיתִי אֵיךְ בְּחַיַּיִךְ הַיָּפִים, הַפּוֹבְטִים וְנִבָּטִים מִפָּנִים,
צִיץ הַיָּהוּר כּוֹאֵב, וְזִכָּרוֹן נוֹגֵהַ בְּסֵתֶר זֶה.

הזהות היהודית בספריו של סול בלו

מאת עדה אהרוני

כשקיבל את פרס „בני ברית" זה לא מכבר, נשאל סול בלו, אם הוא חושב כי פרס נובל לספרות 1976 הוענק לו כיהודי או כאמריקני? תשובתו היתה פשוטה: „כסופר". בלו התנגד תמיד למגמה לשבצו במשבצת „סופר יהודי אמריקני". תווית זו נראית לו „וולגרית מבחינה אינטלקטואלית, פרוקיאלית, ללא צורך וחסרת תועלת לחלוטין". הוא מעדיף לראות את עצמו סופר אוניברסלי וטוען, שגם כשהוא עוסק בנושאים יהודיים ספציפיים, הוא מעוניין בעיקר בהשלכות האוניברסליות. כאשר נבחר לחתן פרס נובל, היה זה לפי האקדמיה השוודית „בגלל ההבנה האנושית והניתוח הרגיש של התרבות בזמננו המשולבים בעבודתו". התוכן היהודי הספציפי שבספריו לא הוזכר. נשאלת השאלה: באיזו מידה קשורה אמנותו של סול בלו למורשה היהודית? האם מוצדקת אי־הנוחות שאנו מרגישים, כאשר בלו מרגיש כי הוא פשוט „סופר", ולאו דווקא סופר יהודי אמריקני?

במשך הקריירה הספרותית שלו כתב בלו שמונה רומנים. אך בתחילה לא הראה סימנים כל שהם להשפעה יהודית. בספרו הראשון „האדם התלוי" (Dangling Man, 1944) אין לגיבור ג'וזף שם משפחה: נראה שהוא סמל „לכל אדם", כמעט כמו יוסף ק. של קפקא. במשך חמשת החודשים, שבהם הוא כותב את יומנו (המהווה את תוכן הספר), לא מוזכרים מאורעות או מועדים יהודיים. אך מוזכרת השתתפותו במסיבת חג־מולד המתוארת בפרטים. נוסף על כך, המסגרת האינטלקטואלית של הספר, ספוגה במורשה התרבותית הקלאסית הצרפתית, אך לא בזו של העברית או של האידית, כמו ביותר עבודותיו. ג'וזף חוקר את מחשבתו של דידרו, והוא מצטט את ויון, בודלאר, סידני ודבספיאר: ומילים ואמרות בצרפתית מופיעות הרבה בספר. ה„אלטר אגו" של ג'וזף, שעמו הוא מנהל שיחות פילוסופיות רבות – הוא בעל שם צרפתי Tu.as raison aussi. ג'וזף חוזר ושואל את עצמו את שאלות היסוד של הפילוסופיה: „מי אני?", „מה הוא אדם", „מה משמעות הקיום", „באיזה מידה שולט האדם בגורלו?" אלה הן אותן השאלות אשר שואלים את עצמם הגיבורים האינטלקטואלים, שהם הגיבורים בספריו של סול בלו. גם כאשר הגיבור אינו אינטלקטואל במקצועו, הוא כך באישיותו ובתפיסתו, כמו למשל טומי, הגיבור של „חטוף את היום" (Seize the Day, 1975) המבצע את „שייקספיר ו„פלנק'ס קונסטנט" Planck's Const. בתפיסותיו.

כשהופיע „האדם התלוי", נמתחה בקורת קשה על בלו, על שלא הזכיר בכלל את הבעיה היהודית ואת השואה, אף שהספר נכתב בשלהי מלחמת העולם השניה. במקום אחד בספר יש לג'וזף חלום בלהות מחריד: הוא רואה גופות של תינוקות בעריסות. כמה מהמבקרים ראו בקטע זה רמז לשואה אך הוא כללי מדי ובלתי מחייב. רק עשרים־ושש שנים לאחר מכן, ב„כוכב־הלכת של מר סמלר" (Mr. Sammler's Planet, 1970) מתמודד בלו עם השואה. הוא עושה זאת באמצעות הנסיון האישי המחריד של מר זמלר, גיבורו הישיש, העיוור בעין אחת.

הספר השני של בלו, „הקורבן" (The Victim, 1947), מתרכז בבעיית האנטישמיות, ומי שקרא את הספר אינו מטיל ספק בהזדהותו של בלו עם היהדות. מה קרה בין הספר הראשון והשני שהניע את בלו לפנות אל הנושא היהודי? האם בגלל הביקורת שנמתחה עליו? האם בגלל הגילויים על השואה שנתגלו אחרי המלחמה? נראה, ששני הגורמים השפיעו. נוסף על כך, בהתחלת הקריירה הספרותית שלו בלו ספוג עמוקות בתרבות הקלאסית האירופית, והוא כתבטא באמצעות ניכה. מהספר השני והלאה מוצאת זהותו היהודית ביטוי מלא יותר.

באמצעות אסא לוונטל, הגיבור של „הקורבן", מועבר אלינו תיאור מהימן של הרגשת היהודי האמריקני בסוף שנות הארבעים. העימות היהודי־נוצרי בין אסא לירובו האנטישמי, אלבי, הוא גם נושא מרכזי בספר, וגם סטרוקטורה הנושאת בתוכה השלכות מוסריות, סוציאליות, פסיכולוגיות ופילוסופיות, רחבות יותר. בגישה שבלו נוקט טמונות מספר שאלות לגבי האנטישמיות, תשאורות ללא מענה. באיזו מידה החברה הנוצרית המערבית היא פתוחה ו„פלוראליסטית"? איך יכול האדם לשמור על כבודו העצמי מול כחות הרסניים? מה ערכו של הליברליזם המערבי כאשר הוא מונע את אסא מלהתגונן מפני התקפות אנטישמיות? בלו בוחר את מערכת היחסים בין יהודי ובין אנטישמי כאמצעי להעמדת השאלות היסודיות הללו, ובעשותו כך הוא מעלה את הדיון בבעיית האנטישמיות לרמה אוניברסלית.

התקפותיו הרבות של אלבי על יהדותו של אסא משתרעות על טווח רחב של דברים ורמות המאפיינים את האנטישמיות המודרנית. הוא מרבה לומר לאסא: „אתה בן העם הזה", וזאת למרות מחאותיו של אסא ודרישתו הצורבת תשנית להיחשב כפרט, כבן־אדם. אלבי שולל מאסא את הזכות לשיר בלדות אמריקאיות בטענה שהיהודי אינו יכול להבין אל־נכון את רוח השירים. על אסא לשיר בלדות ביידיש או שירים מתנ"ך. בהקשר זה הוא מזכיר, שראה לאחרונה ספר על תורו ואמרסון, כתוב בידי יהודי בשם ליפשיץ, ואלבי לועג: „מה יהודי יכול להבין לרוחם של תורו ואמרסון?" אלבי מעלה גם את הטענה האבסורדית, שיהודים אינם מרבים לשתות משקאות חריפים ככל העמים הנורמליים, משום שהם מפחדים לגלות את סודותיהם המתועבים וחוממם להשתלט על העולם בהתאם לפרוטוקולים של זקני ציון. היהודים כבר החלו לבצע את תוכניותם בכך שהשתלטו על ניו־יורק. לכן ואס"פ (White Anglo Saxon Protestant) טהור כמוהו סולק על ידי „בן קאליבאך" כמו אסא, והוא תפס את מקומו הלגיטימי באמריקה. גם צורות פיסיות של אנטישמיות מובעות בספר, כאשר אלבי נטפל אל אסא ונוגע בשיער היהודי המקורזל שלו בתערובת של סקרנות ושל גועל ומדמה אותו לשיער של חיה.

בתחילה אסא אינו מוכן לרדת לרמתו של אלבי, והוא

רואה בהתקפותיו של זה טיפשות. אך ריבוי הפגיעות מעורר בו את תחושת הזהות היהודית: הוא מרגיש שההתעלמות מאחריותו כלפי זהותו היהודית מכרסמת את כל אישיותו, והוא קרוב להתמוטטות כללית. הוא שואל את עצמו בייאוש: „מדוע אני יודע להגן על עצמי כאדם ולא כיהודי?" נקודת המפנה חלה לקראת סוף הספר, כאשר אסא מגיע למסקנה שאינו יכול להגן על עצמו כאדם אם אין הוא מגן על עצמו כיהודי. בהגיעו למסקנה הזאת בוחר אסא בכבוד־עצמי תוך הגנה על זהותו היהודית, ואינו נרתע מלנקוט צעדים מרחיקי־לכת: הוא נוטש את מקום עבודתו המנוהל על ידי אנטישמי, אף־על־פי שהתקופה היא תקופת השפל הגדול, והוא גם זורק את אלבי מביתו ומחייו. בפרק האחרון של הספר נפגשים אסא ואלבי, שנים לאחר מכן, פגישה מקרית בתיאטרון. אלבי מודה, ששאב חיזוק מהשקפת העולם היהודית האופטימית שהציג אסא בוויכוחיהם הרבים. השקפה זו היא שעזרה לו להתגבר על תבוסתנותו ולשקם את עצמו. בכך חדל אלבי להיות „קורבן" האנטישמיות של עצמו – זו האנטישמיות שמנעה אותו מלהיות אחראי לעצמו. לכותרת „הקורבן" משמעויות רבות – לא רק היהודי הוא קורבנו של האנטישמי. גם האנטישמי הרי הוא קורבן של עצמו. בהטילו על היהודים את האשמה ובראותו ביהודי שעיר לעזאזל על כשלונותיו־שלו הוא מונע מעצמו ראיה ברורה של מצבו, ביקורת עצמית ואפשרות להתגבר על בעיותיו האמיתיות. בלו מתאר את בעיות האנטישמיות באופן מעמיק וברגישות רבה, והוא מציג אותן באמצעות דמויות חיות ומשכנעות להפליא.

מצער הדבר, שספרו זה, שהוא מהטובים ביותר והוא כל כך חשוב לנו ולנוער שלנו, טרם תורגם לעברית.

היהדות אינה רק מקור לדאגה ולאשמה בספריו של בלו, היא גם מקור לכוח ולשלימות. בהרבה מספרי בלו שיקום הגיבור והחזרתו לשיווי משקל קשורים בשיבה אל הזהות היהודית. אנו רואים זאת ב„תפוס את היום", כאשר טומי מגלה בערב יום הכיפורים, כי „טומי", השם האמריקני שאימץ לעצמו, מבטא „נפש מזייפת", והזהות האמיתית גלומה בשם „וועלוול" – זאב קטן – שכך היה קורא לו סבו. בסוף הרומן טומי נקלע אל תוך משכן־הטקס של בית־קברות יהודי. הוא מתרגש מאד בראותו שם מגן דוד, ובאותו הזמן הצבעה שבפני הכת מוסרת לו, כביכול, סוד על־אודות החידלון. כאשר בלו מוביל את גיבורו בשיא צרותיו אל משכן־תפילה יהודי ואל גילוי החידלון, הוא מחזיר אותו באופן סימבולי לזהותו האתנית המקורית. שובו של הגיבור אל מקור זהותו האמיתית הוא בבחינת ראשית יציאתו מהמשבר, תחילת הצלתו.

מבנה דומה מופיע ב„הרצוג" (Herzog, 1965), שהוא אחד משלושת הספרים אשר בעבורם קיבל בלו את הפרס הספרותי The National Book Award. שני הספרים האחרים הם „כוכב הלכת של מר זמלר", ו„הרפתקאותיו של אוגי מרץ'" The Adventures of Augie March, 1953). בחקר אינטרוספקטיבי מעלה הרצוג זכרונות על ילדותו בסביבה יהודית ומדגיש את הערכים המשפחתיים היהודיים – כל אלה מהווים נסיון מובהק לשאוף כוח מהשורשים היהודיים וממורשת היהדות. הוא מרגיש שהוא בגד בערכי היהדות – הוא נישא לטומרת מרלין, ואת עשרים־אלף הדולרים שירש מאביו המהגר „ארבעים שנות יסורים באמריקה" הוא בזבז על קנית בית כפרי ישן וחסר תועלת בלודיוויל, סמל למאבק יהודי למען דריסת רגל באמריקה של הוספ"ס. כאשר חברו מנזור שר: „מפני חטאינו גלינו מארצנו", הרצוג מסכים במלוא הפה לאימרה זאת, ומתרגם אותה לעצמו לאנגלית. לקראת סוף הספר, אחרי שהתחזקה זהותו היהודית, הוא מצליח להתגבר על רגשות האשמה והוא קורא בעברית: „הנני" – שוב הוא מוכן להתייצב מול החיים. בשבתו על ספסל שבור מול קבר אמו הוא פותח פתאום בפזמון: „מה טובו אהליך יעקב". זאת תרועת הרצוג הבוגר אשר גילה את מקומו בחיק עמו.

„הרצוג", בדומה לרבית ספריו של בלו, מלא סמלים יהודיים, ביטויים ואמרות בעברית וביידיש. הניבים בעברית וביידיש שבפי גיבוריו מוסיפים לצביון הלוקלי ומעשירים את המדיום האסתטי, ובד בבד הם מבטאים השקפת עולם שלמה. הרי זה כאילו לא רק אסא, טומי, והרצוג חוזרים לזהותם היהודית, אלא גם מחברם. האם אפשר להסיק מכך שתוך התפתחותו האמנותית גדלה ההזדהות של בלו, ועמקה שאיבתו ממקורות יהודיים? נראה שכן. אפילו בספר כמו: „הנדרסון מלך הגשם" (Henderson the Rain King, 1959), שגיבורו אינו יהודי, מופיעים לפעמים נושאים יהודיים, כמו למשל בקטע שבו הנדרסון מגיע לכלוב שבפתחו כתובת „הכניסה אסורה ליהודים, לכושים, ולכלבים": הוא מצטחק ואומר: „הם אינם מקבלים יהודים, אך הם מקבלים חזיר כמוני".

ברומאן „תשורתו של הומבולדט" Humboldt('s Gift, 1975), שבעבורו קיבל את פרס פוליצר, הגיבור צ'רלי סיטרין וגם חברו הומבולדט הם יהודים, אך הנושאים היהודיים הם פחות מרכזיים מאשר בספרים הקודמים. יש אמנם נושא אחד המופיע תכופות, והוא – הסבל היהודי. צ'רלי מספר, שחברו הומבולדט היה מטובי הנואמים בניו־יורק, והוא קשר זאת בעובדה שהלה „סבל סבל יהודי אמיתי". כאשר רצו הגרמנים לכבד את שירתו של הומבולדט והזמינו אותו ב־1952 להרצות באוניברסיטה החופשית של ברלין, סירב לנסוע וטען: „אם אשהה שנה בגרמניה, אחשוב על דבר אחד בלבד, במשך שנים־עשר חודשים אהיה יהודי ותו לא. אינני יכול לבזבז שנה שלמה על זה". חבר אחר, ג'ורג' סויבל אומר: „לרצוח יהודים ולייצר מכונות – זה מה שהגרמנים יודעים לעשות". אשתו של צ'רלי, דניז, נוזפת בו תכופות על שהוא מבזבז את זמנו עם „יהודונים" וכאשר סויבל מזהיר את צ'רלי על שהיא עלולה לגרום לו לסרטן, הוא משיב: „מקובל על אמריקנים אמיתיים לסבול מנשותיהם, ועל הנשים שהסבולנה מבעליהן. כמו אדון וגברת לינקולן. זהו הסבל הקלאסי של ארצות הברית, ובן של מהגרים כמוני חייב להיות אסיר־תודה על כך. לגבי יהודי הרי זה צעד קדימה". זאת דוגמה מאלפת של ההומור הטראגי־קומי של בלו, שבאמצעותו הוא רומז כי כל סבל הוא יחסי.

כל האמור לעיל מראה את מקומם החשוב של הנושאים היהודיים באמנותו של בלו. אף־על־פי־כן, כפי שהוא מרגיש, נכון גם כי בעיניו היהודי הוא פרוטוטיפ לאדם המודרני, האוניברסלי – בסבלו, בספקותיו, בהתלבטויותיו וברציונליזציות שלו. המשבר האינטלקטואלי של הגיבור היהודי הוא גם המשבר של הציוויליזציה המודרנית כולה. הבלטת הקשר בין הפרט ובין הכלל הוא סימן לסופר גדול. אילו היו שואלים את שייקספיר, אם הוא חושב כי הוא נהנה לפרסום בגלל היותו אנגלי או בגלל היותו נוצרי, בוודאי היה משיב תשובה דומה לתשובתו של בלו: „בגלל היותי סופר".

אשר לשאלה שהעמדתי בתחילת המאמר: האם מוצדקת אי־הנוחות שאנו מרגישים, כאשר בלו מרגיש שהוא פשוט סופר, ולא דווקא סופר אמריקני? – התשובה היא: הרגשתו של בלו כי הוא סופר אוניברסלי אינה גורעת כלל וכלל מן הקו היהודי שבכתיבתו. ואנו, מוטב לנו שלא ננהג ליהד את בלו בעל־כורחו ולהוסיף יהדות אל יהדותו. גם מה שיש בו מבנה באמת, אינו מעט כל־עיקר.

ולגבי יחסו של בלו לישראל – ניתן לומר שאם בלו מרגיש, בניגוד לאימרתו של בן גוריון, כי יהודי יכול לחיות חיים מלאים מחוץ לישראל, אנו חייבים לכבד את הרגשתו, גם אם אין אנו מודים אתה. ספרו על ישראל „לירושלים ובחזרה" (1976) לא התקבל והביקורת מצאה אותו בלתי ממוקד. טענה זו אמנם נכונה, אך הספר לא נועד להיות ממוקד. בלו מודה, שהוא יודע מעט על ישראל, ואכן אי אפשר לצפות ממנו, שאחרי שהייה קצרה ב„משכנות שאננים" בירושלים יהיה מסוגל לנתח ניתוח מעמיק את בעיית המזרח התיכון ולתאר את המשמעות המורכבת של המציאות הישראלית. כן עלינו לזכור, שבלו הוא איש ספרות, ולא מדינאי, עתונאי או סוציולוג. „לירושלים ובחזרה" הוא ספרו הראשון שאיננו ספרות יפה. זוהי בעיקר רפורטז'ה אינטלקטואלית המתארת את חוויותיו של בלו במשך שהותו בת החודשיים בירושלים. כאשר הופיע הספר לראשונה (בצורת שני מאמרים ב„ניו־יורקר"), הוא עורר ענין רב.

אנו חייבים להאמין לבלו, כאשר הוא טוען שלא יהסס להגן על ישראל, אלא שהוא מעדיף לשמור את קולו לרגע המכריע. הדבר מזכיר לנו את מר זמלר, אשר בדומה למציאה של דמות זו, בא לישראל בעת מלחמת ששת הימים באמרו כי שעה שאחיו נמצאים בסכנה, מקומו אתם. בוודאי היינו מעדיפים שבלו ישהה בינינו דרך קבע; אך אם באמריקה ואם פה בישראל – בלו הוא אחד מאתנו.

* במקור בעברית, באותיות לטיניות.

(מתוך הספר „סול בלו", העומד להופיע בארה"ב, בשפה האנגלית).

יאירה גנוסר

שרוך ילדות

נִכְשֶׁלֶת בְּ„חוּט אֲרִיאַדְנָה"
עוֹדֶנִּי נִזְקֶקֶת לָאֱלִילִים, לַעֲרֵמָה שֶׁלָּהֶם,
נִזְקֶקֶת לָעֲלָה וְלַכֹּחַ לָצֵאת מִתּוֹךְ מִיתוֹס

מֻתָּר לִכְרֹעַ בֶּרֶךְ וּלְהַרְכִּין רֹאשׁ
לְהַעֲמִיד פָּנִים כִּי שְׂרוֹךְ־יַלְדוּת הוּא
שְׂרוֹךְ לָבָן שֶׁהֻתַּר מִנַּעַל הִתְעַמְּלוּת מְזִיעָה
וְהִכְשִׁילַנִי אַרְצָה
בְּמַעְגָּל בִּשְׁעַת שִׁעוּר רִיצָה

לֹא לְהַצְבִּיעַ עַל שָׁעוֹת
עֲשִׁירוֹת סְלָפוֹנִים
עַל הָאֵימָה שֶׁלִּפְנֵי הֲרָמַת הָאֲפַרְכֶּסֶת

לְהַצְבִּיעַ כִּי פָּנִים שֶׁמֵּתוּ
וְעוֹדָם בִּי
כְּאִלּוּ אִתָּם אֲנִי חַיָּה
מֵעֵבֶר לִנְהַר הַלִּיתִי

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

על כל הפשעים

נובלה מאת אהרן אפלפלד

פרק ח'

הרודפים צצו עתה על קו האופק, בשני טורים. כחיילים. מרחוק הם נראו כגוף מלוכד ובלא נחשלים. ברור היה, הם לא יניחו לו. תיאו ישב על מקומו ועקב אחריהם בדריכות. עתה תיאר לעצמו כיצד ייתפס וכיצד יטילו אותו לתוך סלולית רדודה וילקו אותו בקרקים. „לא אתחנן ולא אוחיל על ארבעותי. אני אעמוד בגב ישר כל עוד נפשי בי", החליט בו במקום, אך בלבו ידע כי גם גבוהים ממנו, חסונים ממנו, הוכרעו על ידי המכות. הכאב, בסופו של דבר, מכריע גם את הרצון העקשן. הוא ידע זאת והדבר חרה לו. מאוחר יותר הסתבר לו, שאין הם רבים כל כך. לאמיתו של דבר, לא יותר מעשרה ובכל זאת, לא יכול היה להוציא מלבו את הפחד, שהם רבים ומאגפים אותו. הוא התקדם. המסילה היתה כבושה היטב ולצידיה מושלכים היו: גלילי מתכת, כבלים וארגזים, חפצים שכל צבא נסוג משליך מכלי רכבו.

„קפה, כוס קפה חם", קרא טוב בקול אמו. בין רכבת לרכבת, בדרך לאחת הכנסיות או בשובה משם, היתה נתקפת פתע תשוקה לכוס קפה. היא אהבה כוסית קוניאק, סיגריה משובחת, אך היו אלה תפנוקים שאפשר גם בלעדיהם. בלא קפה היה גופה נאחז בצמרמורות. „כוס קפה. למה אין כאן כוס קפה. הרי זה יישוב ולא מדבר שממה. מזגנן בלא כוס קפה. מה תועיל לנו הלימונדה". הוא זכר קול זה על כל ניגוניו, גם את אנחת הרווחה זכר לאחר שהיו יושבים, סוף סוף, בפונדק כפרי, לצידה כוסית קוניאק, כוס קפה וסיגריה. הריחות הללו ליוו אותו בכל מסע. פעם אמרה, „אמא לא יכולה בלא כוס קפה. אפילו בעולם האחר, היא תיזקק לכוס קפה. זוהי חולשה גדולה אבל אתה סולח לי, לא כן".

אמונתה בעולם האחר היתה חזקה. היא דיברה על כך בפשטות. כמו „אל תדאג, יקירי. היום העכור הזה הוא אך תעתוע. אנו מפליגים לאט לאט אל עולם בהיר יותר. האמן לי".

„היכן זה", היה שואל בעודו ילד.

„מעבר להרים. במרחק חמישה קילומטר, לא יותר", לא איחר החיוך לבוא.

בגימנסיה כבר לא שאל. היה מקשיב לה בהשתאות. אמונתה בעולם האחר התחזקה בה. פעם לאחר שיצאו מקונצרט של באך אמרה לו: „היתה שעה תמימה בעולם האחר. נפלא. הכל שגורשנו משם. אבל אני לא דואגת יקירי, אנחנו הרי מפליגים לשם". בכנסיית סנט פאול, והוא בכתה ח', אמרה „אל תחמיץ מכאן ולהבא את הקונצרטים בכנסיית סנט פאול. זה מיפגש סתר לכל האוהבים".

בשנה האחרונה ובחופשות מהסאנאטוריום, היתה מתארת את העולם האחר כאולם שלאורכו מקהלות השרות את הקאנטטות של באך, בקצהו מגישים קוניאק צרפתי וקפה בספלים דקים. כל תיאוריה היו מביאים אותה בסופו של דבר אל פינת הקפה. כמו לא נברא העולם אלא להטעים את הבריות בקפה משובח. זה אשר לעולם האחר אך גם למטה היה לה שיח ושיג עם חפצים רבים. לא רק עם כרים ושמיכות שבהם היתה מתעטפת בסאלון, ולא רק הספה הכחולה שעליה אהבה לשכב בשעות הבוקר המאוחרות. ליד האגם בהופעים אמרה לו „המים אינם שחורים, הם רק מסתתרים", ומיד פרצה בצחוק רם. ופעם בדרכם הביתה, על הגשר, אמרה בהשתאות: „לפנים דרכתי עליך גשר. אתה איתי זוכר. כיצד תוכל לזכור אבל אני זוכרת. אתה שוכח, אתה שכחן מטבעך". כשנפרדה ויצאה לדרכה האחרונה אמרה: „שלום ילדים שלום בית. נתראה בקרוב מאוד".

ובעוד הוא צופה, בטוח שאין איש בסביבה, ראה אשה, לידה נערה, שתי חבילות צנומות ועץ לבנה גבוה, שלד נפוח עלים. „שמי תיאו", הציג עצמו. האשה נדהמה, חיבקה את הנערה בשתי ידיה ולא הוציאה הגה מפיה. „ממחנה 8, הוסיף תיאו, ועכשיו אני בדרך הביתה". הפירוט לא בתה את הפחד מפניה של האם. ידיה רעדו.

„אקושש קצת עלים ואכין מדורה. קר בערב", אמר, אך הנכונות הזו לא שיככה את פחדיה של האשה. „הנח לנו", דומם עיניה. „אין אנחנו זקוקים לעזרה".

„למה את מפחדת. גם אני פליט. אם אנחנו לא נעזור איש לרעהו, מי יעזור לנו". דיבר, אך מיד חש כי לא כך צריך היה לדבר.

כשלא הגיבה אמר: „אם נוכחותי מפריעה לך, אלך לי לדרכי. אני פונה ישר לגבול האוסטרי". גם אמירה זו לא שיככה את פחדיהן של הנשים, הן נאחזו במקומן ולא הוציאו הגה מפיהן.

„אין לי מיצרכים", הוסיף תיאו. „אוכל להשאיר לכן קופסת סיגריות. אני עצמי מעשן הרבה ויודע עד כמה קשה לאדם בלא סיגריות". מיד הוציא מכיסו קופסת סיגריות והניח אותה על הארץ.

„תודה", פלטה האשה מלה מפיה.

„למה את כל כך מפחדת".

האשה נטלה סיגריה מתוך הקופסה, הדליקה אותה ואמרה: „אמש עבר כאן פליט, צעיר בגילך, ושדד אותנו. לא היו לנו הרבה מיצרכים אך הוא לקח הכל. אפילו את האפודה לקח מידי בתי, אתה לא תבוא אותנו".

„חלילה לי", אמר תיאו.

„למה אתה רוצה לעזור לנו", הפתיעה אותו האשה.

„אני מרגיש חובה", התעשת, „אדם צריך לעזור לרעהו".

האשה לא הגיבה. ההסבר אף הכביד את השדה והיא אמרה בקול רפה: „אל דאגה. אנחנו נסתדר".

„לא אכביד עליכן. אני בריא. אביא רק קצת זרדים ואצא לדרכי", דיבר בקול לא שלו.

„אנחנו שתינו. אנחנו לא צמאות ולא רעבות. אל תטרח. אתה ודאי צריך להגיע במועד".

„מאין לך".

„פניך מדברות".

„אם אקושש מעט זרדים ואדליק מדורה, כלום זה יפריע לכן. לא אתעכב ולא אפריע. למה לא נעזור איש לרעהו. „הרי אנחנו בני אדם. אם אנחנו לא נעזור איש לרעהו, מי יעזור לנו".

„איך אסביר לך", אמרה האשה וניכר היה, שהיא מפחדת לומר לו את האמת.

תיאו קם ממקומו ובלא אומר יצא לקושש זרדים. הנשים עקבו אחריו בדריכות. לא עברה שעה והמדורה הפיחה אש. האשה התחרטה, כנראה, על דבריה הבוטים ואמרה: „יש פליטים רעים. אני מפחדת מהם מאוד", פניה נחשפו במלואן, פנים סמוקות ומחוטטות מהרוח הקרה. גם פניה של בתה, נערה כבת חמש עשרה, כמו צמקו מהרוח. עיניה משוקעות היו בארובותיהן והציצו משם באיזה תמהון קר. תיאו הביא מים מן הפלג והאשה הניחה את הפינכה על הזרדים הבוערים. „היו לנו מיצרכים רבים, קופסאות שימורים. הרבה סוכר והרבה קמח. הכל לקח מאיתנו הרשע".

„אני אביא לכן. לצידי הדרכים יש הרבה מיצרכים".

„אין צורך", נחפזה האשה להשיב. „אדם צריך לדאוג לעצמו ולא ליפול למעמסה. אסור לסמוך על אנשים".

„אנחנו צריכים לעזור איש לרעהו. הרי אנחנו בני אדם".

„אתה צודק", נסוגה במקצת.

„אני לא מתכוון להישאר כאן. אשתה משהו ואלך. אין לך מה לפחד".

„אלוהים לא יסלח לאותו רשע שחמס מאיתנו את המיצרכים. יום יבוא והוא יצטרך לתת את הדין על מעשיו", דיברה האשה בטון כפי שדיברו לפני המלחמה. „למה אתה הולך לבד".

„אני רוצה להיות עם עצמי", זכר תיאו את המשפט בשלימותו.

„לי לא נשאר איש בעולם. מכל משפחתי רק בתי נשארה לי. היינו במחנה 16. אתה ודאי יודע מה פירוש הדבר".

„אני יודע", אמר תיאו והרכין את ראשו. מאוחר יותר אמר בלחש: „אני יוצא לדרך, אולי אמצא קצת מיצרכים".

„אל תטרח. אנחנו כבר נסתדר", אמרה האשה. „לך לך בדרכך אתה ואנחנו לגורלנו נלך".

תיאו לא השיב לדחיה זו ויצא לדרך. בצידי המסילה מונחים היו חבילות של בגדים, כמה תרמילים שניצלו מן המהפכות אבל לא מיצרכים. הוא הרחיק לכת אך דבר לא נמצא לו. החיפוש הנבהל הגיע את רגליו וכאשר ירדה השמש צנח ונרדם בו במקום.

למחרת האיר לו המזל פנים והוא מצא לא הרחק מהמסילה כמה קופסאות של שימורים, ארגז של ביסקוויטים וביכל של קפה. ניכר היה, על פי פיזורם, כי הושלכו בשעת מנוסה. תיאו שמח בשלל ומיד חזר על עקבותיו.

את הנשים מצא על מקומן, מכורבלות זו בזו. המדורה דעכה, משהבחינו בו נחרדו. האם לא סלחה על קולה ואמרה: „מה אתה עושה כאן".

„מצאתי קצת מיצרכים, למה לא נכין ארוחת בוקר".

„אמא", אחזה הנערה באמה, „אני מפחדת".

„אין לך מה לפחד. האיש לא יעשה לנו רע", דיברה האשה בקול צרוד.

„נשתה כוס קפה. אדם זקוק לכוס קפה בבוקר", שב אליו הקול מימים עברו. הרצון למעשים, שהיה כבוש בו ימים רבים, גאה מתוכו. הידים, שהיו עוד קפואות מקור הלילה, עשו מיד את הגומל עליהן, ולא עברו רגעים והאש בקעה מגזרי העץ הדקים. האם ביקשה לומר לבתה, את רואה, אין מה לפחוד, אך הבת לא קלטה את קולה. היא התכרבלה ליבה כבעל חיים מפחד.

„מאין אתה", שאלה במפתיע האם.

„מבאדן באדן", השיב מיד תיאו, כרוצה שפנתה אליו סוף סוף.

„הורי היו נוסעים לבאדן באדן, אבל אני לא הייתי שם אף פעם", אמרה האשה ונתחייכה. כמו נגעו המלים בשורשי זכרונה הרדום. ומיד הוסיפה: „עיר יפה".

„עיר קטנה אבל יפה מאוד", חש תיאו לספר לה. „בבאדן באדן סיימתי את לימודי התיכוניים, אלמלא המלחמה כבר הייתי מסיים שלוש שנות אוניברסיטה".

„מה התכוונת ללמוד".

„אמנויות".

„מוזר", אמרה האשה, פניה השתנו ולבשו רכות ישנה. „היהודים נטו בדרך כלל אל המקצועות המעשיים. כלום טועה אני". חיוך ניבט על שפתיה. „כמו לא הכירו במלים שהמוזיקה מלים משלה.

„אמא רצתה שאלמד מוזיקה. היא לא היתה מוזיקאית אבל מאוד אהבה מוזיקה. הכל השתבש".

„נכון", אמרה האשה ואיזו תמיהה נפקחה במצחה. „הכל נשתבש. שום דבר אינו על מקומו עוד". הבת אחזה את הפינכה בשתי ידיה. עור ידיה סדוק היה לרוחבו ואיזו אדמימות להה בצבצה מתוך הסדקים. תיאו התבונן מקרוב בידיה הקטנות ואמר: „למה לא תאכלי קצת ביסקוויטים". הבת לא הגיבה ותיאו התחרט שפנה אליה בלא רשותה של האם. האם חשה בפרדענות הקרבה וחיבקה אותה. לא עברו שניות והבת פרצה בבכי. האם אמרה: „קר לה, מאד קר לה. כשקר לה היא בוכה".

תיאו קם ממקומו ויצא לקושש עצים. בדרך מצא ענפים יבשים ומיד פיצח אותם בידיו לגזרים. המדורה שבה הפיצה חום והאם עמלה לרצות את בתה במלים הונגריות, שתיאו לא הבין את פשרן. „לפני יום, לא הרחק מכאן, ראיתי חבילה של חלבה. הייתי מיפש ולא אספתי אותה", דיבר תיאו אל עצמו. האם לא הגיבה. היא ניסתה להרגיע את בתה. הבת לא בכתה עוד, היא רעדה.

תיאו חש כי שתי הנשים אינן מבקשות אלא דבר אחד: שיסתלק. פניה של האם אמרו: „הנח לנו. תן לנו להיות ביחד. למה אתה מתאכזר. הרי אתה גרוע מן השודד ששדד אותנו". תיאו שמע את התחינה הרכוכה הזו ואמר „אני הולך. לא התכוונתי להרע. אבל אם אני מפריע, אלך. תנו לי רק רגע ואלך".

„תודה", אמרה האשה. „אל תדאג אנחנו כבר נסתדר. אתה הרי מבין זאת". איזה יופי ישן וטוב הבהיק בעיניה הגדולות.

„אני יכול לעזור. אני בריא", חזר תיאו לסורו.

„אתה לא תוכל לעזור לנו", היתה תשובתה של האם חדה וחלקה.

„אלך", אמר.

האשה לא עצרה בעדו. היא ציפתה שיניח להן וייצא לדרכו, אך הוא בשום מה עמד, רגליו נעוצות בקרקע, כבעל חיים שננזף.

אור היום פנה והעור הארום המחוספס כמו נשל ממצחה של האשה ועור צח, עור שלפני המלחמה, בצבץ מבין הקפלים הדקים באיזה ברק ביתי. „איש אינו אוהב אותי עוד", חלף הרהור במוחו ומיד יצא לדרך לאסוף זרדים.

לאחר מכן ישב ליד המדורה ושתה שתי פינכות של קפה. האשה לא הציעה לו ביסקוויטים והוא לא לקח. הבת התקפלה ונרדמה תחתיה.

„את חוששת מפני".

„לא אני", השיבה מיד האשה, „אבל בתי".

„היא מפחדת מפני".

„גברים מפחידים אותה".

„בבוקר אצא לדרכי".

„סלח לי", אמרה האשה והרכינה את ראשה.

לא עברה שעה והבת התעוררה ופרצה בבכי. האם חיבקה אותה אל לבה ובכיה גבר. עתה ראה את פניה בבהירות: כבת חמש עשרה. הבכי צימק את פניה. היא נעצה את אצבעותיה בקרקע כאילו עמדו לגזוד אותה. למה אינך מסתלק, נעצה בו האם את עיניה. היה בעיניה זרחן של בעלי חיים.

תיאו ביקש לקום אך רגליו כבולות היו בעייפות. שעה רבה נסף אל אוזניו הבכי הכבד של הבת. העייפות הלכה ונשתררה על כל גופו, לא עברו רגעים והוא צנח ונרדם.

כשהקיץ כבר עמדה שמש ברקיע, המדורה עוד עממה. שתי הנשים הסתלקו בלא להותיר דבר. היכן אני, שאל תיאו, כמו נשמטה הקרקע תחת רגליו.

מאוחר יותר הפיח אש מדורה והכין לו פחית של קפה. אך נגע בפחית צפו ועלו פניה של אמו. בכיתה האחרונה, והוא בדרכו להיבחן במתמטיקה, אמרה לו: „אל דאגה. אני אגונן עליך. אין לך מה לפחד. אני אהיה עמך בכל מקום".

(המשך בגליון הבא)

מתח גבוה

מאת טליה רפפורט

ג'ילברטו צוריו, ביתן הלנה רובינשטיין, שד' תרס"ט, ת"א.

תערוכתו של ג'ילברטו צוריו חשובה ומעניינת משתי סיבות – הן בשל החוויות הבלתי־שגרתיות והאינטנסיביות שבצורות בה והן בשל ההזדמנות להכיר את „האמנות העניה" („ארטה פוברה"), כפי שנוצרה במקור, באיטליה ולא רק בגלגוליה הישראליים, שהלכו היו יותר עניים מ„עניים".

„האמנות העניה" צמחה באיטליה בסוף שנות ה־60 כריאקציה ומחאה נגד תהליכי המיסוד והמיסחור של עולם האמנות, ולפיכך יצרה עבודות שאינן יכולות להיתפס ולהימכר כמוצרים אמנותיים לסלון. לשם כך ויתרו אמני מגמה זו על החומרים המסורתיים היקרים והיפים כמו שיש, ברונזה או צבעי שמן ו„ירדו" אל הרחוב, בתי המלאכה, המיפעלים התעשייתיים, הכפרים וכרומה. הם משתמשים בבהמות, סוסות, גומי, עץ אסבסט, עור, זכוכית, חשמל, כימיקאלים שונים ועוד.

איפיון חשוב נוסף של „האמנות העניה" כנובע מהחומרים הבלתי־אמנותיים הללו הוא האופי הבוטה של העבודות, ההבעה החריפה והעיסוק בתהליכים וכצבים מתחומי חיים שונים: פוליטיקה, פסיכולוגיה, תקשורת ועוד.

צוריו לא היה, אולי, הבולט והמרכזי בין האמנים ה„עניים", אך הוא זה שהתמיד וממשיך ליצור בקו זה עד היום, וגם אם יש בעבודותיו קצת כסגננות ו„יפות" מדי, או תיאטראליות קבעא, ברוב המקרים הן בהחלט מרשימות.

תערוכתו של צוריו מומרת על מתח גבוה בשני מובנים. ראשית, יש בה עומס חשמלי עצום. רבות מן העבודות מחוברות לתקעים שבקירות וכוללות המון נורות ענקיות של 500 ואט, מבערי גז וכדומה. שנית, יש כאן גם מתח תחושתי־פסיכולוגי רב, שנוצר באמצעים מקריים שונים.

דומה שהמסר, או החוויה העיקרית של התערוכה, כרוך במצבי אלימות, סכנה ופחד, אלא שבמקום לצייר או לפסל אנשים מבוהלים וחרדים, כפי שעשו אלפי אמנים אקספרסיוניסטים לאורך המאה ה־20, צוריו ממחיש את הדברים בצורה פיזית, ישירה ואפקטיבית הרבה יותר בעזרת עצמים וחומרים „מן החיים".

עבודותיו יוצרות אווירה אמביוואלנטית מוזרה, שנעה בין מראה של בית חרושת או מעבדה לניסויים מדעיים לבין תחושה של אלכימיה מסתורית וסממני מאגיה ופולחן. צוריו מיטיב ליצור צירופים רבי־מתח ועזי־הבעה ולנוע באופן מבריק בין חומר, צורה, התרחשות, תחושה, רעיון ושפה. הוא ממחיש תהליכי אנרגיה, הן פיזית־כימית והן נפשית־רגשית, באמצעים מגוונים וכפי שמתארת זאת נחמה גורלניק, אוצרת התערוכה, במאמרה המצוין: „הוא מזקק, מאדה, מרכז, שובר, קורע, קודח, מחזק. מפרק וחוצב. פעולות המרמזות על איום ואלימות לצד זיכוך וטיהור".

העיסוק של צוריו בתהליכים מכנים, מטבע הדברים, גם את מושג הזמן ליצירה. הדבר מתבטא, בין השאר, בעבודה בשם „ורוד־כחול־ורוד" מ־1967 ושנת המפתח של „האמנות העניה", נוכחות הקהל חיונית להתרחשות תהליך השינוי של העבודה הזו, המורכבת מגליל שמונח על הרצפה וממולא בחומר בשם כלוריד הקובאלט, שרגיש לחום ולחות. הוא משנה את צבעו בהתאם למספר האנשים המצויים בסביבה והזמן שהותם בה.

עבודה בשם „אוהל", אף היא מ־1967, היא מיבנה מתכת מכוסה בבד ירוק, שהיתה עליו שלולית מי מלח. הם מתנדפים עם הזמן ומותירים על הבד כתם וגרגירי גבישים.

המחשה אקספרסיבית יותר, אם כי איטית יותר, של תהליכי הזמן אפשר לראות בעבודה הנקראת „עופרת" מ־1968. היא כוללת שני אגני עופרת שבאחד מהם גופרת נחושת ובשני חומצה הידרו־כלורידית וקצותיה של קשת נחושת טובלים בשתיהן. התמיסות „מטפטפות" על הנחושת הזו לאט לאט, כל אחת בקצב שלה ותיאורטית, פעם, אולי בעוד 100 שנה, הן עשויות להיפגש. מלבד המחשת תהליכי זמן איטיים ותחושת מתח וסכנה מסויימת יש כאן גם רמז למגע, תקשורת ותהליכי גומלין אפשריים.

גם בעבודה „קשת חשמלית" מ־1969 נוצרת תחושת איום ותהליך של הרס. בתוך אובייקט הנראה כאוהל עשוי עור, נשען על מוט וצמוד לפינה, בוער ברחש מתמיד מבער שמפיק ניצוץ סגול. הוא יוצר בעור חור שגדל כל הזמן.

עיצוב דרמאטי עוד יותר של כוח מרוכז מצוי ב„אגרוף הזרחני" (1971). הוא ממוקם בצורה מרשימה בתוך חדר החושך הקטן שבמיפלס העליון, המכיל בתוך כלל חדרים מיניאטוריים. עתה, בהיכנסך לשם, אתה עשוי למצוא עצמך בחושך מוחלט לשניות אחדות, אך לפתע נדלקות שתי נורות ענקיות ומולך מחזיר אגרוף מרוחק, זוהר בצבע פלורסצנטי ירוק. מתקבל ביטוי של כוח בבלוא עצמתו ובצורה מתומצתת ומנוכרת מהקשר או תוכן ספציפי. כוח הכוח.

שני היסודות המרכזיים החוזרים בתערוכה שוב ושוב הם הכוכב והכידון. הראשון מתקשר לתרבויות קדומות (גם לנצרות) ונושא שורה ארוכה של משמעויות סמליות, חלקן מיסטיות הקשורות לאור, אנרגיה, ריחוק, שלמות וטוהר, אך בצורתו המשוננת יש, אצל צוריו לפחות, גם משהו חד ודוקר. גם הכידון קשור למלחמות העבר ומתפקד כהמחשה יסודית של כוח אלים ותנופה ממוקדת, המתייחסת בעקיפין גם לתהליכי תקשורת, שגם הם סוג של אנרגיה. גם סירת הקאנו המבוקעת נושאת אסוציאציה של מעבר ותקשורת וצורת הגוף שלה מובילה בדומה לכידון.

הכוכב מופיע בתערוכה, בין השאר, ב„כוכב מלוכד" (1973) העשוי חוטי ליבון דקיקים שזוהרים על גבי הקיר בקווים ארוכים עדינים. לעומת הכוכב האנין, הקורן והמיסטי הזה יש כאן גם כוכב הרבה יותר חומרי ו„ארצי" מ־1984. הוא בנוי על הרצפה, עשוי חומר שחור מבוקע וזרוע אחת שלו קצוצה. זוהי, אולי, דוגמא לכוכב שנפל...

התעניינותו של צוריו בתקשורת ובכוחן של המלים מצד אחד, ובמולתני זיכוך מצד שני, ניכרת במספר עבודות שלהן קרא „על מנת לטהר את המלים". אחת מהן, מ־1984, מורכבת משני כידונים מתנשאים לגובה שביניהם מותח כלי פיירקס מעבדתי עם חומצה וכל זה תלוי וכאילו מעל ראשנו. במיקרה אחר הוא בונה מיתקן בעל פיה שלתוכה אנו אמורים לדבר ותהודת המלים שלנו תעבור דרך מיכל אלכוהול שיזקק אותן, כביכול, כך שבאופן מטאפורי ואוטופי הן יישמעו מן העבר השני כשהן מטוהרות. באופן כזה מחבר צוריו תקשורת, חומרי יומיום, תהליכים כימיים־מעבדתיים ואסוציאציות פולחניות־מאגיות למכלול רב הבעה.

זוהי תערוכה יוצאת דופן ומרתקת, שמוצגת בצורה מאוד מוצלחת בחללי ביתן הלנה רובינשטיין. חובה לראות.

הזדמנות להכיר

יואב בראל, גלריה קלישר, רח' קלישר 5, ת"א.

חברים מספרים על יואב בראל, שהוא היה טיפוס מיוחד במינו, ששלח ידו בתחומים ועיסוקים רבים כמו כיס, פילוסופיה, ביססטיקה, מדע, פסיכולוגיה, מוסיקה, קולנוע, ציור, פיסול ועוד. הוא גם היה מורה לאמנות, לארכיטקטורה ולעיצוב, מבקר אמנות, עורך ופעיל בקבוצת „עשר פלוס" – האוואנגארד של שנות ה־60 ותחילת ה־70. יותר מכל, אומרים, שהיה איש מחשבה מעמיק ואיש שיחה מרתק, אולי אפשר אפילו לומר קונצפטואליסט בנשמתו, כך שיצירותיו המוחשיות מייצגות רק מעט מיצירתו המוחית.

יואב בראל נפטר בגיל 44 בלבד, לפני 10 שנים, וההערוכה בגלריה „קלישר" מזמנת למי שלא זכה להכירו או לראות את עבודותיו אפשרות לקבל, לפחות, מושג כלשהו על פעילותו הענפה.

כבר במבט ראשון ניתן להתרשם מייצר הניסוי וההתחדשות שאפיין את יואב בראל. התערוכה כוללת חומרים, טכניקות וסגנונות שונים. אין לה קו משכי עקבי ואף לא רמה אחידה, אלא פרישה רחבה לכל עבר. יש בה מיגוון של צורות ביטוי החל באיורים לקפקא בשחור לבן, שעשה ב־9–1958 ועד לפסלי הסולכות הקטנים המסוגננים, העשויים עץ, מתכת, פרספקס ושיש מ־1974.

יש בתערוכה גם רישומים מופשטים, תמונות שמן רבות ומסתוריות באווירה סוריאליסטית, תמונת מופשט בעלות חומריות מורגשת, מיצגים שבהם נוצרים משחקים חזותיים באמצעות צילום, ציור וכיתוב, ואפילו פסל קוביה קינטי (בדומה לאלו שעשה עמי שביט בזמנו). אך שני סוגי היצירות החשובים יותר, לדעתי, הם התבליטים מ־5–1960 העשויים מגבס וקלקר על עץ, שמזכירים שרידי שלדים של דינוזאורים קדמונים ויש בהם מקוריות וכוח – וכן התמונות הצבעוניות, בנוסח הפופ־ארט מ־1969. תמונות אלה, המתארות מתאבקים, נערות, דמויות במעבר חציה וכד', מתאפיינות בצלליות סכימאטיות, חדות, שטוחות ומסוגננות לדגם מתומצת ודקוראטיבי. הן בנויות ממספר מישטחי צבע גדולים, אחידים חריפים וזוהרים באדום, צהוב, ירוק וחרדגים ומנוטרים פה ושם בכתמי שחור ולבן.

יואב בראל היה אחד ממאמצי הפופ־ארט המרכזיים בארץ ואף כי הפופ־ארט לא „תפס" והתאורה אצלנו ולרוב תמונות הפופ־ארט שנעשו כאן אין משקל כבד ובר־קיימא או השפעה על התפתחות הציור המקומי, מעניין לראות תרגום אישי לא רע ליבוא האמריקאי והאנגלי הזה.

אף שלא היכרתי אותו, מכל מה ששמעתי וקראתי עליו אני משוכנעת שאישיותו של יואב בראל עלתה לאין ערוך על התוצרים שלוקטו בתערוכה, אך יפה עשתה גלריה קלישר שהשקיעה מאמץ רציני ויסודי, ולו רק חלקית, משהו מפעילותו המגוונת של אחד האנשים הבולטים בחיי התרבות בארץ בזמנו.

מהתאחדות התימנים ועד ש"ס

מאת אלי אברהמי

חנה הרצוג, „עדתיות פוליטית – דימוי מול מציאות", יד טבנקין, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ו.

המחקר הסוציולוגי־פוליטי בישראל התעשר באחרונה עם מחקרה של ד"ר חנה הרצוג על גורם העדתיות במערכת הפוליטית הישראלית (ולפני־כן הישובית). בתום עיון מקיף בהתהוותן של רשימות עדתיות ונתוח התהליכים שהביאו להיווצרותן ולתוצאות התארגנותן, (כפי שהשתקפו בבחירות) מאז הבחירות הראשונות לאסיפת הנבחרים (1920) ועד לבחירות לכנסת ה־11 (1984), מגיעה החוקרת למסקנה מפתיעה במקצת, ואף מעודדת: בישראל אין הצבעה עדתית משבטית, אף אין תודעה עדתית־פוליטית יהודית של יוצאי המזרח. (עמ' 179).

חוקרים מציעים שני מדדים אמפיריים לבחינת סוגיית העדתיות הפוליטית: האחד – מידת הופעתן והצלחתן של רשימות עדתיות; השני – בחינת דפוסי ההצבעה, כלומר, השיעור שבו קיים מיתאם בין דפוסי ההצבעה לבין המוצא, מה שמכונה הצבעה עדתית (ע' 178). על פי שני מדדים אלה – מוכיחה הרצוג – הצלחת הרשימות העדתיות בבחירות היא מיזערית, ומאז הקמת המדינה לא חרגו הישגי רשימות עדתיות מעבר ל„גג" של 5.5 אחוזים. רב יותר – ובמאוה! – מספרן של רשימות עדתיות שנכשלו כליל בבחירות (בברו שברי אחוז מהקולות) ממספרן של המעטות שזכו בהצלחה כלשהי. (שונה היה המצב באסיפת הנבחרים בטרם מדינה – אך גם באותן שנים הסתמנה מגמה ברורה של ירידה חדה בתמיכה שלה זכו רשימות עדתיות מבחירות לבחירות: מ־25% באסיפת הנבחרים הראשונה ל־3% ב־1944). אשר למיתאם בין דפוס הצבעה למוצא עדתי, ניתן אמנם לזהות נטיה ברורה של בוחרים המכונים מזרחיים לתמוך ב„ליכוד", אך גם כאן גורסת הרצוג, בניגוד לחוקרים אחרים, כי זוהי בעיקרה הצבעת מחאה נגד שלטון קודם, שעל־ידיו נדחו לשולי החברה. „את 'הליכוד' תפסו כמפלגה לאומית, שתמזג את „העדות" בלב החברה הישראלית. הרגשת הניתוק של יוצאי המזרח מן המרכז הפוליטי והתרבותי היא התשתית להצבעה בעד מפלגה, אשר ישבה במשך שנים באופוזיציה, ונתפסה כזו שתיתן תחושת השתייכות. את הצבעת יוצאי המזרח ל„ליכוד" – – – (יש לראות) כתהליך רחב יותר שהתרחש בחברה הישראלית: תהליך של הקצנה לאומית המכונה „הזזה ימינה" – – – במפה הפוליטית" ותהליך דומה עוברים גם צעירים ילדי הארץ מכל העדות (169).

הרצוג, אשר מחקרה מתמקד בסוגיה העדתית, אינה נדרשת לשאלה מדוע זכה „הליכוד" בתמיכת המזרחיים באופן כה בולט רק בעשור האחרון, בעוד שלפני־כן, עד 1967, זכתה „חרות" ברבע עד שליש מהקולות המכונים „מזרחיים". (במערכות הבחירות האחרונות זכה „הליכוד" בכמחצית ואף יותר, מקולות המזרחיים). לטעמי, „קו השבר" היה ב־1967, עד אותה שנה עדיין נחשבה „חרות" בעיני רבים כבלתי לגיטימית („חוץ מחרות ומק"י"), תמיכה בה – גם בעיני רבים אשר ביקשו ביטוי לרגשות מחאה כנגד הממסד הוותיק – המפא"י־הסתדרותי – נתפרשה כהצבעה „נגד המדינה", שהרי המערכת הפוליטית הישראלית היתה מאופיינת כמערכת של מפלגה דומיננטית (כהגדרתו של הפוליטולוג דוברז'ה), והמדינה זוהתה עם מפא"י ומנהיגותה. עם כניסת „חרות" לממשלה ערב ששת־הימים ניתנה לגיטימציה ארגונית למפלגה זו, ולאחר המלחמה, עת נשטפה הארץ בהתלהבות משיחית ובחזון ארץ־ישראל השלמה והגדולה, ניתנה לגיטימציה גם לאידיאולוגיה ה„חירותית". ומאז – הצבעת מחאה כנגד הממסד הישן באמצעות תמיכה ב„חירות" („ליכוד") שוב אינה נתפסת כהצבעה נגד המדינה.

הצבעת המזרחים והתארגנותם שהיא, לפיכך, ביטוי למחאה חברתית, ואף התארגנות של רשימות עדתיות, היא בעיקרה אמצעי במאבק נגד קיפוח ואפליה ולהשגת חלוקה אחרת של משאבים כלכליים, פוליטיים ויוקרתיים. משמע התארגנות היא אמצעי ולא מטרה כשלעצמה. „אף רשימה, לרבות הספרדים בתקופת הישוב, „הפנתרים" בשנות השבעים ותמ"י של 1981 לא נשאה אידיאולוגיה בדלנית (ההדגשה שלי – א.א.) כל הרשימות קיבלו את רעיון מיזוג הגלויות במשמעות של כור־היתוך. הקונפליקט, כפי שנתפס על־ידן, היה על חלוקת משאבים. – – לא היתה מחלוקת עקרונית על מהות הסדר החברתי ולא הציגו אלטרנטיבות לרעיון מיזוג־הגלויות וכור ההיתוך". ולהלן: „– – הרשימות שהוגדרו כ„עדתיות" דגלו יותר ויותר במושגים מעמדיים – בשם האיש השכיר, עקרת־הבית, הזוג הצעיר, הפועל או בשם הקבוצות המקופחות (עמ' 176).

ראיית הביטוי העדתי־הפוליטי כביטוי מעמדי היא תרומה חשובה לכל דיון על אפיה ומגמות התפתחותה של החברה הישראלית. חיזוק לטיעון המעמדי ניתן למצוא בטבלה, המובאת כנספחת למחקר, ובה התפלגות מועמדי כל הרשימות העדתיות לכנסת מהשניה ועד לשביעית, לפי משלח־יד. ניתוח ההתפלגות מוכיח – אף שאין החוקרת מבליטה זאת – כי 73.3 אחוזים של המועמדים הם בעלי משלח־יד האופייני למעמד נמוך או בינוני־נמוך (פועל, חקלאי, בעל מלאכה, פקיד, חנווני וכיוצ"ב), בעוד שרק 14.1% בעלי משלח־יד האופייני למעמד גבוה (מהנדס, תעשיין, עו"ד, רופא וכיוצ"ב). מעניין, כי „כלי קודש" (רב, סופר סת"ם, שו"ב) הם רק 7.5% (מה שמערער את הדימוי הרווח) ו־3.7% הם עסקנים שעסקנותם היא משלח־ידם (עמ' 213).

הרצוג מביאה מסקנות של מחקרים קודמים הגורסים אף הם, כי העדתיות בישראל מורכבת מרגשות הנובעים מקיפוח ואפליה ומשותפות־גורל ולאו דווקא מזהות תרבותית, הייחודית לעדה. זאת ועוד, הזהות האתנית נתפסת כזמנית, עד להשלמת תהליך מיזוג הגלויות (22). אם אכן הזהות העדתית נתפסת כזמנית כיצד ניתן להסביר את הופעת הרשימות העדתיות וכן את השימוש בעדתיות כמשאב פוליטי (ע"י מפלגות רבות המקימות ומקיימות מחלקות או חוגים לבני עדות שונות), ואיך ניתן להסביר את התמדת הופעתן של רשימות עדתיות חרף כשלונן האלקטורלי? התשובה גם כאן, מעוגנת במציאות הישראלית. כשם שזו, בחלוקה המקפחת של משאבים, גרמה להתארגנות מעמדית ולביקוש אחר אפיקי הצבעה של מחאה, כן הביאה המציאות של מערכת פוליטית רב־מפלגתית שבה התחרות הפוליטית בין המפלגות חריפה, את המפלגות מחד גיסא, ויזמים עדתיים מאידך גיסא, לנצל המשאב העדתי לגיוס תמיכה פוליטית. זהות עדתית כשלעצמה אינה משאב פוליטי – טוענת הרצוג – אלא אם כן היא מוגדרת כמואת בתהליך המו"מ הפוליטי. מיסודה כמשאב פוליטי חוזר ומשפיע על התחרות הפוליטית (25). ניתוח דיאלקטי זה של מערכת היחסים מכניס מימד של דינאמיות לכל דיון בנושא ואכן, „אין להבין את יחסי העדות ללא המימד הדינמי, בהנחה שזהות עדתית היא תופעה צומחת, העשויה להיות שונה במשמעותה ובביטויה הפוליטיים והתרבותיים" (22).

הספרות המחקרית, בעולם ובארץ, המתמקדת באתניות, (דומה שנדרשים עיון ובירור נפרדים להבהרה אם אכן המושג „קבוצה עדתית", כמקובל בישראל, יכול להיחשב כזהה למושג „קבוצה אתנית"), נחלקת לשתי אסכולות: האחת גורסת כי זהות אתנית היא תופעה פרימורדיאלית – נתונה מקדמת דנא – וסימניה תרבותיים (שפה, דת, זהות גודל) וגזעיים וקשרי דם, משפחה, שבט וכיו"ב. האסכולה האחרת סוברת שאף אם קשרים אתניים אכן נראים כאילו שורשיהם בטבע האנושי והם פרימורדיאליים, הרי למעשה הם משקפים מציאות עכשווית יותר – יחסים ודינמיקה מעמדיים (עדנה בונאציץ'[1]). נתוחיה של הרצוג מעידים על כך שהיא מצודדת באסכולה „המעמדית" ומחקרה אכן מבסס אסכולה זו בכל הנוגע למקרה הישראלי. מתבקשת, איפוא, המסקנה שכאשר ייובשו ביצות האפליה, הקיפוח והניצול, לא יהא מקום לפריחתם של „פרחי ביצה" בצורת התלכדויות עדתיות ויזמים (עסקנים) כאלה.

הקביעה שהוכחה במחקר, כי למעשה כמעט שאין עדתיות פוליטית וגם כשזו מתארגנת מידת הצלחתה זעומה, היא מעודדת, במיוחד על רקע הזכרון העגום כבחירות 81, שבהן נוצלו, בציניות מסלידה, הרגשות העדתיים. מה שמוכיח שאכן „האירגונים הפוליטיים העדתיים ויזמיהם נדחקו לשולי הפוליטיקה הישראלית, אך לא „העדתיות" כמשאב לפוליטיקה, אדרבה, זו הפכה למטבע עובר לסוחר בידי המפלגות הכלליות" – כניסוחה של הרצוג.

החוקרת ערה לשינוי מסויים שחל בהתארגנות הפוליטית העדתית עם הופעת תמ"י (1981) וש"ס (1984): „בתמ"י ניתן היום לשמוע קולות הדוחפים להגדרת ייחודה התרבותי־עדתי – – – עם זאת מרגישים מנהיגיה הרשמיים – – – את היותם נציגיהם של החלשים במאבק על המשאבים". בבחירות 84' היתה זו ש"ס שחרתה על דגלה את „השבת תפארת העבר והדגישה את ייחודה התרבותי של יהדות המזרח". הסיבה למשמעות החדשה הנוצקת לעדתיות הפוליטית היא תולדת התעוררות הזהות־התרבותית הנתמכת כיום גם ע"י הממסד. (עמ' 177–181). מה תוצאות יהיו לאופי חדש זה – תשובה לכך אין למצוא במחקר הנדון.

מחקרים בעולם מהתקופה האחרונה מצביעים על התחזקות הפוליטיקה האתנית. „כשם שכל החברות מרובדות כלכלית כך הן מרובדות אתנית" – קובע אחד מהם (ג'. רוטשילד [2]). הוא מציין, שכיום הזדהות הקבוצות האתניות נובעת פחות בנימוקי דת, שפה, מסורת עבר, ויותר מתוך התחרות על הגישה והבעלות על משאבים כלכליים, חינוכיים, פוליטיים, מנהליים וחברתיים (ובכך הוא דומה לעמדות שהובאו כאן בשמן של הרצוג ובונאציץ'). „היחסים בין המרכיב האמוציונלי והאינטרסנטי באתניות הפוליטית הם דיאלקטיים, ערכי תרבות משותפים ואינטרסים חומריים משותפים נותנים כוח לסולידריות מוראלית ורגש אחווה לקבוצות אתנופוליטיות" – קובע רוטשילד. מניתוחו זה, שעולה בקנה אחד עם ניתוחה של הרצוג, מסקנות לגבי המדיניות שיש לנקטה בישראל, אם אין רוצים להעמיק השוני העדתי הקיים, ולהפכו ממגוון תרבותי הקיים בעם אחד, לבקע הקורע את החברה לפי קווים מעמדיים־כלכליים החופפים קווי בידול תרבותיים. הדבר תלוי לא רק ב„עדות" וביזמים הפועלים בשמן ובקרבן, אלא גם במפלגות המבוססות, הוותיקות.

הערות:

1) E. Bonacich, "Class Approaches to Ethnicity and Race", in N. yetman (Ed.), Majority and Minority, Allyn and Bacon ,1985, pp. 9–21

2) J. Rothschild, Etnopolitics, Columbia Un. Press, 1981, pp. 54 ;39 ;62–66

חשיפת גנזי תימן

מאת משה צדוק

יהודה לוי נחום, „צהר לחשיפת גנזי תימן" בעריכת יוסף טובי; הוצאת „אפיקים", תשמ"ו, 355 עמודים.

בחולון קיים ארכיון של כתבי־יד תימניים שנוסד לפני ארבעים וחמש שנים ע"י יהודה לוי נחום, שבו נאספו ספרים ותעודות שונות. עוד לפני קום המדינה התכתב בעל המפעל הזה עם אישים שונים בצנעא וביקש שימציאו לו חומר לאוסף זה. גם בארץ לא חסך עמל וביקר בבתים פרטיים ובגנזי בתי כנסת של בני תימן ורכש בהם חומר רב שהעשיר את ארכיונו זה: „כאשר החילותי לחפש ולחטט בחורים ובסדקים את כתבי־היד אצל בני עדתי, מצאתי כר נרחב בשדה הספרות היהודית" ובזה הוא הציל כתבים שעלולים היו להישכח.

מלבד זאת מצא לו המחבר דרך מיוחדת, והיא, פירוק כריכות של ספרים עתיקים שנכרכו בספרים בלים של כתבי יד עתיקים והמחבר הצליח לגלות עניינים מיוחדים, וכך הוא כותב: „פירוק הכריכות מצריכה ידיעה רבה וסבלנות גדולה, כי כל כריכה מורכבת משאריות ספרים כתבי־יד שונים הכתובים על נייר ועל קלף וגם בפרי דפוס עתיקים בשפות שונות המודבקים בתערובת קמח עם מים. „במשך שנות קיום המפעל פירקתי למעלה מאלף כריכות שנרכשו בכבדן ותקיליך".

בבית גנזים זה ביקרו חוקרים ושליחי מוסדות מדע בארץ ומחו"ל כמו מאוניברסיטאות ברצלונה ובמדריד שבספרד. בהוצאת בית גנזים זה, יצאו לאור כבר ששה ספרים ועתה לפנינו הספר השביעי, שבו מתאר המחבר את כל כתבי־היד שברשותו וכן התעודות שהן מלאות קטעי היסטוריה יהודית: „קטלוג זה כולל רשימה למעלה ממאתים ועשרים ספרים, כתבי־יד מתימן וכעשרים אלף דפים מכל מקצועות הספרות היהודית, בניהם איגרות, תעודות ומסמכים היסטוריים חשובים". כן נמצאים גיטים וכתובות מתקופות שונות שמתוכן מיוחדת ליהודי תימן כנוסח: „בשם רחמן בשם אשר לו „הגדולה והגבורה" ואין בתן תנוסה „בסימן טוב ובמזל טוב".

בעמוד ריט מצאנו סיפור על תולדות יקי"ז שהיה בתוך „מדרש הגדול". מחבר הספר שלפנינו מספר שהסיפור הזה נמצא בבית הספרים הלאומי בירושלים והושמט בכוונה. על עברו של הסיפור הזה, מעיד פרופ' צ.מ. רבינוביץ, שהוא נוסח מקוצר מהסיפור המקורי שהיה נדיר באירופה „בגלל הצנזורה שלא הרשתה להדפיסו" וקטעים ממנו נדפסו בכמות שונות.

בעמוד רמ"ג מצאנו קטעים מספר של דברי מוסר למחבר ירושלמי המתחילים במשפט: „בני הרי והריר" שהם ראויים לשינון גם לבני ימינו אלה. באחד מהם נאמר: „אל תבוא לבית חברך יחידי, שאם יחסר איזה דבר, אף על פי שיתביישו לחשוד (בך) בפנים, יחשדוך בליבם שאתה גנבתו".

בסוף הספר הובאו פרקי עיון לתולדות נוסח תפילת ה„שאמי" בתימן מאת רצון ערוסי.

דפדוף ראשון
ספרים חדשים

מאת אבי סנא

ציונות

הסיפור של היום

מאה סיפורי עליה / העורך אלי ולצקי / משרד הביטחון / ההוצאה לאור / 209 ע'.

מעשה בסידרת ראיונות שסודרה בגלי צה"ל, ענייננה מאה שנות עלייה לארץ ומהותה סיפורים של עולים לארץ בגוף ראשון או של ישראלים מלידה המתארים את אשר שמעו מפי הוריהם והורי־הוריהם. מאה מן הסיפורים הללו לוקטו כאן יחדיו בתוספת נופך ותמונות ויהיו לאלבום מקסים (העיצוב משל אידית רודריגו). בין המספרים חיים בר־לב וישראל קיסר, אפרים קישון ואבנר שמוש, משה קצב ויושה קאזאקוב ועוד כהנה וכהנה. כמאמר בשער, „לא ספר היסטוריה המתעד את תולדות הציונות. זהו סיפורה של ישראל, היום".

אסופות

אבני־דרך

במוקדי עשיה והכרעה / 271 ע' מעם המערכה / 131 ע' – שתי אסופות מנאומיו וממכתביו של ישראל גלילי / הקיבוץ המאוחד.

ישראל גלילי ז"ל היה, כידוע, גם אסר על הניסות. רק טבעי הוא איפוא שבמלאת שנה לפטירתו קובצו דבריו עלי ספר. אם אין פה משנה סדורה – וכיצד יכולה להיות באסופות שכאלה – בוודאי ובוודאי ייכצאו בין הדפים אבני־דרך מתחנות חייו ומזירות המאבקים הציבוריים שאליהן נקלע. שמות הפרקים יעידו, ועוד יותר מכך שברי פסוקים שקלטה העין בדפדוף ובהם, למשל, „גם בארץ ישנה 'גלות', מפני ש'גלות' איננה רק מושג טריטוריאלי, אלא גם מושג נפשי, פוליטי ואנושי"; „בקמת חלשים אין בה כדי לנתם"; „מושכל ראשון: אין להפריד בין הגנת היישוב לבין מלחמת השחרור"; „מפלגת העבודה לא קמה כדי להוליך שאנו מוותרים על זכותו של העם היהודי על ארץ־ישראל"; „את הדברים הדוחפים אין מכבדים בהאדה ערכית ראויה"; „בין המדבר והים צריכות להיות שתי מדינות – יהודית וערבית – וגבול ביניהן"; „אנו מקימים ישובים לא בשביל לנטוש אותם". שתי האסופות נערכו בידי שלמה דרך בעזוב ימיו. השניה כלולה בסידרת „קו אדום". שתיהן מאלפות ומזכירות את הצורך בביוגרפיה נאותה של האיש.

שירה

מעל המגדל

פולין בין מאר לאמר / מאת דוד ברק / ספרית פועלים / 102 ע'.

שני מחזורי שירים – אחד ששמו כשם הספר ובתיבתו לאחר ביקור של המחבר בפולין לפני כשנתיים וחצי. משנהו, „חזון הנשמות היתומות", שנכתב לפני הביקור ויש בו „המבדה והלא־מבקר". יש בו, למשל, „מעל המגדל סביב אשקיפה /– מחנה בירקנאו ואת שערו פסים תרצים/ עד קו החידלון/, אתה עכשיו בין הקדושה ובין הקלון/ בין אין אונים אחד למשנהו./ רוחות לא תבוא מכאן עוד נצח,/ היו או שעמדו על הפלספודמה ולבם כבה/ היו או שנגעו בגיעתם האחרונה,/ אך אתה תרצ'א עוד שנה,/ עוד שנה,/ אך אתה תגיח מתוך הערפל/ נכון, תרישי/, לא מקבל/, ואתה תגיה לעתים להרכי/, הן לשם בכל עת תגיע". אומר המחבר: „לא לתעד תקופה אני מנסה, אלא לשלב את מסע ההווה שלי עם רשמים וסיפורים מן העבר". בין הדפים ציוריו של משה ברנשטיין.

חורות נוקבות

זרים זהיר כזר / מאת אביד אלון / הקיבוץ המאוחד / 68 ע'.

ספר שיריו התשיעי של אלון עומד בסמן ההפנמה שפקדה את שירתו בשנים האחרונות ומיטלטל, לפי עדותו, בין חוויות נוקבות, לעתים אף טראומטיות, לבין ראייה אופטימלית. משחקי מלים ומקבבים לא יחסרו. הא ראיה: „כשמתגשמת / לחשה לי בשכבה / ועכשיו שכיבתה רוך חיוור / אל שדי חם חד / שלח הפיל לילו להשחיר שדי / לטף בשרך דום לחוד / שוב לחש שדיה שווא / אני אל שדי שמועך / כפות אל. דל דום לחוד / שוב לחש שדיה שווא / אני אל שדי אל שדיך / אבותי לעולם די, לכבד / ביצוץ מתרוצץ נרעץ נולד / נסתר ותר. ותר, מפלט סל על / השריפה לך בין ידי נדמה / כה דך / אך ריח עשן במגוף נותר".

אגדה

כל הברכות והנחמות

ירושלים להדר ההדר / מאת שמחה רה / כתר / 167 ע'.

מאה במקרה זה, משמע ליקט ועריכה ושיבוץ – כבאמר בפתח הספר, כדי „לפתוח את שערי ההגות והפיוט על ירושלים האצורים בגנזי האגדה המדרשית", ואם תרצו כדי להזכיר את דברי הכתוב (ויקרא רבה, כ"ד, ד'): „כל הברכות והנחמות והטובות שהקדוש ברוך הוא מביא לישראל כולם מציון". המובאות ערוכות בארבעה שערים: העיר בתפארתה, חורבן ונחמה, אנשים ומנהגים, קץ הימים. בין הדפים איורים משלל מקורות. העיצוב (משל צבי שטייגר) נאה.

ברכות לחג ה־1 במאי

ברכת
מועצת
פועלי ת"א—יפו
שלוחה
לרבבות פועלי העיר
ולציבור העובדים במדינה
לרגל חג העבודה
ה־1 במאי
לאחדות, לקידמה, לצדק סוציאלי ולשוויון במדינת ישראל של עם עובד

תדי קאופמן
מזכיר המועצה

לרגל ה־1 במאי
ולציון 66 שנה להסתדרות הכללית של העובדים בישראל
שלוחה ברכתנו הנאמנה
לציבור העובדים בשדרות
ולכלל העובדים בארץ

עמיר פרץ
ראש המועצה המקומית
שדרות

לציבור העובדים בישראל
ולמזכיר ההסתדרות

ביום חגנו
ה־1 במאי

נברך ונתברך
בדרכנו להגברת הייצור
לקידום וביצור מעמדו
של העובד

בית כור

ברכת
מרכז תנובה

לציבור פועלי ישראל

לחג ה־1 במאי

נתיב
קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות
מברכת את
הסתדרות העובדים הכללית
ואת מבוטחיה בקרן
ב־1 במאי 1987

למזכיר ההסתדרות
ולכל בית ישראל העמלים

ברכות ביום חגנו
בתקוה
לתעסוקה מלאה במשק

דוד כהן
ובית מרכבים

ברכת
מפלגת העבודה
הישראלית
ל־1 במאי 1987

ביום ה־1 במאי נתלכד כולנו סביב המאמץ לקדם את תהליך השלום באזורנו.
בחג העבודה הבינלאומי תתייצב מפלגת העבודה בישראל במאבקה נגד הגאענות ולמען מדינת ישראל יהודית, דמוקרטית ועובדת.

ניתן כולנו יד להבראת המשק, לחידוש הצמיחה ולחיזוקה של
ההסתדרות הכללית
יחי ה־1 במאי!
תחי מדינת ישראל!

ליום ה־1 במאי
שלוחה ברכה
לציבור העובדים בישראל
ולהסתדרות הכללית

הנהלת קואופרטיב

למזכ"ל ההסתדרות
ולכל פועלי ישראל

שלוחה ברכה חמה
לרגל חג העבודה
ה־1 במאי

קבוצת הפלדה
של כור

קרן הגימלאות המרכזית
של עובדי ההסתדרות בע"מ
מברכת את
הסתדרות העובדים הכללית
את ציבור העובדים
את חברי הקרן והגימלאים
ליום ה־1 במאי 1987

ל־1 במאי 1987
שלוחה ברכה
להסתדרות
העובדים הכללית
ולכל ציבור הפועלים
כולנו יחד למען בטחוננו הכלכלי
של מחנה העובדים בישראל

מבטחים
המוסד לביטוח סוציאלי
של העובדים בע"מ

לציבור העובדים בישראל
למזכ"ל ההסתדרות ולראשיה

ברכות
לחג העובד והעבודה
נעשה לייצוב, בנין וצמיחת המשק
למען חברה ערכית ויוצרת

בית סולל בונה

לרגל חג ה־1 במאי

שלוחה ברכתנו
להסתדרות
ולציבור העובדים

ברית התנועה
הקיבוצית

לציבור העובדים בישראל
ולהסתדרות הכללית

בחגה—חגנו
ולחיזוק השותפות בינינו

שלוחה ברכת

התנועה הקיבוצית
המאוחדת

בחג ה־1 במאי
שלוחה ברכתנו
להסתדרות העובדים הכללית
להתיישבות העובדת
ולכל ציבור הפועלים

הקיבוץ הארצי

להסתדרות הכללית
ולציבור העובדים בישראל

ברכות
ליום ה־1 במאי

בית ספרי
המרכז להפצת
הספר העברי בע"מ

להסתדרות העובדים
ולכל חבריה

עוד לא מאוחר
להתחיל מחדש!

עם עובד
ה־1 במאי 1987

למזכ"ל ההסתדרות
ישראל קיסר
ולכל פועלי ישראל
שלוחה ברכה חמה
לרגל ה־1 במאי
חזק ואמץ!

בית ראשוני פועלי ציון
מכון ע"ש דינגלבלום
הוצאת ספרים ע"ש י.ל. פרץ

לכל ציבור העובדים
בעיר בכפר במושב ובקיבוץ

ביום חגנו
שלוחות ברכות
לשגשוג וצמיחה במשק

חברת העובדים

להסתדרות הכללית
ולכל הפועלים במדינה

ליום חג ה־1 במאי
שאו ברכות חמות

יש לך כתובת.
שיכון עובדים.

לציבור העובדות
והעובדים בישראל

שלוחה ברכה חמה
ליום ה־1 במאי
איחולינו לשנה של תעסוקה מלאה
ורווחה לעובדים

מאשה לובלסקי
ובית נעמת

קרן מקפת
מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ
שולחת ברכה חמה
לציבור העובדים בישראל
ליום ה־1 במאי

100 שנים להולדת בן־גוריון
"קרן מקפת" מיסודה של הסתדרות הפקידים, עובדי המינהל והשרותים
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

פועלי ועובדי עירית תל־אביב–יפו
מברכים את
הסתדרות העובדים הכללית
וציבור פועלי ישראל
ב־1 במאי 1987
יחד עם כל מחנה העובדים בישראל

ארגון העובדים	**תגמולים של העובדים**
בעירית תל־אביב–יפו	**בעירית תל־אביב–יפו**

ארגון עובדי חברת חשמל
עובדי החברה והפנסיונרים
מברכים את
הסתדרות העובדים הכללית
וציבור פועלי ישראל
ב־1 במאי 1987

להסתדרות הכללית
ולציבור העובדים בישראל
ליום ה־1 במאי
שלוחות ברכות
לקידום המשק ושיגשוגו

עדין
ביח"ר לשוקולד, ופלים וממתקים בע"מ
הוד השרון, אזור התעשיה, טל. 052־38173

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לעבודה בטחונית
בארץ ובחו"ל
ד ר ו ש י ם
יוצאי יחידות קרביות

הנתונים הדרושים:
* גילאי 21-28.
* שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
* ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופית אחרת.
* כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

אנו מציעים:
* עבודה מעניינת ורבת אתגר בארץ ובחו"ל.
* תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.מ. בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —

למפעל עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים/ת
משרה מס' 1436: **מהנדס/ת אלקטרוניקה**

אופי תתפקיד:
* אחראי/ת לתחזוקת והפעלת מערכות אלקטרוניקה וסיוע לניסויים במתקני הניסוי המשמשים לפיתוח כלי טיס.
* אחראי/ת על צוות מהנדסים וטכנאים.

כישורים נדרשים
* התמחות במערכות בקרה, מערכות קליטת מידע ותקשורת למחשב, כולל מערכות זרם חזק
* השכלה - תואר ראשון בהנדסת אלקטרוניקה.
10 שנות ניסיון בתחזוקת מערכות אלקטרוניות.
* ניסיון בניהול צוות עובדים
* רצויה ידיעה טובה באנגלית טכנית.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, ניסיון, ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 25108 ת"א מיקוד 61250 (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים יענו
סודיות מובטחת

ב.נ. שרותי ניהול
מידע על משרות ועובדים בכירים
למפעל מזון גדול בת"א
מנהל מחלקה
לניהול מחלקה לייצור גבינות.
דרוש ניסיון קודם בניהול עבודה, רצוי בתעשיית המזון, לחילופין טכנולוג מזון גם ללא ניסיון.
נא לשלוח קורות חיים.
סודיות מובטחת.
ת"ד 2287 נתניה 42122 053-34615
ת"א, ארלוזורוב 188 03-257970

למשרד שותפים טובים
דרוש/ה מזכיר/ה
עם נסיון ידע בהנהלת חשבונות לניהול משרד משרה מלאה או במישה 052-444612 לבקש את מר דוד

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של אחד המינים לעבודה הנדונה. המפרסמים צפויים לעונש על פי החוק.

באגף מערכי מידע של ארגון מסחרי (יבואן)
דרוש/ה
מנתח/ת מערכות

הכישורים:
1. תואר ראשון בהנדסת תעשיה וניהול, או מדעי המחשב.
2. נסיון של 5 שנים לפחות בניתוח ויישום מערכות מסחריות על מחשבי איי.בי.מ. 34.36
3. ידיעת COBOL חובה R.P.G II יתרון.

נא לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים, נסיון קודם ודרישות שכר, לת.ד. 9072 תל-אביב. רק פניות המתאימות לדרישות תענינה.

קופת חולים מכבי

1) **פקידת קבלת קהל**
* שעות העבודה: ימים א'-ה' - 12.00-18.00.
* כושר קיום מגע נאות עם קהל.
* ידיעה כללית בעבודות מזכירות.
* ידיעת שפות זרות - יתרון.
* מקום העבודה: צפון תל-אביב.

2) **פקיד בטחון**
* שעות העבודה: ימים א'-ה' - 18.00-21.00.
* מקום העבודה. צפון תל-אביב.

3) **פקידת קבלת קהל**
* שעות העבודה: 3 פעמים בשבוע - 07.30-15.00
2 פעמים בשבוע - 10.30-18.00
1 פעם בשבוע - 07.30-12.30.
* ידיעת שפות זרות.
* כושר מגע נאות עם קהל.
* בוגרת קורס מזכירות רפואיות - יתרון.
* מקום העבודה: תל-אביב.

4) **מזכירה לרופא מחוזי**
* משרה מלאה.
* ידע כללי בעבודות מזכירות.
* ידיעת השפה האנגלית ו/או הצרפתית.
* עדיפות לבוגרת קורס במזכירות רפואית.

נא לפנות טלפונית לגברת אחובה ברנר, טלפון - 03-201599.

(1980) מהנדסים ויועצים - תעשיה ניהול ומיכון בע"מ
לסניף ירושלים
ד ר ו ש
מהנדס תעשיה וניהול
עם רקע במערכות מידע.
נסיון של 1-2 שנים בלבד
לפנות טלפונית 02-380458

רשות שדות התעופה בישראל
נמל התעופה בן-גוריון
דרושים
בחורים/בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן-גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה במשמרות מגוונות לחוזה מינימלי של שנה. אפשרות העסקה גם במשרה חלקית. (לסטודנטים).

תנאי קבלה
* לאחר שירות צבאי
* 12 שנות לימוד לפחות
* דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך בשפה האנגלית)
* מצב בריאותי תקין.
* מגורים באיזור גוש דן - חובה לתקופה החוזה.
* גיל - עד 50 שנה.

למועמדים המתאימים יוצעו תנאי עבודה נאותים.
למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועד קבלה במינהלת נמל התעופה בן-גוריון, בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס), ביום ג' 5.5.87 וביום ד' 6.5.87
הרשמת מועמדים תתקיים משעה 06.00 עד השעה 08.00.
מספר המועמדים הינו מוגבל ומותנה בהחלטת הועדה.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.

ד ר ו ש ה
אישה רצינית לניהול כללי של משק בית באבן-יהודה
המלצות הכרחיות. אפשרות למגורים במקום.
053-697463 בערב בלבד

לתיכון אנקורי
דרושים/ות
מורים/ות
לשנת הלימודים תשמ"ח בכל מקצועות הבגרות
רק מורים בעלי רשיון עבודה קבוע ונסיון בהכנה לבגרות, מתבקשים לפנות
טל' 03-285288 03-204990

הלוח הכללי

לדפוס דינמי במרכז תל-אביב
דרוש
מדפיס
בעל נסיון ל-1/8 המדה / גסטיליט.
תנאים טובים.
03-228108

אספא
לסניף ת"א דרושים:
1. מחסנאי טכני
* בוגר קורס מפ"טים.
* עדיפות למשוחרר צה"ל.

2. פקידת רישום למחסן
* ידיעה טובה של השפה העברית.
אפשרות למשרה חלקית.
מועמדים יפנו למר י. יוסיפון טל: 03-379380, רח' חמסגר 9 ת"א.

3. פקידה כתבנית
* השכלה תיכונית ואחר שרות צבאי.
* הדפסה שוטפת בעברית.
* יכולת ניסוח ועריכה.
מועמדות יפנו לגב' טובה בן-דוב, דרך פתח תקוה 16 ת"א, טל' 03-384444 בין השעות 10.00 - 13.00

U-MAN
עבור אחת מלקוחותינו
חברת דפוס מצליחה
בגוש דן
דרוש
איש מכירות
בעל נסיון מוכח במכירות ורקע בענף הדפוס לתפקיד מעניין ומגוון הכרוך בפיתוח והרחבת השוק הקיים.
העבודה עצמאית ואחראית ודורשת יוזמה. כושר ניהול מו"מ ויחסי אנוש מעולים.
אתגר רב, שכר בסיס + אחוזים ותנאים טובים מובטחים למתאים.
לפנות לשלומית בטל: 03-287741 משרה 414
סודיות תשמר בקפידה

למחלקה המשפטית
במוסד פיננסי
ד ר ו ש ה
מזכירה לשורכת-דין
הכישורים הדרושים:
* נסיון של מספר שנים במזכירות.
* רצוי ידע בסחר בינלאומי.
* ידע בהדפסה ובעיבוד תמלילים.
* ידיעת עברית ואנגלית על בוריין.
מקום העבודה בתל-אביב.
במשרה מלאה
נא לפנות בכתב יד, בציון קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 11333 תל-אביב, מ. 61112 עבור מספר 970.

ד ר ו ש
מורה פרטי (סטודנט/ית)
לשעורי עזר באנגלית, מתימטיקה ולשון לתאומים בכיתה ט', 6 שעות ביום, בבית התלמיד.
רמת-השרון - 03-402576

למדור גביה
דרוש
עובד אחראי
עם ראש פתוח
בעל רקע וניסיון במערכת הנהלת חשבונות וגביה ממוחשבת.
רצוי נסיון בביטוח.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, ונסיון מוכח לת.ד. 26047 תל-אביב 61260

להשלובת כיתן
דרוש/ה
גרפיקאים ומעצבי טקסטיל
לעבודה לפי פרוייקטים.
לפנות טלפון 220769 לאמירה.

איש חקלאות
לרכזו נסיונות ומכירות של כסוי חדיש לגידולים.
רקע במחקר/הדרכה בעל רכב. שליטה באנגלית. חצי משרה.
03-728548 ימתין 10

למפעלנו באזור רחובות-אשקלון
דרוש/ה
מנהל/ת מחלקת שכר

הכישורים הדרושים:
* הכרת מערכת השכר ודיווחי עבודה על בוריה.
* נסיון של 3 שנים לפחות בניהול מח' שכר.
* ידע ונסיון בעיבוד נתונים באמצעות מחשב.
* ניהול צוות עובדים וטיפול בענייני השכר של כל עובדי המפעל.

על המעוניינים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 2144 ת"א מיקוד 61020 עבור "מנהל".

למפעלנו במגדל העמק
דרושים
★ אחראי/ת תפ"י
הנדסאי תעשיה וניהול בעל/ת נסיון בתחום התפ"י - נסיון בהקמת מערך תפ"י - יתרון - מגורים באזור.

★ חשב/ת שכר
ופקידות מגנגן (משרה אחת) - בעל/ת נסיון בהכנת משכורות ממוחשבות - ידע בדיני עבודה, ביטוח לאומי, מס הכנסה וכו' - מגורים באזור מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב יד, תוך פרוט קורות חיים ונסיון בעבודה, ויציינו ע"ג מעטפה, עבור: כ.ה. מערכות אריזה בע"מ (באמצעות ברמל מערכות מיכלים בע"מ) ת.ד. 24149 תל-אביב, מיקוד 61240 תוך ציון התפקיד המיועד.

דרושה - פקידה
למשרה מלאה
שעות עבודה מפוצלים
16:30-19:00 — 8:30-13:00
טלפון: 03-333316

לחברה קבלנית לאינסטלציה וצנרת
* **שרברבים וצנרים**
* **פועלים, עוזרים**
* **מזכירה לניהול משרד**
(כתבנות, נסיון במחשב, רקע בהנהח"ש).
טלפון 03-490486.

קינג בע"מ
יצור מוצרי מתכת מדוייקים באיזור התעשיה החדש בראשל"צ
ד ר ו ש י ם
* **עובדות/ים ייצור**
* **עובדות/ים לעבודות מיון ואריזה**
- 5 ימי עבודה בשבוע
- תנאים סוציאליים מלאים
- הכשרה מקצועית במקום
- ארוחת צהריים חמה
תושבי איזור חולון, בת-ים וראשל"צ יפנו טלפונית בימים א'-ה' בין השעות 8.00-15.00 לטל' 03-9612199

למשרד גדול לראיית חשבון
דרושות
כתבניות
אנגלית ו/או עברית
רצוי בעלות נסיון במעבד תמלילים "לניר".
טלפון 03-267231

למשרד נסיעות בחולון
פקידת נסיעות
נסיון בענף הכרחי 883322

מור פולס
שיווק וקידום מכירות בנקודות שיווק
1. **דיילות/ים** ברשתות שיווק בירושלים גוש דן ובשאר חלקי הארץ. שעות גמישות שכר קבוע.
2. **פקידות** עם רקע בהנהלת חשבונות.
3. **סדרנים/ות** סחורה ברשתות שיווק
03-7513872 03-7511615, 03-7513630
לראיונות נא להגיע לרח' ביאליק 158 רמת גן (ליד גשר החלמה) קומה 8 חדר 820.

באזור המרכז
דרושים
* **מכונאי מטוסים**
* **מנועים למטוסים**
יוצאי חיל האויר בעלי נסיון של 3 שנים לפחות
תנאי עבודה טובים למתאימים העבודה על בסיסי הסכם מיוחד
לקביעת ראיון לפנות:
ביום א' 3.5.87 וביום ג' 5.5.87 לטלפון: 03-425556

לפרסום מי-טל בתל-אביב דרושים:
* **גרפיקאים - מתכננים**
* **גרפיקאים - מבצעים**
* **נסחים - רעיונאים**
* **עוזרי תקציבאים**
בעלי נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בענף הפרסום.
לקביעת ראיון נא לפנות לטל. 03-281188, לדבורה.

הלוח הכללי
למפעל, באיזור התעשיה בחולון, המייצר כלי עבודה לייצוא דרושים: חרט מתחיל, משחיז מתחיל, ופועל ייצור.
טלפון: 5563069, 803995

למפעל תעשייתי גדול באיזור ירושלים
דרוש/ה
מהנדס אלקטרוניקה
בעל נסיון מעשי בתעשיה של 5 שנות עבודה, עדיפות לבעלי התמחות בטלקומוניקציה - טלפוניה.
הוא ידרש לעבור באופן עצמאי בפתוח והדרכת עובדי יצור בבצוע פעולות הרכבה. בקורת ומדידה.
לפנות בכתב לת.ד. 3635 ירושלים.

לחברת בניה ארצית
דרוש/ה
הנדסאי/ת או מהנדס/ת
לעבודה באזור המרכז
* הכנת מכרזים
* חשובי כמויות
* ניתוח מחירים
עדיפות לבעל/ת נסיון במחשב ובמעבד תמלילים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 528 חולון.

דרושה
פקידה/ מרכזנית
רצוי ידע באנגלית + הדפסה; גיל 20-26
טלפון: 298733

למשרד מהנדס בניין
דרוש/ה
שרטט/ת בניין
בעל/ת ותק.
למשרה מלאה
ביום: 265789
בערב: 228650

למרפאת שיניים בחולון
דרושה
סייעת
רצוי נסיון
08-228816

לחברה מסחרית
דרוש/ה
מנהל חשבונות בכיר
בעל/ת נסיון
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 6276 תל-אביב

לחברה ארצית לשירותי כח אדם
דרושים
לאיזור תל-אביב
* **מנהל/ת סניף**
נסיון וידע מוכח בכח אדם
* **מקדמי מכירות**
נסיון בגיוס, מיון והשמת כח אדם.
* **פקידת קבלת קהל**
עדיפות לבעלת רשיון נהיגה רצוי בין הגילים 25-30
נא לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 46262 חיפה.

שופר-סל
לסניף רמת השרון דרושים/ות
* **קופאים/ות**
* **קלדנית**
* **עובדי/ות מאפית**
- לשופרסל, רח' סוקולוב 48, אוטובוסים: 24, 25, 48, 525
* **קופאים/ות**
* **קלדנית**
- לשופרסל, רח' אושיסקין 5, אוטובוסים: 24, 25, 48, 525
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהלי הסניפים במקום.

ההיפרכל קניון אילון
ד ר ו ש י ם / ו ת
* **אחראי/ת מעדניה למשמרת בוקר.**
* **קופאים/ות**
* **עובדי/ות מאפית**
- תנאי שכר טובים.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

ויטה
לחברתנו דרושות:
סדרניות לרשתות השיווק
אזורי עבודה:
ת"א, חולון, בת-ים, ראשל"צ, רחובות, אשדוד, אשקלון, גוש-דן, הרצליה, רעננה, חדרה.
נא לפנות לטלפון: 03-913191 בנושא "סדרניות" יום ג' 5.5.87 בלבד, בין השעות: 7.30-13:00

איל EYAL MICROWAVE INDUSTRY תעשיות מיקרוגל
למפעלנו החדש ורב האתגרים
ד ר ו ש י ם
* **מהנדס/הנדסאי מיקרוגל**
- לפיתוח רכיבי מיקרוגל.
- להעברה מפיתוח לייצור.
- נסיון נדרש - 3 שנים.
* **הנדסאי מיקרוגל**
- נסיון בהתהליכי ייצור במיקרואלקטרוניקה ומיקרוגל.
- יכולת הדרכת עובדים והכנת תכניות עבודה.
- נסיון נדרש - 3 שנים.
בעלי נסיון בתחומים הנ"ל יזכו לתנאים הולמים.
- סודיות מובטחת -
טלפון: 052-923184 - מאיר

לחברה מסחרית גדולה
דרוש:
נציג מכירות מנוסה
הכישורים הדרושים:-
* בעל יוזמה ונימרץ
* יכולת ניהול משא ומתן
* נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות.
* תושב גוש דן
* בעל רשיון נהיגה
המועמד המתאים יקבל רכב לצרכי עבודה ומשכורת בסיסית בצירוף עמלות.
על המעוניינים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1468 ת"א עבור "נציג מכירות".
- סודיות מובטחת -

למשרד רואי חשבון גדול בת"א דרושה
קלדנית
בעלת נסיון בתוכנת "היאמנות".
לפרטים נא לפנות לאתי - או יונה טל: 03-664561

האגודה למלחמה בסרטן
המחלקה להמשך טיפול - הוספיס
דרושים
מינהלן/ית
גיל 35 ומעלה, נסיון במינהל רפואי, נסיון בפקוח על כח אדם ובתיפעול, ידע בשפה האנגלית. משרה מלאה
על המעוניינים לפנות לטלפון: 03-250361 לגב' כהן לכנה או שניר חנה.

לפרוייקט בטבריה
דרוש
מנהל עבודה מנוסה
לעבודות גימור.
לפנות בכתב למ.ע.ג.
זבוטינסקי 54 ר"ג 52462

לפרי מטולה בע"מ
דרוש
מנכ"ל לבית קירור ואריזה
נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים, לפרי מטולה בע"מ חברה לקירור ואריזה, מטולה. הצעות יש להגיש עד 10.5.87

לאינטרסטייל בע"מ חברה לריהוט משרדי
דרושה בחורה עם ידע בעיצוב פנים לעבודות מזכירות ומכירה
ליום עבודה מלא.
טל': 03-659419 בין השעות 9:00-14:00

לחברה העוסקת בייצור וייצוא של מערכות ממוחשבות לתעשיה
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה מתחיל
כישורים נדרשים:
* בעל רקע של טכנאי.
* יוזמה ודינאמיות
לקביעת ראיון טל' 052-546787 לרחל.

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של אחד המינים לעבודה הנדונה. המפרסמים צפויים לעונש על פי החוק.

[illegible]

לבורסה לאבני חן ברמת־גן
ד ר ו ש ה
מזכירה בכירה
הכישורים: שליטה מוחלטת בעברית ובאנגלית. (רצוי שפת אם). הדפסה בשתי השפות. יכולת ניהול משרד, הפעלת טלקס.
שעות עבודה: 16:30־08:30
נא לפנות טלפונית לבורסה לאבני־חן רח' ז'בוטינסקי 1 רמת־גן 52520. טלפון: 03־256112
סודיות מובטחת

ד ר ו ש
מנהל מסעדות ומזנונים
נסיון מוכח של 3 שנים לפחות במזון ומשקאות, ובניהול צוות עובדים.
המתאימים יפנו בכתב יד לת.ד. 866 תל־אביב 61008 עבור מס. 845.

לחברת שיווק
דרוש/ה
נציג/ת מכירות
דינמי/ת
לעבודה מעניינת ורבת אתגר
הכישורים הדרושים:
גיל: 25־35
השכלה: תיכונית מלאה
הופעה נאה
בעל / ת רכב
אזור מגורים: ת"א והסביבה
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ומספר טלפון לת.ד. 2004 הרצליה 46120

חברת שיווק
למוצרי טקסטיל בית
בעלת רשת חנויות וסוכנים מפיצים
מ ע ו נ י י נ ת
לקבל סוכנויות נוספות, ושיווק בלעדי של מוצרים דומים.
לפנות בצרוף פרוט ל"שלומי" רח' יחזקאל 27 תל־אביב.

ללהקת מחול „בת־דור"
דרושה למחלקה ליחסי ציבור
מזכירה עברית—אנגלית
* בעלת נסיון, דינמית ואחראית הדפסה מעולה בשתי השפות
* רצוי ידע בעיבוד תמלילים
* שעות עבודה 8.30 – 16.00
לפנות בכתב לת.ד. 4333 ת"א למס' 268

לחברת שיווק למוצרי טקסטיל בית
דרושים/ות
1. סוכן מכירות.
– בעל רכב מסחרי.
– ניסיון מוכח במכירות.
2. פקידה עם ידע בהנה"ש.
– ניסיון בהפעלת מחשב. תוכנות חשבשבת.
– שנתיים ניסיון.
לפנות לטלפון: 03־829457 03־834654

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

U-MAN
עבור אחת מלקוחותינו
חברה ותיקה ומבוססת בגוש דן
ד ר ו ש
מנהל שיווק ארצי
בעל נסיון מוכח בשיווק ובניהול מו"מ בדרג בכיר,
לתפקיד אחראי ביותר ועצמאי הכולל פיתוח מערכת שיווק ענפה בתחום המוסדי ותפעול צוות עובדים.
חוש מסחרי מפותח, כושר ניהול ויכולת משא ומתן בהיקף עסקאות של מאות אלפי דולרים – הכרחיים.
העבודה מעניינת ורבת אתגר ודורשת רקע ונסיון בעבודה עם אדריכלים, קבלנים ומנהלי מחלקות בינוי במוסדות שונים.
נא לפנות ליהודה בטל' 03־295694, או בכתב לת.ד. 6610 ת"א 61066.
עבור "משרה 122".
סודיות תשמר בקפידה.
לפנות בכתב לת.ד. 4333 ת"א למס' 268

למשרד נסיעות
דרושה
פקידת נסיעות
בעלת נסיון של 3 שנים לפחות
• יום עבודה מפוצל
טל' 268982, 03־268074

למוסד כלכלי בת"א דרוש
כלכלן
• תואר שני במנהל עסקים
• ידע ונסיון בניתוח דוחות כספיים והערכת חברות
המעוניינים יפנו בכתב יד לת.ד. 36236 ת"א 61361
– סודיות מובטחת –

לבורסה לתכשיטים
דרוש/ה
מנהל/ת חנות
באזורים: אשקלון, חולון, בת־ים.
• כושר מכירה.
• יכולת לנהל צוות מכירה.
• אופי נמרץ ודינאמי.
• יצוגיות אקדמאית – רצויה.
נא לפנות טלפונית 03־999715 ליורם.

דרוש
מרצה
136 ש"ח למרצה בשעות הערב בנושא שיווק ועסקים
טל. 03־840721 בשעות 18.00־20.00

לניב תעשיות מיזוג אויר בע"מ
עמק שרה באר־שבע
דרושים
1. מנהלת־חשבונות סוג 2־3.
2. מזכירה עצמאית ידע בסיסי בהנהלת חשבונות, הדפסה רשיון נהיגה.
3. מסגר רתך מוסמך ודייקן לעבודות יצור במפעל.
לפנות לטלפונים 057־32645 057־73933

דרוש
מנהל־מורה
עם רקע טכנולוגי־מדעי לריכוז־ניהול בית ספר על יסודי באזור הצפון.
למועמד המתאים לתפקיד שיש בו אתגר.
תנאים טובים כולל דיור.
בהצעות בכתב יד יש לפנות לת.ד. 568 ת"א מיקוד 61004 ולציין עבור מנהל.
סודיות מובטחת

בית־ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים
מוסד אקדמי־ישיבתי
מחפש מועמד מתאים לתפקיד
דיקן תלמידים
רקע אקדמי וישיבתי הכרחי
לקבלת פרטים נא לפנות לטלפון 02־423131 שלוחה 29 לאסתר בשעות לפני הצהרים

לחברה ליבוא ושווק בת"א
דרושים:
• פקידה לעבודות משרד כלליות
הדפסה עברית/אנגלית, הפעלת טלקס, נסיון במעבד תמלילים (WS או WM).
• מזכירה הדפסה עברית/אנגלית.
הפעלת טלקס, נסיון במעבר תמלילים (WM או WS).
• מנהל/ת חשבונות
סוג 2 ומעלה, נסיון הכרחי.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 39849 ת"א מיקוד: 61398

חברה מסחרית גדולה
מציעה במערב אפריקה תפקיד:
יחידת שיווק חקלאית בהקמה
מועמדים בעלי הנסיון והכישורים הבאים מוזמנים לפנות בכתב:
1. 5 שנות נסיון ניהול משק חקלאי מעורב
2. נסיון קודם בפעילות בארץ אפריקאית
3. נסיון קודם בשיווק תשומות חקלאיות – יתרון
4. השכלה חקלאית אקדמאית – יתרון
למועמד המתאים מובטחים תנאים טובים. אפשרות יציאה למקום השרות עם או בלי משפחה.
נא לפנות לת.ד. 11600/313 ת"א 61114

דרושה פקידה עם ראש טוב
אחרי שירות צבאי
03־371898

למפעל במצפה רמון
דרושים:
* עוזר למנהל אחזקה
כישורים:
• הנדסאי/טכנאי מכונות
• בעל 3 שנות נסיון לפחות רצוי במפעל תהליכי.
• שליטה טובה באנגלית
• יחסי אנוש טובים
* מכשירן
כישורים:
• בוגר קורס למכון פריון העבודה ומעלה
• מסודר ודייקן. יעסוק בין היתר בבקורת איכות
* מפעיל לחדר בקרה
כישורים:
• 12 שנות לימוד, רצוי בגרות ריאלית
• חוש טכני מפותח
• יחסי אנוש טובים
• ידע באנגלית יתרון
חתפקיד. כרוך בעבודת משמרות
קיימת חובת מגורים ביישוב
לתושבי מצפה רמון פטור ממס בכפוף לתקנות מס־הכנסה.
נא לפנות בכתב לת.ד. 108 מצפה רמון מיקוד 80800.

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
רחוב המלך דוד 13, ירושלים 234748, 02־232444
דרושים/ות
■ עוזר למזכ"ל התנועה
• תואר אקדמי במדעי החברה ו/או הרוח.
• ידע ונסיון באירגון ומינהל, תיקצוב ובקרה.
• הכרות עם מוסדות ואירגונים ציבוריים בארץ ובעולם.
• ידע והבנה ביהדות, שליטה בשפות עברית ואנגלית.
■ עוזר מחקר
• תואר ראשון לפחות במדעי היהדות. רצוי עם רקע והבנה במדעי החברה ובמערכת הפוליטית הישראלית
• נסיון בהבאה לדפוס של פרסומים.
• ארגון אירועי תרבות וימי עיון.
בשתי המשרות:
• שליטה בשפות עברית ואנגלית.
• מקום העבודה ירושלים.
המשרות מיועדות לאנשים צעירים ודינמיים.
נא לפנות בכתב יד על ניר חלק, בציון קורות חיים, אל משרדי התנועה ליהדות מתקדמת, רחוב המלך דוד 13, ירושלים.

למשרדנו בפתח־תקוה
דרוש/ה
שרטט/ת
• נסיון קודם - רצוי בתחום הגראפי
• גיל עד 40
• משרה מלאה
• מגורים באזור
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב יד, תוך פרוט קורות חיים ונסיון בעבודה ויציינו על גבי המעטפה עבורו:
כ.ד. מערכות אריזה בע"מ
(באמצעות כרמל מערכות מיכלים בע"מ)
ת.ד. 24149 ת"א מיקוד 61240 תוך ציון התפקיד המיועד.

דרוש בעל רקע טכני
להפעלת קו יצור אוטומטי לספרים
תנאי עבודה ושכר מעולים למתאימים.
טל: 5560967־8

עיריית נתניה
האגף לשירותים חברתיים
למחלקה לשרותי רווחה
דרושים
עוסים כשירים
1. לטיפול משפחתי
2. לטיפול פרטני
3. מדריך ראש צוות בשיעור חצי משרה
למחלקה לבריאות הציבור
דרושים
1. קלינאי/ת תקשורת
בשיעור חצי משרה
2. אחות בי"ס תיכון
בשיעור חצי משרה
המעוניינים יפנו לגב' ברנמן חאנה לשירותים חברתיים רח' הרצל 32, נתניה טל. 053־332962

למחלקה המשפטית
של מוסד פיננסי דרוש/ה
מתמחה
נא לפנות לעו"ד גרואר – טל' 03־625351. סודיות מובטחת

לחברה בענף המזון
דרושה
מקדמת מכירות
• גיל 26־40, מגורים באזור המרכז
• השכלה תיכונית, יכולת ניהול מו"מ, כושר ביטוי ושיכנוע בכתב ובע"פ, הופעה נאה, שעות עבודה גמישות.
• רכב + רשיון נהיגה חובה.
• נסיון קודם בתפקיד דומה – יתרון
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 40013 תל־אביב

לתושבי תל־אביב והסביבה
התפנה מקום
לבעל/ת יוזמה
המעוניין/ת להצליח
אם את/ה שואף/ת לשיפור משמעותי בתנאי העבודה והמשכורת שלך, זו ההזדמנות לה חיכית.
הכישורים הדרושים:
• השכלה תיכונית או מקצועית
• כשרון ליצור קשר עם אנשים
• יוזמה • החלטיות • כושר התמדה • שאפתנות
הצטרף/י לחברה פיננסית דינמית ומצליחה.
סודיות מובטחת
לקביעת פגישה נא להתקשר עוד היום לטל. 03־292160, 03־229865

תליעד
שרותי כח אדם
דרושים:
סגני מנהלי סניף/ר' מדור אשראי
לעבודה באיזור המרכז
• 3 שנות נסיון בבנקאות
• גילאים 35־45
למתאים – קידום למנהל סניף בתוך שנה.
טכנולוג/ית מזון
לעבודה באיזור המרכז
מקדמי מכירות – לענף המחשבים
• נסיון בשיווק 3 שנים לפחות
• ידע בתוכנות משכורות, מלאי, מוסכים, וחינוך.
מהנדס מכונות
6 שנות נסיון מוכחות.
רוקחים
כימאי אנאליטי
נסיון מוכח בעבודה במעבדה אנאליטית, ובתעשיית התרופות.
חשב שכר
נסיון מוכח שנתיים לפחות במקצוע
מכונאי אחזקה
נסיון מוכח בתחזוקת מכונות תעשיה
עובדי ייצור/מפעילים
לעבודה במשמרות.
• גילאי 27־34
• עדיפות לבעלי נסיון בתעשיות פרמצבטיות.
רח' חרוא"ה 6, רמת גן (כיכר אורדע) 52432, טל': 736153, 03־724359

ללוגוטקס ישראל בע"מ
ביצוע גרפי באמצעות מחשב
דרושה
מזכירה
• כושר ארגון מעולה
• נסיון מוכח של 3 שנים לפחות
• ידע באנגלית
• ידע בסיסי בהנהלת חשבונות
• כתבנות עברית אנגלית
בפרטים לפנות: בשישבת 03־9663107 לקובי ומיום ראשון 8־9230477 לדליה.

אוניברסיטת תל־אביב
1. אפסנאי רנטלי – ביה"ס לרפואת שיניים
השכלה תיכונית/מקצועית. הכשרה ונסיון באפסנאות ובניהול מלאי – רצוי בתחום הרנטלי. יכולת עבודה עצמאית: ידיעת השפה העברית ואנגלית טכנית.
2. עובד גן בוטני – המחלקה לבוטניקה
השכלה בהורטיקולטורה או בוגר בי"ס לגננות, נסיון בגידולים חסויים, יכולת טכנית לטיפול במערכות בקרה. רצוי רשיון נהיגה.
3. כתבנית עברית; עברית־אנגלית
רצוי נסיון בהפעלת מעבד תמלילים; למתאימות – אפשרות להכשרה במעבד תמלילים.
4. כתבנית אנגלית
רצויה שפת אם אנגלית. נסיון וידע בהפעלת מעבד תמלילים.
על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים למדור תעסוקה, יחידת המנגנון, אוניברסיטת ת"א רמת אביב.

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי עכו ת.ד. 2357
דרוש
שסתומאי
• מסגר מכני בעל נסיון בשיפוץ שסתומים לסוגיהם
• בוגר בי"ס מקצועי עם נסיון מעשי של 3 שנים.
נא להתקשר טלפונית 04־912231 ולבקש את שויש מאחוקה.

קרית הנופש והספורט כתיים (הקאנטרי)
ד ר ו ש
גנן מקצועי
חרוץ, בעל נסיון.
תנאים טובים לאדם המתאים
03־5519561, 03־5517063

דרוש
סוכן מכירות
בענף הטקסטיל
למפעל טקסטיל דרוש איש מכירות לקידום המכירות ברשתות השווק ובחנויות ההלבשה.
נא לפנות בדחיפות ובכתב יד, תוך פירוט נסיון קודם ושכר נדרש לת.ד. 23032, תל־אביב 61230 עבור "סוכן מכירות"
– סודיות מלאה מובטחת –

למוסד בנקאי גדול
באזור ת"א
דרושים:
בוגרי כלכלה ו/או מנהל עסקים ו/או חשבונאות ו/או סטטיסטיקה.
• העבודה במשרה מלאה.
• שעות העבודה רצופות.
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 23032, 61230 עבור "מס' 130".

לנציגות מסחרית של יצרני כימיקלים וחומרי גלם מאירופה וארה"ב
דרוש
מקדם/מנהל מכירות בכיר
היכול להוכיח:
• נסיון במכירת כימיקלים לתעשיה
• רקע טכני, פורמלי ומעשי
• כושר ניהול משא ומתן עם ספקים בחו"ל.
רק מועמדים העונים לכישורים האלה יפנו בכתב יד בצירוף פרטים מלאים לת.ד. 4568 חיפה עבור מספר 100 (מיקוד 31040).

SONY
לחברת ישפאר בע"מ
דרושים
מוכרים
לאולם תצוגה
ולנקודות מכירה ברשתות שיווק
נסיון קודם הכרחי
נא לפנות לטל. 03־652431 לאושרת
העולם מתקדם מסוני לסוני

למוסד ציבורי ארצי
דרושים
1. מבקר פנימי
רואה חשבון עם ניסיון בביקורת או מבקר פנימי מוסמך.
2. מזכירה בכירה
עם ניסיון שליטה מלאה בעברית ואנגלית רצוי שפת אם אנגלית וניסיון בניהול משרד.
3. מתרגמות
בעלות ניסיון בתרגום אנגלית־ספרדית, אנגלית־צרפתית, וידע בעברית.
נא לפנות בכתב למחלקת המנגנון ת.ד. 33159 ת"א מיקוד: 64237.

לתיכון תורני מיקצועי לבנות במרכז הארץ
דרושים:
1) רכז פנימיה
רקע תורני וניסיון בפנימיה ו/אחו חינוך בילתי פורמלי מגורים במקום - תנאי.
2) עובדת סוציאלית
כשירה.
3) מדריכות חינוכית
בוגרות אולפנא תנאי מגורים במקום - תנאי.
בפרטים לפנותך בכתב יד לת.ד. 20025 תל אביב עבור 33.

למוסד פיננסי גדול בת"א
דרושים:
תכניתני COBOL
* בסביבת I.B.M. MVS/TSO.
* רצוי ידע ב־IMS ו־CICS.
* נסיון 3 שנים לפחות.
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 23032, 61230 עבור "מס' 120".

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

יותר טוב מנפאואר
לסניף תל־אביב
המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'־ה' 14:00־08:00
טל: 284128, 03־298877
אנו מחפשים
לעבודות מעניינות ובתנאים טובים
* מזכירות עברית־אנגלית
בעלות נסיון (כולל הדפסה), שליטה טובה בשפה האנגלית. עבודות במשרות מלאות לתקופות ארוכות. באזורי ת"א והרצליה. תנאים טובים למתאימות.
* מעבדות תמלילים עברית, עברית־אנגלית
בעלות נסיון. עדיפות לתוכנות א"ב, וורדמן וואיינסטיין. אפשרות למשרות מלאות/חלקיות.
* כתבניות עברית, עברית־אנגלית
בעלות נסיון. משרות מלאות/חלקיות.
למתאימות ינתן קורס עיבוד תמלילים חינם
מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל־אביב • חיפה • באר־שבע • רחובות

אלבס
לאלבס אוריגינל
דרושים/ות
* דיילות שרות
לטפול בלקוחותינו
על המועמדות להיות בעלות השכלה תיכונית, הופעה נאה ותקשורת בין־אישית טובה. רשיון נהיגה ונסיון בכהיה – חובה. העבודה בשתי משמרות.
* פקידה
בעלת הופעה נאה ויכולת לעבודה עם קהל, כולל עבודה בקופה. עדיפות לבעלת נסיון בהוצאת חשבוניות במחשב.
* קלדנית
עם נסיון בהנה"ח
* טכנאים
לייצור והתקנה של מזגני אויר לרכב. עדיפות לטכנאי חשמלאי טוטורים, טכנים, או רכב, יוצאי חיל־האויר או בעלי רקע דומה. הלבורי בי"ס מקצועיים.
נא לפנות לטלפון 03־482216

דרוש
איש/ת מכירות
עם פלפל
לעבודה בחנות למוצרי חשמל ואלקטרוניקה בת"א.
• רצוי נסיון בענף החשמל
• יכולת לעבוד באופן עצמאי
תנאים הולמים
לפרטים לפנות 03־371898 לשרי

هكذا من الأصل

דירות

וילות ובתים

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

וילה גדולה במבוססת גני נה מטופחת 053-96629 בערב רז (20882)

ת"א-יפו

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

במגדלי-דיזנגוף!! דירות 2' 3' 4 חדרים, בפרטים: (17362) 03-295308

בפתח-תקוה דירות ל' איכלוס מיידי 4 חדרים ברח' רוטשילד 18' 20 לפרטים חברת "אביב" (20892) 03-7512203

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

בצפון השקט, רח' יהו' שע בן-נון, דירות לוקס' סוס (2 דירות מחוברות עם מדרגות פנימיות), 6 חדרים, 3 שרותים, סלון גדול, מטופחת מאד פונה לגינה ק"ג ללא מעלית. לרציניים בלבד, ללא מ' תווכים. 180,000 דולר 5461891 (רק בשישי שבת) (20582)

בשיכון"ל' דירות לאיכ' לוס מיידי 5 חדרים רח' לוי-אשכול 40 לפרטים חברת "אביב" (20827) 03-7512203

דן

דירות למכירה 3-3½ חדרים

שרון

דירות למכירה 2-2½ חדרים

חולון - בת ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בני-הרצליה של "אוד' רים" הרצליה הצעירה, שכונה יוקרתית חדשה, דירות 6 — 5 חדרים מ' פוארות, פנטהאוזים מ' תירים מיוחדים לתקופה מוגבלת. לקבלת פרטים: 050-22214, משרד המ' כירות פתוח באתר בין השעות: 10.00— 14.00 המשלך רח' רבי-עקי' בא, הרצליה הצעירה (20719)

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

בבתים 3½, חניה, מע' לית, ק"ב, חזית, 03-5519228 67,000." (25689)

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

היום: מסור מודעתך בא' מצעותינו וקבל מודעת חינם בגל-גפן השבוע 03-941526 בראשון (20396) 03-997965

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות גג

ביקוש דירות

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות בשכירות

דירות ארוהטות

דירות בשכירות

חדרים ארוהטים

עסקים

"מיכוזים" ארציים ובי' נלאומיים לכל הענפים הזהרו "מיכוזים" 28 שנה בדרך פ"ת 7 (20644) 03-612192

למכירה בית מרקחת מ' בוסס ופעיל בעורגן 057-957439 (20451) 03-776929

עבודות מציעים

תורנות בתי־מרקחת

בתי מרקחת ליום חמישי 30.4.87
תל־אביב
בני – דיזנגוף 174 – 222386
קינג ג'ורג' – קופ"ח מכבי – קינג ג'ורג' 23 – 282650
ירושלים
מרפאת רוממה – המ"ג 28 – 523191
חיפה
שפרינצק – דרך צרפת 57 – 337544
פתח־תקוה
הירקון – שטמפפר 24 – 910946
בני־ברק – רמת־גן
חן – ז'בוטינסקי 99 רמת־גן – 7514434
בת־ים – חולון
גני בת־ים – הנביאים 3 בת־ים – 5515671
אהרון – הופיין 52 חולון – 889153
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
פיינגולד – רוטשילד 47 כפר־סבא
יום שישי 1.5.87
זמני הדלקת נרות
פרשת השבוע
ג' אייר תשמ"ז – פרשת תזריע ומצורע
זמני הדלקת נרות
ערים
ירושלים – 6.40
תל־אביב – 6.58
חיפה – 6.52
מוצ"ש
ירושלים – 7.58
תל־אביב – 7.56
חיפה – 8.01
בתי מרקחת ליום שישי 1.5.87
תל־אביב
בס – פרישמן 66 – 237326
טל – סחר – שלום אש 9 הדר יוסף – 499312
ירושלים
אסותא – המלך ג'ורג' 12 – 224872
חיפה
ב. סאמן – התיכון 37 – 235530
פתח־תקוה
סופרפארם – שפירא 43 – 909030
בני־ברק – רמת־גן
רבה – ז'בוטינסקי 65 רמת־גן – 7514483
בת־ים – חולון
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
אסותא – טרומפלדור 4 חולון – 5058197
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
קופ"ח – בן גוריון 45 כפר־סבא
בתי מרקחת ליום שבת 2.5.87
תל־אביב
בס – פרישמן 66 – 237326
זיוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403
בס – פרישמן 66 – 237326 – מוצ"ש
זיוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403 – מוצ"ש
ירושלים
מרפאת רוממה – המ"ג 28 – 523191
רמות אלון – מרכז מסחרי רמות – 863550 – מוצ"ש
חיפה
הדס – חורב 53 – 252214
פתח־תקוה
פינסקר – פינסקר 2 – 910505
בני־ברק – רמת־גן
אסותא – ז'בוטינסקי 41 רמת־גן – 7511874
בת־ים – חולון
מור – תביבה רייק 20 בת־ים – 583360
תקוה – כפר סבורמה – חולון – 824428
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
כנרת – וייצמן 3 כפר־סבא
גלעד – וייצמן 34 כפר־סבא – מוצ"ש

מוקד מידע טלפוני

של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת וחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.
בתל אביב
בימים א' – עד ה'
מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב
ביום ו' ובערב חג
מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה

אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא – 03־284649
בימים א' – ה' מ־21.00 עד 25.00
בימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
חיפה
הגפן 26 קומה ג' 04־523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת ושבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

ער"ן – עזרה ראשונה נפשית

תל־אביב
קו למבוגרים 03־261111
קו לילדים ונוער 03־261113
בירושלים – 02־227171
בחיפה 04־672222/3

קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה נתניה

ניתנת בזה הודעה כי לוועדה הוגשה בקשה לאישור תוספת/בנית. מגורים לבית על חלקה 42/1 בגוש 8215 רח' שרה מלכין מס' 20 בנתניה, מבוקשת בהקלה: 3.5% בקומת קרקע ומזה 0.9% המבוקש בלבד.
ת.ב. 2521
את התכנית מס' 546/86 ניתן לראות במשרדי הוועדה.
התנגדויות אפשר להגיש משך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.
י. אלרואי, יו"ר הוועדה המקומית

ועדת הבחירות של האיגוד המקצועי לועידת ותיקי התנועה וגימלאים

אל ותיקי התנועה והגימלאים באיגוד המקצועי

בהתאם להחלטת מזכירות המפלגה והוראות ועדת הבחירות המרכזית לועידת ותיקי התנועה וגימלאים, מתקיימות הבחירות לועידה גם באיגוד המקצועי.
א. לצורך זה קבעה ועדת הבחירות 14 יחידות בחירה, המפורטים להלן.
בזה שמות יושבי ראש היחידות וכתובותיהם:
1) בנין, ציבורי – ישראל ליבאי, תל־אביב, וייצמן 43, מ. 64230, טל. 03־264428
2) בנין, פרטי – שמואל לזרוביץ, חולון, שנקר 60, מ. 58329, טל. 03־883962
3) בי"ח הדסה – חיים רגן, ירושלים, ביאליק 3, מ. 96221, טל. 02־525917
4) משרד הבטחון – חיים אשכולי, תל־אביב, רמת אביב, פיכמן 15 מ. 64734, טל. 416547
5) הסוכנות היהודית – יהודית סגרדלוב, תל־אביב, שלמה המלך 72, מ. 64512 טל. 03־238242
6) חב. החשמל – שלמה גיסליץ, תל־אביב, שלמה המלך 26, מ. 64378, טל. 03־230479
7) "מבטחים" – דוד בן־יעקב, רמת־גן, גולני 9 מ. 52224, טל. 03־749273
8) "מגן" – יעקב ליבנה, תל־אביב, המאספים 16, מ. 64736, טל. 03־256102
9) מדינה – רב סתת, ירושלים, ש. הרצל 90, מ. 96347, טל. 02־520588
10) מורים – יו"ר הארגון – לוינסון יהודה, צבי שפירא 7 מ. 64358, טל. 03־285984
הערה – מורים המקבלים את גימלתם בקרן "מבטחים" או מהמדינה (משרד האוצר), יגישו את מועמדותם כצירים לועידה, לידי הח' לוינסון ולפי הכתובת דלעיל, בציון מקום קבלת הגימלה.
11) "מקפת" – רב פוקס, קרית אונו, יצחק שדה 41, מ. 55000, טל. 03־358385
12) "בתיב" – זלמן ברומברג, רמת־גן, קריניצי 25, מ. 52453 טל. 03־721566
13) עירית – יהודה גרינר, תל־אביב, כבר מלכי ישראל 19, מ. 64389, טל. 03־234439
14) קרן הגימלאות המרכזית – אהרון ליברמן, גבעתיים, הכורי 46, מ. 53331, טל. 03־314052
ב. הבחירות תתקיימנה ב־12.5.87 (ולא בתאריך 27.4.87, כפי שהוכרז קודם).
ג. גימלאי/ת המשתייך לאחת היחידות דלעיל, חבר/ת המפלגה, יכול/ה להציע את מועמדותו/ה כציר לועידה.
המועמד יפנה, בכתב, ליו"ר היחידה שלו ובמפורט לעיל יוזמנו את שמו באופן ברור. את המועמדות יש להגיש עד ל־8.5.87, שעה 12 בצהרים. בשאלות או בירורים נא לפנות לועדת הבחירות, טלפון 268846, בין השעות 12־9 לפנה"צ.
אורי אלמוג
יו"ר ועדת הבחירות

הופיע!
למכירה בכל דוכני העיתונים

גיליון מיוחד

כותרת ראשית

דויד גרוסמן

('חיוך הגדי', 'עיין ערך: אהבה')

בהשראת טובי המגאזינים בעולם הפקיד 'כותרת ראשית' כתיבת גיליון מיוחד, מוגדל, בידי הסופר דויד גרוסמן

גיליון 'כותרת ראשית' מיוחד כולו לתיאור מסע שערך דויד גרוסמן אל הגדה־המערבית, במלאת 20 שנה למלחמת ששת־הימים. הסיפור, שכותרתו 'הזמן הצהוב', אישי מאד ורב־עוצמה.

משרד התעשיה והמסחר

חובת צרוף הוראות שמוש בעברית

לא ימכור יצרן, יבואן או סוחר ולא יציע למכירה לצרכן, את המוצרים המפורטים להלן אלא אם צירוף הוראות שימוש בכתב, בשפה העברית.

1. סירי לחץ.
2. סיפוני מתכת לייצור מי סודה
3. צבעים
4. טמפונים (תוכן הוראות השימוש חייב באישור משרד הבריאות).
5. חמרי ניקוי
6. מכלי ארוסול לשימוש ביתי
7. כריות וסדינים חשמליים
8. שעונים דיגיטליים
9. מצלמות מים
10. מכונות תפירה חשמליות לשימוש ביתי
11. מערבלי מזון ביתיים
12. סכינים חשמליים לשימוש ביתי
13. שואבי אבק ביתיים
14. מייבשי כביסה ביתיים
15. מגהצים
16. מייבשי שיער
17. מכונות גילוח
18. מסחטות חשמליות
19. מפזרי חום
20. מצננים
21. מערכות סטראו
22. מכשירי וידאו
23. מכשירי גז ביתיים בגז פחממני מעובה (הוראות בטיחותיות)
24. תנורי מקרו גל.
25. תנורי נפט
26. מחשבים אישיים
27. חלקים של טובין להרכבה עצמית
28. מדיח כלים ביתי
29. מקלט טלויזיה ושלט רחוק להפעלת מקלט טלויזיה
30. מקרר חשמלי ומקפיא לשימוש ביתי
31. מכונת כביסה חשמלית לשימוש ביתי
32. תנורי הסקה דירתיים.

אי צרוף הוראות שמוש בעברית כאמור לעיל, מהווה עבירה על החוק.

הממונה על הגנת הצרכן.

לאס.ג'י.אי נחלת־יצחק דרושים/ות תופרים/ות תנאים טובים 03-254080 03-253919 (12322)

למפעלי גוטקס בבני־ברק דרושות תופרות מקצועיות 5 ימי עבודה, הסעה מאורגנת כל התנאים הסוציאליים ארוחות צהרים במפעל 03-706158 03-706342 (20733)

תופרות נסיון במכונות תפירה זיגזג ו/או אובר־לוק לתקופה ממושכת. שכר ותנאים טובים. "תיגבור" 03-296846. (12073)

דרושות תופרות לדוגמאות "טריקומרמה", תנאים טובים 03-832874 03-825112 (20614)

הנהלת חשבונות

U-MAN®
עבור אחת מלקוחותינו, חברת פרסום מצליחה, דרושה

מזכירת מנכ"ל

בעלת יכולת טובה בנהול משרד וכושר טוב ביחסי־ציבור. רצויים השכלה אקדמאית וידע באנגלית. התפקיד מיועד רק לרוצה בקריירה מעניינת ורבת אתגר, הכרוכה בהשקעה רבה, ותמורה הולמת בצידה. העבודה עצמאית מאד ובעלת רמת אחריות גבוהה.
לפנות לשלומית – 03/297741, מישרה 677/1.
סודיות ותשובה מובטחים לכל פונה.

U-MAN®
אחת מלקוחותינו, רשת סוכנויות הביטוח הגדולה בקצב המהיר ביותר בישראל מציעה לך

להצליח בגדול

אם את/ה בעל/ת מרץ רב התמדה ואוהב/ת לעבוד עם אנשים – תוכל/י ללמוד מקצוע חדש, מעניין ומשתלם!
למתאימים/ות תנתן הדרכה צמודה ותמיכה עד להצלחתם.
קיימת אפשרות קידום מהירה לתפקיד ניהולי ולהשגת הכנסה גבוהה מאד.
גיל מעל 24, מגורים בגוש־דן ורצון בלתי מתפשר להצליח – הכרחיים.
לפנות לשלומית – טל. 03/297741 עבור מישרה 174.
סודיות ותשובה מובטחים לכל פונה.

U-MAN®
עבור אחת מלקוחותינו, חברה המתפתחת בקצב המואץ ביותר בתחום מרכזיות ממוחשבות וטלפונים, דרוש

איש מכירות

בעל נסיון מוצלח במכירות – רצוי בענף.
למועמד שייבחר תהיה הזדמנות יוצאת דופן למכור את המערכת התחרותית והטובה ביותר בשוק ולהרוויח כסף רב והרבה לקוחות מרוצים!
התפקיד דורש כושר, התמדה, איכפתיות והקדשת שעות עבודה ארוכות. רכב – חובה.
מישרות פנויות בגוש־דן, חיפה וירושלים.
לפנות לשלומית – 03/297741, מישרה 863.
סודיות תשמר בקפידה.

U-MAN®
אחת מלקוחותינו מוכנה לאפשר לך להרוויח
3,218.– ש"ח
(ברוטו לחודש לפתות!!!)
בעל/ת הופעה מלבבת ותן אישי.
אם את/ה מעוניין/ת לעבוד בעבודת מכירות בה מקפידים על סדר, משמעת, דיוק ואמון ועבודה בנורמות, ואם אינך פוחד/ת מעבודת שטח מאומצת – אנו מוכנים להעסיקך בשכר של כ־3,218 ש"ח ברוטו לחודש (מינימום).
רק מתאימים/ות בכל אזורי הארץ מוזמנים להתקשר מיידית ליהודה – טל. 03/292949, עבור מישרה 677.

כתבניות מנוסות עברית ו/או אנגלית לעבודה מיידית לפי שעות. שכר גבוה, לעבודה מיידית. "תיגבור" 03-282257-8 (12030)

מזכירת שיווק ומכירות, לניהול משרד למפעלנו ברמת־החייל. ידע בהפעלת מחשב, למישרה מלאה, 5 ימים בשבוע (12019) 03-497348

מזכירה עברית אנגלית כולל הדפסה +מעבד תמלילים לשעות אחה"צ (14.00־18.00) תנאים ושכר טובים למתאימות. "תיגבור" (11975) 03-282257-8

מעבדת תמלילים סוואנג (WANCT) א' ב לעבודה מיידית לפי שעות, תנאים טובים. "תיגבור" (11918) 03-282257-8

מזכירה בעלת נסיון בניהול משרד, אידגון ומכירות 03-412995. (11839)

מזכירה עברית אנגלית לשעות אחה"צ כולל עיבוד תמלילים לאזור גבעתיים 03-286111 (11832)

מזכירות עברית אנגלית למישרות קבועות (כולל עיבוד תמלילים) באזורים ת"א גבעתיים וחולון (11721) 03-286111

קלדניות מנוסות בלבד לעבודה מיידית לפי שעות. תנאים ושכר טובים. "תיגבור" (11074) 03-297840

מחשבים

מורים וגננות

עוזרות ומטפלות

למטקס דרושה עובדת נקיון, כל התנאים הסוציאליים טל. (20633) 03-337725

טבחים – קונדיטורים

טבח מקצועי למסעדת עובדים בשוות עצמי בת"א, 03-263220 לדן. (12282)

גזירה/תפירה

פקידים/ות

מזכירה בכירה למחלקת ייצוא +הדפסה טובה עברית ואנגלית, 5 ימים בשבוע "א.ו.ת." (20664) 03-280078

מעבדות המלילים עברית, עברית +אנגלית תנאים טובים "א.ו.ת." (20616) 03-203052-3

מזכירה עברית/ אנגלית +הדפסה טובה מאוד "א.ו.ת." 03-203052-3 (20521)

1.000 ש"ח לקלדנית (מסוף), נסיון של שנה לפחות, העבודה במקומות מגוונים ובתנאים מצוינים, כולל תנאים סוציאליים כחוק. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה' 14.00־08.00, 03-298877 (20390)

כתבניות מנוסות, עברית, ואנגלית, רצוי ידע בהפעלת מחשב ועלקר "א.ו.ת." 03-203052-3. (12341)

לרשת סופרמרקטים באילת בעלי נסיון: מנהל סופרמרקט, מנהח"שית סוג 2 ומעלה וקונדיטור (12330) 059-71955

לי"א.ו.ת" דרושים: 1. מכונאי ציוד קרקע, יוצא ת"א, מנוסה בציוד תעופתי +ידע בחשמל 2 מכונאי רכב/ בנוין הדיזל לעבודה קבועה תנאים טובים. 03-203052@3. (12331)

קופאיות ומגישות למסעדת עובדים בשוות עצמי בת"א 03-263220 לדן (12281)

לחברת סריגון דרוש מכונאי רצוי בעל ידע בתיקון מכונות דשא (12182) 03-371477-8

מנהל מכירות בענף המכונות רקע טכני/ תעשייתי בעל הקורה. תנאים ושכר טובים ומתאימים. "תיגבור" 03-297840. (12055)

עובדי ייצור ידע בעיבוד שבבי והפעלת מכבשים לעבודה מיידית, תנאים טובים "תיגבור" (11962) 03-296846

מלחימות, מרכיבות מעגלים ומחווטות לעבודה זמנית/ קבועה במשמרת ראשונה /שניה, לאזור חולון ובני־ברק (11834) 03-286111

סטודנטים/יות במרכז מידע ומודיעין לחברה גדולה בת"א (11821) 03-286111

לבורנטית כימית תעשייתית לעבודה בעלת עניין במעבדה (11702) 03-806281

"למי־ומי" פרדיין דרושים: מקבלות קהל, מלצרים/ות וקופאיות (20807) 03-496115

מלחימות/ מחווטות מנוסות לעבודה בת"א/ הרצליה "א.ו.ת." (20658) 03-203052-3

"למי־ומי" פרדיין עוזר למנהל אחרי צבא הבשרה תינתן במקום (20622) 03-496115

צעירים/ יוצאי קיבוץ מגוש־דן לעבודה בתנאים מצויינים "א.כ.א" (20598) 03-287817

300 אחוזי רווחו לצעירים/ות בכל הארץ ביום עצמאות מקבל סחורה חוזרה 03-384188 שמוליק (20591)

"למי־ומי" פרדיין דרושים מלצרים לפנות לטלפון 03-496115 (20526)

שכר גבוה למשווקר/ת השכלה תיכונית! 03-624179 (פתוח גם בשבת) (20480)

לחברת ה"מלונאי" סטודנטים/ות לעבודות מלצרות בשעות גמישות ושכר גבוה 03-237457 (20456)

כתבנית עברית מנוסה לעבודה ממושכת בת"א, יום עבודה מלא (16.30־06.45) 5 ימים בשבוע, תנאים טובים למתאימות. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14.00־08.00 03-298877 (20409)

צעיר נמרץ ושאפתן לניהול עסק בתחום השיווק לחברה מובילה (20384) 08-244768

להשכרה ליד המחסנים האזוריים החדשים של המשביר המרכזי בחיפה (תל־חנן) חצר מסודרת על שטח של כ־3000 מ"ר. כולל: 1. מבנים סגורים 2. מחסנים מרוחים 3. משרדים הניה בשפע על: 04-238546 04-381961 בערב (11946)

למכירה סיטונאות בענף כלי בית וחומרי ניקוי לבתי מלון, חנויות, מוסדות 052-84980 (10988)

למכירה סוכנות להפצה באיזור הצפון, חומרי ניקוי וקוסמטיקה ידועים 052-86774 (לא בשבת) (10977)

דגל בלון! להיט ליום העצמאות, הרבה כסף ומהר 03-243493 (10972)

אולמות

חנויות

משרדים

מבני תעשיה

מגרשים

הצעות שונות

הכזא מן الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר ב דבר ראשון בבוקר

● דרושה מנהל/ת חשבונות בעל/ת נסיון למשרה מלאה 03-244211 (20494)

● למשרד נאור חשבון בתל-אביב בב־ חל חשבונות עם נסיון 03-454246 (20477)

● בנהלת חשבונות סוג 2 לבשרה מל־ אה בתנאים. צעירה ודינמית. טלפון 03-264637 (20415)

● כנהל חשבונות סוג ב׳ 2 צעיר ומני דין לחברת אלקטרוניקה. משרה כלאה. נסיון במנפיק, ידע הנהלת חשבונות (12569) 03-537578

מנהלי חשבונות סוג ג׳- ד׳, נסיון במיחשוב ידע בשכר. תנאים טובים. "תיגבור" 03-297840. (12051)

● ל״קודאק״ בחולון דרושה פקידת שכר. עבודה למנהלת חשבונות בעלת נסיון. 5 ימי עבודה 8.00-15.00 למנהה לבנית המה (12045) 03-800117

● למשרד נסיעות בגולה עצמאי ביטו־ ח בעבר ידע במחשב אספרי משרה 03-653755 ,03-658358 (11804)

פקידה סוג 2 עזרה בהנ״ הח״ש וטיפול בלקוחות. (11079) 03-806281

● למשרד רו״ח בגבון ת״א דרושה מז־ כירה (10955) 03-457305

טכנאים הנדסאים

● מירה אדריכל/ית הנדסאית אד־ ריכלות ניסיון מוכח. (21021) 03-736424

● טכנאי מיזוג-אויר עם נסיון לבית מלאכה לייצור והתקנת מזגנים (20858) 03-344296

● לחברה קבלנית לבזוג-אויר מרכזי דרוש הנדסאי/ טכנאי 03-241027 (20829) 03-247086

● מדריך לטכניקה דרוש בקרינודנץ אורט עירוני. (20720) 771995 775171

● מתקינים למכשירי קשר, בעלי רקע באלקטרוניקה. (20718) 03-900041

טכנאית ייצור לעבודה קבועה באזור כפר־סבא (20376) 03-240207-8

טכנאי אלקטרוניקה ידע בתקשורת יוצאי ח״א חיל הקשר נסיון ב־ ו.אר.סי. ידע בשרטוט אלקטרוני הרכבות +ב־ דיקות לעבודה במשמרות שניה הסעות +ארוחות תנאי שכר טובים "תיג־ בור" 03-297840 (12044)

בוגרי בי״ס מקצועי טכני +יוצאי חיל חימוש/ אר־ יר (טכנאי מכונות) לעי־ בודה במשמרות, תנאים ושכר טובים. "תיגבור" (11987) 03-296846

מהנדס קירור/ חימום, נסיון במערכות מיזוג ל־ ניהול מחלקה. תנאים טובים למתאימים. "תיג־ בור" 03-289597 (11922)

מהנדס/ הנדסאי מכו־ נות. נסיון ברכש ולווי פרוייקטים. ידע בשפה האנגלית, רצוי נסיון 3 ש־ נים תנאים טובים. "תיג־ בור" 03-289597 (11712)

מהנדס בימאי לתכנון ותעשיה תהליכית+ נסי־ ון תנאים טובים למתאי־ מים "תיגבור" (11001) 03-289597

שרטוט וגרפיקה

● צייר שלטים מעולה גרפיקאי בעל נסיון (12366) 055-25561 ,055-52552

● לעתון מקומי בחולון דרוש/ה גר־ פיקאי/ת מנוסה למשרה מלאה. תנאים טובים למתאים ת.ד. 577 חולון (11927)

● בחולון גרפיקאי/ת מנוסה למשרה מלאה רצוי נסיון בעתון. 885885 (11071)

עובדי דפוס

● להוצאת ספרים דרושה מתכנ/ת בעלת נסיון בצבע (20820) 03-772884

● דרוש דפס לא/ל הלדנברג +סדר יד לפרדס 03-828863 (20600)

חשמל ואלקטרוניקה

● בהרצליה למפעל לוחות, חוט לד־ חות מנוסה. 052-70473 052-77669 (20727)

● דרושים חשמלאים עם נסיון הבוחר לעבודה 055-347377 053-23773 (20705)

● לעסק בענף התאורה איש מכירות בעל ידע מקצועי בנושא 03-251294 (20571)

● חשמלאי לעבודות תאורה ותעשה 053-698991 03-9325981 (20478)

● חשמלאי מוסמך לעבודות התקנה 03-339114 14.00 ב־9.00 (20411) 03-948563

● דרוש חשמלאי רכב מקצועי בתנאי־ מים טובים 03-794996 (12354)

חשמלאי מוסמך נסיון בתעשיה לעבודה מיי־ דית במשמרות. הסעות +ארוחות, תנאי שכר טו־ בים "תיגבור". (11955) 03-297840

עובדי יהלומים

● דרושים מנסרים ולוטשים לאבנים קטנות 03-573382 (20407)

● ליטוש פועלים, קבלנים לכל הד־ לים 03-903581 (12142)

● קצוות למנה לעבודה לקצות הב־ נויות תנאים טובים 03-7513192 (12123)

● דרוש בריל למנה לעבודה קבועה 03-7515941 (12021)

● פיירים ותנדסים ודנ+ "יישור" 03-825855 (11063)

ספרים/ות

● למספרה "נוה" דרושות מניקוריסטית מעולות בתנאים טובים 03-254904 (20847)

● למספרה "בראסאור" דרושים/ות מתלמדים/ות הוספה 496308 (20832)

● לבשנה "ביוטי-ליין" ספר צמרת, בעל קליינטורה. (20735)

● דרושה ספרית פניסטית לוצי יום 03-769066 (20669)

● דרושים מספרה ספרים/ות 052-345565 (12362)

נגרים

● למסגר לצרכן דרוש נגר לראוין (20979) 03-890641

דחוף! נגרים מעולים למ־ טבחים בתנאים מעולים +ביטוח מנהלים "למ־ טבחי אריאלי" ראשון- לציון 03-998875 (20836)

● דרושים נגרים לעבודה קבועה 053-347577 053-23773 (20673)

● דרוש נגר בעל ניסיון להרכבות 03-9610282 (20572)

● לנגריה להנאות דרוש עובר שליף (20566) 03-827643

● דרוש נגר לארונות מטבח תנאים 03-5519995 ,03-5510289 (20582)

נהגים

● לחברת בזון נהגים לחלוקה (20747) 03-806161-2

נהג סמיטריילר לעבודה קבועה בהובלות מהנמל. העבודה אחראית והש־ כר מעל למקובל בתחום. לפנות ליהודה 832 משרה 03-295694 (30102)

● לטופרסל ראשון, רח׳ הרצל 183 דרושים נהגי משלוחים (12544)

● נהג +רשיון לאמבולנס (11704) 03-5101253

● דרוש נהג משאית למעביד (11084) 03-421689

מחסנאים

● דרוש עוזר מחסנאי למפעל מזון (20987) 052-558820

● כתור לאחר צבא +רשיון לעבודה במחסן (20951) 03-5506363

● לחברת אלקטרוניקה דרוש מחסנאי (20438) 03-533905

● לחברה למחסן חלקים (17131) 03-652431

● להברה למיזוג אויר באזור התעשיה חולון (14580) 9611148

● למפעל מזון בח״ר מחסנאי רציני (12269) 03-336079

● בחולון מחסנאי למחסן פירזול (12884) 03-235404

● מחסנאי בכיר ועובדי מחסן (11956) 03-614668

● לח.ל.ם אחזקה מחסנאי בעל נסיון (11062) 03-222171

מוכרים/ות

לקרוסל קניון איילון ודי־ זנגוף- סוטר דרושות מוכרות רצוי עם נסיון אחרי צבא 03-791990 03-201086 03-790977 (סוטר) (21047)

● לסנית אביב בגני־ברק דרוש/ה מו־ כר/ת (20874) 03-782151

● מחסני מבירות 10 שנות לימוד 03-381996 (20808)

● "לורמן" אופנה לגבר דרוש/ה מו־ כר/ת מנוסים. (20774)

● לאופנת "בגסוף" דרושות מוכרות (20551) 03-7519704

● לחברת יוקרתית בגבון ת״א לאביזרי בית ואביזרי אמבטיה (20535) 03-262968 03-264610

● לבניק "שומר" המרכז דרושות זבני־ ות (12219) 03-719698

● לבניק "שומר" בקניון דרושות זבניות (12210) 03-799508

● לבינה קוסמטיקה (12080) 03-380937

סוכנים — מקדמי מכירות

● לחברת שיווק דרושים סוכנים בעלי רכב (20803) 03-385338

● 2 אנשי מכירות מנוסים לשיווק (20775) 03-260287

● אנשי מכירות כשלים לשעות הע־ רב (20772) 03-294461-4

● אתה רוצה מרוויח בקלות תוכיח (20557) 03-292793

● חברת שיווק רצינית באיזור המרכז (20445) 03-722113

● אנשי מכירות וגם בשעות הפנאי (20428) 03-761506

● אנשי מכירות מנוסים לעבודה קב־ ועה (12265) 03-297527

● מיכתב דרושים סוכנים ומפיצים (12262) 03-625928

● דרוש סוכן שיווק למכונות תישנה (11965) 03-280627

● דרוש סוכנ/ת בעל רכב רציני (11960) 581627

● לאופנת בגד סוכנ/ת מכירות (11102) 04-661811

● מקשי מכירות לרשת מסעדות (11697) 03-244919

פועלים/ות

פועלים בלתי מקצועים לעבודה בחולון, בת־ים, ראשל״צ ופתח־תקוה (הכשרה למתאימים) (11825) 03-286111

עובדי נקיון

● עובדת נקיון לאחה״צ באזור תע־ שיה חולון (20844) 5463761 5464186

● לח.ל.ם עובד ניקיון למפעל (11073) 03-222171

עובדי מתכת

● למסגר לצרכן דרוש מסגר (20973) 03-899641

● אחראי במלוח פח בבלגן (20950) 03-255182

● מנהל עבודה למפעל מתכת (20818) 03-5510393

● עובדים מקצועים ולא מקצועים (20756) 03-9612058

● כרסמים, חרטים, כמלגים עם נסיון (20697) 053-347577 053-23773

● רתכים, מסגרים לעבודה קבועה (20655) 053-347377 053-23773

● בהרצליה לרקיצל יצרני מכבות (20493) 052-552168

כרסם קונבנציונלי, נסי־ ון, רצוי ידע בהפעלת C.N.C לעבודה במשמ־ רת ראשונה/ שניה באי־ זור חולון. 03-240207-8 (20394)

● דרוש עובד מסגר רתך (18551) 03-5566677

● בחולון מסגר בנוי משרה קבועה (12086) 03-235404

● בחולון צבעי בתנור משרה קבועה (12092) 03-235404

מבלטן עצמאי בעל נסי־ ון להפעלת מחלקת מכבשים. תנאים טובים ושכר גבוה המתאימים. "תיגבור" 03-297840 (12060)

כרסם +נסיון בדיוק תעופתי, רצוי ידע ב־ C.N.C לתקופה ממוש־ כת הסעות +ארוחות, שכר ותנאים טובים למתאימים. "תיגבור" (11968) 03-297840

מכונאי רכב, נסיון 3 ש־ נים. תנאים ושכר טובים. "תיגבור" 03-289597 (11949)

מסגר/ רתך צנרת קוראי שרטוט +תוכניות נסיון תעשיה. הסעות +ארו־ חות, שכר גבוה. "תיג־ בור" 03-297840 (11913)

מסגרים מכניים רקע ב־ עיבוד שבבי לעבודה קבועה באזור המרכז 03-286111 (11838)

● לח.ל.ם עובד מחרטה (11058) 03-222171

כרסמים קונבנציונאלים רצוי ידע בהפעלת C.N.C לעבודה באזור חולון 03-286111 (11056)

● לח.ל.ם כרסם (11057) 03-222171

רתך CO2 לעבודה באי־ זור פתח־תקוה (10997) 03-286111

עובדי מוסך

● מוסך דרושים למוסך (20781) 03-5517678 03-5560659

● בפ״ת למוסך דרוש מכונאי (20470) 03-9223656

● דרוש פחח רכב מקצועי (11902) 03-919697

● למוסך בחולון דרוש צבעי רכב (11054) 03-5565860

מכונאי תעשייתי אחז־ קה ותיפעול (עבודה במ־ שמרות) הסעות+ ארו־ חות תנאי שכר טובים "תיגבור" 03-296846 (11055)

שומרים

● לשרותי השמירה דרושים שומרים (20960) 225571 ,247211

● לחברת שרותי מחקר שמירה (20475) 03-7513894-5

● דרושים שומרים לערב יום העצמאות (11000) 03-373455 03-372021

שרותי אחיות

● מכון מחקר מחפש אחות (20516) 06-371963-4

● מיכון בפתח תקוה (10973) 055-93639

שליחים

● לחברת שליחים (20786) 03-625157 03-613845

● שליח +קטנוע למשרה מלאה (20751) 03-823235

● שליח +רשיון (20683) 268074 ,268982

● צעיר +רשיון לטילון (20662) 287457

● דרוש שליח אחרי צבא (20623) 03-613898 03-624138

● שליחים רציניים (20496) 03-202678

● דרוש שליח צעיר עם קטנוע (20422) 03-7515090

● דרוש שליח עם רשיון לקטנוע (12328) 03-330759

● שליח עם/ בלי (12148) 03-292557-9

● שליח רציני (11908) 878364

ביקוש עבודה

● חייל משוחרר (20393) 053-55675 053-53097

עובדים כלליים לרשתות שוק באזורים: הרצליה, רמת־אביב, תל־אביב וג־ בעתיים. 03-240207-8 (12374)

חניה

דירות

אשדוד

באר שבע והדרום

הצעות עבודה

אילת

דירות

עסקים

מכוניות

אמריקאיות

● ביואיק סקיילרק 1979 (20867) 03-172964 03-871046

אאודי 80 1987 +1988 +תוספות ושכלולים! 03-447924 03-442832 (11035)

ביואיק סקיילרק ספורט נדירה ביופיה ויחידה ב־ מינה יד ראשונה +טסט לשנה 06-388403 06-389310 (12187)

80, 1600, 1987, גיר רגיל 1800+ אוטומטית, למסירה מהירה +אשראי +החלפה 03-225217, 03-235824 (11015)

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

ב.מ.וו

לאספקה מהירה! ב.מ.וו 1987 316 +318 03-447924 03-442832 (11045)

כל דגמי ב.מ.וו!!! 316, 318 1987, למסירה מי־ דיה +החלפה 03-225217 03-235824 (11004)

ג׳יפים

דייהטסו

אלפא רומיאו

וולבו

אאודי

מרצדס

בהזדמנות 240 די.אל 1983 אוטומטית +הגה כח 55,000 ק״מ ראשו־ נה פרטית 03-859367 (11853)

סובארו

פולקסווגן

מנועים משופצים באח־ ריות לכל סוגי פולקסווגן כולל הרכבה, מכבדים כרטיסי אשראי (20824) 08-464856

סימקה-קרייזלר

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

למהיר החלטתו! סובארו 1300 1987 9000 ק״מ, אוטומטית חדשה!! בשבת: 03-225217 (10970) .03-957889

פורד

פיאט

לאספקה מהירה! סיירה 1600 1987 כל הדגמים! 03-447924 03-442832 (11049)

פיז'ו

פיג'ו 205, ג'י.טי.אי. 1987, 0 ק״מ!!! במלו־ נו לעולים חדשים! ול־ בעלי פטור!! 03-235824, (10995) 03-225217

רנו

באק הנך כשרוני/ת ושאפתני/ת
האומן/ה לשינוי או הסבה מקצועית
אנו נכשיר אותך לאיש מכירות מעולה

אצלנו תמצא: • הכנסה גבוהה
ותמורה מלאה למאמץ • בטחון ויציבות
• אוירה נעימה • ידע וניסיון של 19 שנה

דרושים

נציגי/ות מכירות
בעלי רכב,
לאזור ת"א והמרכז

נציגי/ות מכירה בטלפון
לעבודה במשרד 5 ימים בשבוע,
לאזורי ת"א, חיפה וירושלים.

המעונינים/ת יפנו בכתב בלבד, בציון תולדות חיים וטלפון
להתקשרות לת.ד. 33023 תל-אביב 61330 עבור גילה.

דפי זהב

הוצאה לאור ופרסום רוצים אותך עכשיו!

מביא לדפוס
בעל נסיון וידע בדפוס צבע והפרדות צבעים.

אחראי על ה"ביצועיסטים"
בעל נסיון מקצועי וניהולי קודם.

המעוניינים יפנו בכתב יד, בצרוף קורות חיים, ניסיון בעבודה
ומס' טלפון להתקשרות, לת.ד. 33023 ת"א 61330, למיכל.
- סודיות מלאה מובטחת -

דפי זהב

U-MAN®

**עבור חברת ביטוח
מצליחה בתהליך גידול מואץ**
דרוש
מפקח רכישה מנוסה

להפעלת סוכנים קיימים בתחום ביטוח החיים
נסיון וידע בתפעול סוכנים ובתחום ביטוח החיים הכרחי.
יכולת מעולה ביחסי אנוש ובניהול אנשים הינה חלק בלתי נפרד מהתפקיד.
למועמד המתאים תנתנה סמכויות ויד חופשית בביצוע עבודתו, בהתאמה לתוצאות העסקאות.

**אם הנך עונה על הדרישות לעיל וחושב שאינך ממצה כרגע את הפוטנציאל האמיתי שבך
התקשר עמנו עוד היום**
ליהודה בטל. 295694-03
משרה 162
סודיות תשמר בקפידה

U-MAN®

עבור אחת מלקוחותינו
חברה מובילה בתחום המחשבים
דרוש
איש מכירות מעולה

בעל הצלחה מוכחת במכירות ונסיון של 3 שנים לפחות בתחום המחשבים לתפקיד מעניין ורב אתגר, הכולל פיתוח השוק ואיתור יעדים חדשים.

התפקיד אחראי ויצוגי ודורש יכולת מעולה בניהול מו"מ ויחסי אנוש מעולים.
הכרת מחשבי מיקרו, סופר מיקרו, דומרה, אפליקציות מסחריות, רשיון נהיגה ומגורים בגוש דן - הכרחיים.
יכולת הכנסה גבוהה מאוד למתאים.
לפנות ליהודה בטל: 295694-03 בשורה 253
- סודיות תשמר בקפידה -

ירושלים

מכוניות

בן זוג

הכרויות

שוק המציאות

בתי אבות

קוסמטיקה

אותיותדביקות

שרותי/מעליות

שדרוג

בת זוג

חקלאות

קורס נהיגה בטרקטור
ברחובות ב־5.5.87 מ־
055-92779 15 גיל
(21043)

טרקטורים

טיולים

בתי־כנסת

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

ריפוי והרזיה

בריאות

דיפות גגות

מנעולים

בולים

תנורי אפיה

פוליש ונקיון

ציוד תקשורת

ציפוי אמבטיות

מקררים

מקררים מסחריים! מקרר
ויטרינה למעדניה +מק־
פיאים, 03-380796
(21008) 03-382198

וידאו טייפ

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

יש ...הלוואה לכל מטרה
בלי הגבלות בסכום. תנ־
אים מצויינים ומיידי, אל
תהסס! חייג 03-266810
(20760)

הלוואה מיד אצלך ביד ל־
עובדי בטחון, חינוך וש־
רותים 052-543202
03-456565 03-346069
(20499)

הלוואה ללא ריבית!!
1800 9000 ש"ח
03-726526 03-725972
08-242959 08-222147
(12245)

לבעלי/ות הכנסה קבו־
עה!! הלוואות מהיום ל־
היום!! 03-770326
(12181) 03-5740298

חוגים

ביקוש רכב

בח"ים ושיעורים

חלפי רכב משומשים

חלקי חילוף לכל סוגי
הרכב במחירים מפתי־
עים +קניית כל סוגי הר־
כב. "שוק־החלפים
בע"מ" צומת מסובים.
(12338) 03-744380

עגלות תינוק

רוצים לקנות

רהיטים

הקרן למען בטחון ישראל

פינה חמה ללב"י

שירותרום 87

אזרחים יקרים

באמצעות תרומה לשירותרום
ניתנת היום לכולנו ההזדמנות להביע
**אהבתנו לחיילנו ולהפגין
הזדהותינו עם צה"ל.**

אנא היו שותפים במפעל לאומי זה.

מנחם סבידור
יו"ר קרן לב"י

היום יותר מתמיד-
תן לבך ללב"י

קרן לב"י: רחוב ד' (ארניא) 17, הקריה, תל-אביב 64734

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

נשים־סופרות (ג') / כרמית גיא

אנשים נורמאליים מתים פעם אחת

„כל חיי בחרתי בדרך הכרוכה בהתנגדות הקטנה ביותר. בדרך הקלה ביותר. משום כך לא הפכתי למשוררת בגיל שבו כולם היו משוררים והייתי לסוציאליסטית כאשר כולם נטשו את המפלגה". שרה קאריג, משוררת, מתרגמת ועורכת מהונגריה, היתה בכינוס הסופרות בירושלים

שרה קאריג מגדירה עצמה „אידיוטית בת־מזל, או בת־מזל אידיוטית". אך סיפור חייה רחוק משתי ההגדרות גם יחד. היא נולדה לפני שבעים ושתיים שנה בעיירה ביה שבדרום הונגריה. לאחר שהשלימה את תום לימודיה עברו עליה כמה שנות נדודים באירופה, אך כאשר עלה היטלר לשלטון שבה הביתה. „משום ששוב לא יכולתי להתחמק מן הבעיות שעמדו ברומו של עולם. ידעתי, שעל מנת שגם אני, הקטנה והעלובה, אוכל להביט בדמותי במראה בלא גועל, עלי לעשות מעשה. כך נאלצתי להצטרף לשורות המפלגה הסוציאליסטית, דווקא כאשר כולם החלו עוזבים אותה, בשנת 1941".

כשהשתלטו הנאצים על הונגריה, ב־1944, גורשה מעבודתה ונשלחה מטעם המפלגה לסייע לצלב האדום השוודי. היא עבדה עם פרופסור לאנגלט ועם אוסטה נילסן, "ששמעה יצא למרחוק כאשר הצילה ילדים הונגרים ממוות במלחמת־העולם הראשונה. על כולם ריחפה דמותו של ראול ואלנברג, שעמד בראש עבודות ההצלה של היהודים. „אין זה פלא שנפוצו עליו אגדות כה רבות. הוא היה אכן דמות אגדית, קורנת, צעיר צנוע, ישר ולבבי, שהאמין בכל ליבו בטוב ובאנושיות. לצערי הרב, אינני מאמינה שהוא עודנו בחיים". העבודה היתה כרוכה בזיופי מסמכים לרוב, וכך הספיקה שרה קאריג „להינשא" לא פחות משבע־עשרה פעמים באותה שנה.

לאחר המלחמה שבה לחיי שיגרה, עבודה ופעילות במפלגה הסוציאליסטית. בשנת 1947 נערכו בהונגריה בחירות. המפלגה הסוציאליסטית שלחה את שרה קאריג לעמוד בראש אחת מלשכות הבחירות בבודפשט, שם גילתה אי־סדרים חמורים. קאריג סירבה להפות על הפושעים וטמנה את המסמכים המזוייפים בכספת. לאחר הבחירות כשביקשו הסטאליניסטים את המסמכים, הודיעה להם קאריג שרק משרד המשפטים, הממונה על הבחירות, יוכל לקבלם. לפיכך נלקחה לחקירה ובמקום לעמוד למשפט, נמסרה לידי הרוסים, שהיו שליטיה הצבאיים של המדינה. בתחילה נהגו בה כאילו היתה מאטה הארי, אך חיש מהר גילו הרוסים שהמציאה שנפלה לידיהם אינה כה מבריקה וזוהרת, וכי הסיפור אינו סיפור. אך משקיבלו אותה לידיהם, שוב לא היו יכולים להחזירה כאילו לא אירע דבר. „בערב הגיעו תוצאות החקירה, ועל־פיהן הייתי אמורה להשתחרר. עם שחר נלקחתי במשאית להובלת בשר לכלא באוסטריה, שם שכנה מפקדת המימשל הצבאי הרוסי, ומשם, דרך בודפשט ללבוב, היא למברג, למוסקווה ומשם לוורקוטה, מחנה עבודה על חוף הים הצפוני". שבע שנים ישבה במחנה. „אני הייתי אחת הטעויות הפוליטיות הראשונות של הסטאליניסטים בהונגריה", היא מספרת בחיוך.

„ייתכן שהיה עלי להיות גיבורה ולזנק מן המכונית הנוסעת, אך הייתי מקיפה רעש נורא. הרהרתי גם ביני לביני, שהורי, אחי ואחותי עלולים להיפגע". והיא מוסיפה את הכוכו שלה, הנשמע מוזר ביותר בהקשר הזה: „כל חיי בחרתי תמיד בדרך הכרוכה בהתנגדות הקטנה ביותר, בדרך הקלה ביותר. משום כך לא הפכתי למשוררת בגיל שבו כולם היו משוררים, הייתי לסוציאליסטית כאשר כולם נטשו את המפלגה, והגעתי עד לחוף הים הצפוני, משום שלא הייתי מוכנה לעשות משהו בניגוד למצפוני – זה הכל".

מה עשתה לה סיביר? היא לא שינתה אותה, אלא רק חיזקה אותה באמונותיה. בנעוריה, מספרת קאריג, גילתה נטיות לאנארכיזם, אך בסיביר למדה שאין היא מקורית בכך כלל ועיקר, וכי האנארכיזם הוא עניין עתיק־יומין, בייחוד במזרח. היא גילתה שאדם חייב לדבוק בדרכו, בתפישות הטוב והרע שלו, ולא לסור מהן ימינה או שמאלה, על־פי כל רוח נושבת. בנוף הארקטי, שבו יש „שבועיים אביב, שבועיים קיץ, שבועיים סתיו וכל שאר חורף ואפילו גמורה", עבדה שרה קאריג בעבודות פרך. את שבע השנים הללו ניצלה גם כדי ללמוד את השפה הרוסית ואת תרבותה, שאל עושרן היא קשורה עד היום. בוורקוטה החלה לכתוב שירה. לא היו לה נייר או עפרון, ועל כן חרתה את שיריה במוחה.

ב־1954 שבה הביתה, לבודפשט. סטאלין כבר היה בין שוכני עפר, ושוב לא היה צורך להסתיר את הטעויות הפוליטיות. בשובה מצאה ארץ קודרת ומלאת פחד, פוחדת לדבר, פוחדת לשאול, פוחדת להשיב. דברים רבים קרו בהונגריה בשנות היעדרה ממנה. „איני שמחה על שבילתי שבע שנים מחיי במחנה עבודה, אך אני שמחה שאיני נושאת בשום אחריות למה שאירע בהונגריה באותן שנים. אני שמחה שלא היתה לי משפחה, שלא הייתי שם ולא נאלצתי לבגוד ולעשות דברים שלא היו מתיישבים עם מצפוני". בשובה נקבעה לה נכות של 66 אחוז.

שרה קאריג. אחת הטעויות הפוליטיות הראשונות של הסטאליניסטים בהונגריה

בעודה במחנה חלתה בסרטן השד ושני שדיה הוסרו בניתוחים. אך הטיפול בה היה רחוק מלהשביע רצון, ובשובה נאלצה לעבור מסנאטוריום אחד למשנהו, ולעבור סידרת ניתוחים נוספת להרפיית שרירי החזה. היא המשיכה לקבל טיפול פיזיותירפי עד שהחלימה אט־אט. „אבל חיש מהר השתעממתי מחיי הנכות האלה. הייתי בת ארבעים ורציתי לבנות את חיי. פניתי אל קומרד דומוכוש, שעמד בראש המחלקה לספרות בין־לאומית באחת מהוצאות הספרים. אמרתי לו שאני יודעת רוסית והוא אמר, „כולם יודעים רוסית". אמרתי, „אני יודעת אנגלית". הוא אמר, „כולם יודעים אנגלית". אמרתי, „אני יודעת גרמנית", הוא אמר, „כולם יודעים גרמנית. אולי היית רוצה ללמוד בולגרית? אנו זקוקים לעורך בשפה הבולגרית. לכמה זמן תזדקקי?" „לשנה". ואכן, בזכות ידיעותי בשפה הרוסית רכשתי שפה נוספת והתקבלתי לעבודה, שבה אני עוסקת עד היום. עיקר עבודתי הוא בעריכה ובתרגום אגדות ילדים".

הונגריה שאליה שבה שרה קאריג מן הים הצפוני היתה הונגריה של ערב מהפכת 1956. „העם ההונגרי הוא עם קשה עורף, שאינו מסוגל לקבל מרות. הם עמדו על סף התפרצות והתחילו לדבר. כשאני ישבתי בסיביר ישבו ההונגרים בבית, מחכים בחרדה עד לשעות הקטנות של הלילה, לאלה שיבואו לעצור אותם. באותה תקופה נעלמו רבים ולא שבו עוד. כשחזרתי לאחר מותו של סטאלין, החלו ההונגרים להתאושש. רבים מידידי ישבו עדיין בכלא, לאחר משפטי־שווא, ואחרים הוצאו להורג על לא עוול בכפם. אבל התסיסה כבר עמדה באוויר".

„באוקטובר 1956 הייתי בבודפשט. ברדיו הודיעו שיש מהומות בעיר ושכל העובדים מתבקשים להתייצב בעבודה. התייצבתי. עברו יומיים של התרגשות גדולה. רבים, פועלים, צעירים, חברי המפלגה, סטודנטים ואפילו אנשי הצבא, יצאו לרחובות. כשנודע לי על מעשי האלימות ברחובות, סירבתי ליטול בהם חלק. ידעתי שמדובר בתמימות מן המדרגה הראשונה. לא האמנתי שמישהו ירשה להונגריה הקטנה להיות נייטראלית. אמרתי לחברי, כי עלינו לחפש את הפסקאות החסויות בהסכמי יאלטה, סן־פרנציסקו וברלין, לברר כמה זמן אנו אמורים להיות תחת חסותה של ברית־המועצות. לא האמנתי שיש לנו סיכוי כלשהו". ולעזוב את הונגריה לא רצית? „לא עלה על דעתי. אחרי שנים כה ארוכות של נדודים, ידעתי שאין לי מה לחפש בחוץ. זה ביתי ולכאן אני שייכת".

„כשהייתי בכלא לקה אבי בשבץ ומצבו הדרדר במהירות. הוא מת בן שישים. אבי היה פרופסור למוסיקה, אדם טוב לב ואידיאליסט. שמעתי כאן סיפור נהדר אודותיו. אשה אחת ילידת העיירה שלנו, המתגוררת היום בחיפה, סיפרה לי זכרונות נעימים על היכרותה עם אבי. בימי המלחמה סירב ראש העיירה להקים גיטו ליהודים. בסופו של דבר אילצוהו אנשי „צלב החץ" (מיליציה הונגרית פשיסטית. כ.ג) להקים גיטו, ובתגובה התפטר. היא היתה פסנתרנית מחוננת ולמדה אצל אבי. ערב הקמת הגיטו הלכה אליו ואמרה שהדבר היחיד שהיא מצטערת שאין היא יכולה לקחת איתה הוא הפסנתר. כששאל, „מתי את עוזבת?" היא השיבה, „מחר." באותו ערב גייס אבי את חבריו והם העבירו את הפסנתר לבית־הספר למוסיקה. כשחזרה הביתה, אחרי המלחמה, שאל אותה אבי, „האם אינך מתכוונת להמשיך ללמוד?" „כיצד אוכל?" שאלה. „מה הבעיה?" שאל אבי, „הרי הפסנתר שלך מחכה לך".

בכך לא בא אל קיצו סיפור קשריה המיוחדים של שרה קאריג עם העם היהודי. לפני חודשים אחדים הוענק לה התואר חסידת אומות העולם על פעילותה בהצלת היהודים עם ראול ואלנברג, והיא הוזמנה לטעת עץ בשדרת חסידי אומות העולם ב„יד ושם". „אני אסירת תודה ונרגשת מן הכבוד שניתן לי. זו חובה גדולה וכבוד גדול לזכות בכבוד מן העם היהודי. עשיתי ככל יכולתי, לא יותר ולא פחות, ולא עלה על דעתי שיבוא יום ואגבה את השכר הזה. עכשיו אני פורעת אותו בניגוד לרצוני".

שרה קאריג, אשה קטנה, שערה קצר, לבושה חליפות גבריות, החיוך לא סר מפניה וקשה לראות בה את אותות השנים הקשות שעברה ואת סימני „הטעות הפוליטית" ההיא. אין בה מרירות, והיא איננה כועסת. „למרות כל מה שעבר עלי אני בהחלט חושבת שברית־המועצות שחררה את הונגריה בתום המלחמה. איני מזהה קומוניזם או סוציאליזם עם הסטאליניזם, עם דיקטאטורה ודיכוי. אני מאמינה שהסוציאליזם הוא הפתרון הטוב ביותר עבורנו, לכל הפחות עד שימצאו פתרון טוב יותר. אני מרבה לטייל בעולם, גם בארצות הקפיטליסטיות, ומגלה את הבזבוז הנורא השורר בו. בני המערב אינם מודעים לכך, שאם העולם יחוסל, לא רק העולם הסוציאליסטי יחוסל, אלא גם העולם הקפיטליסטי יעלה איתו בעשן, ועל כן חייבים להגיע לאיזון כלשהו". אף כי היום אין היא מרבה בפעילות פוליטית, לבד מהרצאות וסיורים פה ושם, היא מגלה שיש בה נשמה לוחמת יותר מזו של הצעירות סביבה בהונגריה, שנמאסו עליהן כל המהפכות הגדולות וכל רצונן בחיים שקטים, בבית, בבעל ובילדים.

היא אינה חשה מרירות ואינה מזילה דמעות על כל מה שהיה וכל מה שלא היה. לבד מאותם „נישואים" מזוייפים בשנות המלחמה, לא נישאה מימיה. „בכל פעם שיצרתי קשר רציני, מישהו נהרג או נשלח לכלא, או שאני נלקחתי לרוסיה. כעבור זמן מה הבנתי שזה לא בשבילי. וכאשר את מתרגלת לחיות לבד, אינך רוצה להתפשר עם איש. יש לך אהבות גדולות, חברויות כאלה ואחרות, אך אין עוד טעם. עם השנים החמצה גם הסיבה העיקרית לנישואין – הקמת משפחה. עד למעצרי הייתי עסוקה מדי, ובשובי מרוסיה הייתי בת ארבעים. במשך השנים אימצתי בת, ואחר־כך אימצתי את בנם ובתם של אחי ואחותי, שמתו. כך שיש לי שלושה ילדים ונכדים לרוב. לפני זמן מה עזבתי את דירתי המפוארת ועברתי להתגורר בבית דו־משפחתי קטן עם בתי המאומצת ומשפחתה. הדירה קטנה, בקושי יש בה מקום לכל ספרי, אך יש בה גינה ואור שמש, ואיני זקוקה ליותר מכך. אנשים נורמאליים מתים פעם אחת. אני מתי שבע פעמים ועדיין אני כאן. רק משום שאני אידיוטית בת־מזל".

יוסף טבנקין על יצחק טבנקין / מאיר בראלי

האקטיביסט

יוסף טבנקין עוסק בהיבטים שונים של דמות אביו. עיקרם של הדברים באים להסביר את עמדתו של מורה ההלכה בזכותה של ארץ־ישראל השלמה

בחוברת „יצחק טבנקין ואתגרי־תקופתנו" שהופיעה בהוצאת „הדר", למגינת ליבם של אנשי „יד טבנקין", מנסה יוסף טבנקין להציג את דמותו והשקפותיו של אביו, יצחק טבנקין, כפי שהוא, הבן, רואה אותן. מכיוון שהבן כלל לא רחוק בדיעותיו ובתפיסותיו מהאב יש בחוברת לא רק עניין, אלא יש לה גם ערך לא מבוטל.

נוסף על י"ז הפרקים יש בה הקדמה מאת הסופר משה שמיר ובסופה מובאים שני קטעים מנאום מעניין שנשא טבנקין, במאי 1968, תחת הכותרת: „לקח ששת הימים".

משה שמיר גדל בתנועת „השומר הצעיר" שתפיסתה הציונית היתה רחוקה מזו של טבנקין ובכל זאת בין האנשים שקולם נשמע בציבור הוא כיום הדובר המובהק ביותר של תפיסותיו המדיניות של טבנקין, לפיהן אחדותה של ארץ־ישראל המערבית היא גם מהות גיאוגרפית ולא רק בית היוצר של ההיסטוריה היהודית. מול הטענה הדמוגראפית הציג יצחק טבנקין את התפיסה של אחדות גיאוגרפית של הארץ. שמיר ממשיך לפתח רעיונות אלה הן בספרו „חיי עם ישמעאל" והן בהקדמה לחוברת זו („לקרוא לדברים בשמם"). שמיר נקשר לטבנקין כשהיה בפלמ"ח, עוד לפני שהיו חברים במפלגה אחת (מפ"ם). אך שמיר הרחיק לכת, אירגונית, עד ל„ליכוד" ומשם ל„התחיה", ואחר־כך אף ניתק את פעילותו הארגונית. לאחרונה כתב ספר על ציונות סוציאליסטית בשם „חוט השני", שהופיע בהוצאת זמורה־ביתן. שמיר מרבה לצטט מדברי יצחק טבנקין מתקופות שונות ומאירועים שונים. במארס 1944, במועצת מפא"י, (האחרונה לפני הפילוג) אמר טבנקין (ולפי שמיר):

„...ארץ־ישראל כולה היא קניינו של העם היהודי וצריכה להינתן לנו בשלמותה", וכן: „מטרתנו – ארץ־ישראל השלמה משני עברי הירדן". עיקר ציטוטיו של שמיר עוסקים בקריאה ללחימה יהודית. בספטמבר 1945 אמר: „קרבנותינו הגדולים ביותר הם בנסיגה; בנסיגה יותר מאשר בהגנה; בהגנה – יותר מאשר בהתקפה. פחות מכל הם הקרבנות בהתקפה".

יוסף טבנקין עוסק בהיבטים שונים של דמותו של אביו. הוא מסביר אמנם שלא דן בכל ההיבטים, כי הגביל עצמו לאתגרי תקופתנו, אבל הוא לא עמד תמיד במיגבלה זו וכבר הפרק הראשון דן בתפיסה כוללנית למדי, „האדם והיקום" ואחריו: „האדם והחברה". בולט כמובן העדר מוחלט של דעותיו של יצחק טבנקין על ברית־המועצות בתקופה שהיה קרוב אליה. עיקרם של דברי יוסף טבנקין באים להסביר את עמדתו של יצחק טבנקין בזכותה של ארץ־ישראל השלמה, ללא פשרות. הוא לא נזקק ל„תוכנית אלון", אפילו לא לצרכי הסברה מדינית בחו"ל. יוסף טבנקין עומד על התנגדותו של אביו ל„התנייה", כלומר להיזקקות לתמיכה של גורם כוח זר בתביעה הציונית.

התפיסה הקיבוצית של יצחק טבנקין זוכה לאיזכור, אפילו להדגשה, כמעט כראוי לה, בהיותה תרומתו הייחודית של יצחק טבנקין למחשבה הציונית סוציאליסטית, אבל בפרקים הדנים בנושא הקיבוצי חסרה הבהירות וחסר, דומני, פאתוס ההסכמה המלאה שיש בפרקים על ארץ־ישראל השלמה.

יוסף טבנקין מקדיש פרק מיוחד למאבקו של טבנקין־האב בעייפות היהודים מללחום על נפשם. גם בדברי טבנקין־האב, בסיומה של החוברת יש משהו בעניין זה (עמ' 70). הוא אומר שאין לחשוש מהרוסים ולהימנע בשל כך מיישוב יהודה ושומרון. כי אם הרוסים יחליטו לבוא הנה לא הימנעותנו להתנחלות תגרום לויתור מצידם ואם לא יחליטו לבוא – גם ההתנחלות לא תביאם. אחר־כך הוא עובר לנושא „שלו" – המלחמה בפחד: „פחד משתק כזה – ממנו יש לפחוד! לאחר כל מה שעבר על דורנו היהודי – כיצד עוד נאמין שהשיתוק מתוך פחד נושא עמו עצת־חיים ליהודים? ממה עוד נפחד ואושוויצ'ים מאחורינו? ממי נפחד עוד – ובלהות היטלר בזכרוננו? היכן נחפש מפלט מפחד – ונאצר (כיום הוא היה אומר בוודאי: אסד – מ.ב.) מולנו. לאחר כל אלה – כיצד נתפתה לאשלייה כי בפאסיביות היהודית יש דרך חיים בשבילנו?"

אכן, אם כי יצחק טבנקין היה בהחלט מקסימליסט ציוני שאין קיצוני ממנו, הרי הקו האופייני לו הוא האקטיביזם וההתנגדות לפאסיביות של יהודים. הוא היה אקטיביסט במישור המדיני, הבטחוני, ההתיישבותי, במאבק על עלייה, לשון עברית ועל תפיסה סוציאליסטית. (אקטיביזם זה הביא אותו בשלב מסויים לטעות בעניינה של ברית־המועצות).

הוא לא נטה להגביל את טיעונו המדיני לצרכי בטחון בלבד: „אינני בטוח שזה נבון וגם יעיל לטווח ארוך להימנע במאבקנו המדיני מלהציג את הקשר האמיתי שבין זכותנו ההיסטורית ליישב את ארץ־ישראל השלמה לבין סכנת־הקיום הנשקפת בימינו לכל גולה יהודית" (עמ' 68).

ההיסטוריה, הגיאוגרפיה ומאבק הקיום, הכתיבו ליצחק טבנקין עמדה מקסימליסטית־אקטיביסטית בלתי־מתפשרת. כדי להבין את דעותיו יש לקרוא כמובן את ספריו. מי שאינו מוכן להקדיש לכך את מלוא הזמן הדרוש, יסתפק לפחות בחוברת של בנו. גם בה יש לא מעט עזרה להבנת דמותו של הוגה דעות שהיה למורה של חלק נכבד מהתנועה החלוצית בארץ.

„יצחק טבנקין ואתגרי תקופתנו", מאת יוסף טבנקין. הוצאה „הדר".

יצחק טבנקין. לוחם בעייפות היהודים

שישי־אישי / אהוד מנור

אחרת לא הייתי שר

הֵם אוֹמְרִים לִי: אַל תָּשִׁיר
עַל שְׁמֵי אָבִיב פְּתוּחִים,
לֹא עַל שָׂדוֹת, לֹא עַל פְּרָחִים,
עֲזֹב שִׁירִים שְׂמֵחִים.

וְהֵם אוֹמְרִים: תַּפְסִיק לְחָרֵז
אֶת אוֹר הַכּוֹכָבִים,
שִׁיר רַק מַה שֶּׁבְּנַפְשֵׁנוּ,
אֶת הַכְּאֵבִים.

הֵם אוֹמְרִים לִי: אַל תָּשִׁיר
יָבוֹאוּ עוֹד יָמִים
טוֹבִים, קְרוֹבִים, יָמִים חוֹלְמִים,
עֲזֹב שִׁירִים תְּמִימִים.

וְהֵם אוֹמְרִים: תַּפְסִיק לְחָרֵז
אֶת אֵשׁ הָאֲהָבוֹת,
שִׁיר רַק מַה שֶּׁבְּנַפְשֵׁנוּ,
אֶת הָאַכְזָבוֹת.

אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְזַמֵּר, אֵיךְ אֶפְשָׁר
בְּלִי מָחָר, בְּלִי מָחָר.
כֵּן, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְזַמֵּר, אֵיךְ אֶפְשָׁר
אִם חֲלוֹם לֹא נִשְׁאָר.

אֲנִי מַאֲמִין בְּשׁוּרוֹת הַשֶּׁמֶשׁ,
בְּשַׁחַר מַפְצִיעַ וּבְלֵיל אֶמֶשׁ,
בִּצְחוֹק שֶׁל יֶלֶד –
אַחֶרֶת לֹא הָיִיתִי שָׁר.
אַחֶרֶת לֹא הָיִיתִי שָׁר.